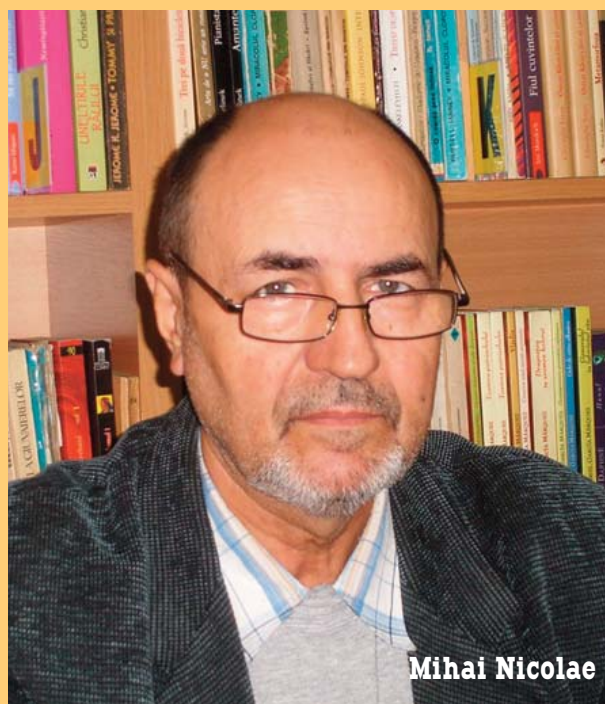
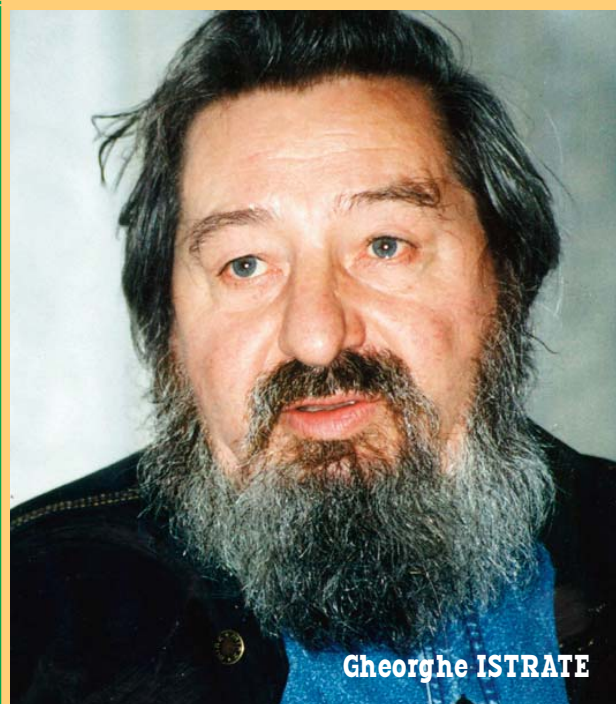

FEREASTRA

REVISTĂ EDITATĂ DE
ASOCIAȚIA CULTURALĂ „AGATHA GRIGORESCU BACOVIA” - MIZIL

ANUL XII - NR. 6 - 7 (93 - 94) MAI - IUNIE 2015

EDITORIAL

Emil Proșcan

Anotimpuri

Undeva, într-o scorbură a univesului timpul așteaptă îngrijorat de soarta Pământului. Trei anotimpuri îi stau împrejur. Se repetă secvențe imemorabile.

Albumul cu amintiri prăfuite celest sunt singurul material didactic. Fumul rugăciunilor mistifică spectacolul. Jos, al patrulea anotimp se copilărește printre oameni. Scena vieții e Pământul. Acolo departe. O poiană a universului.

*

Viața mea se derulează între două drumuri. Al plecării și al întoarcerii. Cu resemnare, dezinteres sau ambiții, dimineața îmi părăsesc camera și merg. Merg spre partea învățată din tot ce există. Exersează cu patimă linia orizontului. Merg. Prospektează zărilor. Întreb în stânga. În dreapta. Cerul. Pământul. Copacii. Totul e tăcere. Eu întreb. În șoaptă. Țipăt. Cu pumnii încleștați. Și oamenii tac. Pe ei nu-i întreb. Și ei, probabil, întreabă în jurul lor și nu au nevoie de mine.

Iau cât pot din tăcerile întâlnite și încerc să învăț. Despre viață. Apoi mă întorc. Acasă. În camera mea liniștea se sparge în pereți, apoi ricoșează în mine... Prin frunte, prin coșul pieptului... Respirația mi-o duce în sânge. Sângele ajunge peste tot.

*

Dincolo de fereastră există totdeauna un anotimp ce-mi supraveghează respirația gândurilor și frica. Și liniștea. Gândurile mele se tem de libertate. În libertate poți învăța zborul, adică desprinderea de Pământ. Dar sunt aici atâtea lucruri și nu vreau să le părăsesc. Nu vreau să zbor.

Tatăl meu, când îmi vorbea despre plecare, îmi vorbea și despre drumul pe care să mă întorc. Acasă. Îmi vorbea ca într-o rugăciune despre întoarcere, iar eu desenam în gând acel drum râvnit de tata și zâmbeam a mirare. Cum să nu mă întorc?

Venea de departe. Drumul. Și ajungea în grădină. În grădina noastră cu pomii niciodată numărați. Casa noastră avea puține odăi, de aceea se termina în grădină. Poarta de la grădină avea un zăvor. Făcut de tata, într-o dimineață. Zăvorul se deschidea pe ambele părți. Am întrebat de multe ori: „De ce tată?” Am întrebat în gând.

*

„Sigur că am să mă întorc...”, îmi spu-

neam. În gând. „Toți ne întorcem într-o zi” zicea și tata. „Și bunicul tău s-a întors într-o zi. Sunt atâtea lucruri de făcut la o casă”, spunea tata cu vocea gândului său care se lăsa auzită.

*

Nu știu dacă m-am întors vreodată acasă din drumurile mele. Tata cu siguranță știe, dar nu mi-a spus... Acum nu îl mai pot întreba. Nu-i mai pot întreba nimic pe părinții mei. A trecut timpul. Ce repede a trecut tot acest timp...

Zăvorul porții de la grădină e tot acolo. Îi privesc deschiderea de pe ambele părți. Poate pentru zgomot l-a pus tata. Să audă când mă întorc acasă. Acasă... Venirea acasă nu se plânge, nu se râde. Se îmbrățișează de zgomotul porții. Ca un cântec.

*

Acum e primăvară aici. Celelalte trei anotimpuri sunt în cer. Ca niște surori care vor să fie împreună. E mai ușor împreună. Privesc, de acolo, de sus, Primăvara plecată pe Pământ să încerce bucuria oamenilor. O privesc cu îngrijorare și cu dragoste. Fără să vrea sau să le fie permis în anumite momente întind o mână sau un deget către surata lor de pe pământ. Și e soare sau frig. Și ninge cu flori de cais și plouă, și plouă și ninge cu ninsoare, peste tot, oricând. Precum în viața. Precum în orice viață. Cu lacrimi sau zâmbet.

*

Trei anotimpuri stau mereu de veghe. Sau poate își adună puterile și visele. Ca noi în somn. Sau poate învață. Învață să se apropie mai mult. De oameni, de copaci, de ape, de cerul pământului. Dorința de a fi înțelese. Neînțelegerea produce nedreptate. Și durere.

E încă primăvară aici. Tristețea e mult mai importantă când înfloresc caișii, merii, salcâmi... Ninsoarea e mereu albă. Și fluturii. Și rochia de mireasă...

ESEU**Dr. Mihaela Bacali**

PRIETENIA LUCIAN BLAGA-VASILE BÂNCILĂ - II

„Am fost ca două sunete care s-au acordat”

Sunt etape în viața unui om, caracterizate prin intersecții de destine, care pot modifica în mod benefic traseul existențial. O astfel de Întâlnire a fost cea dintre Lucian Blaga și Vasile Băncilă. Prietenia dintre ei s-a adâncit tot mai mult de-a lungul timpului, a rămas vie și nealterată, în ciuda vicisitudinilor vieții și s-a extins până la a cuprinde familiile fiecăruia. A fost o prietenie intelectuală, spirituală, pe care cei doi scriitori au cultivat-o ani de-a rândul. Blaga l-a apreciat foarte mult pe Băncilă, și ca scriitor și ca om. Prețuirea de care acesta s-a bucurat în ochii lui Blaga, i-a adus dedicația **Spațiului mioritic**: „*Lui Vasile Băncilă*”, scrie pe „frontispiciul” cărții. Băncilă a proiectat și el un studiu, în replică, intitulat **Spațiul Bărăganului**. Blaga îl numea pe Băncilă „înger”. Dedicția de pe volumul **Artă și valoare**, pe care poetul i-l dăruiește filosofului este: „Îngerului meu păzitor.”

Fotografia în care Blaga și Băncilă sunt așezați unul lângă celălalt pe treptele unei clădiri, de pe coperta volumului de **Correspondență Lucian Blaga-Vasile Băncilă** reprezintă o „fărămă”, imortalizată de cineva, neștiut, din timpul pe care cei doi scriitori l-au petrecut împreună. E o zi cu soare și cei doi par destinați. În spatele lor se zărește o ușă al cărei geam este ornamentat cu fir subțire de metal. Amândoi sunt îmbrăcați în costume, protocolar. Blaga nu privește către obiectiv, are privirea îndreptată către „în jos”. Zâmbește, dar fruntea pare în același timp încruntată. Una dintre mâini pare să se odihnească pe capul unui câine, aflat undeva în dreapta.

Băncilă se uită drept în aparat, iar ochii și fața răspândesc parcă lumină. Are trăsături de o mare finețe, gura arcuită într-un zâmbet aproape imperceptibil. O expresie de liniște intensă, a omului care a descoperit adevărurile esențiale i-a înflorit pe chip. Profunzimea privirii, seninătatea, o frumusețe aproape angelică, ingenuitatea aceea de copil, pe care cei mai mulți oameni și-o pierd de-a lungul vieții, te fac să-l înțelegi pe Blaga care spunea despre el: „E un înger”.

Prietenia dintre cei doi gânditori începe cu un moment „zero” al relației. Încă nu se cunoșteau, era în mai 1919, Blaga venise la București, pentru o vizită la fratele său, Liciniu. Pentru Blaga a fost o va-

canță plină de evenimente fericite: a asistat, fără să-și fi propus, la ședința Academiei în timpul căreia și-a auzit pronunțat numele, a făcut o mulțime de cunoștințe printre care Iorga, Vlahuță, Voiculescu, Crainic. Tot atunci i-a cunoscut, în treacăt, și pe viitorii săi prieteni Basil Muteanu, Ion Chinezu, Vasile Băncilă. Întâlnirea cu ultimii doi are loc la Căminul studentesc din strada Sfinții Voievozi. „Blaga avea prieteni la acest cămin, foști colegi din Brașov și din Sibiu, și în colinda lui prin capitală (...) a ținut să-i viziteze, după ce umblase prin Europa centrală”.³⁵

Blaga se afla în camera lui Nicolae Colan. „Atunci n-am făcut cunoștință directă cu Blaga. Numai l-am văzut. Dar figura lui a rămas în mintea mea ca un medalion.”, povestește Băncilă³⁶. Momentul este evocat și în articolul **Amintiri și reflecții**, din **Tribuna**, apoi preluat de Ion Bălu în cartea sa.³⁷

„În 1919, povestește Băncilă, Lucian Blaga a descălecat și el la București pentru puțin timp”. Ion Chinezu, al cărui portret îl creionează Băncilă în aceste rânduri, descinsese și el, tot din Ardealul natal în București, ca urmare a inițiativei guvernului, de a realiza o apropiere culturală între cele două provincii, unite acum, prin schimburi de studenți și universitari. „Venise cu cele două mici nave de spirit: **Poemele luminii și Pietre pentru templul meu**. Purta peste tot aureola dată de ele, ca și de splendidul articol de salut și de recomandare al lui Neculai Iorga. Aflat în Capitală, nu se putea ca Blaga să nu apară și la căminul de pe Sfinții Voievozi, unde erau aproape toți prietenii săi de la teologie și din liceu”. Ion Chinezu află de sosirea poetului la București și entuziasmat, îl ia de braț pe Băncilă și îl duce la etaj, în camera lui Nicolae Colan, viitorul mitropolit al Ardealului. „Când am ajuns acolo, ușa era deschisă, căci era spre vară. Ne-am oprit brusc în prag și am privit îndelung spre tânărul înalt care stătea nemișcat și tăcut pe marginea unui pat, alături de un prieten. Părea un idol de abanos, indiferent la ce se întâmplă împrejur și totuși participând la toată existența.”³⁸

Băncilă auzise de Blaga tot la un cămin studentesc, județean de astă dată, cu câteva săptămâni înainte, unde „un om de inimă și de inteligență deosebită”, le citise din poemele lui Blaga și „articolul profetic al lui Sextil Pușcaru”.

Apropiindu-se, cei doi au observat că poetul „stătea pe marginea unui pat”, privind către ceilalți cu o expresie „în care se topeau și blândețea și mândria firească”. „N-am înaintat și nimeni n-a scos un cuvânt, ci am stat așa câteva minute, considerându-ne reciproc, cum trebuie să fi fost oamenii vechi, de dinaintea invenției monedei, care făceau troc: își puneau comorile sau produsele în față și priveau tăcuți... După aceea, am plecat fără să spunem nimic, fără măcar să ne salutăm. Dar scena a rămas în mintea noastră și a fructificat în timp, ca o scenă mută dintr-o neobișnuită piesă de teatru. Dacă tânărul Blaga ar fi vorbit, ne-ar fi interesat, dar poate l-am fi uitat”. Cei doi au rămas profund impresionați de tăcerea lui „senină și parcă muzicală, o tăcere cu aer definitiv și intangibil și de ochii poetului, „ca două lacuri de Retezat, plini de prietenie”³⁹.

După prima întâlnire care se consumă astfel, tăcut, următorul moment al relației celor doi are loc în 1924, la 30 noiembrie, când apare în **Ideea europeană** prima parte a studiului lui Băncilă, **Reforma calendarului**, urmată de altele, în numerele următoare. Cei doi nu se cunosc încă, și cu toate acestea, au o mare apreciere reciprocă. Lucian Blaga scrie un articol-recenzie despre studiul lui Băncilă, intitulat **Sărbători fără clopote** publicat în **Cuvântul**, nr.45, în care afirmă că „articolul d-lui Băncilă îl socotim între cele mai adâncite păreri ce s-au spus despre sufletul poporului nostru și îndeosebi despre sufletul «sui-generis» al acestuia”.⁴⁰ În anul următor, 1925, Băncilă publică în **Revista generală a învățământului**, nr.2 și 3, studiul **Cine va preda religia în cursul primar**. Și acesta este urmat de o „replică” pozitivă a lui Blaga, e vorba de articolul **Învățământul religios**, apărut în **Cuvântul**, nr.154.

Reacția pozitivă nu aparținea numai lui Blaga, ci întregului colectiv redacțional al **Gândirii**, care, prin Cezar Petrescu, îi face cunoscută lui Băncilă „surpriza” datorată articolelor sale din **Ideea europeană**.

Acceptând colaborarea cu **Gândirea**, Băncilă scrie în 1934 două eseuri despre Blaga, care deși apărute separat: unul la invitația lui Crainic, la **Gândirea**, intitulat **Lucian Blaga, eseist**⁴¹ și celălalt, la invitația lui Chinezu, la **Gând românesc**, numit: **Lucian Blaga și Censura transcendentă**⁴², sunt un omagiu adus viitorului său prieten, iar faptul că unul apare la **Gând românesc** este urmarea faptului că „totdeauna am considerat **Gândirea** și **Gând românesc** ca fiind una”, explică el.⁴³

Băncilă scrie articolul după ce primește de la Blaga volumul proaspăt apărut din **Trilogia cunoașterii**, **Censura transcendentă**.⁴⁴ Inițial își propune să scrie o recenzie, dar își dă seama curând că

proiectatul articol se transformă într-un studiu. Prima scrisoare pe care i-o adresează Băncilă lui Blaga este legată de acest eveniment editorial. „Stimate domnule Lucian Blaga, își începe Băncilă scrisoarea, într-un mod foarte protocolar, am primit cu cea mai aleasă bucurie și cu rară recunoștință, **Censura transcendentă**. O voi citi cu deosebită atenție vara aceasta și aș vrea să pot face o recenzie.”⁴⁵ Băncilă se ține de cuvânt și scrie chiar două articole. „Lui Blaga i-au plăcut”, deși, afirmă Băncilă „nu erau făcute după tipicul obișnuit al recenziilor”. Erau originale în sensul că erau scrise „dinăuntru, nu din afară”, „așa cum ar fi vorbit până la un punct Blaga însuși”⁴⁶.

Blaga își mărturisește entuziasmul într-o scrisoare: „Nu știu cum să-ți mulțumesc pentru imensa osteneală ce ți-ai luat-o ca să scrii atât în **Gândirea**, cât și în **Gând românesc** despre lucrările mele. (...) Articolul din **Gând românesc** e cel mai frumos, cel mai bine gândit studiu ce s-a scris despre opera mea filosofică. Nu mai puțin încântat sunt de cel apărut în **Gândirea**. Știi că eu de mult te socot ca unul din cei doi-trei străluciți esești ai noștri. S-ar putea să ne bagi într-o zi pe toți în buzunar. Dacă am trăi în același oraș sunt sigur că am deveni prieteni foarte buni. Fiindcă avem multă afinitate”⁴⁷. Realitatea va confirma curând intuiția lui Blaga: cei doi vor deveni prieteni, chiar trăind în orașe diferite.

Lucian Blaga era în acel moment secretar de presă la Legația Română de la Viena, iar Băncilă funcționa ca revizor școlar pentru județul Brăila și alte județe limitrofe, detașat de la Liceul „Mihai Viteazu” din București, unde era titular. Diferența de condiție socială era destul de însemnată, apoi Blaga era deja un scriitor consacrat, poate de aceea Băncilă se simte foarte onorat și își manifestă recunoștința pentru atenția pe care i-o acordă autorul **Poemelor luminii**. „Bucuria produsă de primirea scrisorii d-voastre a fost fără seamăn și ecourile ei le voi trăi multă vreme. Mi s-a dăruit astfel unul din cele câteva momente din viața mea. Voi ști să fiu recunoscător, în adâncul meu sufletesc, dumneavoastră, care, cu atâta generozitate, mi-ați pricinuit acest moment, și vieții, care l-a făcut posibil”.

Momentul acesta de înălțare, datorat aprecierii lui Blaga, vine într-o epocă dificilă în care scriitorul se simte aproape anulat „de biologicul vieții”. Cu modestia sa caracteristică, Băncilă nu-și asumă niciun merit în reușita articolelor, ci pune totul pe seama lui Blaga. „Opera d-voastră mi-a ajutat această înălțare și scriind, în măsura puterilor mele, despre ea, am intrat din ce în ce mai mult în lumea duhului, pentru ca, la urmă, primirea scrisorii să-mi dea maximum de trăire spirituală”⁴⁸.

Alte mărturii ale prieteniei care începe să se închege sunt: în 1935, în ultima parte a lunii martie, Băncilă ține două conferințe despre *Filosofia lui Lucian Blaga*, la Brăila și la Tecuci, iar în mai 1935, Lucian Blaga publică în *Gândirea* un fragment din *Spațiul mioritic*, studiu pe care i-l dedică lui Băncilă, și care va apărea în volum în 1936⁴⁹.

Un moment deosebit de important al relației Blaga-Băncilă este conferința *Lucian Blaga - Energie românească* susținută la Cluj la 25 februarie 1936, la invitația lui I. Chinezu care inițiasse o serie de conferințe pe tema *Energii ardelene*. Băncilă susține însă că Blaga nu poate „încăpea” într-o asemenea titulatură. „E prea mare Blaga ca să-i spui «Energie ardelenească».(...) Dă-mi voie, i-am spus, să-l măresc măcar până la cuprinsul întregului românism. Să spunem «energie românească». Aceasta-i originea titlului *Lucian Blaga - Energie românească*⁵⁰. Titlul, devenit ulterior cel al studiului său, nu i se pare lui Băncilă foarte inspirat, ulterior ar fi vrut să-l schimbe, alte titluri posibile ar fi putut fi: *Blaga și fenomenul românesc*, *Etnicismul lui Lucian Blaga*, dar în final rămâne la acesta, ca fiind cel care l-a consacrat.

Tot în dialogul cu Opreșan, Băncilă povestește despre felul în care își concepea conferințele: citea foarte mult, își aduna mult material, mai mult decât avea nevoie pentru discurs, așa încât chiar dacă uita sau omitea ceva, nu era o problemă, cu o zi înainte își punea în ordine totul, dar lăsând o marjă mare pentru inspirația de moment și, în timpul discursului, chiar se lăsa în voia acestei inspirații, fiindcă, chiar dacă uita ceva, avea destule informații pentru a fi transmise. „Numai așa o conferință poate avea aer de ingenuitate”, explică el. Așa procedează și acum: pleacă la Cluj cu o zi înainte de conferință, fără să anunțe pe nimeni despre sosire, deși Chinezu era obișnuit să-și întâmpine oaspeții la gară, să-i conducă la el, să facă oficiile de gazdă. Băncilă însă își ia o cameră la hotel, se închide în ea și, timp de 24 de ore, își pregătește conferința. Chinezu îi reproșează lipsa de politețe, însă Băncilă îi cere să nu vină nici măcar să-l ia de la hotel „ca să stau mereu în atmosfera mea”. Ajuns la sală, „o sală frumoasă”, constată participarea lui N. Iorga care „venea așa, solemn, frumos, solemn și intim totodată, cum era firea lui”. Era lume multă. Și conferențiarul își ține conferința. „Și am vorbit vreo două ore, conferința făcându-o atunci”. „Lumea a fost foarte încântată”⁵¹.

Auditoriul a fost cu totul impresionat. I. Chinezu îi mărturisește impresiile, extrem de pozitive, lui Blaga: „Alaltăieri Băncilă și-a rostit conferința despre tine la Cluj. L-ai auzit vreodată vorbind pe acest

franciscan răsăritean? Lumea de aici, care în general nu-l cunoștea (chiar unor prieteni, degeaba le spuneam că Băncilă e una din cele mai subtile minți ale țării) a rămas uluită - așa zice consternată. A fost o revelație, care a obligat la abolirea tuturor idealurilor curente de oratori la noi. Într-adevăr, Băncilă nu e năvalnic și încâlcit ca Iorga, nici nu cultivă perioadele ritmice și vaste, de tradiție maioreșciană, ca Petrovici, și mai puțin încă patosul de goarnă al lui Goga. Băncilă nu e un „elocvent” în niciunul din aceste chipuri. Vorbele lui se înșiruie într-o învolburare nespuse de blândă, ca niște valuri mărunte, multiplicat la infinit. O agitație ușoară însoțește această mătăsoasă tălăzuire din care, în cele din urmă, se încheagă priveliști de vaste întinderi și de mărețe perspective. Sunt încă robit de vraja cuvântării lui, și acum, că a plecat, îi aud mereu vocea mică și intimă, și simt în jurul meu atmosfera de azur și de negrăit de dulce cuviință țărănească ce radiază din cuvântul și din întreaga ființă a acestui poet și gânditor de o modestie atât de aristocratică încât nu mă mir că în bălciul anilor din urmă a trecut aproape neobservat.(...) Cuvântarea lui Băncilă, cu toate acele ușor neglijente, revelatoare cotituri, care îi caracterizează și scrisul, a fost atât de încheagată și de o arhitectură atât de sigură, încât tot ce am făcut noi pentru interpretarea operei tale mi s-a părut neînsemnat, disparent, pe lângă această instrumentare de mare aparat.”⁵²

Deși nu poate audia conferința, Blaga participă la eveniment cu tot sufletul. „Scumpul meu prieten Băncilă, îmi dai voie să-ți spun așa și să-ți mulțumesc cu toată căldura pentru conferința de la Cluj despre care am primit câteva scrisori vibrând de entuziasm de negrăit pentru conferențiar. Sunt foarte furios împotriva amicilor clujeni care nu s-au gândit să stenografieze conferința”⁵³, îi scrie Blaga lui Băncilă. Acesta îi confirmă impresiile extrem de pozitive: „zilele de la Cluj, unde am găsit prieteni mari și un public entuziast, vor rămâne printre cele mai frumoase din câte am avut. Dacă am avut parte de ele e, în primul rând, încă un dar al dumneavoastră, al ideilor despre care am vorbit și fascinantului lor dinamism spiritual”. Și el își mărturisește regretul de a nu se fi stenografiat conferința: „unele din ideile de amănunt și din figurile de stil nu le mai țin minte, fiindcă au fost spuse în focul expunerii”⁵⁴. Cu aceeași modestie îi mulțumește lui Blaga pentru scrisoare, pentru opera sa, care i-a dat prilejul să conferențieze atât de inspirat. „Scrisoarea d-voastră, care ne-a adus, ca întotdeauna, invazie de ozon sideral și mărturia unei prestigioase prietenii pentru casa mea, ne-a bucurat adânc și sărbătorește și vă mulțumim cu toții, din tot sufletul.(...) Văd în atenția pe care ne-o dăruieți ceva personal, dar și ceva anonim, adi-

că încurajarea pe care mi-o dă însăși viața, în forma cea mai autorizată, de unde și obligația de a munci înainte, oricâte obstacole s-ar îngrămădi în jurul meu și în mine.”⁵⁵

Conferința de la Cluj nu rămâne singulară, ea este urmată de *Lucian Blaga și sufletul românesc*, susținută tot în 1936, la 26 decembrie, la Brăila, apoi, două zile mai târziu, la Galați, de *Sufletul românesc (Lucian Blaga)*, iar în anul următor, la Sibiu, în ciclul de conferințe *Marile personalități ale neamului*, de cea intitulată *Lucian Blaga și autohtonizarea românească* (12 decembrie 1937). În 1938, la 6 februarie, conferențiază despre Blaga la Craiova. Băncilă îl consideră pe Blaga un autentic reprezentant al spiritului românesc, de aceea nu-și precupește eforturile spre a face cunoscută creația gânditorului.

Conferința *Lucian Blaga - energie românească*, ținută la Cluj, este urmată de publicarea ei, fragmentar, în *Gând românesc*, în 1937. Tot Chinezu este cel care îl incită să scrie. „Am început să scriu, mărturisește el, crezând că are să fie un articol mai mare (Zicea Chinezu: «Poți să scrii și douăzeci de pagini») (...) Și am început să scriu. Când am terminat vreo douăzeci de pagini, mi-am spus: «Ei, nu mai merge! Să termin, că-n toată revista n-ar încăpea studiul meu!» Fapt este că pe urmă au trebuit vreo trei-patru numere - mai mult, vreo șase numere de revistă pline - ca să intre tot ce am scris eu! Și-am scris timp de un an după aceea - datorită și lui Chinezu. Sau în primul rând datorită lui, fiindcă-mi trimitea mereu - scrisori, telegrame! (Și cu Crainic tot așa! Și bietul Crainic mi-a tolerat multe și mi-a trimis scrisori, telegrame - „trimete, trimete!”⁵⁶

Citind studiul, număr de număr, Blaga e încântat: „Mă găsesc în cel mai frumos ecstaz (sic) al vieții citind *Gând românesc*. Să trăiești, Blaga”⁵⁷. „Ei, și Blaga a citit eseul, își continuă Băncilă firul evocărilor. Când a apărut prima parte, m-am pomenit cu o telegramă venită de la Geneva. Foarte fericit era, și, săracul, spunea: „Ce s-ar bucura oasele diafane ale părinților dacă ar ști!... Și lună de lună el citea continuarea, și chiar eu eram mirat de caierul acesta din care ieșea mereu firul”. „Mai mult de un an a fost *Gând românesc* ocupat, în mare parte, cu articolele mele despre Blaga. Și ceea ce-i curios este că, deși nu le-am gândit în amănunt, capitolele se-nșirau, cum se-nșirau și cărțile lui Blaga - adică tot organic. Parcă le-aș fi gândit pe toate dinainte și după aceea le-aș fi scris. Dar nu! Ele au fost gândite în subconștientul meu...” Ideea unui volum care să reproducă studiul publicat în *Gând românesc* și să reia deci conținutul conferinței, se va concretiza prin publicarea broșurii cu același titlu la Cluj, în 1938. Se pare că tot Chinezu a fost autorul moral. „Acu-

ma, Chinezu, cum s-o fi gândit el să păstreze zațul, că eu nu m-am gândit - și-am făcut rău - să scot într-un volum articolele. Și a durat, vra să zică, până în 1938”⁵⁸, povestește Băncilă.

Blaga este și el de părere că „ideea de a scoate studiul despre o energie românească în broșură separată”, pe care „o aflu cu încântare și cu închinare până la pământ”, este o idee inspirată, care va aduce un „serviciu mare și prietenesc acestei energii”⁵⁹.

Considerând că, într-adevăr, studiul lui Băncilă aduce un mare serviciu cunoașterii operei sale, dar și spiritualității românești, Blaga se hotărăște să participe și pecuniar la realizarea broșurii: „Dragă Chinezu, îmi scrie astăzi Băncilă că studiul său va lua dimensiuni până la 100 de pagini. Părerea mea e să-l lăsăm să-și dezvolte lucrarea, nestingherit de nicio limită”⁶⁰. La 15 septembrie 1936, Blaga îi scria lui I. Chinezu: „Mi-ai spus că voiți să scoateți în broșură conferința lui Băncilă. Aș vrea să-ți fac propunerea să mă lași pe mine să suport cheltuielile hârtiei, iar suma ieșită din vânzare s-o primească Băncilă”⁶¹. În final se pare că Blaga a achitat „toate cheltuielile, rămânând ca tot ce se încasează prin vânzare să fie al lui Băncilă”⁶². „Studiul se dezvoltă așa de frumos, îi scrie Blaga lui Chinezu (...) Broșura va apărea când studiul va fi gata, adică la toamnă. De cheltuieli să n-ai grijă. Suport cu plăcere și bucurie plusul, ce va trebui. Scrie-i te rog în acest sens, adică să-și dezvolte lucrarea cum crede el mai bine. Îmbrățișări, Blaga.”⁶³

După apariție, are loc un nou dialog epistolar Blaga-Chinezu. „Deoarece sunt astăzi foarte ocupat, mă grăbesc să te întreb ce e cu cartea lui Băncilă. Îmi scrie că mai sunt prin librării 100 nevândute, dar că cheltuielile de tipărire s-au scos deja. Eu am achitat *toate cheltuielile* (subl. nstr.), rămânând ca tot ce se încasează prin vânzare să fie al lui Băncilă. Nu țin deloc să mi se restituie nici o sumă. Lămurește-l și pe el. Mai ales că e nespus de amărât”⁶⁴.

Deși Blaga și Băncilă purtau deja o corespondență și se cunoșteau la modul spiritual, ei nu se cunoșteau încă fizic. Momentul atât de râvnit al întâlnirii se va consuma la 3 septembrie 1936, la Brăila, acasă la Băncilă, unde Blaga descinde fără să se fi anunțat. Vizita neașteptată, care însă l-a umplut de o mare bucurie, Băncilă a evocat-o în numeroase ocazii. „Era în vara anului 1936, la Brăila, își începe Băncilă evocarea din *Portrete și semnificații*. Scriesem două eseuri despre Blaga, dar el nu mă văzuse niciodată și nici nu-mi scrisese(...). Îl cunoșteam din fotografii. A venit direct de la gară, într-o trăsură cu doi cai, și înaintând direct spre mine, în curte, mi-a

spus, cu cel mai mare firesc din lume, cu un aer aproape de familie: «Am venit, Vasile!».⁶⁵ „Vă închipuiți ce surpriză a fost când, fiind în curtea cea mare de acolo, - aveam o curte mare cu grădină, care i-a plăcut și lui Blaga - am văzut că se deschide poarta de lemn, bătrânească, și apare Blaga. L-am cunoscut din primul moment, fiindcă el avea o înfățișare foarte caracteristică și multă distincție.”⁶⁶ Momentele petrecute împreună, „în împărăția bălții”, vor rămâne mereu vii în amintirile celor doi prieteni. „A stat câteva zile în orașul de la Dunăre, s-a acomodat imediat, i-a plăcut grădina mea rustică și l-am dus să vadă Balta Brăilei, una din minunile existenței”.

Băncilă își continuă evocarea utilizând înconfundabilul său stil de o bogăție stilistică neobișnuită la un om de formație mai degrabă raționalistă. „Din fericire, Dunărea era tocmai la câteva săptămâni după marea ei inundație anuală și aproape toată balta era plină și limpezită. Am luat o barcă și am plutit de-a dreptul prin inima apelor. Înaintam încet, cu clipocitul discret al vâslelor, și feeria se desfășura cu grandoare înaintea noastră. Trei erau elementele care formau peisajul bălții: apa, sălciile și cerul. Apa era adâncă și de o transparență galben-verzuie, iar în interior se vedeau, ca într-un basm antic, fauna și flora acvatică, inedită pentru ochi și variată la nesfârșit: ca în filmele ce se fac azi despre adâncul mărilor și oceanelor de către expedițiile științifice, dar mai delicat, mai durabil și fără apariții misterioase”.

Descrierea bălții este pentru Băncilă un prilej de a-și exersa stilul poetic, egalabil doar de cel al marelui său prieten. „Se vedeau tulpinile de nuferi venind de la mari adâncimi, ca niște funii de scafandru, iar deasupra apei apărea floarea mare, radioasă și suverană, ca un vers de lumină venit din taina adâncurilor... Sălciile cu coroana bogată, lăsată decorativ și ritual în jos, înmuindu-și vârfurile în apă ca într-un mare agheasmatar, păreau nenumărate domuri vegetale în care se izvoadeau de veacuri misterele prosternării sau tot atâtea candelabre fastuoase și blânde, prin ramurile cărora atmosfera curgea”...⁶⁷

Se simte, în rândurile lui Băncilă, consonanța adâncă cu peisajul dunărean, dar și cu cel care avea să-i devină prieten devotat până la sfârșitul vieții. „Iar cerul era înalt și pur, departe și totuși aproape, fiindcă se oglindea în apă: alunecam ca niște cosmonauți în paradisul astrelor sau ca într-o scoică imensă ale cărei valve erau de azur infinit... Și toată această tăcere era accentuată cu cea mai savantă finețe de muzica păsărilor zburătoare, a șoaptelor frunzelor, a zvonurilor brizelor; cel mai mare compozitor, fiindcă probabil tot el i-a învățat și pe oameni, la origini, să cânte”. Tăcerea era atât de adâncă, încât parcă cei doi o respirau, încât „te simțai tu în-

suți o creatură a tăcerii și o taină în lumea tainelor”.

Frumusețea hieratică a peisajului l-a fascinat, cu siguranță, și pe Blaga. „Blaga redevenise «mut» ca în primii ani ai copilăriei. Privea blând și intens, înțelegându-se cu natura ca două maiestăți ce-și vorbeau una alteia; era în plină osmoză spirituală”. Când, la răstimpuri, o zburătoare, se ivea dintre ape, „aducând o ușoară tresărire de spaimă și o mare mirare, Blaga devenea de două ori mut. Nuanță de straniu și de miracol se iriza în lume și atunci eram sigur că poetul și filosoful ajunsese până la abisurile sensurilor de bază și se înțelegea cu «mumele» existenței”. Când au ajuns pe mal, Blaga a rostit profetic: «Dunărea împărătească», iar Băncilă, copleșit și el de solemnitatea momentului a avut senzația că „nu un om a vorbit, ci că peisajul însuși a prins glas omenesc pentru o clipă.(...) Nimeni n-a mai adăugat nimic, ca și când am fi asistat la o vrajă mare și voiam să închidem în noi secretele pe jumătate înțelese”⁶⁸. Băncilă scrie parcă cu o ușurință extremă, folosind un stil abundent metaforic, pagini tulburătoare, demne de un adevărat Sadoveanu.

Scriitorul brăilean evocă în mai multe rânduri acest sentiment de pace adâncă, generat de armonia peisajului, unită cu armonia spirituală dintre cei doi. „A stat câteva zile... (...) Și am ținut să descriu feeria bălții de mai multe ori. Am făcut-o întâia oară pentru Blaga într-o scrisoare, și după aceea, când am povestit în eseu din **Tribuna** despre cum a decurs vizita lui”⁶⁹. Băncilă revine mereu asupra stării de comuniune dintre ei: „ne-am înțeles aproape fără cuvinte. Am respectat tăcerea în privința aceasta. Nu era nevoie să facem fraze multe pentru ca să ne punem de acord și nici măcar să căutăm acest acord, căci el ființa de la sine. A stat câteva zile, l-am dus pe unde am crezut eu, în primul rând în spațiul bălții, care este, - adică era - extraordinar, și care ar trebui poate, refăcut într-o zi. Și pe urmă, Blaga a plecat, cu calmul lui adânc, calm aș zice de apă lină, care este adâncă cum spune zicala poporului.”⁷⁰

Momentul numit de Băncilă „a treia întâlnire cu Blaga” (considerând-o probabil pe prima ca fiind cea din 1919 și pe a doua, cea de la Brăila), este datat în jurnalul său, publicat postum și fragmentar în revista **Manuscriptum**: „decembrie 1937”. Băncilă evocă mai întâi circumstanțele exterioare: întâlnirea are loc la hotelul Splendid, unde Blaga ocupă „o cameră mică, la etajul III”, ceea ce îl face pe gânditor să remarce diferența față de momentul când intrase la Academie și avea „o cameră boierească la primul etaj.” «Acum, îi explică zâmbind Blaga, făcând aluzie la concursul pentru ocuparea postului de profesor universitar la Cluj, este „student la es-

tetică”». Apoi trece la „datele” interioare ale întâlnirii, îl descrie pe Blaga care „a căpătat în voce ceva îmbietor, un fel de dulceață în care se ascunde o mare durere”, după care urmează o caracterizare plină de delicatețe a relației dintre cei doi: „Văd că Blaga e un mare prieten, are o inimă de mare prieten, și încep acum să-l cunosc nu numai ca autor, ci și ca om. Și văd că a suferit mult și că durerea i-a dat o nuanță de tristețe creștină. E însă un om tare și străinii nu-l pot cunoaște sub acest aspect”.⁷¹

Cei doi prieteni părăsesc hotelul pentru a cina în oraș. Acolo, la o masă de restaurant, Blaga îi vorbește prietenului despre „geneza filosofiei lui”, apoi despre întreg sistemul filosofic, îi povestește de asemenea despre „împrejurarea în care a avut înțuiția spațiului ondulat”, numit ulterior „mioritic”, despre criza interioară care avea să ducă la ideea Marelui Anonim.

O tristețe ușoară pare să plutească peste cei doi prieteni, așezați la masă, sau cel puțin aceasta este impresia lui Băncilă. „Dar aveam impresia că Blaga era trist în fond și că suntem amândoi doi bieți oameni puși în fața existenței. Până la urmă, cine știe ce este și ce va fi? O, până la urmă nu mai găsești expresie pentru nimic. Cauți doar undeva o prietenie bună. O prietenie fundată metafizic. Nu știu întrucât erau acestea la Blaga dar sunt sigur că ceva era. Cei mai mulți oameni se închid în ei, devin mai orgolioși și tirani cu vârsta, dar alții, foarte rari, se anonimiază, din plin de conștiință. O anumită incertitudine, altoită pe umilința creștină, e poate termenul de evoluție al acestor suflete”. Sfârșitul întâlnirii este deosebit de semnificativ: „am ajuns la hotel și ne-am despărțit. Blaga era adânc emoționat. Eu, la fel, dar parcă mă și durea pentru el, și totuși, formal, nu se vedea nimic. Blaga e om tare, cum am spus. Râdeam ca să maschez emoția (...). I-am întins mâna și am plecat ca de la o întâlnire obișnuită. Totuși, Blaga n-a uitat în acest moment, să-mi mulțumească pentru conferința de la Sibiu.”⁷²

Peste cinci ani, în 1943, Blaga îi propune lui Băncilă să scoată o nouă ediție a volumului **L. Blaga - energie românească**. Băncilă nu reușește să răspundă prompt propunerii prietenului său, fapt pe care îl va regreta ulterior. „Mai târziu - și aceasta a fost o greșală a mea, una din greșelile mele - , în '43 primesc o scrisoare de la Blaga, în care-mi spune insistent să scoatem o nouă ediție.” Blaga se însărcina din nou cu problemele editoriale. „Am vorbit aici, la **Dacia Traiană** pentru o eventuală reeditare a cărții tale **L. Blaga - energie românească**. Mi s-a răspuns că se poate discuta și că înclină s-o editeze”. Blaga continuă enumerând detaliile tehnice: tiraj, format, preț, distribuție. Tot în dialogul cu

Oprișan, Băncilă încearcă să se discolpe, încercând să-și scuze lipsa de promptitudine, își dă seama că nu a putut răspunde unei mâini întinse: „Era și-n '43, eu eram mereu concentrat. (...) Eram prea afectați atunci. (...) Eram momente apocaliptice! Și poate că dacă ar fi fost la o editură din București, ar fi fost mai ușor, dar așa - tocmai la Sibiu! Se puneau problema corecturilor... În sfârșit, n-a ieșit, și Blaga chiar mi-a spus: „Ai făcut o mare greșală. Acum trebuie să așteptăm cine știe cât.”⁷³

În 1938, Băncilă publicase în revista **Plaiuri săcelene**, nr.10-11-12, articolul **Lucian Blaga și regiunea Săcelilor**⁷⁴, în care evoca adolescența brașoveană, în spațiul Săcelilor, a lui Blaga.

Cu timpul relațiile dintre cei doi se intensifică. Se întâlneau la București în casa lui Băncilă din strada Cerceluș. „Și pe urmă Blaga venea în București, din când în când. Acum el devenise puțin și bucureștean. Și era foarte bine primit aici, la prietenii lui - la Crainic, la familia Pillat, la Bragadiru. (...) când venea Blaga la București, ne întâlneam. Eu mă mutasem în București. Familia rămăsese, însă, la Brăila și făceam naveta. Așa că el scria când vine în București și ne întâlneam.”⁷⁵

Tot în 1943, la rugămintea lui V. Băncilă, Blaga trimite revistei Liceului Mihai Viteazul, unde Băncilă era profesor, poezia **Cântec pentru anul 2000**. Poezia va apărea în revista **Mugurul** în nr.1, semestrul 1.

În anul următor, la 27 februarie 1944, Băncilă susține la București, la Institutul Augustineum, conferința **Lucian Blaga și religia**. Erau momentele dificile ale războiului, Blaga începuse să se distanțeze din ce în ce mai mult de religie, fapt care îl îndepărtase și de celălalt mare prieten al său gândirist, Nichifor Crainic. Relația cu Băncilă nu se va întrerupe însă, acesta avea prea multă considerație și afecțiune pentru poet. Dar, pentru că problema religiozității lui Blaga devenise deja un subiect de controversă, așa cum a rămas, de altfel, până azi, Băncilă își spune punctul de vedere, în termeni de o delicatețe și finețe exemplare, așa cum vorbea și conferința de obicei. „De fapt, pot adăuga, fără falsă modestie, că a fost una din conferințele mele capitale, cum n-am vorbit din 1936. Ba pot adăga mai mult: mi-am spus durerea și totodată am contribuit la adevărata înțelegere a lui Blaga.”⁷⁶

Probabil că nu toți cei care au ascultat conferința au fost capabili să distingă finele nuanțe din vorbele oratorului. Un rezumat al conferinței, apărut în ziarul **Seara** și semnat Gheorghe Zamfir, **Conferința profesorului Vasile Băncilă: Lucian Blaga și religia**,⁷⁷ îl dezamăgește profund pe Băncilă, pentru că i se pare că sensul cuvintelor sale a fost falsificat.

Probabil că îi este teamă și de reacția lui Blaga, care, citind articolul, s-ar fi putut înșela asupra sensului final al pledoariei sale. Într-o scrisoare către Blaga, Băncilă încearcă să se discolpe. „Relatarea care a apărut în ziarul **Seara** despre conferința mea, în legătură cu filosofia ta religioasă, nu este exactă. Întrebuințază termeni și expresii pe care eu nu le-am întrebuințat și scoate dintr-un ansamblu numai anumite idei, cari, luate separat și trunchiate, dau cu totul altă direcție decât cea creată de mine în acea conferință.

Scopul meu a fost, pe de o parte, să arăt deosebiriile dintre concepția blagiană și teologia creștină, dar cu toată drama, complexitatea și nuanța care au vibrat în sufletul meu; pe de altă parte, să arăt - ceea ce nu s-a făcut până acum - *aderențele religioase* ale autorului **Trilogiilor**, chiar când el le ignorează, și cari sunt ceva, într-un fel mai adânc decât unele din afirmațiile lui opuse teologiei”. Băncilă crede că și-a atins scopul, iar drept confirmare aduce opiniile unor auditori (Tatu, Țuțea) pe care i-a întrebat, după conferință, ce cred că ar fi spus Blaga, dacă ar fi fost în sală. Toți i-au răspuns: «Ar fi fost mulțumit!»⁷⁸

Dezamăgit de articol, Băncilă trimite o scrisoare de protest conducerii ziarului (expediată și lui Blaga). Scrisoarea este datată 1 martie 1944, deci imediat după apariția ziarului, și începe cu obșnuitul „Domnule Director”, după care atrage atenția că darea de seamă a conferinței, apărută în ziarul menționat, deși „făcută cu inteligență și elan” este „prea personală și nu redă tonul exact al conferinței mele. (Termenii în cari se exprimă referentul nu sunt ai mei, iar afirmațiile pe care le face, desfăcute din complexul expunerii subsemnatului și întrebuințate separat, dau o direcție ce nu coincide cu aceea voită și imprimată de mine. În ceea ce privește apoi „aderențele religioase” ale lui Blaga, după cum le-am numit, autorul dării de seamă stăruie prea puțin)”. În încheiere, Băncilă le cere cititorilor să încerce să nu-și facă o părere, decât după ce el însuși va scrie și publica textul conferinței. Apoi adaugă, în paranteză, că intenția sa a fost de a pune în valoare „deosebirile dintre Lucian Blaga și teologia creștină”, că a încercat să o facă cât a putut „de complet și cu toată precizia, dar cu multă durere și cu toată grija de nuanțe, așa cum merită un creator de valoarea lui Lucian Blaga”.⁷⁹

Textul conferinței nu va fi însă redactat niciodată. Băncilă se destăinuiește lui Blaga: „Îmi pare rău că, până la urmă, n-am putut redacta astăvară acea conferință din 1944. Căci am suferit atunci un accident de automobil, pe când mergeam obosit pe stradă, și a trebuit să stau trei luni în pat, fără să

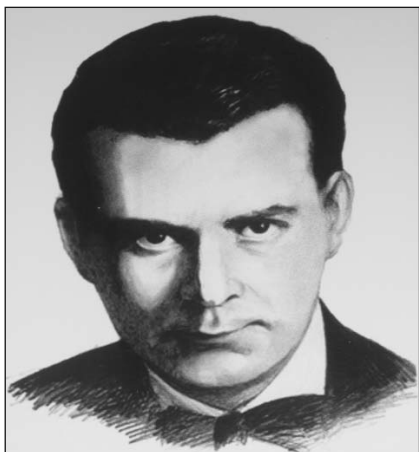
fiu pe deplin vindecat nici astăzi. Acum, cine știe când voi mai găsi timpul prielnic să mă întorc la Lucian Blaga și religia. Dar, dacă voi avea zile bune, o voi face odată. Am note și aproape stenograma conferinței din 1944.”⁸⁰

Teama lui Băncilă de o posibilă supărare lui Blaga se dovedește neîntemeiată. Acesta îi răspunde senin că, deși nu a citit darea de seamă din **Seara**, și dacă ar fi citit-o, ar fi știut să aleagă ce îi aparține lui Băncilă. Prietenia dintre cei doi rămâne neclintită.

Problema pe care Băncilă o abordase în conferință, „cu multă durere” și cu conștiința că este o problemă extrem de gravă, aceea a religiozității lui Blaga, este repusă în discuție, un an mai târziu, într-o serie de epistole, cele mai multe aparținând lui Băncilă. Ca și Crainic mai înainte, Băncilă este dezamăgit de atitudinea din ce în ce mai liberă a lui Blaga în raport cu religia. Neliniștile sale sunt amplificate de vremurile tulburi pe care ambii le traversează.

Scrisoarea lui Băncilă din 29 martie 1945 începe cu temerile sale privind perioada dificilă pe care o trăiește. „Îți scriu în vremuri grele, mai grele decât multe ceasuri grele care au fost în ultimii ani...” Băncilă intuiește că destinul nostru național a ajuns într-un moment de cumpănă, că istoria ne întoarce spatele, că situația este extrem de gravă. „Prin sufletul nostru «va trece sabie» (Luca 2, 35) și în curând va sosi vremea, dacă nu a și sosit, când va trebui să nădăjduim «mai presus de nădejde», cum spune Evanghelia.”. El citează și alte fraze din Biblie care i se par definitorii pentru vremurile de restriște pe care le trăiește: «Vă voi da în sinedriu și în sinagogi veți fi bătuți (...) și veți fi urâți de toți pentru numele meu» (Marcu, 13). Scrisoarea este o mărturie vie despre starea de bulversare pe care o traversează: „Dar ce zbucium pentru inima noastră! (...) De patru ani încoace și chiar de mai înainte, ne-am întrebat adesea: aceasta-i ultima zi, aceasta-i ultima noapte? Vom mai fi liberi începând de mâine? Ce se alege de ai mei, de fecior, de Țară? Dar de cântecul meu, rămas neisprăvit? Acum nu mă mai interesează acest cântec. Mă obsedează însă familia și Țară”.⁸¹

Băncilă abordează apoi problema spinoasă a mântuirii lui Blaga, încercând să-l determine pe acesta să se întoarcă la Dumnezeu: „Dragă Lucian, în acest moment, care s-ar putea să nu se mai repete, te rog din adâncul sufletului, împacă-te cu Dumnezeu. E adevărat, nu ești deloc certat cu el, dar ai un sistem filozofic ce îți impune anume rețineri. Nu poți schimba acest sistem, dar poți, cel puțin în viitor (dacă îl vom mai avea) să atenuezi forma și să pui

în valoare coarde religioase cari există prestigios în sufletul tău, dar au fost, în parte, umbrite de vegetația ecuatorială a tinereții și bărbăției. Adevărul cel mai însemnat e cel religios și nu e religie mai bună decât cea a copilăriei noastre creștine. Mă voi gândi la tine, la destinul tău mare, la familie, la prietini, la Țară, la oameni, la ce am vrut să fac pe lume, și peste retina mea vor trece, în ora supremă, umbre de iaz singuratic, dacă voi înțelege că nu numai eu, dar și cei scumpi mie au greșit, nu numai față de lumea aceasta, ci și față de lumea cealaltă. Când catastrofa se va fi consumat, voi trece liniștit, fără regret dincolo, dar voi fi chinuit de gândul păcatelor proprii și ale acelora pe cari nu i-am împiedicat să le facă. De aceea, dragă Lucian, te rog mult, reflectează la problema religioasă, și nu numa ca filozof”.⁸²

Urmează scrisoarea din 4 mai 1945, în care, cu multe precauții, Băncilă îl roagă pe Blaga să se explice, în privința atitudinii sale religioase, mărturisindu-i îngrijorarea care l-a cuprins: „M-am hotărât să pun complex problema religioasă între noi, mai ales acum un an, de Paști, când m-am spovedit și m-am împărtășit din nou, după ce nu o făcusem de vreo douăzeci de ani. Am avut atunci un greu examen de trecut, dar m-am simțit după aceea foarte înălțat. Și atunci mi-am adus aminte că tu nu crezi în Revelație. Și m-a durut *profund pentru mântuirea ta*. De aceea mă socotesc în primul rând dator să-ți scriu. Afară de problema filosofiei tale și a influenței ei asupra altora. Evenimentele m-au împiedicat până acum să-ți scriu despre această chestiune. O fac acum, dar fragmentar”⁸³.

Răspunsul lui Blaga este semnificativ: el mărturisește că nu este ateu, numai că religiozitatea sa nu este de tip dogmatic. „La întrebarea și îndemnul ce le-ai cuprins într-o scrisoare către mine - e foarte greu să răspund. Te rog să mă crezi că nu mă simt deloc certat cu Dumnezeu ca să trebuiască să mă împac și să mă explic cu el. Religiozitatea mea e un element de dozaj al tuturor manifestărilor mele. S-a

răspândit în mine ca drojdia în aluat. Probabil și în păcatele mele - a căror conștiință n-o prea am. Dacă ai citit **Discobolul**, poate ai aflat încă unele lucruri, și mai ales cât de ex-centric sunt chiar și în raport cu ceea ce unii cred că ar putea să fie dogma mea”.⁸⁴

După primirea răspunsului, Băncilă revine asupra problemei, subliniind că ideea mântuirii este cea care îl preocupă și că i se pare de datoria lui, ca prieten, să-l ajute pe Blaga să-și salveze sufletul: „...dacă tu rămâi într-un fel religios în toată ființa ta, până și în păcate, după cum spui, apoi aceasta nu e de ajuns pentru mântuire. Ai un chip în parte ciudat de a înțelege religia și singur declari că nu prea ai conștiința păcatelor. Știu că nu-ți pui problema mântuirii, care n-are loc în raport cu viziunea ta, dar ea nu rămâne mai puțin o datorie pentru mine, ca prieten, și ca om care vrea să fie creștin. Raportul dintre religia și filozofia ta nu e, așadar, pentru mine numai o problemă teoretică, ci e și una practică, pe care eram dator să o discut în legătură cu sufletul tău, care, mai mult decât cele mai multe, are dreptul la un destin de pace în transcendent”.⁸⁵

În dialogul cu Opreșan, Băncilă evocă ultima întâlnire cu Blaga. „După aceea nu ne-am mai întâlnit, decât atunci când m-am dus eu o dată la Academie. Și eu mă așteptam să nu-mi dea atenție! Dar el s-a purtat foarte frumos(...). A plecat de acolo și a venit sus la mine. Lumea se uita ce caută un academician la galerie”⁸⁶.

În anii de după 1944, fiecare din cei doi a traversat o perioadă dificilă. Poate de aceea pritenia lor se răcește, dar nu se năruie, mai mult, ea se prelungește și după moartea poetului, survenită în 1961. După 1968, în perioada de „dezgheț” politic, lui Băncilă i se permite să-și reia seria conferințelor, participă la emisiuni radiofonice, unde vorbește despre Blaga, la 25 septembrie 1969, în cadrul emisiunii *Prietenii mei scriitori* sau la 30 ianuarie 1970, la emisiunea *Saeculum, În jurul poeziei lui Lucian Blaga*. Își continuă seria mărturiilor despre Lucian Blaga cu conferința *Evocarea lui Lucian Blaga - zece ani de la moarte* (2 aprilie 1971) la Casa de cultură Petofi Sandor, apoi cu articolul *Zece ani de posteritate - Lucian Blaga*, publicat în *Steaua*, nr.3, iunie 1-15, iar la 13 iunie 1973, participă la *Evocarea lui Lucian Blaga*, la Muzeul Literaturii Române, în cadrul Rotondei 13.

Vasile Băncilă s-a aplecat, de-a lungul vieții, cu profund interes asupra operei lui Blaga, în primul rând datorită mării aprecieri pentru poetul-filosof, iar mai apoi din prietenie. De-a lungul anilor el a susținut nu mai puțin de 17 conferințe, evocări, interviuri, având ca subiect personalitatea prietenului său.

NOTE

- 35) *Vasile Băncilă, Portrete și semnificații*, Ediție îngrijită de Ileana Băncilă, Prefață Zoe Dumitrescu-Busulenga, Colecția Capricorn, Academia de științe sociale și politice, Revista de istorie și teorie literară, Supliment anual, nr. 4, p. 217
- 36) *I. Opreșan*, op.cit., p. 43
- 37) *Vasile Băncilă, Amintiri și reflecții*, Tribuna, XIII, nr. 25, 19 ianuarie 1969, p.7, preluat de Ion Bălu, vol.I, p. 248
- 38) *Vasile Băncilă, Portrete și semnificații*, ed. cit., p. 240
- 39) ibidem, p. 217-218
- 40) *Ileana Băncilă, Tabel biobibliografic*, op. cit., p. 25
- 41) *Vasile Băncilă, Lucian Blaga, eseist*, Gândirea, nr. 8, 1934, p. 339-347
- 42) *Lucian Blaga și Censura transcendentă, Gând românesc*, nr. 11, 1934, p. 573-584
- 43) *I. Opreșan*, op.cit., p. 44
- 44) *Lucian Blaga, Censura transcendentă*, Editura Cartea Românească, 1934
- 45) *Vasile Băncilă, Lucian Blaga, Corespondență*, ed. cit., p. 7, scrisoare din 14 iulie, Brăila
- 46) *I. Opreșan*, op. cit., p. 45
- 47) *Vasile Băncilă, Lucian Blaga, Corespondență*, ed. cit., p.8, scrisoare din Viena, 7 decembrie 1934
- 48) ibidem, p. 9-10, scrisoare din 19 decembrie 1934 (Brăila)
- 49) *Lucian Blaga, Spațiul mioritic*, Gândirea, anul XIV, nr. 5, mai 1935, p. 225-234
- 50) *I. Opreșan*, op. cit., p. 46
- 51) ibidem, p. 47
- 52) *Scrisoare I.Chineză către L.Blaga*, datată 27 februarie 1935, *Lucian Blaga, Corespondență* (A-F), p. 229, nota 26
- 53) *Vasile Băncilă, Lucian Blaga, Corespondență*, op. cit., p. 27, Scrisoare din Viena, 3 martie 1936
- 54) ibidem, p. 29, Scrisoare din 18 martie 1936, Brăila
- 55) ibidem, p. 28, Scrisoare din 18 martie 1936, Brăila
- 56) *I. Opreșan*, op. cit., p. 47-48
- 57) *Vasile Băncilă, Lucian Blaga, Corespondență*, op. cit., p.57, Telegramă din 1 aprilie 1937, Berna
- 58) *I.Opreșan*, op. cit., p. 47-48
- 59) ibidem, p. 91, nota 26
- 60) ibidem, p. 90, nota 22, apud MLR, 18.195
- 61) ibidem, p. 91, nota 27, apud M.L.R. 18.182
- 62) idem, apud MLR 18.166
- 63) ibidem, p. 90, nota 22
- 64) ibidem, p. 91, nota 27, apud MLR.18.166
- 65) *Vasile Băncilă, Portrete și semnificații*, op. cit., p. 221
- 66) *I.Opreșan*, op. cit., p. 44
- 67) *Vasile Băncilă, Portrete și semnificații*, op. cit., p. 221-222
- 68) ibidem, p. 222-223
- 69) *I.Opreșan*, op. cit., p. 55
- 70) ibidem, p. 44
- 71) *Manuscriptum*, nr.cit, *Durerea i-a dat o nuanță de frumusețe creștină*, jurnal 1937-1940, p. 220
- 72) ibidem, p. 221-222
- 73) *I.Opreșan*, op. cit., p. 49
- 74) *Vasile Băncilă, Lucian Blaga și regiunea Săcelelor*, articol reluat în *Lucian Blaga, Energie românească*, op. cit., p. 79-82
- 75) *I.Opreșan*, op. cit., p. 49
- 76) *Vasile Băncilă, Lucian Blaga, Energie românească*, op. cit., p. 15
- 77) Gheorghe Zamfir, *Conferința profesorului Vasile Băncilă: Lucian Blaga și religia*, Seara, partea I, an VIII, nr. 1906, 1-2 martie 1944, și partea a II-a, 2-3 martie 1944, nr.1907
- 78) *Vasile Băncilă, Lucian Blaga, Corespondență*, op. cit., p. 258-259, Scrisoare din 1 martie 1944, București
- 79) ibidem, p. 260, Scrisoare din 1 martie 1944
- 80) ibidem, p. 276, scrisoare din 20 martie 1946, București
- 81) *Vasile Băncilă, Lucian Blaga, Corespondență*, ed. cit., p. 271, Scrisoare din 28 martie 1945, București
- 82) ibidem, p. 271-272, Scrisoare din 28 martie 1945, București
- 83) ibidem, p. 273, Scrisoare din 4 mai 1945, București
- 84) ibidem, p. 274, Scrisoare din 26 iunie 1945, Sibiu
- 85) ibidem, p. 276, Scrisoare din 20 martie 1946, București
- 86) *I.Opreșan*, op. cit., p. 67

Serban Georgescu

Vis de dimineață

Atenție! - îmi strigă în vis
domnul Nicolae Iorga
invadându-mi visul de dimineață cu barba lui
monumentală -
Libertatea se taie (uneori) ca maioneza! ...
... Plecare din vis, trezire, tânjire către dezmeticire,
întrebare:

Dar maioneza, ce este de fapt maioneza?
„Verde crud verde crud”?
„Vis de-albastru și de-azur”?
„Te mai văd te mai aud”?
Nu, asta, acestea - cu siguranță nu.

Și totuși:
avem noi dezlegare să căutăm în ea urmele
începutului de sânge
ale puiului care ar fi putut zbura din ou?
Din gălbenușul acela galben crud galben crud
nu te văd nu te aud
pe care am găsit de cuviință să-l amestecăm frenetic
cu ulei, muștar și cu puțină sare,
pătrunși de febra creației?

Ciorap de mamă trei sferturi
pe jumătate alunecat către glezna bătrână
stăruind în fața chiuvetei în lupta cu vasele murdare
de sânge...

„Ce albastru tragic!” - strigă de-odată din sufragerie
Mănăstirea Voroneț
savorându-și picior peste picior cafeaua
și țigara de foi...

Verde crud, verde crud
spune-mi tu
cine ne-a legat pe noi așa de vârtos
de nu ne mai putem tăia
defel defel defel?

Libertate te iubim
ori învingem, ori...
Altă cale nu e.
Aia

e!

POETUL LUNII MAI - GHEORGHE ISTRATE

Arhetipul ființei lirice

Așteptam, cândva, într-o noapte cu gratii de zăpadă, pe peronul pustiu al gării din Buzău, împreună cu poetul Gheorghe Istrate, un tren pe care îl tot scăpam. Asta pentru că, de câte ori se anunța la stația de amplificare venirea lui, noi eram plecați, o fugă, până în colțul galaxiei, să ne potolim setea cu licori îngerești. În răstimpuri hoinăream prin viața poetului, visând satul Limpeziș (Movila Banului, județul Buzău) acolo unde cumpenele fântânilor apleacă cerul într-o parte (precum în extraordinara fotografie a lui **Vasile Blendea**, reprodusă alăturat), lăsând să se prelingă peste lume lacrimi de rouă.

Mai târziu, într-o *scrisoare esențială*, datată „la Echinoxul de toamnă 2007”, Poetul mă „admonesta: „Mă intimidezi cu acel «Dumneavoastră» care nu ține de biografia mea «intimă». Eu mă numesc plurinomial: Gică, Gicu, Gigel, Gheorghită, Geo, Gheorghe... Se zice că numele polifonat te împinge la bătrânețe (oare?). Alege-ți unul dintre toate aceste apelative în a ne recunoaște fie epistolar, fie stradalier fie tavernal.”

Acum, când poetul împlinește 75 de ani, îi respect rugămintea. Așadar: Gică, Gicu, Gigel, Gheorghită, Geo și Gheorghe aș vrea să pot reinventa zăpada, ce ardea în cinstea poeziei Domniei Tale recitată cu patos de poetul care te-a iubit inegalabil, **Dumitru Pricop**, plecat între timp în Focșanii eternității. Și mă întreb, știindu-ți sufletul în singurătate, ca și nedreptățile anilor din urmă, ce ofrandă aș putea pune pe altarul necuprinderii dintre noi?

Tot ce pot face e să mă rog la Dumnezeu, pentru miracolul înfloririlor târzi... La mulți ani!

L.M.

Gheorghe Istrate, având încrustată în nume emblema dealului tutelar al istoriei de la Curbură – Istrița – după absolvirea școlii generale în satul natal - Limpeziș, și a Liceului „B.P. Hasdeu” din Buzău, nu se poate înscrie la facultate din cauza acuzației (false) că tatăl său a fost... legionar. Devine bibliotecar comunal, apoi elev la **Școala postliceală de biblioteconomie și îndrumători culturali** din București (de unde este exmatriculat tot pe bază de... dosar), impiecat de mișcare la CFR... În timpul efectuării stagiului militar, soldatul Gheorghe Istrate câștigă locul I pe țară la un concurs național de poezie al revistei „Viața militară”. Cu această ocazie îl cunoaște pe Tudor Arghezi și i se aprobă, după clarifi-

75

carea „informației” din dosar, susținerea unui nou examen de admitere la Facultatea de Limba și Literatură Română din capitală. Reușește, obține bursă pentru toți cei cinci ani de studiu și e lăsat la vatră.

Îi va avea profesori, printre alții, pe **George Călinescu, Tudor Vianu, Alexandru Piru, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Romul Munteanu, Ion Ianoși, Mircea Martin** etc, printre colegii de an aflându-se: **Constanța Buzea** (de care îl leagă o prietenie ce va dura până la asfințitul poetei), **Ion Alexandru, Dorin Tudoran** iar din anii mai mari de studiu îi cunoaște pe **Virgil Mazilescu, Gh. Pituț, Gabriela Melinescu, Lurențiu Ulici, Marius Robescu, Mircea Iorgulescu, Marin Mincu, Vasile Blendea** și alții.

Debutează editorial în anul 1968, cu volumul **Măștile somnului** (apărut în colecția „Luceafărul” a Editurii Tineretului, pentru care primește mai multe premii.)

Vor urma: **Poeme (Valea Plângerii)** - Ed. Eminescu, 1971; **Pseudopatriarchalia** - Ed. Cartea Românească, 1974; **Zodia Șarpelui** - Ed. Albatros, 1975; **Cântec la izvoarele lumii** - Ed. Militară, 1975; **Sceptrul singurătății** - Ed. Cartea Românească, 1978; **Rune** (antologie), - Ed. Cartea Românească, col. „Hyperion”, 1980; **Oase de fluturi** - Ed. Cartea Românească, 1982; **Interiorul tăcerii** - Ed. Cartea Românească, 1985; **Despărțirea de cuvinte** - Ed. Cartea Românească, 1988; **Ritual/ Rite** (antologie bilingvă româno-franceză în tălmăcirea **Giinei Argintescu-Amza**), Ed. Metafora, 1995; **Limpeziș. Locul ființei** (antologie) - Ed. SAS, 1997; **Versuri/ Gedichte** (selecție bilingvă româno-germană) - Ed. Radu Bărbulescu, München – Germania, 1999; **Distilerii nocturne** (microantologie) - Ed. Signata, 2000; **Fragmente despre infinit** - Ed. Crater, 2000; **Puberul divin** (33 sonete imperfecte) - Ed. Pallas, 2003; **Omul întrerupt (Poetul în pele-**

rina lui apostolică), Ed. EX PONTO, 2007; **Omul întrerupt/ Der unterbrochene Mensch** - Ed. Radu Barbulescu, München, Germania, 2008 etc.

În anul 2000 a primit **Premiului „Mihai Eminescu”** al Academiei Române.

Pentru a întregi această succintă prezentare reproducem un scurt fragment din prefața volumului **Dialog cu invizibilul** (apărut în 2010, când Poetul împlinea 70 de ani), semnată de **Dumitru Radu Popa** (Scriitor și critic literar român, Directorul Bibliotecii de Drept la New York University):

„Gheorhe Istrate a ales dintru începutul poeziei sale, primită nu fără puțină mirare și vâlvă la vremea respectivă – într-un timp în care nu ne lipseau poezii! –, încercarea de a capta printr-un ceremonial al rostirii, arhetipul obsedant al ființei sale lirice. Este vorba, cum lesne se poate observa într-o operă ce acoperă astăzi, iată, nu mai puțin de 50 de ani, că poetul din Limpezișul Buzăului, atât de drag și adesea evocat ca un *mirabilis locum*, se prosternază în fața copilului primordial, a celui prunc aruncat în lume, o alegorie a purității, a totalității, zeu atotputernic și mărturisind despre forța invincibilă a vieții în mai toate religiile și tradițiile populare, incluzând folclorul românesc. Iar copilul primordial al poeziei lui Istrate e un veritabil simbol al totalității: minuscul și uriaș totodată, în stare să umbrescă lumea cu simpla închidere a pleoapelor sale. (...)

Nu sunt mulți poeți în literatura română care să se fi dedicat atât de mult - într-o poezie care nu se vrea și nu are aparent nicio nuanță teoretică - tainicului, enigmaticului, misterului, confuziei, dar și revelației aduse de cuvinte, fie ele inscripții, semne ori semnale. Poetul este în mod cert adesea bolnav de cuvinte, cum alteleori e captiv sau mântuit. Toate aceste ipostaze vorbesc despre o filosofie adâncă, ancestrală, cu rădăcini atât de vechi – și totuși atât de modernă în felul rostirii.

Astfel se prezintă poetul acum, la 70 de ani, cu o operă considerabilă în spate (...) un poet esențial, fundamental în literatura română, care seamănă cel mai mult... cu el însuși, precum în această desăvârșită efigie: „Dar nu-i a mea memoria aceasta/ Nici graiul ce-l rostesc înlăcrămat/ Și nici icoana galbenă în care/ Un Dumnezeu străin s-a așezat/ De mult în lemnul ei dormeau Părinții/ Alături cu zeii lor; vreun nor/ Le-o fi furat pedepsitor voința/ Și sceptrele singurătății lor/ Nici boala Doamne care-mi soarbe lacom/ Lumina brațului nu e a mea –/ Eu sunt doar o memorie-n derivă/ Din cerul altui adevăr o stea/ Eu sunt o apă roasă de vechime/ Prin care trece grav și dureros/ Pluta de carne-a neamului ce duce/ Capul părintelui dintâi bărbos”

Gheorhe Istrate, iată un nume de care, fără cea mai mică umbră de îndoială, vom avea să dăm seamă la judecata din urmă a poezilor, când, cum și unde va fi să fie ea! Și o operă ce și-a câștigat rândul întâi chiar și în cele mai selective, severe biblioteci!

POEMIE

La 70 de ani și încă unul...

Se închină soției mele, Michaela, artist plastic, apușă la vârsta de 63 de ani

Moto: „Sânt douăzeci de ani și încă unul...
N-aș vrea niciunul să i-l dau minciunii...”

(N. Labiș, 3 dec.1956)

La 70 de ani și încă unul
potcoava coaptă-ncepe-ncet să cadă
iar vinul putrezește trist în cadă
pe când mă-năbușă fierbând destinul

măselăria s-a carbonizat
am ochii goi ca două stinse parce
pruncul plângând în mine se întoarce
și mă descoperă canonizat...

Tu pui răsăturile morții-n spini
răsare-n urmă gheară-n altă gheară
tu luptă-te-n lupoaica ta ursară
și îmi presează oasele în crini –
la levitația dintâi de astă seară
la 70 de ani și încă-o vară...

Ritual (părinții)

Motto: „Dacă ați făcut castele în aer, n-ați lucrat în zadar; deoarece acolo s-ar și cuveni să fie toate. Acum, puneți dedesubt și fundațiile”
(Henry David Thoreau)

acolo-n iarba mirosind a fapte
în cimitirul somnului lor greu
sub crucile de piatră și de lapte
mormintele-i îmbătrânesc mereu
s-au scurs toți corbii-n secolii de humă
s-a stins și steaua-n lumânări de seu
dorm noaptea lor de tată și de mumă -
mormintele mă-mbătrânesc mereu
m-am destupat din floarea mea nebună
și-am supt zăpezi din cer din Dumnezeu
de-acum mă-ntorn la tată și la mumă -
mormintele ne-mbătrânesc mereu

Limită

eu port mereu un fel de frică-n
voce
rostogoliri desprinse din abis
stau îngropat cu toată viața-n vis
ca un copil în slava lui precoc
lumina Doamne n-are început
eu sunt fragmentul ei
dinspre tăcere
sunt plumbul ce refuză prins
în cnut
să taie-n trup cămașă de durere
eu Doamne tot mai traversez
recrut
războaiele virtuții ce se cere
cu sufletul captiv într-un sărut
cu-otrava armelor prelinsă-n miere
la adăpostul vieții mele
se-ntâmpă-n întuneric stele...

Cenușa șarpelui

La vârsta unui sâmbure chemat
să crape-n noaptea nopților o ușă,
lovit de aștri iar m-am întrebat:
de ce miroase clipa a cenușă?

De ce pe flori cad aripi moi
în zori,
de ce un om renunță și dispare,
de ce lumina veșnicilor sori
se stinge-n carnea noastră
și ne doare?

Vai, Șarpe, veacul mă provoacă
blând,
va trebui să intru în săgeată,
mătase vremii să o sparg adânc
cu timpul și roindu-mi lung
în pleată.

Copilul cere-o mumă și un sân
deși singurătatea-n buză-i scurge,
el îndemnat de șarpele străbun
din carne laptele răstit și-l smulge.

Mă poartă nebunește o quadrigă
de-a valma cu-ntunericul din stea,
prin turnul lumii cineva mă strigă
și sparge reci lumini
în carnea mea.

Astfel rănit de vulturul etern

ce-mi zboară lung prin sângele
fierbinte
aud cum site uriașe cern
prin noi bătrâne trupuri
de cuvinte.

Grăbiți mi-s anii. Veacul încă e.
Lumina ca un șarpe bate-n ușă.
Mă-ntorc în mine și mă-ntreb:
de ce
miroase clipa totuși a cenușă?...

Copilul etern

îmbătrânește-n iarbă un copil
de veacuri își privește-n palmă
mărul
deasupra lui de-atâtea ori decorul
și-a preschimbat frunzișul volatil
eu îl implor și-l chem
să mă asculte:
„copile-bun hai să vâslim din nou
prin umbra noastră-ngemănată-n
ou
sub talpa altei zeități adulte...”

dar el prin veac îmbătrânindu-și
mărul
e surd și mut și orb – ca adevărul

Calul

va trebui să nascocim candori
acestui suflet fără primăvară
neștiutor de zâmbet și culori
om-jumătate jumătate-fiară.

el vine pur din noaptea lui și mut
e-o piatră veche veșnic

umblătoare
se tulbură călcând pe-atâta lut
de parc-ar vrea smulgându-se
să zboare

noi cei ce creștem cearcănul
precoci

și prăbușim lumina dintre astre
va trebui să-i așezăm sub roți
cărnoase drumuri cu nisipuri
aspre

va trebui să-l umilim pe rând
să-i țintuim copitele-n pietroaie
să-i lingă flăcările hățul blând
să-l hăituiască tropote de ploaie

și-ajuns în grajdurile lui jilave

în pătura-i de sânge și noroi
când va privi-n oglinzile bolnave
să-și vadă chipul semănând cu noi

Oase de fluturi

sânt timbre ale morții mici
volante
ei ară timpul zilei și-l reduc
vărsând în flori - calicii delirante -
suspînul mătăsoș de eunuc

ei trec pedepsitor prin rana
noastră
îngălbenind în gerul prematur –
și ninge-adeșori prin ora vastă
cu oasele lor albe de azur...

patrile sânt bătătorind lumină
în depărtarea surdă dintre zei,
mici dezertori prin cerul

de rugină
cu lanțurile morții după ei

cruci fragede foșnind în zbor
timid

ferestre moi prin amintiri secate –
polenul lor bolborosind în vid
pe-un sâmbure plutind în bunătate

i-am așteptat. odaia a vuit
de lipsa lor – dar ceasurile sparte
cu fața s-au întors în infinit
ca niște soli în țările cu moarte

Marele cântar

hai să vâslim copile înapoi
să-mpingem calul din cuvânt
în sânge

să rupă umbra care ne tot strânge
în hamurile-i aspre pe-amândoi
acolo-n rouă iarba tot mai plânge
ea ne așteaptă cu cearșafuri moi
să ne desprindă talpa din noroi
să ne ferim de-nghețul

ce ne-ajunge
hai să vâslim spre calul tutelar
prin el destinul nostru luminează
alunecarea-n marele cântar
ce ne măsoară pururea o rază
vai pruncule zăpada n-are rost
noi mirosim a păsări care-au fost

12 iulie 2003

o fabrică de vise s-a stricat

eram oier prin stele și prin lună
și turma mea o auzeam cum sună
în fluierul fictiv și degerat
mi-nghesuisem viața într-o prună
în minereul ei împarfumat
distilării subțiri m-au consumat
în halele alcolului cu brumă
încep încet să-mi fie frig și ceață
îmi intru în instinct pe dedesupt
și văzul mi-l revăd neîntrerupt
în lacrimile cariind pe față
da fabrica de vise s-a stricat
și intru în istrade întristat

Ritual (amiroase)

amiroase Doamne amiroase
timpul vechi îmbătrânind pe oase
anii mari cât marea desfăcută
peste putrefacta noastră plută

amiroase Doamne amiroase
timpul vechi cu-mpletituri de rase
vărsături de neamuri supte-n delte
înroșind nisipurile fierte
voci târzii amurguri dilatate
peste frageda eternitate

amiroase Doamne amiroase
a Iisus a ceruri fără oase
a veșmânt înconjurând în gând
frigul mare-al Domnului cel
Blând...

Ritual (acestui sânge-i sunt dator)

acestui sânge-i sunt dator
să-i leagăn paserile lungi
ce-au adormit în zborul lor
ca-n spuma zâmbetului – prunci
prin șirul lumii un copil
ne-așteaptă de-o eternitate
să-l facem regele umil
pe țara lui de puritate

cândva târziu îl vom vedea
dormind în luntrea ce pătrunde
cu vârful galben într-o stea
din care nimeni nu-i răspunde

acestui sânge-i sunt dator
să-i fiu copilul ce privește
mereu însinguratu-i zbor
mereu rămânerea-n poveste

Ritual (centru)

miros a fluturi și a moarte
lăstunii se ascut în întuneric
noaptea se sparge-n ferestre lipind
timbrul ei șoptitor – emisferic

am prea multe deseme pe umeri
sunt cercetat de o poruncă anume
templul credinței mi s-a crăpat –
unu plus unu fac infinitul
eu însumi sunt centrul lui erodat

Ritual

(Doamne iar ni se întâmplă)

Doamne iar ni se întâmplă
să stăm tâmplă lângă tâmplă
nădușeala Ta divină
mă-nlumină în lumină

vorba Ta e carnea lumii
lunecă prin ea postumii:
nenăscuții, visătorii
din bisericile florii...

Ritual (pur)

mirosul lumii l-am uitat
jur-împrejur cat amintiri
precum un trup decapitat
lumina pleoapelor subțiri

din treaptă-n treaptă mă cobor
absent la tropote la glasuri
abia ating nepăsător
zăpada putrezind pe ceasuri

aștept să-mi ardă-n carne spinii
s-ajung curat la cel ce sunt
să bat la ușile luminii
cu piatra unui mut cuvânt

Ritual (bocet)

maica mea lumina mea
rana mea de-a pururea
mi-am făcut din dor o stea

să mă-mbrățișez cu ea
maica mea lumina mea

din țărâna mea bolnavă
ți-am pus candelă și slavă
din pământul meu sfelnic
ți-am pus smirnă și jertfelnic

vinovare vinovare
haina mea e în rugare
că se strânge peste mine
precum stupul pe albine
și-năuntru nu e nime'

când va fi cândva să mor
mă voi face un izvor
ca să umblu sub pământ
cu picioare de argint
să te plâng să te găsesc
în mormântul tău regesc

fiindcă te-am cătat în stea
dar în stea nu se murea
acolo se nemurea

maica mea lumina mea
rana mea de-a pururea

Ritual (ce să refuz)

ce să refuz și ce să mai accept
toate cuvintele miros a moarte
bat clopotele-amurgului în piept
mirosul lor copile ne desparte
încep o floare și-o termin în zori
mi-e îngerul bolnav și mă refuză
dă-mi Doamne plânsul

unei mari candori
și dă-mi ninsoarea pruncilor

pe buză
dar nu mai sunt cuvinte ca să spui
o spadă se sfărâmă între oase
mi-e îngerul bolnav și boala lui
în cerul tot

a moartea mea miroase.

Militaru Corina

UniversAll

Motto: Când cineva îți pune lumina în ochi să fii convins că nu dorește decât să te orbească.

Mă învârt în loc, fac piruete tot încercând să-mi dau seama pe unde trebuie s-o apuc spre ieșire. În jurul meu oameni, mulți oameni ce roiesc în toate direcțiile teleghidăți. Poate așa arăt și eu, sau am arătat când fără să realizez m-am lăsat înghițit de acest furnicar. Rareori mi s-a întâmplat să fiu atât de dezorientat ca acum. Nici nu știu cum m-am lăsat păcălit. De obicei îmi dau seama dintr-o privire dacă este cazul ori nu să insist într-o acțiune. De data aceasta parcă mi-a luat cineva mințile. Inițial am intrat în mall dorind să cumpăr un cadou soției. Voiam să-i fac o surpriză. De la primii pași am conștientizat că nu sunt în locul potrivit și totuși nu am făcut cale întoarsă. Nu. Ca o demonstrație a teoriei pe care o susțin oricând am ocazia: Este de ajuns o clipă de neatenție și ajungi unde nu vrei cu niciun chip să fii. Ironic, deși mă consider extrem de lucid, am lăsat picioarele de capul lor în timp ce eu eram absorbit complet de atmosfera total diferită de cea binecunoscută. Nimic nu mai era ca înainte și doar nu trecuse prea mult timp de când îmi făcusem cumpărăturile aici. O săptămână, dacă nu mă înșel, și malul oarecum rece și impersonal s-a transformat într-o împărăție luxoasă și strălucitoare de-ți ia ochii. Nu neg că îmi place cum arată, dar nu asta caut, nu asta vreau. Speram să iau rapid cadoul - plănuisem ce anume -, apoi să trec pe la agenția de voiaj să plătesc biletele pentru weekendul la munte - altă surpriză - și după aceea să-mi petrec restul după-amiezii împreună cu soția mea. Eventual să ieșim la o plimbare dorită în egală măsură de amândoi. Preferată oricând oricărei alte distracții și de unul, și de celălalt.

Judecând după felul cum băjbăi prin mulțime planul meu s-a dus pe apa sâmbetei. Pe unde s-o apuc? Parcă sunt într-un labirint. Chiar sunt! Culoare largi placate cu gresie aurie, mată se unduiesc ocolind insule ce adăpostesc magazine, cafenele, baruri, locuri de joacă pentru copii, restaurante - am văzut chiar și un cazinou -, se înnoadă, se intersectează, se înfundă și Dumnezeu știe cum pot ieși la liman. Totul scăldat într-o lumină feerică, iar muzica... Nespuse de liniștitoare, parcă izvorâtă din altă lume, îți mângâie auzul, îți adoarme mintea. Poate

prea mult. Ici, colo oaze de plante ornamentale iscusit amenajate, încântă privirea. De jur împrejurul lor pe băncuțe tăifăsuiesc relaxați oameni. Acum realizez că exact asta a fost ideea arhitectului, un Dedal al timpurilor noastre. Să ofere surprize la orice pas, să nu plictisească ochiul, dezvăluind mereu și mereu alte perspective și tot atâtea tentații. Un labirint al fericirii ar spune unii. Eu nu, și mă revolt pe cel care mi-a programat rătăcirea prin aceste culoare întortocheate, gândind că-mi oferă cine știe ce plăcere. Sunt capabil să recunosc surogatul. Încă sunt.

Vanitatea se pedepsește și asta pătesc acum. Plătesc pentru că orgoliul meu a început să chioțască nebun când la intrare m-a întâmpinat domnișoara aceea foarte frumoasă. Bine clădită, îmbrăcată în așa fel încât să-și pună în valoare farmecul. Nu ostentativ, nu vulgar, ci extraordinar de atractiv. Și vocea aceea suavă, clar exersată îndelung. Chiar mi-a indus senzația că sunt un oaspete de vară, unic prin importanța lui. Recunosc, m-a vrăjit cu toate că, nu sunt nici fluturatic și nici nu-mi zboară ochii în toate direcțiile. Dar ce-i frumos și lui Dumnezeu îi place, nu? Apoi socotesc că nu-i nici un păcat să studiez meniul. Doar n-am comandat nimic!

În alt context aș fi trecut slăbiciunea față de tână primitoare în categoria mici bucurii nevinovate, însă acum o consider pe ea responsabilă pentru faptul că încă mă aflu aici, și încă nu știu pe unde să ies, și încă nu am cadoul căutat. Tot susurându-mi un discurs învățat dinainte și recitat tuturor - nu mă amăgesc că ar fi altfel - m-a condus pe nesimțite înăuntrul labirintului, apoi m-a lăsat singur. S-a retras, nu înainte de a mă asigura:

– N-o să regretați, aici este singurul loc unde găsiți tot ce vă doriți, apoi a adăugat pe un ton ușor teatral: Distracție plăcută în UniversAll!

Câteva clipe am privit în urma ei întrebându-mă ce mai este și cu denumirea asta. N-o mai auzisem până atunci și habar nu aveam când Maritimo devenise UniversAll. Am renunțat să-mi bat capul. Oricum totul era altfel, deci ce mai conta o denumire. Putea să poarte orice nume, numai să cumpăr ce intenționez și să dispar numaidecât.

Am pornit la întâmplare într-o direcție și precum am presimțit încă de la început, totul a luat o întorsătură extrem de neplăcută. La fiecare doi, trei metri îmi apăreau în față domnișoare asemănătoare celei de la intrare - alese una și una - și îmi ofereau câte un produs cu atâta sollicitudine încât începeam să mă îndoiesc că nu-l cerusem. Să gust cașcavalul cel mai natural - sigur mi l-aș dori, dar încă nu știu - să probez, să încalț, să admir ultimul model de televizor, să testez performanțele celei mai noi game de tablete, să încerc excepționalii ochelari 3D,

să...

Inițial le-am răspuns amabil. Nu, nu aveam nevoie nici de unele, nici de altele. Eu voiam doar... Nu apucam să spun ce. Parcă eram eroul principal într-o piesă jalnică, iar personajele secundare ieșeau atât de repede din scenă încât nu apucam nici să-mi rostesc replica, darămite s-o primesc pe cea mult dorită. Îmi scăpau printre degete. O frumoasă renunța și alta mă lua în primire, până când n-am mai putut să-mi controlez nici nervii, nici gura.

- Magazinul nostru vă oferă cele mai elegante rochii de mireasă, cusute manual. Doar o clipă dacă...

- Aveți impresia că sunt vreo domnișoară în pragul măritisului? am întrerupt-o brutal pe bruneta care încerca să mă atragă cu glasul ei mieros.

- Cu numai zece lei copilul dumneavoastră face turul mallului cu trenulețul, iar în acest timp puteți să vă plimbați liniștit fiindcă este în siguranță cu noi, zâmbește o roșcată cârlionțată.

- Cum să nu! Cu plăcere, dar mai întâi trebuie să-l fac! am rânjit răutăcios, apoi i-am întors spatele dornic să găsesc odată scăpare din acel infern.

După un timp am devenit insensibil, obosit, încordat, crispat, întunecat. Nu m-am mai chinuit să explic că nu vreau să beau cafeaua cea mai bună, nici să mănânc în restaurantul cel mai elegant și nici măcar medicamentul minune în stare să-mi readucă zâmbetul pe chip. Nu, nu-mi trebuia nimic de la nimeni și părea că eram singurul nemulțumit, singurul indiferent la strălucirea din jur.

Iată-mă deci învârtindu-mă indecis încotro să mă îndrept după ce am încercat, fără succes, numeroase variante de ieșire din labirint. Între timp restul lumii continuă să fie mânată de o dorință acerbă de a nu pierde nici măcar o prezentare de produs și odată cu ea cine știe ce ingredient neapărat necesar fericirii. Aș spune vital, observându-le neliniștea. Tot privindu-i zăresc deodată o față cunoscută și mă simt în sfârșit salvat. Vecinul meu de la parter se apropie, însă nu mă observă decât când se împiedică de mine. De fapt i-am stat în cale special ca să-l trezesc și reacționează ca atare:

- Ce mă... Aa, tu! Scuze... Salut! se hotărăște în final să-mi întindă mâna.

I-o strâng bucurios deși el nu pare foarte fericit că-l rețin, și-l întreb direct - la urma urmei nici eu n-am chef să lungesc vorba:

- Pe unde se iese de aici? Să fiu al naibii dacă știu!

- De ce? Vrei să pleci? i se lungește fața a uimire, apoi brusc se îndepărtează scuzându-se: Mă cheamă... Trebuie să plec!

Soția îl strigase să vină degrabă unde era

ea, căci de nu, pierdeau o ofertă unică. Dau să fug după el, însă renunț imediat. Îi văd mult prea ocupați ca să-mi acorde atenție și pe de altă parte realizez că n-am de ce să mă agăț de el când pot aborda orice necunoscut. Chiar cu riscul de a părea fraier că nu știu atâta lucru, cer îndrumare primului om întâlnit însă am din nou ghinion. Cineva din preajmă exclamă: „A început!” și-l distrage. De fapt mi-l fură, fiindcă pleacă grăbit de lângă mine. Nu numai el, toți devin subit agitați. Alertați, se întrebă unii pe alții: „A început?” „Deja?” „Nuu, încă nu! Urmează!” „Când?” „Mai este puțin!” și se scurg ca un fluviu într-o anumită direcție. De voie de nevoie merg odată cu mulțimea - oricum n-am altă șansă.

Nu foarte departe se deschide un spațiu imens unde sunt deja adunați câțiva oameni, iar alții, tot mai mulți, sosesc neconținut. În câteva minute locul este înțesat de bărbați, femei, tineri, vârstnici, chiar și copii. Și eu printre ei, încercând să descopăr ce-i atrăsese acolo atât de puternic. De jur împrejurul meu o zumzăială asemănătoare celei premergătoare ridicării cortinei în sălile de spectacol. Deodată se face liniște. Undeva în față, destul de departe de mine se aprind niște reflectoare luminând o scenă, ascunsă ochiului până acum. Un bărbat urcă zglobiu cele câteva trepte din dreapta ei și se apropie de microfon, făcând cu mâna prietenos publicului extaziat de apariția lui. Împins de o curiozitate necontrolată mă strecor pe margini și avansează, în ciuda nemulțumirii celor rămași în spatele meu. Vreau cu orice preț să văd mai bine personajul. Între timp acesta salută, i se răspunde în cor, apoi încălzește atmosfera cu glume. Nu reușesc să-l urmăresc, dar asistența râde binevoitoare. Răzbesc cu greu și ajung la câțiva metri de scenă. Bărbatul îmbrăcat cam fistichiu, însă elegant, nu este tânăr cum mă așteptam, ci în vârstă. De înălțime medie, îmi pare destul de legat, dar nu gras. Părul complet alb, tuns îngrijit, fața smeadă proaspăt rasă și ochi albaștri magnetizanți. Am senzația că din acel albastru ca cerul, țâșnesc lasere care-i gravează cuvintele - mai ales cele nespuse - în mintea fiecărui om de acolo. Nu-mi inspiră încredere și sunt surprins de adulația celorlalți. Continuă seria de glume - eu le găsesc proaste -, apoi întreabă pe neașteptate agitând mâinile deasupra capului:

- Împreună pentru?...

- Fericiree, strigă toți într-un glas.

- Doar la?... plusează bărbatul și-și duce o mână la ureche, sugerând că ascultă cu mare atenție.

- UniversAll! trepidează aerul de atâta convingere.

Vibrația din jur ridicată la cote maxime mă prinde în mrejele ei și sunt gata să țip la fel ca toată

lumea, dar îmi revin repede. „Ce-am înnebunit?” mă întreb minunându-mă de reacția mea. Ascult în continuare.

- Sunteți nerăbdători să înceapă spectacolul? Își face numărul mai departe individul.

- Daa!... confirmă mulțimea...

- Ha-ha-ha, știu! râde el și frecându-și palmele se plimbă grăbit de-a lungul scenei câteva secunde, apoi se oprește și adaugă: Dar... Daar, am ceva să vă spun... De fapt, vreau să vă mulțumesc pentru că-mi sunteți alături, din ce în ce mai mulți! Mai puternici! Fără voi nimic nu ar fi fost posibil! Nimic! Dar uniți am reușit! Este meritul vostru, știți? Da, da! Al vostru! Împreună am construit un...

De la o vreme nu-i mai înțeleg cuvintele, dar le simt picurând peste mine, amețindu-mă, învăluindu-mă, anihilându-mi orice voință. Uit de ce sunt acolo, uit că nu vreau să fiu acolo, uit că eram înnebunit să găsesc ieșirea, să fug cât mai departe, să respir aer curat, să fac ceea ce-mi doresc cu adevărat. Acel bărbat - charismatic, cu siguranță - m-a subjugat și pe mine, dar nu total, căci de undeva din adâncul meu o voce firavă mă tot îndeamnă să fiu atent. Încerc să prind sensul discursului.

- ...Locul unde visele devin realitate, unde dorințele se împlinesc, unde fantasmеle groazei și mizeriei de afară dispar ca prin farmec. Singurul loc unde găsiți fericirea. Singurul loc unde trăiți cu adevărat. Numai aici alături de mine...

- Fericire spui? Asta numești viață? mă poemesc tipând și, ca trezit din transă, continui de-a dreptul furios: Închisoare poleită, spălare de creiere, asta este!

Nimeni nu mă bagă în seamă, nici cel de pe scenă. Aparent își vede netulburat de treabă, dar eu observ că face un semn aproape imperceptibil cuiva, un semn pe care l-aș traduce: „Luați-l!” Totuși nu dau importanță - de ce și cine să mă ia de acolo, doar trăiesc într-o țară liberă - și mă pregătesc să atac din nou. Să rup vraja, să demasc iluzia vândută cu prețul libertății de a alege. Nu apuc deoarece mă simt prins ferm de braț și cu o zvâcnitură sunt tras printr-o ușă bine camuflată într-o încăpere întunecoasă. Deși îmi pare totul absurd și ireal o spaimă incontrollabilă mă cuprinde. Nu văd nimic, nu știu la ce să mă aștept și panicat îmi repet întruna: „Este o iluzie, trezește-te! Trezește-te!”

- Trezește-te, hai! Ai spus o oră, iar eu te-am lăsat două. Haai, mi-ai promis...

Deschid ochii și încă buimac fac eforturi să înțeleg de ce soția mea mă tot zgâlțâie. Ce vrea de la mine? Îmi trebuiesc câteva secunde să mă dezmeticesc, să-mi dau seama unde mă aflu, să-mi amințesc că i-am promis o ieșire la Maritimo.

Cele mai frumoase poezii

Radian Drăgoi

O pasăre cântă în cel care nu sunt

O pasăre cântă în cel care nu sunt
iarba-i păscută de o altă iarbă
o, știu că tu ești raiul neînceput
spre care-ntind și eu o mână oarbă
din palmele tale beau însetat nesomn
lacrimă surdă suflă spre noi
ce limpede e frunza pe care ne iubim
ferestrele respiră blândețea unei ploii

Prin lumină de mireasă

Mă-ntorceam târziu acasă
prin lumină de mireasă
toată noaptea mă-ntorceam
toată noaptea n-ajungeam

când eram când nu eram
prins în hamuri tot trăgeam
carul greu de lacrimi plin
știi că vin și când nu vin

am ajuns n-aș fi ajuns
patul podidit de plâns
și tu îngropată-n ieri
mirosea a nicăieri

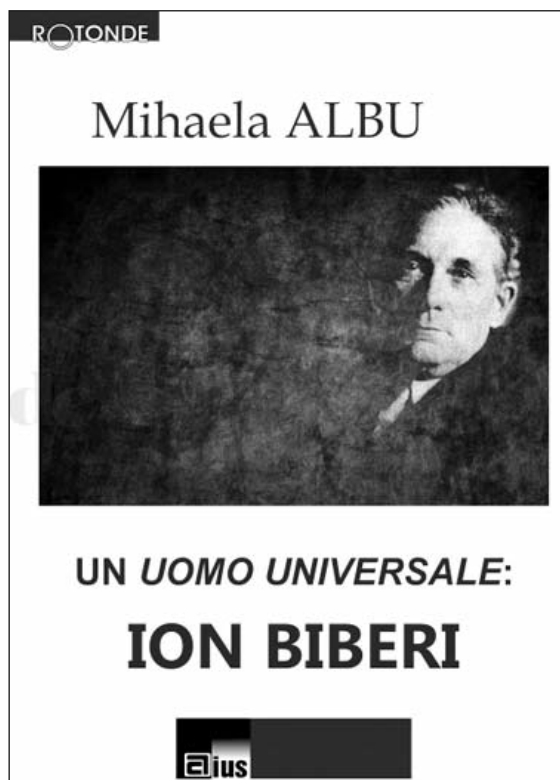
m-am culcat n-am adormit
urla-n ceruri un cuțit

Acum...

Acum nici veșmintele noastre nu își mai spun nimic
oare câte ferestre încap într-un singur cuvânt ?
tremură lumina între mâinile mele
pe stradă femeile sunt respirate de vânt
tu ți-ai uitat tristețea în oglindă și ai plecat
bluza îți e udă de întuneric pe spate
iarba în care ne-am iubit pretutindeni ne caută
în mine sunt mormane de frunze vânturate

Însemnări de lectură

Apărută anul acesta la Editura „Aius Printed Craiova”, cartea semnată de doamna Prof. Universitar Dr. Mihaela Albu, intitulată **Ion Biberi: UN UOMO UNIVERSALE** (Ediția a II-a revăzută și adăugită) reprezintă mai mult decât un eveniment editorial. Asta deoarece, așa cum spune Dan Mănuacă: „Nu putem înțelege cauzele dinamismului literaturii române din prima jumătate a secolului trecut dacă nu avem în vedere și eseurile lui Biberi.” Punct de vedere împărtășit și de Cornel Ungureanu, în prefața volumului: „Erau necesare «operațiuni de recuperare» în cazul lui Ion Biberi? Erau, fiindcă nici unul dintre scriitorii români ai perioadei 1930-1980 nu își tipărește cărțile, nu își definește opțiunile, «grupul», într-un asemenea «contratimp» ca Ion Biberi. Fiecare dintre cărțile, studiile, alianțele lui au parte de un «contratimp» care îl exclude din posteritatea fericită a literaturii. Și din actualitatea vie a conșăților săi.”

Iar autoarea adaugă: „Intitulând această ediție **Un uomo universale**, am dorit ca încă de la început să subliniem structura enciclopedică a scriitorului și savantului Ion Biberi, recunoscută de către mulți dintre colegii de generație. Formația sa, dorința permanentă de informare și perfecționare, cunoașterea temeinică a atâtor domenii - literatură, naratologie, muzică, pictură, astronomie, medicină etc. - ne îndreptătesc să afirmăm că Biberi a fost

unul dintre spiritele care pot fi luate drept model astăzi”.

Demersul acestui studiu pornește de la o documentare laborioasă, însemnând sute de cărți și reviste fișate, parcurgerea unui material documentar impresionant și, mai ales, de la lungi discuții și corespondența cu „personajul” Ion Biberi, pentru a-l plasa în epocă și a descifra mecanismele unei opere de o complexitate de puține ori egalată în cultura noastră. Iată ce mărturisește, în acest sens, autoarea: „A vorbi despre viața unui contemporan fără a lăsa timpul să decanteze informațiile și să îndepărteze subiectivismul sau fără a avea la îndemână toate documentele prin care să poată fi probată o afirmație ori alta pare la prima vedere o întreprindere hazardată(...) Mă aflu atunci sub impresia profundă a convorbirilor pe care le-am avut din timp în timp cu Ion Biberi, precum și a corespondenței purtate o vreme. (...) ...la stingerea sa din viață (la 27 septembrie 1990) am avut ca singură mângâiere faptul că am putut să duc la bun sfârșit (cel puțin într-o primă formă) ceea ce promisesem, iar rezultatul cercetărilor mele primise aprobarea și girul său. Mai mult chiar: titlul însuși al studiului meu (**Suferință și cunoaștere**) a fost, de asemenea, propunerea sa.”

Cine este, așadar, eseistul, criticul literar, cercetătorul și medicul psihiatru Ion Biberi?

S-a născut la 21 iulie 1904, în orașul Turnu Severin, ca fiu al căpitanului de marină Constantin Biberi, de 34 de ani, și al Elisei Biberi, de 23 de ani. Copilăria îi va fi marcată, dramatic, de moartea mamei sale, pe când avea doar 5 ani, aceasta constituind rădăcina a unei sensibilități metafizice. „Irizările multiple ale vieții și ireversibilul dar al morții - își amintește I. Biberi, într-un articol apărut în Tribuna (anul XV, 24.09.1971) - mi-au însemnat cu tâlcuri neînțelese, încă de la cinci ani, simțirea, când am fost adus în fața patului mamei mele care, cu suprem efort, ceruse să-și vadă pentru ultima oară copiii. Dramele existenței și întrebările și-au pus sigiliul pe gândul înmugurând, cu deosebire în timpul nopților opace, în deșteptările bruște, din visele rele, în timp ce întreaga locuință răsuna de plânsete, într-o atmosferă de prevestire de moarte, care-mi făcea pe atât mai sfâșietoare amintirea fericirii paradisiace...”

După absolvirea Liceului Militar din Craiova (1914-1921), a absolvit Facultatea de Medicină și Facultatea de Litere și Filozofie din București. Va deveni doctor în medicină și chirurgie, precum și medic primar psihiatru. Este, în același timp, preocupat de literatură, de artă în general. Trăind într-o epocă plină de convulsi istorice, dar și de mari descoperiri (în medicină cele legate de genetică, în psi-

hiatrie studiile lui Sigmund Freud și Carl Gustav Jung, care vor sonda abisurile ființei umane, în artă suprarrealismul, structuralismul în lingvistică, antropologie și sociologie etc.) pe care le aprofundează, elaborând o metodă de lucru originală. „*Ion Biberi își ordonează ideile ca într-un mic tratat, ca într-un compendiu care conține bibliografia problemei, din antichitate până în zilele noastre, soluțiile principale date acestei chestiuni de-a lungul timpurilor și, cum spuneam, propriile metode pe care le-a folosit din copilărie și adolescență până la vârsta adultă a creației originale.*”, nota Șerban Cioculescu în prefața la *Arta de a scrie*.

Cartea se deschide cu o scurtă prezentare a contextului socio-cultural și politic din România interbelică, perioadă asupra căreia își pune amprenta „o pleiadă de tineri intelectuali (care își asumaseră rolul de a contribui la aceasta), idee pe care o subliniasă și Mircea Vulcănescu într-o conferință din 20 februarie 1934 (...) ... dezvoltând ideea, el arăta că «– sub acest raport – se poate spune încă de pe acum, între tineretul României de astăzi, unitatea de problematică a generației a și desăvârșit acea contopire a sufletelor, care face să nu se mai deosebească ardeleanul de muntean sau de moldovean, decât pentru ca să-i accentueze bogăția caracterului românesc! În fața acestei probleme tânăra generație face bloc.»”

„*Încadrarea scriitorului (Ion Biberi n.n.) în această generație - notează doamna Mihaela Albu - se datorează, așadar, deopotrivă, vârstei, diversității preocupărilor și nu în ultimul rând puternicei aplecări spre desăvârșirea formației intelectuale.*

Pe de altă parte, cel care citește Amintirile lui Mircea Eliade, Jurnalul lui Mihail Sebastian, scrisorile lui Petru Comarnescu către Anton Golopenția, precum și Ultimele eseuri ale lui Ion Biberi va observa toate aceste trăsături comune, luate drept deviză în viață de către tinerii intelectuali ai acelor ani. Una dintre ele - lupta cu Timpul - le-a determinat febrilitatea căutărilor; neostoita pasiune pentru cunoaștere, fie direct, prin experiment, fie din lecturi majore într-un domeniu sau altul.”

În 1938 Biberi locuia la Turnu-Severin și era un membru important al Uniunii Scriitorilor Olteni, de vreme ce el este cel care, la întâlnirile scriitorilor, modera, dădea cuvântul, prezentându-l mai întâi, pe cel care urma să citească din creația sa. În același timp aderase, împreună cu bunul său prieten Șerban Cioculescu, la Gruparea Criticilor Literari, o „coalitiție” contra lui N. Iorga și întru apărarea lui Arghezi, din care mai făceau parte Perpessicius, Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu, Mihail

Sebastian și Octav Șuluțiu.

Este perioada marilor limpeziri și a definirii unor concepte pe care le va susține toată viața. „*În esență - spunea medicul-scriitor - arta nu face altceva decât să surprindă momentele de eliberare a conștiinței de sub tirania cotidianului și să perpetueze în timpuri viziunea risipită sau vibrarea cântecului îndepărtat. (...) Scriu pentru că am convingerea că, din desfășurarea monotonă a vieții mele lăuntrice, pot desprinde momente de intensitate și de tâlc, care depășesc clipa și locul în care trăiesc; scriu pentru că am cultul cuvântului, care prin putințele de înmlădiere și prin rezonanțele lui, este capabil să tălmăcească aceste irizări fugare; scriu, apoi, pentru a mă desluși pe mine însumi prin noția evoluției mele în timp.*”

Literatura și profesia nu sunt singurele pasiuni ale lui Ion Biberi: „*Peste numai câțiva ani, în 1942, numele lui Ion Biberi apare, alături de altele prestigioase - Anton Dumitriu, Gr. C. Moisil, Al. Mironescu ș.a. - printre membrii mișcării «Știință și cunoaștere», care avea drept scop cicluri de conferințe pe teme diverse (logică, știință și filosofia științei, matematică etc.), ținute la Fundația Universitară «Carol I»*”

„*De la debut și până în anii imediat următori celui de-al doilea război - concluzionează autoarea monografiei - Biberi va fi așadar permanent prezent în viața literar-culturală a țării. Va scrie articole și cărți, va susține conferințe. Semnătura sa va apărea și după instaurarea regimului comunist, dar cu unele perioade de sincopă în care era marginalizat și i se refuzau cărțile.*”

E ușor de imaginat că atât metoda de lucru, cât și conceptele sale erau serios compromise, în ochii vigilenți ai cenzurii comuniste. Cum să-l mai așezi pe James Joyce în postura de promotor al noului roman european, cum să mai abordezi subiecte de genul celor folosite în cărțile ce îl făcuseră cunoscut: **Thanatos** (1936), **Individualitate și destin** (1945), **Études sur la littérature roumaine contemporaine**, Ed. Corrymbe, Paris, 1937 (pentru care a primit Premiul de critică al Societății Scriitorilor Români), **Oameni în ceață** (1937)?

Ce-ar fi putut să urmeze devine... tăcere. Refuzând să se implice politic și păstrând o echidistanță față de ideologia comunistă, Ion Biberi continuă să scrie (când și cum poate) câteva cărți ce vor fi publicate, discret, după două decenii. (**Essais sur la condition humaine**, Ed. Litera, București, 1973; **Permanențele clepsidrei. Încercare asupra întrebărilor ultime**, Ed. Litera, București, 1981; **Eseuri literare, filosofice și artistice**, Ed. Cartea Românească, București, 1982.; **Ultime eseuri**, Ed. Cartea

Românească, București, 1985; **Arta suprarealistă. Privire critică**, Ed. Meridiane, București, 1973 etc.)

În **Eseuri literare, filozofice și artistice**, I. Biberi vorbește despre „dezvoltarea Omului într-un Mediu cultural” și determinările acesteia, ținând de: „cunoașterea unei alte ființe, a unei cărți, a unui curent de gândire sau de sensibilitate, a unui oraș sau a unui învățător, a suferinței, dragostei sau iminenței morții, într-un cuvânt a marilor realități ale vieții și lumii”. Capitolul **Repere de biografie spirituală** al monografiei urmărește această dezvoltare, trecând în revistă „«întâlnirile» revelatoare pentru viitorul om de cultură, cu muzica, artele plastice, literatura și descoperirile științifice, dar și cu personalitățile timpului. Iată câteva secvențe revelatoare: „Sunetele pianului, mai ales cele grave, au întovărașit viața zilnică și somnul copilului încă din primele luni de existență și i-au devenit apoi consonante cu ființa care-i dăduse viață. (Mama sa, trecută în moarte atât de timpuriu, îi rămăsese în amintire ca o ființă cu un simț muzical cu totul special. Bună pianistă, ne mărturisea fiul său, își petrecea zilele și o pară din noapte cântând la pian.) (...) La toate acestea, s-au adăugat «suflul legendar» al tablourilor lui Moritz von Schwind, «climatul infantil și molcom» al artei lui Adrian Ludwig Richter, «fantasticul și împresurările» lui Bocklin, pentru a ajunge mai apoi la «piscurile» lui Gaspar David Friederich și mai ales ale lui Albert Dürer sau Albrecht Altdorfer. (...) Mai apoi, povestirile fantastice ale lui Edgar Allan Poe se vor îmbina în mintea tânărului cu realitățile astronomiei din volumele **Lumen, Qu'est-ce que le ciel**, iar mai târziu **L'astronomie populaire** a lui Camille Flammarion. (...) La șaisprezece ani, viitorul scriitor va avea o altă «întâlnire» revelatoare: filosofia lui Schopenhauer. **Aforisme asupra înțelepciunii în viață**, precum și lucrarea **Forță și materie** a lui Ludwig Buchner au avut «răsfrângeri hotărâtoare» asupra gândirii sale. (...) ... pentru o întregire a formației spirituale, Ion Biberi va urma și Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din București. Corolarul va veni puțin mai târziu, prin susținerea doctoratului în medicină și chirurgie, precum și prin urmarea unor studii de specializare și documentare la Paris (Sorbona și Collège de France).”

Toate acestea vor avea drept rezultat o construcție solidă, cu elaborare îndelungată și impunerea unei metode de lucru interdisciplinară.

Autoarea abordează opera scriitorului și cercetătorului oltean secvențial, pe domenii, pentru a da coerență lucrării. În subcapitolul **Lucrări de filo-**

sofie științifică, biologie generală și psihologie antropologică, domnia sa scrie: „Expresie a «pasiunii creatoare», după formularea definitorie a lui Șerban Cioculescu, viziunea cosmologică a cercetătorului Ion Biberi ni se dezvăluie în «meditația» științifică și filosofică intitulată **Permanențele clepsidrei (Încercare asupra întrebărilor ultime)**, în studiile **Universul: realitate, aparențe și valori** din volumul **Ultime eseuri**, precum și în **Cunoașterea universală și universul cunoașterii** care închide același volum și reprezintă o formulare a unei viziuni antropologice personale.”

În concluzie: „Ion Biberi a năzuit să-și apropie universul și să-l măsoare cu propriile unități de măsură (...) Trecerea dintr-o stare în alta, legătura care există între viață și moarte îl vor face pe autor să afirme că «viața și moartea nu sunt decât faze ale aceluiași ciclu mai vast al universului. Diferența dintre aceste două domenii nu e ireductibilă și opoziția lor nu e totală (...). Între nivelul vieții și planul morții există aceeași corelație ca și între diferitele niveluri ale lumii fizice.»”

Liniile de forță ale esistului converg spre clarificarea unor noțiuni esențiale pentru ființa umană, în lumina noilor descoperiri: timpul interior și exterior, determinismul genetic, funcțiile și structurile subconștientului. Rămâne, însă, întrebarea supremă: „Și totuși: Ce este omul? Care este locul ființei umane în univers? Sunt întrebări pe care orice carte semnată Ion Biberi le pune direct sau se lasă ghicite în subtext.” (Mihaela Albu)

Critica, portretistica și teoria literară abordate de Ion Biberi încearcă să găsească, cu obișnuita rigoare a autorului, cheile înțelegerii artei în contextul devenirii umane: „...văd - scrie el - poezie în toate operele mari ale creației umane și nu numai în artă...aș vedea poezie în toate miturile, în toate simbolurile verbale, sau de altă natură, în toate încercările de cuprindere într-o formulă a esenței universului ...Vreau să spun că pentru omul care simte și înțelege...poezia este în tot și în toate.”; În timp ce romanul reprezintă: „o viziune personală asupra destinului unor personaje fictive ce-și construiesc, prin desfășurarea lor și a celorlalți eroi, o linie generală de viață, petrecută într-un timp cu o valoare subiectivă unică și situată într-un climat emotiv specific, înfățișat prin coeficientul subiectiv al romancierului ce prezintă acest fragment de viață imaginativă.”

„Dominanta metodei sale critice - subliniază doamna M. A. - este însă noțiunea de structură, la care se va adăuga cea de proces genetic și de integrare în valorile culturale universale.”

Printre meritele criticului de artă (nu doar

literatură), câteva sunt relevante: înțelegerea valorii lui Tudor Arghezi, într-o vreme în care acesta era contestat, aprecierea modernismului unor scriitori români (Ion Vinea, Urmuz, Barbu Fundoianu, Ilarie Voronca), intuirea valorii excepționale a lui Eugen Ionescu („*l'enfant terrible de la critique roumaine*”) și a lui Mircea Eliade, relevarea influenței a lui James Joyce asupra altor scriitori, ca și valoarea noii tehnici sub raport psihologic și literar.

Preocupările sale în domeniul artelor plastice sunt, și ele, de notorietate („*Cunoscător și admirator al capodoperei, al Artei - cu majusculă! - admirația sa nu face discriminare între vechii maeștri și unii dintre pictorii cei mai moderni. În concepția sa, opera de artă plastică este, deopotrivă, «cunoaștere și expresie», dezvăluind înțelegerii, dincolo de forme și lumină, «un frează emotiv singular în fața lumii: răsfrângere de suprafață care acoperă totdeauna o atitudine filosofică și un anume sens al destinului uman.»*”). În pinacoteca sa critică vor fi „expuse” operele „*flamandului legat de colțul de lume sau de oamenii în mijlocul cărora a apărut*” - Pieter Bruegel cel Bătrân, ale lui Salvador Dalí (Divinul Dalí, cum se autonumea cu emfază), Gustave Moreau, Henri Matisse, G. Rouault, Th. Pallady, a artei nonfigurative și a celei suprarealiste.

Mai puțin cunoscută, opera beletristică a lui Ion Biberi nu este, totuși, lipsită de importanță, majoritatea prozelor sale fiind: „*studii ale comportamentului uman, ale individului pus în fața unei situații limită*”

După cum scrie la sfârșitul acestui studiu monografic de excepție autoarea sa, Ion Biberi: „*Cunoscând oameni de mare valoare, studiind lucrări din cele mai diferite domenii, familiarizat cu literatura, muzica, arta universală, medicul și scriitorul s-au «întâlnit» într-o complexă personalitate, artist și savant de formație enciclopedică, autor al unor volume de o diversitate și o specială profunzime a cercetării. «Ion Biberi - pe care l-am cunoscut bine - făcea parte din acea elită a intelectualității românești formată în perioada interbelică și influențată de cultura franceză», afirma Constantin Bălăceanu-Stolnici. pe coperta IV a volumului **Tha-natos. Psihologia morții** (2000) (...)*

Această «elită» a dat culturii noastre mare parte din strălucirea la care ne raportăm astăzi, valoarea ei venind și din formația enciclopedică a fiecăruia dintre membrii săi. Unul dintre aceștia a fost fără îndoială Ion Biberi, cel care, prin vastitatea și diversitatea domeniilor abordate, poate fi considerat drept unul dintre - din ce în ce mai rare astăzi la noi - spirite universale.

Însemnări de lectură

Lecția de zbor

Volumul de versuri semnat de scriitoarea **Ștefania Oproescu (Pasărea de gheață** - Editura ATEC - 2015) face parte dintre acele cărți rare care se citesc, în primul rând, cu sufletul.

Este o carte dedicată zborului interior, marilor neliniști ce întregesc ființa, iubirii și morții, speranței și resemnării. În **Argument**, reiterând întâmplarea de la care a pornit impulsul liric, autoarea povestește despre o pasăre rătăcită în interiorul de catedrală al indifferenței umane. „*Nu știu - mărturisește poeta - cum poate fi protejat zborul. Nu știu cum se pot crea rezervații pentru această specie. Cu gratii la colivii?*”

Prima poezie din volum este o parabolă a zborului ce se pierde în nemărginirea iluziei. În timp ce silueta unei biserici se clatină peste lume, pasărea captivă în *neostoita capcană a mișcării* își caută ieșirea „*din fereastră în fereastră, / sub privirea indiferentă a îngerilor*” (...) „*m-a ales să-i alin plecarea din clipă / cu basmul focului sacru / Mi se topea în palmă transparența culorilor / și curgea în bezna umedă a nopții*” (**Moartea păsării de gheață**).

Abordată astfel, tema cărții crează o „mitologie” a celor „orbi pe dinafară”, a celor care își intuiesc nașterea din „apa amniotică a stelelor” sau - cum spunea Nichita, a „nenăscuților” („*Să mă nască și pe mine cineva / strig, / dar asistenta de gardă / are cazuri mai grave...*” - **Camera sterilă**). Ceea ce nu salvează, pe nimeni, de la „metastazele adevărului” și de la suferința numită viață..

Sunt poezii remarcabile, demne de orice antologie a frumuseții zădărnice umane, definită în valențele multiple ale zborului: „*Se făcea că zburam unul lângă altul / cu aripi de frunze amare / smulse din nucul tânăr / pe sub care se furișa nebunia în-*

toarcerii (...) Icar încă nu se născuse,/ noi eram orbi pe dinafară// înlăuntrul era un univers palpitând/ în ritmul zborului pe care-l învățasem/ din alte evadări/ La trezire, niciunul nu și-a mai adus aminte/ visul/ destrămat în metastaza adevărului” (**Vis**).

Nebunia întoarcerii, așadar. Pentru că zborul este o migrație niciodată încheiată, către depărtarea natală, către străinătatea nașterii („...nu devii mai imună la tristețe/ cu o plimbare falsă, aranjată în culise,/ doar mai obosită./ Dar tu, nu de oboseală duci lipsă,/ ci de neputința sufocantă a întoarcerii” - **Plimbări trădate**).

O altă ipostază a zborului este tăcerea foșnitoare: „ochii de jad mi-au tatuat memoria/ și mi-au prelungit veghea/ transformată în zbor./ De atunci plutesc în juru-ți/ ca fluturile în mirajul luminii/ până când atingerea mă va destrăma/ în voluptatea simțurilor/ după care, nu va mai fi/ nici un cuvânt” (**Nuntă**).

Imensitatea, ca dimensiune a trăirilor cu aripi, este blândă și necruțătoare: „Dimineața, când pescărușii/ desenează cu tipățul lor marea mireasă, venind spre mal/ din cumpăna cerului// în văluri de solzi de argint foșnitor,/ bătrânul pescar o strigă pe nume/ dar ea nu-l mai aude.../ Ochii săi albiți de sare/ se deschid în răni părăsite” - **Bătrânul pescar**.

Într-un fel, în poezia Ștefaniei Oproescu există o sfâșiere a androgenului, pe care memoria încă îl intuiește: „Doar amintirile rămân/ singurul zbor permis/ prin memoria îngerilor căzuți/ după smulgerea aripilor” (**Memoria îngerilor căzuți**).

„Mitologia” despre care aminteam, spre începutul acestor rânduri, este structurată și de originală interpretare a timpului, ca rostogolire, ca cerc implacabil și ca așteptare (una din dimensiunile umane ale trecerii): „La început n-a fost cuvântul/ ci durerea oarbă/ rostogolindu-se de jur împrejur/ până s-a făcut sferă de întuneric/ pulsând sub învelișul tăcerii” - scrie poeta în unul dintre poeme.

Uneori „rănilor” timpului capătă o acuitate fizică („De când ai plecat/ ceasul își rotește săbiile în carnea mea (...) De când ai plecat/ vocea mea nu mai are contur/ silabă de silabă rătăcită în exil (...) „Prin odaia unde cândva înflorea nebunia/ zâmbetelor/ doar timpul se-ndoaie/ de dorul tău” - **De când ai plecat**), alteori devin tăcere cu gratii: („Dimineața, pleoapele au desenat clipe/ în care nu am mai încăput amândoi./ Orbi am căzut din visare/ fiecare în colivia lui” - **Cădere**).

Oglinzile metaforice ale timpului (anotimpurile - în sens existențial) apar în diverse secvențe: „Intersectezi zile ce cad/ ca numerele la ruletă.” (**Ruletă**); „când ai pierdut sprinteneala suferinței/ și glasul furtunilor de sânge,/ e semn că undeva ai

rătăcit drumul/ și acum viețuiești/ în răgazul dintre viață și moarte” (**Răgazul dintre viață și moarte**); „Doamnă veșnicie.../ Cred că v-aș putea chiar iubi/ dacă mi-ați da libertatea, ca la plecare,/ să-mi aleg o singură clipă din viață/ pe care s-o locuiesc la nesfârșit”; „La facerea lumii/ rana din care s-a desprins viața/ a rămas deschisă pentru întoarcere” (**Adevăr**)...

Dacă ar fi să acceptăm o cronologie, **copilăria** („o păcăleală, ca zidul de piatră al școlii/ pe care n-ai avut curajul să-l sari niciodată./ Mereu ai trecut doar prin porți deschise de alții” - **Ruletă**) este și ea o așteptare, un privilegiu al întoarcerii în teritoriile interzise: „Stau în amintirea ierbii ca în hamac,/ leagăn absențe cu balansul așteptării” (**Strigățul**). Și, chiar dacă „Pe locul unde au călcat/ tălpile tale de copil/ s-a năpustit iarba/ să-ți înec urmele”, iar „Duhul șarpelui ucis de mama/ cu o nuia de alun,/ dus acasă trofeu/ legănat pe o creangă/ și aruncat peste gard/ până s-a uscat/ până au căzut din el/ ouăle moarte,/ se răzbună acum” (**Satul părăsit**), clipele jocului („arde-l-ar focul!” - spunea Arghezi) sunt scrijilite în icoanele secrete ale nemuririi din noi: „Când era tânără, mama n-a-vea chip/ pentru că nu o vedeam cu ochii,/ ci cu aburul din care răsăreau diminețile/ ca respirația curată a ierbii” (**Zbor de cocori**); „Puteam să mor în război,/ spunea tată,/ când gloanțele zburau ca păsările/ dintr-o parte în alta,/ dar nu-l credeam/ păsările nu se lovesc niciodată de oameni” (**Poveste cu tata**); „Tot acolo eram, același cântec/ închipuia imaginea rătăcirii,/ sub coroane de argint ascundeam/ paloarea sângelui, umbra destrămată/ a nebuniei, gloria cărnii/ îmblânzită de calmul unui tandru priveghi” (**Priveghi**).

Iubirea, pentru că prisma poeziei Ștefaniei Oproescu descompune lumina cuvântului într-un regal de culori, este alt anotimp ce străbate universul, nins (cum spunea o altă poetă) de „cenușă de maci”: „Locuiam ca un mac în lanul de grâu/ până au venit secerătorii/ și din verbul meu au făcut drog/ Iar din inima ta. pâine.” (**Rătăcirii**).

Există și o intersecție a vârstelor, cu dinții de lapte, aruncați peste casă ce „înflortesc” târziu „gurile bunicilor și părinților/ cu dinți de tablă,/ care zâmbesc acum din morminte/ crucilor așezate la capătăiul timpului lor” (**Dinții ciorilor**).

Venind dinspre copilărie („când universul întreg/ era căptușit cu brațele mamei,/ chiar și atunci/ în visele cele mai curate ale copilăriei/ se strecura o arătare,/ spaima surpării cerului/ în vârtejul morții ca un sorb,/ alcătuind o roată imensă/ din stele în mișcare” - **Coșmar**), râul ce ne cuprinde, e o „încăpățănarea memoriei” (**Timpul acele**

a rămas înrămat/ într-o după-amiază de duminică/ pictată pe umbra năruită a înverzirii - **Tablou**) și un descântec: „Dulce floare de salcâm/ ce n-aș da să mai amân/ despărțirea de pârjol/ să mai stau cu trupul gol/ soră macilor din grâu/ știmă apelor din râu” (**Bocet**).

Între eros și thanatos: „locul visărilor este ocupat/ de mușgaiul cuvintelor căzute/ în lupta îngerilor cu îngerii de pe cruci” (**Sperietori**) și „Adevărul fiecăruia, spart din întreg,/ sporește deșertul care ne acoperă lent/ amintirile.” (**Adevăr**).

Rămâne, iarăși, doar metafizica întrebărilor esențiale: „Atât să dureze zidirea/ în fulgerul memoriei,/ Între venirea din lacrima mamei/ și plecarea în ochiul pământului.../ Mie cine-mi va mânca trupul,/ mie cine-mi va bea sângele/ să mă înalț în tiparul asemănării tale?/ Doamne,/ mie cine să-mi mângâie neînvința?” (**Nimeni**). La fel cum rămân zborul orb al păsării sub cupola bisericii („Și iar văd pasărea zburând/ prin cupola bisericii goale,/ Nici un sfânt nu bate din aripile/ pictate pe ziduri,/ să-i însoțească întoarcerea” - **Pasărea de gheață**) și poezia: („Când privirea întoarsă/ caută orizontul ascuns al tainei/ se întâmplă să-mi apară în gând/ rugăciunii/ alcătuite din cuvinte necunoscute” - **Zbor înflorit**).

Restul e tăcere!

Insemnări de lectură

Un cal ușor cam verde

După apreciatul debut editorial din 2014 (**Literaturbahn**, Ed. „Timpul”, Iași), tânărul și talentatul redactor al revistei băcăoane Ateneu debutează și într-o ipostază mai puțin previzibilă, aceea de... poet (**Tatăl și fiul** cu subtitlul „Momente”, Editura „VicoVia”, resorturile acestui debut fiind legate de: „A lumii necesitate/ Temei și bunătate/ Paternitate”, cum scrie autorul, ușor urmușian și balcanic, în ultima poezie din volum.

Consecvent, totuși, uneltelor criticului, Marius Manta mărturisește, în aceleași nuanțe ironice: „Am luat totul în serios, am început să arhivez documente, pun în dosar fotografii, consemnez periodic zâmbetele și comentariile turiștilor, am devenit al 27-lea castelan” (**Bran**).

Despre castelanul poet, Iulian Bucur scrie, în „Cuvânt înainte”: „Tatăl și fiul este o icoană a întregului și a părții, o relație aproape matematică între două mulțimi, cu simetrie și justă proporție”, implicând - spune prefațatorul - „definiția de două ori milenară a Treimii”. Îndrăznim să alăturăm, aici, o altă cheie, ce ni se pare potrivită descifrării mecanismului liric: aceea a crucificării sinelui între doi „tâlhari”... de suflet, - tatăl și fiul, cărora li se acordă, necondiționat, sacrificiul și iubirea. O repetare obsedantă a șirului treimilor, prefigurează „viața fără moarte” (**Colind - Amintirea totală**), în care poetul vede: „împăcat și fericit/ Cu inima și fapta-n viitorul băiatului meu drag/ Eu tată-acum, tu înțelept pribeag” (**Mulțumire**).

Icoana tatălui-bunic, rugat „să nu îmbătrânească niciodată”, rămâne, totuși, în penumbră, lumina ei blândă îmbogățind imaginea nepotului („Mă iubește Dumnezeu, fiule/ Și mi te dă spre bucuria-mi toată”... - **De bucurie**) care reconstruiește monada. („Viitorul și trecutul reîntregesc urcuș spre zorii tăi.” - **Mărturie**)

Așadar, poetul scrie, în primul rând, pentru fiu: „Cuvintele acestea nu-s vreo artă/ Dar sunt un testament/ Scris la vreme de speranță și îndemn (...) „departe de știința versului/ Ori de căutătura vreunui critic literar/ să-ți mărturisesc cumva, câte ceva (...) e ca atunci când vrei să rostești ce-i/ important dar nu-ți găsești cuvintele” (**Prim pas**).

Se poate spune că, de fapt, poetul călătorește printr-un labirint al oglinzilor (Căci în oglindă pe neașteptate/ Ne-am regăsit în roz toți trei/ din cap până-n picioare - **Pink Panther**), pentru a integra cele două imagini extreme, copilăria și bătrânețea: „Ca o jucărie mânăuită cu pricepere/ Suprapunându-se bucuriei unui copil/ și mai apoi fericirii copilului din tată/ E un ludic mecanism de joacă/ Universul/ A devenit și prietenul meu” (**Împăcare**). Uneori, jocul acesta capătă tonalitățile naiv-profunde ale incantației: „Neagoe de m-ar fi chemat/ iar sânge nobil ar fi curs prin vine/ Ți-aș fi trântit învățăturile-alea-ntr-un sac/ și-aș fi scăpat cu zile” (Nervi). Sau relativizează timpul („Căci azi e ieri” - **Arborele vieții**), camuflat în amintire („din gară pleacă singurul autobuz/ ce-mi străbate copilăria - **Autobuzul**), evadând din gratuitate pe o „diagonală Fianchetto” a eșichierului universului („Că piesele-s convenții, materie deșartă/ Chipul ascuns al lumii prin joc și joacă îl arată” (**Diagonala Fianchetto**)).

Lumea poetului, cuprinsă între „Biserica Neagră” și „blocul ca o catedrală” este când banală („Dâra asta netrebnică închide în ea umbra deformatoare a unei valize pe care nu am folosit-o nicio-

dată” - *Intuiție*), când supraréalistă: („Într-o bună zi am să arunc o tonă de vopsea roșie pe zidurile blocului. Am să-l fac să se trezească, am să-i urlu-n tâmpile că în lumea asta nu sunt nici intrările și ieșirile mele, nici griul lui. Că există ceva mult mai important...”), când: „lemn de toacă, galas de pasăre cu zbor înalt” (*Solitudine*), când obositoare privești cotidiană: „O tablă pe care scrie Pepsi se târăște/ la voia unui vând stingher/ e șapte fix/ sunt puțin cam demodat...” (*În gară*), colorând lumea în „tonuri gri, prezent coșmar/ a suspiciunii de a nu trăi” (*Lehamite balcanică*). Rămâne, totuși, ca un imbold, neliniștea căutării („căci nu există liniște în pașii mei” – *Necaz*) și această justificare: „Peretele

adăpostește-un cal/ Un cal ușor cam verde pentru gusturile mele/ Ce caută sens vieții de dincolo de albul mototolit/ Un cal ce face ca rama să dispară/ probabil ți-ar plăcea, la urma urmelor/ într-un chip cioplit// Dă-i libertate/ Nu-l ține în frâul artiștilor lipsiți de har/ Te joacă, ascultă-i nechezatul/ Și fugi de tot ce ai habar”. (*Tablou*)

Pe scurt, așa cum remarca Iulian Bucur la lansare, este vorba despre: „O carte frumoasă, adevărată, este o poveste, o călătorie în Paradis, apoi în lume. Suntem în fața unei opere deschise, și cum a citi înseamnă să fii liber, vă îndemn să fiți liberi.”

Lucian Mănăilescu

Emilia Gheorghe

LECTURI DE CENACLU

Visul unei stele

Priveam izvorul curgând, merii cu ramurile grele ce voiau să se odihnească pe pământ și cerul presărat cu nori ce se uneau și se preschimbau după bunul lor plac. Eu eram doar un mic punct în tot acest paradis. Un punct care, însă, sorbea fiecare detaliu și îl puneă într-un punct la fel de mic. Apa se unduia ca un șarpe, ocolind pietre și dâmburi sau strecurându-se prin crăpăturile pământului către rădăcinile ascunse cărora le dădea viață sau ridicându-se în fuioare de abur către nălucile corăbiilor din înalturi. Până când, presimțind sfârșitul zilei, norii se risipeau în zare, căpătând o culoare roșiatică. Plecau și mă lăsau cu singurătatea, cu pomii grei și înrădăcinați, prinși în realitate, fără vreo cale de scăpare.

Izvorul nu mai era izvor, picura când și când, apoi a pierit devenind un murmur șoptit. Ramurile se făceau din ce în ce mai grele, coborând odata cu cerul. Fructele ce împovărau pomii au început să cadă unul câte unul, până ce ramurile pe care au crescut erau goale, ușoare, dar întunecate precum mintea mea ce număra fructele căzătoare.

Stelele începeau să pâlpâie, agățându-se, una câte una, de ramuri. Străluceau timid, ca și cum nu ar fi dorit să mă vadă... Dar timpul a venit. Surorile mele îmi șopteau să zbor. Nu aveam ce să fac într-un loc atât de întunecat, atât de pustiu și atât de lipsit de viață. M-am ridicat pe vârfuri cât am putut de sus și m-am prins de ele. Acum puteam să dăinuie cu ai mei în fiecare zi, fără a fi văzută, iar noaptea să prind o altă stea de mână și să o ajut să vină acasă.

Eodora Ciopistac

Suflul iernii

Cuvintele rănesc, tăcerea lovește, indiferența ucide... combinația cheie pentru descrierea infernului de gheață. **Iarnă**. Suflul ei a pronunțat sentința: „Vinovat!” Pedepsa: „Distrugerea!”. Dar tu, suflet degerat, ai ales cea mai dureroasă ruinare a ființei mele, transformându-mi mintea într-o amintire viscolită de pustiul alb..

Simțeam că mă sufoc, că plămânii mei se umplu cu aerul singurătății, care odată intrat în sânge, te infestază cu tristețe. Așa că am decis să scot capul din plapumă groasă, sperând la un loc mai bun decât așternuturile. Acum sunt la geam, așteptând un semn de viață, dar nu se întâmplă nimic deosebit, doar aceleași lucruri pe care le vezi în fiecare iarnă: frig, zăpadă...

Credeam că de dată asta va fi altfel. .. Privind cerul sur, mi-am dat seama de valul alb ce curgea neîncetat, de stelele zâmbitoare ce mă priveau, aruncând spre mine clarea undă argintată, glasul îngerilor făcând să strălucescă mai tare felinarele pictate cu aur șters și învechit.

Dar, stând acolo, mi-am dat seama că ce mă încălzea cu adevărat, ce îmi transforma răul de gheață într-o noapte caldă... este el... suflul degerat al iernii.

POETUL LUNII IUNIE

Mihai Nicolae

Poetul Mihai Nicolae (membru al Uniunii Scriitorilor, Filiala Bacău) nu scrie, propriu-zis, poezie!...

Domnia Sa respiră poezie, visează poezie, se lasă nins și înlăcrimat de ploile ei, pășind sfios, ca și când ar fi un înger în ilegalitate, pe străzile melancoliei bacoviene.

Vestea că ar fi împlinit 65 de ani ni se pare, și de aceea, o exagerare. În mintea și inima noastră poetul a fost, este și va fi incredibil de tânăr... La mulți ani!

Amanta de rând

Între multe duminici și două războaie mondiale
amanta de rând merge în vizită
coboară Himalaia asistă
neputincioasă
la exilul ultimei ploi
scoasă în afara legii
ascunde cu grijă linia
curbă a vântului sub bluză...

ei bine am cu ce să mă laud
zice ea acoperind
cu privirea triumfătoare
hotarele acestui poem

Ca o piatră

Despre durere
mai nimic nu știu

ea cade în mine
așa
ca o piatră
făcând cercuri,
cercuri ...

Corabie de seară

Era problema ei unică
sublimă eroare și mâna de lucru
ce-i construia
din șandramaua privirii
corabie tristă de seară

era buldozerul preferat scos
din minți care
după o noapte de dragoste
duhnea doar a pustiu

era acolo descântec
al depărtării sărutându-i
osul frunții

un singur trandafir
în dreptul gurii
îl putea osândi fără trudă

Cu puțin noroc

La oră exactă când vrei
să nu mai umbli pe dibuite

îți potrivești propriul zbucium
meșterind ceva pe la simțuri

fără resentimente îți tragi o palmă
mai scapi o lacrimă pe obrazul
rămas îngândurat și tot așa cu puțin
noroc poți deveni tu însuși

Din jurnalul unui pescar

Lui Sergiu Adam

Am văzut domnule fluturi
În pielea goală
Surghiuniți de mărturisirea
unui ochi
Lipsit de martori
(urmează o pată mare de
cerneală...)
Regina bălții pe care toți
O socotiră pierdută

Desena prin valuri
respirația noastră
Zdrențuită de atâta chin și pândă
În fapt realitatea dulce – amăruie
a unei zile
Caniculare de iulie ...

(Scrise cu acul de pescar în stare
Să înnece într-o lacrimă crapul
Condamnat la bătrânețe)

Dincolo de transparență

În numele cui
îmbrățișez frunza
mireasma ei tăcută
împodobită
cu stele de nuntă
și mire întors
lângă buzele mele –
absență rămasă
durută
mințită de o banală
și fără de sfârșit
părere

Exil în penumbră

Ți-am așezat înserarea
în brațe și câinii
amurgului
o latră ca pe o hoață

fără astâmpăr ispititoarele
zvonuri îți vor tăia cărarea

O, mi-ai spus, de-aș putea
închide ochii cu atâtea
păsări mângăind aerul
lăsând în urma lor
drumuri cu sufletele goale!

Incendiu

E loc destul în noi
pentru un cântec
și suntem visători
de bunăvoie

pe ziduri manuscrisul
unei raze e descifrat ușor
chiar și de fluturi

Ce frumos răsună

al zorilor incendiu
când gândul dă fereastra
de perete!

În ritmul uitării de sine

A venit timpul când ploaia
cade cu precizie
în locuri pregătite cu migală

când bastonul unui orb știe
să citească mai bine decât oricare
alt văzător

când adrenalina este o prescurtare
a unui gând năstrușnic și nu
în ultimul rând când rugăciunea

atât cât este se spune cu ochii surzi
sau se bate din picior în ritmul
uitării de sine

Naufragiu

De drum înlănțuit caut
acea răcoroasă frumusețe
băută cu candela

ancoră e pântecul ducând
cu sine miezul nopții

nu glasul furișat pe sub streșini
pribeag ori furtuna stârnită
în brațe mirată
mult mai aproape umărul tău gol
e orbitor naufragiu

Nimicul asurzitor

Doamne al meu pierdut
în pădurea de suflete

în fața ochilor tăi cerșesc
vorbe goale trupul mi-l flutur
strigăt banal zărit alergând
printre rugăciuni și dezastre

cu o bătaie de inimă șterg
nimicul dezlănțuit asurzitor
lângă mine îl poreclisem
glorie fără habar

Noapte căzută spre inima mea

E noaptea țiganului cu drumuri
ferestruite cu cai
ticsit de tăceri înșelătoare
întunericul
se ține pe urmele mele scai

slujbașii alcoolului
pretind pe la colțuri vizuini
barbare
du-mă domnule pe sensul interzis
trece-mi în cont această banală
ultimă întâmplare

Păcatul ochiului deschis

Tu ai țișatul nemărturisit
al sângelui pleopa –
împărăteasă umbrită cu aleasă
mirare de taina rugăciunii ...

Între adânc și departe știi
a fi pulberea răsuflării
strai de mireasă ori poate
întrebare acoperită cu mâinile

Posibil sfârșit de poem

Rupe-mi-s-ar gândul Doamne
sângele să-l răcorească

să alung pe drum de seară
răcnete cu gura-nchisă
spaima
colț cu viața asta zăbreliată
unde-ascund ca să mă doară
deznădejdi și neplăceri vorbele
ce nu le spun

până când din umbra strâmtă
cineva duhnind a votcă
și a lamă de cuțit pune punct
după silaba ultimă a inimii

ca o gălăgie tristă
auzită nicăieri

Coadă de păun

Împovărați cu stele, ochii
maschează emoția,
o învață să bată la poarta uimirii
larg deschisă

îmbată spiritul cerșetor
și înstrăinează frumosul în schimbul
unor banale, utopice sensuri

pentru întâia oară se aud
strigăte ale soarelui,
în acorduri oficiale, ispititoare

din inocența lor, cineva
inventează formula
complicată a hazardului.

LA PLEGAREA DOMNULUI PROFESOR

Domnul Profesor **Luca Pițu** a plecat, scârbit de lumea celor care *sunt iarăși ce au fost și mai mult decât atât*. A plecat obosit de copiii minune Adrian, Vladimir și Petre – sau cum se vor mai fi numind ei – și de cei îmbătați cu amara bere electorală, servită cu micii ajunși parlamentari.

Dar, cum orice am spune acum ar fi un *prea târziu*, dați-ne voie să folosim drept **REMEMBER** o epistolă a unuia dintre puținii noștri păstrători de... memorie, minunata Doamnă Magda Ursache.

Magda Ursache

Alte „întîmplări cu sensul la urmă”

Dragă Luca Pițu,

Completez epistolionul către tine, început în „Confesiuni” de iunie, 2015, cealaltă revistă a lui Gheorghe Grigurcu.

Inadvertența, cum o numești tu, din interviul acordat Lievei Negoită în „Acolada” de septembrie, 2014, unde spuneam că ai fost împins spre pensionare, o corectez. Așadar, rectific: Luca Pițu a plecat din scena Almei Mater prin proprie voință și reprezentare. Fără cerere de avansare (binemeritată) pentru postul de profesor, fără compromisuri și concesi, fără milogeli de prelungire pe statul de funcțiuni, fără văicăreli/ văitături. A fost alegerea lui să se pensioneze, dar cred și acum că, așa cum le știu, cadrele Catedrei de Franceză, „surse” ticăloase, i-ar fi respins avansarea.

Dragă Luca, la început de octombrie 2014, aprobai într-un e-mail formularea lui Sorin Antohi despre tine ca „universitarul marginal”, el fiind „un istoric al ideilor de importanță globală”, cum suna în viziunea altcuiva. Dacă în vremi cenușii nu s-au promovat cei cu adevărat capabili, grupul de prestigiu constituit postdecembrist a ridicat și a coborât cum a dorit: cu măsuri diferite, opuse chiar. Spui că nu trebuia să-l las pe Petru să se hărțuiască pînă-n moarte cu nimicarnițele activisto-securiste. Te asigur că Bătrînu n-a deschis nici un conflict, dar, ca și tine, nu le-a rămas dator. Totalmente nepractic, fundamental nepragmatic (inteligentă practică zero de-

țin și eu); avînd inaptitudine pentru relații sociale, dar și pentru compromisuri. Și-a văzut de cărțile lui, sfidate de șefii fără cărți, ca Adăscăliței. Ce caută Premiul „Dr. Vasile Adăscăliței” pentru cel mai bun ansamblu folcloric al anului 2014, în cadrul premiilor Fundației Culturale Georgeta și Mircea Cancicov, din Bacău? Numele activistului folclorist, care a scos la iveală făcătura pentru colectivizare *Plugușorul cu motor*, lîngă un membru de onoare al Academiei, ministru de Finanțe, condamnat la 20 de ani temniță grea pentru „crimă de război”, mort de TBC fără nici un ajutor medical, în Penitenciarul Rîmnicu Sărat în 1959, după alte date, în 1958. Soția lui, prozatoarea Georgeta Mircea Cancicov, despre care am scris și eu, nici n-a știut cînd a murit.

O să-ți povestesc, dragă Luca, o mică întîmplare cu sensul la urmă, ca să-l parafralez pe Alexandru George. În '64, tînărul asistent Petru Ursache a scos o antologie de *Snoave populare, De-ale lui Păcală*, în Biblioteca pentru toți (și ce tiraj: 130.140 de exemplare!), împreună cu V. Adăscăliței. Selecția o făcuse singur-singurel: lectorul comandase subalternului: fă-o! Pretenția de a-l semna și pe Adăscăliței ca prefăcător n-a acceptat-o. Atîta i-a fost. De atunci, pentru că nu s-a lăsat jefuit de munca lui, Activiței l-a văzut ca pe un spin în talpă și a procedat ca atare. A urmat permanentul sabotaj. Pentru că putea, l-a stopat, i-a închis cărările spre specialitatea în care își dăduse doctoratul (înaintea lui Adăscăliței) și spre lectorate de afară. Era cumnat cu temutul Mihai Caraman, general de Securitate, organizator al „rețelei Caraman”. Uite cu cine și-a pus Petru boii în plug.

„Ai o scamă la dosar: Adăscăliței”, l-a sfătuit un așa-zis binevoitor. „Pînă ți se aprobă dosarul de conferențiar, vorbește numai despre fotbal”.

Habar n-avea de fotbal Bătrînu meu și nici nu era acomodant cu doctrina. A rămas „nelămurit”: nu s-a lăsat lămurit. Lupta lui pentru criterii profesionale în avansările din catedră a deranjat. Cum să reziste criteriilor nevasta Țuca a decanului Țucu, nevasta profului de „socialism științific”, încartiruindu-ne marxist-leninist în studenție, Georgeta Loghin, protejata prorectorului Ionel Hagiu, Antoaneta Macovei, dar și protejata ilegalistului moș Neculce... N-o mai numesc, ai făcut-o tu, ca portretist dăruit cum ești.

Și aici se iscă mica noastră controversă: „bucuria pensionării” a ta versus tristețea noastră. Bătrînu se simțea confortabil dacă te știa rămas în cursă. Și poate nu s-ar scrie atîtea panegirice: despre

Gavril Istrati (nu știu laudătorii sau nu vor să știe scenariile denigrărilor din perioada Benditer a Facultății de Filologie și Istorie?) sau despre Andriescul care, după Eugen Munteanu, n-ar fi făcut decât „concesii minore și ne-compromițătoare”. I-a anchetat sălbatic pe studenții participanți la greva din iarna lui '87, atîta tot. Ce-i drept, acest *carrisim magister* pentru Munteanu și-a adus discipolul de la Institutul „Al. Philippide” direct pe poziția de lector: „mă consider succesorul lui direct la catedra de limba română a Facultății de Litere, poziție pe care i-o datoriez integral”. Care discipol a pledat nu pro, ci contra limbii române, ca să situeze *trendy correct* și să-l invite H.-R. Patapievicu la un dialog, în „limba de slugi”.

Și care or fi cărările proprii pe care le-a tăiat, „cu toate armele în bandulieră”, Liviu Leonte? „Benedictinul” făcea corectura ediției Negruzzi cu redactorii „Cronicii”; am contribuit și eu, cum să-l fi refuzat? Însă „arme în bandulieră” a avut, cîștigate prin supunere oarbă la directivare PCR, nu prin *cumpănire*, cum susține, fără argumente, dar cu aghiezmă-n gură, fiul popii Ilie. Și ce de scriitornici își revendică preoții din familie, cumetria deținuți politici, „unceșii” plecați în exil! Nimeni n-a avut tătine kominternist, frate „far conducător” în aparatul de propagandă, nevastă mare activistă, cu toții fiind anticomuniști la secret.

Revenind la cestiune: pentru titlul de *professor emeritus* (2001), Petru Ursache n-a tras sfori; nici n-ar fi știut cum. A vrut să rămînă la Catedră din „sacrificiu generos și de sine”, cum scrie în *Miorița. Dosarul mitologic al unei Capodopere*. Și nu l-am influențat cu nimic. N-a fost idealul lui să se căsătorească la 96 de ani, ca Șora. Trebuia? În opinia mea, Mihai Șora a greșit dîndu-și demisia din Ministerul Învățămîntului. Golul etic și cultural a crescut după demisia sa. După Șora, potopul Cornea. Disrugerea a început cu Cornea la cîrmă.

Nu, nu l-am împins să facă altceva decât a vrut să facă. Nici n-aș fi putut. Bătrînu a fost un toro. Și nu mă pot abține să vă reproduc un citat decupat de el însuși din Platon, *Apărarea lui Socrate*, Opere I, Ed.Șt. și Enciclopedică, București, 1975: „În această privință, v-aș spune, deci, atenieni, doar afit: ascultați-l pe Anytos sau nu, dați-mi drumul sau nu mi dați, drumul, eu nu voi face altceva nici dacă trebuie să mor de nenumărate ori”. Sublinierea îmi aparține.

Dar nu las în grija lui Dumnezeu să-i pedepsească pe denigratorii lui Petru; nici pe ai tăi, deși tu n-ai nevoie de sprijinul meu, te aperi singur. Doar n-o să dau (cum spune etnosoful și te rog s-oiei *cum grano salis*) apă broaștei.

Non-valoarea, oricît de mediatizată ar fi fost, Bătrînu n-a luat-o în serios. Premiile? N-au fost garant al valorii în Filiala iașiotă a URSS. Care premii? Din vremi iacobane, cu Andriescu și Leonte de-a pururi în juriu? După '89, cînd a fost propusă una dintre cărțile lui, Leonte n-a pregetat să se opună, pe motiv că Bătrînu luase premiul asociației cu un an în urmă. Numai că nu era vorba de Petru Ursache, ci de Mihai Ursachi. Confuzie întîmplătoare, început de Alzheimer? Nu știu, dar juriul l-a crezut pe cuvînt de onoare.

Cum știi, editez împreună cu Valentin Ajder, la Eikon, Seria ETNO, revăzută și augmentată de autor. „Vrem, nu vrem, universalismul nostru e țărănesc”, a scris Petru Ursache. Meritul lui prim – am mai spus-o –: să lege între ele domenii aparent disparate; le-a unit într-o viziune care se iluminează reciproc. *Habent sua fata libelli*: seria respectivă îi arată adevărata statură și nu-i deloc modestă, deși Bătrînu a fost om modest, lipsit de fală.

Te mai asigur, dragă Luca de indiferența noastră față de *a avea*: n-a fost o paradă demagogică. Îi citeam, evitînd cuvîntul *moarte*, Psalmii, cînd era țintuit pe patul de spital de acel duo doctoral Arsenescu-Burlacu. „Ce-mi va face mie insul materialnic?” A zîmbit și a repetat: „Ce-mi va face mie insul materialnic?”.

LIS a stat în sistem (ca președinte de județ) trei luni; Bătrînu meu, una singură, la Inspectoratul de Cultură, propus de Asociația deținuților politici. A demisionat după o lună, cînd primarul ori prefectul, unul dintre ei, i-a cerut să organizeze primirea lui Iliescu. Moment: „Iliescu apare, soarele răsare”. Și cum dădeau fuga politrucii feseniști (Andi Andrieș, în papuci de casă), foști cronicari fără șalvari, să-l apere pe președintele emanat. „Cei slabi, nimicnici și fățarnici”, spre a le spune ca Sfîntul Ardealului.

Bătrînu n-a suportat ca funcția să-i reducă timpul de scris, iar politic nu s-a lăsat presat nici înainte, nici după '89. Știi bine, doar am comentat împreună *Ferma animalelor*: animalele care i-au contestat pe porci și au pus laba pe Putere au ajuns porci.

Doamne, cît am mai evocat, Petru și cu mine, replica ta lucaniană, din anii optzeci, din fața Bibliotecii Centrale Universitare:

„Ce faci, Luca?”

„Am mai cosit o bucată”.

De cărți, firește. Și ai înșirat titlurile. Asta a făcut și Bătrînu: a cosit cărți, pînă cînd moartea a venit cu două coase peste el. Fără cumplita suferință prin care a trecut din vina doctorilor, s-ar fi dus simplu, ca tatăl lui: țăranul care a murit sub căruță, ajuns

în inimă de schija din război.

Aș vrea să știi, dragă Luca și sper să nu te supere comparația mea, că eu văd și în Bătrînu meu, și în tine *niște doi*: un țaran și un *aristos*. Țăranul bucovinean ori moldovan, cel rămas în picioare, cu picioarele pe pământul lui. Cu conduită dreaptă. Încăpățînați și riguroși amîndoi, consecvenți și tenace, urmînd disciplina etică din Cajvana, respectiv Hăr-pășești.

Bătrînu (ca și tine) a avut fundamente morale clare și a acționat conform lor, principiilor. Prea ca la țară, nu? Amîndoi, țărănușul hăr-pășeștean și cel căjvănăan, doi *băitânași* cu inteligență și apetit pentru carte, plecați de la coada vacii și ajungînd să aibă condei „de subțire”. Îl văd pe Petru, cu o mîină pe carte, cu cealaltă pe lanțul vițelului, pe sfoara caprei... În felul lui ghiduș de-a povesti, de țaran isteț din familia Creangă (și aici văd altă asemănare dintre voi) mi-a spus cum, trimis să semene mazăre, a îngropat-o pe toată odată în curtea vecină, ca să aibă timp de citit.

Da, Bătrînu mi-a deschis mica/ marea lume a satului, exact așa cum o deschizi și tu acum, cu *Căjvănarii*. Satul (mai) are amintiri, dar a fost și este ajutat să le șteargă. Și-a venerat învățătorul (cum și tu îi ții în cîinste pe „învățătorii inimoși” din Cajvana), pe Mihai Simionescu; și-a venerat preotul, pe Vasile Dumitraș, propovăduitorul unui creștinism tolerant, al toleranței. Și ce enervat era pe etno-blasfemiile postdecembriste („E descalificant ce face establishmentul țăranului român”), pe atacurile cu flitul în buzunar la datină, la firea țăranului clasic.

Reiau, că nu strică, ce-a scris Mircea Eliade: „Civilizația noastră țărănească se adaptase nivelului vegetal la care o redusese «Istoria». Așezările românești dispăreau și reapăreau cu aceeași ireductibilă, misterioasă încăpățîinare a vegetației”. Și de această „misiune istorică de sacrificiu” se rîde în hohote sau se afirmă rîtos că „înapoierea românilor e numai din cauze interne”. Că numai „barbarii de țărani” ne-au adîncit în somnul din care nu ne mai trezim. Să nu aibă dreptate Eliade văzîndu-și poporul, în *De la Zalmoxis la Genghis-Han*, „predestinat războaielor, invaziilor și emigrărilor”? Are perfectă dreptate.

Coolatitudinea prevede fobia față de cutumă, de rînduiala ruralilor, de obiceiul pămîntului (chipurile, „obscurantism etnocentric”, așa cum susține Vl. Tismăneanu). Altă *coolatitudine*? Diagnosticul pus de Codruț Constantinescu în „Axioma”, că am fi atinși nu de anacronism, ci de „mimetism”, lipsa de măsură a autorului fiind aceeași cu lipsa de idei: „Poporul român a fost totdeauna unul gelatinos, gata să se formeze și deformeze în funcție de civi-

lizația aflată la modă”. Cu alt cuvînt, o mîzgă.

Bătrînu a observat repede că altă formă de cenzură, întîi difuză, pe care cenzurații o simt, cenzură updatată, cere să ponegrim poporul român, să subliniem bătăliile pierdute, ocaziile ratate. Aterizat în lumea dură a internatului de băieți de la Liceul Național, țărănușului meu i se preda istoria lui Roller. Or, Roller susținea că Mihai Viteazul n-a fost așa viteaz; că boierii ticăloși i-au trădat pe domnitori; că, la Mărășești, țărani descultți, în izmene de manevră, au dus un război imperialist.

„*Rollerii doi*, cum le zice Paul Goma, umblă iarăși la rescrierea istoriei”. Am încercat să glumesc la fel ca Mark Twain: „Istoria nu se repetă, dar rimează”. N-a rîs: „Chiar suntem condamnați să repetăm trecutul, Magda?” Îi fusese dat să audă, într-o emisiune pe Cultural, Controversele istoriei, că popohrul a susținut sovietizarea, că era pehrsuasivă, cum rîrîia moderatoarea; că reforma agrară, după model sovietic, ar fi fost pe placul ruralilor.

„Scenariul anti-românesc vrea etichetarea țăranului ca laș. Ce contează că a dat cele mai multe jertfe în rezistența din munți? A ieșit din colectivizare și din proletarizarea ceașistă – ambele silnice – iar acum îl așteaptă satul global fără cîini. *Niște țărani*? Mai potrivit ar fi fost *Niște martiri*”.

Dar uite că tot țărani (din Maramureș) au transformat colinda în bocet. Am ascultat împreună, la sfîrșit de decembrie 2012, cutremurătoarea colindă-bocet: *Ce-ați făcut din țară...*

Tot binele! **Magda U.**

Iași, mai, 2015

E-mailul ultim, de la Luca, datat Duminică, 14 iunie, ora 10,15: „*Eu m-am retras la țară, nemuritor în păpușoi, rupt de lume...*” L.P.

FESTIVALUL NAȚIONAL „AGATHA GRIGORESCU BACOVIA” - Ediția a IX-a
PROZĂ ÎN CONCURS*Clandin / Nicolae Șimonați***DUȘMANII**

Prietenii stau sub cortul stelelor și își încălzesc inimile la focul aceluiasi cântec. Dușmanii fac invers: își aruncă cu stelele în cap și, dacă ar fi posibil, și-ar da foc unul altuia.

Prietenii suie în pas cu tine spre culmile vieții. Dușmanii suie în pas cu tine, dar îți oferă ție cărarea cea mai apropiată de buza prăpastiei și așteaptă momentul prielnic. Și uneori sunt foarte grăbiți...

Prietenii mănâncă din aceeași farfurie cu tine, chiar dacă nu-i nimic în ea! Dușmanii mănâncă din farfuria separată, și asta numai dacă au convingerea că nu le-ai plasat în ciobă un virus mic și drăgălaș !

Prietenii sunt totdeauna frumoși, cu ochii plini de raze, buni, generoși, spirituali, simpatici și...

Dușmanii n-au calități, chiar dacă au cu ghioțura! Sunt urâți ca dracu' gol, au ochii plini de fulgere, sunt răi ca fiarele, sunt zgârie brânză, chiar dacă sunt culanți, spun cele mai răsuflăte glume, chiar dacă a doua zi, repoinvestindu-le unui prieten, râzi pe leșinate și te dai drept autorul lor, sunt antipatici, chiar dacă sunt de părerea ta...

Dar prietenii se împart se împart și ei în mai multe categorii. Astfel, unii sunt prieteni buni și dragi și ai vrea să-i vezi cât mai des și mai repede lângă tine, alții sunt prieteni nedragi, pe care ai vrea să-i vezi cât mai rar și pentru care nu ești niciodată acasă, n-ai timp, sau ești plecat în deplasare. Prietenii nedragi sunt pisălogi și te asfixiază cu bunăvoința lor, cu sfaturile lor pline de compasiune și grijă părintească.

Mai sunt prieteni de serviciu, prieteni ocazionali sau prietenii casei. Dacă ești însurat, pe aceștia din urmă e preferabil să ți-i alegi dintre cei care nu au un fizic agreabil și nici un spirit prea cultivat. E bine să fie „frumoși” numai la suflet. Pe cei care seamănă cu Jonny Deep, John Travolta și pe cei care

au luat de curând, în plină tinerețe, premiul Nobel, să-i eviți cu iscusință.

Dușmanii sunt și ei de mai multe feluri : dușmani mici, dușmani mijlocii și dușmani redutabili; dușmani de ieri, dușmani de azi, dușmani de serviciu, dușmani de bloc, dușmani pe față și dușmani prin spate, adică acei care își ascund „minunatele” resentimente pe care le nutresc pentru tine. Cu alte cuvinte, un dușman prin spate este un „prieten” pe față, care, mergând discret la serviciul personal, îți leagă o tinichea de coadă.

Ce este o tinichea de coadă ? Este un ajutor prețios pe care ți-l dă cineva ca să devii „oia neagră” a instituției și să nu mai avansezi în grad cât îi hăul și bârgăul !

Nu există catran mai negru, servit drept frișcă, și otravă mai ucigătoare, servită drept ulei super, ca gândurile dușmanilor !

Tot ce e mai bun le dorim prietenilor : fericire, belșug, sănătate, etc. și cu tot ce e mai rău îi cadodisim pe dușmani. Uităm că fenomenul este reversibil, că și noi putem, eventual, fi socotiți dușmani și astfel și pe capul nostru ar putea fi pusă ca „recompensă” o mititică ciună, un puișor de foc sau o drăguță de cărămidă !

Din păcate, este foarte dificil să deosebești prietenii de dușmani, pentru că, de multe ori, dușmanii împrumută fizionomia prietenilor și devin „lupi în blănuri de miei”!

Atunci, cum trebuie să procedăm ca să aflăm care ne sunt adevărații prieteni și care ne sunt minunații noștri dușmani? Cea mai bună metodă este sita discernământului. În primul rând, îi dăm de-o parte pe cei care își manifestă dușmănia astfel: ne vorbesc de rău, întrebunițând cele mai avansate și mai nobile arme ale bârfei, ne toarnă, ne mănâncă de vii cu fulgi cu tot, ne înțeapă cauciucurile mașinii, ne doresc boală lungă, concediu plosos și zile fripte!

Apoi, îi dăm de-o parte pe ceilalți, care aparent ne sunt prieteni și cu care împărțim bucuriile și necazurile. După „bucurii” e greu să-i deosebești, pentru că la bucurii se reped să fie toți alături de tine, trup și suflet, înghesuindu-se ca la pomană! Atunci încerci să împarți necazurile cu ei. Mai întâi, în proporție de cincizeci la sută. La proporția asta, probabil, n-o să se înfigă nimeni?! Atunci, reduci din ce în ce mai mult proporția, până când ajungi la unu la sută. Dacă găsești vreunul care să împartă cu tine acest „unu la sută”, acela ți-e prieten adevărat !

Ar mai fi și altă metodă de depistare a pri-

etenilor: să-i pui la încercare. Îi povestești, de exemplu, unuia că ai acasă zece tablouri de Grigorescu. Dacă nu te trezești cu o „vizită” cu totul întâmplătoare prin care ți se cer câteva explicații legate de prezența acestora, să știi că acela îți e prieten.

Sau dacă îi povestești în mare taină, încredințându-l că „astă seară îți faci de cap” și nevasta nu trebuie să știe, iar, când te înapoiezi acasă și intri pe ușă, nu găsești spațiul gol și biletul clasic..., „am plecat la mama”, atunci îți e prieten adevărat!

Dar câte nu se pot scrie pe acest subiect. Chiar ne gândim la un studiu serios, amplu, comparatist-analitic, sociologico-semiotic și structuralist-existențialist, asupra acestei probleme.

Diana a fost socotită totdeauna o femeie la locul ei, o ființă modestă, o personalitate ștearsă, un om care nu merită să aibă dușmani, un om căruia nu-i dă nimeni nici o atenție. „Ce să fac?! Așa sunt eu, o insignifiantă!” îi plăcea ei să-i spună celui care avea chef s-o asculte. „Sunt una din puținele secrete insipide, n-am frumos decât numele. O secretară pe care, vizual, nu și-ar alege-o nici un director. Totuși, soțul meu m-a apreciat ca fiind foarte dragă-lasă, iar directorul, ca foarte utilă!”

Pe ea nu o deranja deloc să rămână pe locul ei ca aurea mediocritas, ignorată de dușmani, pe care, de fapt, nu i-a căutat niciodată. Din nefericire însă au găsit-o ei! Zic „ei” pentru că sunt doi. Dintr-o salariață fără importanță, căreia îi răspunzi la salut din obișnuință, fără să știi cum o cheamă, a ajuns în postura de uriaș, pe care cei doi dușmani ai ei trebuie să-l doboare cu muștrări, avertismente, referate, încondeieri, șoapte, vorbe, telefoane, scrisori. Tare îmi este teamă că, în curând, îi vor crește aripi și va zbura din întreprindere, bineînțeles ajutată de câteva cuvinte... spuse sau scrise!

Să vă povestesc cum a reușit să iasă din dulcele ei anonimat și să-și atragă dintr-odată dușmănia a doi oameni redutabili. În întreprinderea noastră se lucrează bine, calitativ și rentabil. Oamenii sunt ca peste tot, buni și destoinici. Singura notă discordantă intervenită în bunele relații existente era animozitatea dintre directorul ei, Ioan Văleanu, și inginerul proiectant, Danciu.

Văleanu era un bărbat impozant, deși crescuse și în înălțime, iar de curând lucra la construirea celei de a treia gușe. Poate, de aceea, subalternii lui l-au poreclit, conspirativ „Gușă”. Danciu era uscat, dar vânos. Cu fața lui smeasă părea un hrean deshidratat, deși n-a fost întotdeauna așa. Avea însă cheltuieli mari cu întreținerea mașinii, care, trecută bine de maturitate, pierdea când apă, când ulei, iar motorul clănțănea mai rău decât proteza bunicii. Așa că Danciu a trecut la economii și s-a reprofilat pe

lactate. Atunci când uita și își adjudeca vreun păhărel mai mult, din altfel de băuturi... abdomenul i se umfla precum gușa broaștei. Evenimentul se petrecea însă foarte rar.

În rest, era un bărbat puternic, plin de energie și priceput în câte vrei și nu vrei, de la pompatul cauciucurilor la aruncatul undiței, în care era de altfel imbatabil. Zâmbetul său era lipit parcă de buze și nu dispărea niciodată, nici chiar când îl dureau măselele. Era un zâmbet permanent și profesional, pe care îl au de obicei, clownii. Știa două mii o sută și cinci de glume și era prieten cu toată lumea, în afară de director. Bineînțeles, nu fără motive. Văleanu avea în prezența lui Danciu un fel de inapetență cronică: nu putea să-l înghită! Când îl vedea, îi pielea pofta de viață!

– Nu știi de ce, dar mi-e antipatic profund! își manifesta el, față de toată lumea, aversiunea pentru Danciu. Mai degrabă aș da mâna cu o broască, decât cu el!

Diana îl compătimea pe inginer, așa cum îl compătimbau toți salariații și, de câte ori avea ocazia, îi lua febril apărarea. Numai că vorbele ei erau recepționate doar de lampa de birou!

Odată, Diana l-a văzut pe inginerul Danciu ieșind din biroul directorului, vânat de indignare.

– Ce s-a mai întâmplat, domnule inginer?

– Mi-a „trasat ca sarcină” să-i repar mașina! a clocotit Danciu. Da ce sunt eu să-mi risipesc orele mele libere „Auto service”?

– Faceți și dumneavoastră un sacrificiu pentru domnul director. Fiți mai maleabil și lăsați dușmănia de o parte!

– Asta e nerușinare curată, să-i repar mașina „boierului”!

Altădată, Văleanu l-a criticat în ședință pentru lipsă de seriozitate în relațiile cu colegii, atitudine incompatibilă, de neiertat, față de poziția pe care o ocupă. „Se ține de glume, ca și când întreprinderea ar fi o emisiune de varietăți, cu glume la fel de anemice!”

– Mereu mă bubuie! a oftat Danciu, după ședință. Ce-o avea cu mine, de-mi tot caută nod în papură?!

– La ce te poți aștepta de la un viitor client al Spitalului nr.9? l-a consolat, cu delicatețe, contabilă Olaru.

– Mai bine și-ar vedea de problemele întreprinderii, care șchioapătă! a intervenit Marcu de la tehnologie.

Într-una din zile, Diana l-a văzut pe Danciu ieșind din biroul lui Văleanu, albastru, cu figura omului îmbrățișat cu afecțiune de un arici.

– Ce comedie mai e și asta? l-a întrebat se-

cretara.

– „Gușă” ăsta nu mă iartă cu nimic. Auzi dumneata ce-i trece prin ce n-are: m-a propus să fiu investit cu titlul de noblete de pompier voluntar?! De-asta îmi arde mie acum, când nu-mi văd capul de treburi! Colegii, bineînțeles că n-au rămas indiferenți când au văzut cât de mult „ține” directorul la el.

– Se ține scai de tine, măi Dăncele! l-a deplâns un proiectant. Există ac de cojocul lui. Fă și tu ce-am făcut eu, o anonimă la minister!

În ziua următoare, fiind duminică, zi de odihnă, Diana a plecat cu soțul ei, pe malul Mureșului. S-a așezat la umbra unei liziere de salcâmi, inspirând aerul umed și răcoros, în timp ce soțul ei, pescar microbist, se îndeletnicea cu păcălirea somnilor.

– Ai avut o idee bună că m-ai luat și pe mine! îl flată Diana. E atât de plăcut aici!

– Din cauza ta am întârziat. La ora asta peștii s-au cam rărit. E plin malul de pescari, veniți din zori. Pescarul care se scoală de dimineață, cu tolba plină ajunge acasă! parafrazează el proverbul.

Înmiresmată de parfumul salcâmlor, Diana ațipise, sprijinită de tulpina groasă a unui copac și probabil că ar fi adormit de-a binelea, dacă n-ar fi trezit-o stridența unor secvențe sonore, împletite cu râs. Apoi, adierea vântului i-a adus ecoul unor glasure pline de veselie.

Curios?! Glasurile i se păreau cunoscute! S-a ridicat, a făcut câțiva pași și... la vreo zece metri mai încolo... stupoare. A căscat o gură, față de care Valea Oltului nu este decât o gaură într-un șvaițar! În fața ei se afla într-o intimidare amicală, siderantă cei doi dușmani notorii: Văleanu și Danciu! Lângă ei, în letargie, zăceau în poziții indecente, goale, douăsprezece sticle de bere. La câțiva metri, erau priponite două undițe, care își legăneau firul în apă.

– Te-am făcut paranoic, te-am trimis la Spitalul nr.9 și ți-am găsit o poreclă nouă: „Boul Apis”! hohotea Danciu, cu mâna pe burtă.

– Mersi, Dăncelule! Ești un adevărat prieten! Vino să te pup!

Ochii Dianei se uimeau cu treizeci de clipi pe secundă (nou record mondial!), iar trompele lui Eustache se transformaseră în radio – receptoare Hi-Fi!

– Sper că nici cu mine nu ți-e rușine, continuă Văleanu. Ți-a plăcut propunerea cu pompierul voluntar?

– Da, a fost isteată! Ionică, am adus și eu două sticle din vinul ăla de la văru-miu din Focșani, din care ai băut la mine miercuri.

– Și așa, Vasile este ăla care mi-a făcut ano-

nima la minister. Poate să spună adio Parisului! Norocosule, tot pe tine te trimit în străinătate. Aplic ca de obicei: „trebuie să-l trimit pe domnul inginer Danciu la Paris! N-am ce face. Mă doare-n suflet, îmi e tare antipatic, dar profesional e bun! Cu multă amărăciune trebuie să recunosc că este chiar foarte bun. Interesele întreprinderii primează!

Și au început din nou să râdă zgomotos.

– Prietene, hai să mai prindem ceva pește, că ne-așteaptă nevestele cu tigăile pregătite.

Sub pașii Dianei a trosnit o ramură uscată. S-a întors repede și a dispărut. Nu era sigură că a fost văzută. Dar s-a convins atunci când au început să curgă mustrările și avertismentele. Astfel și-a câștigat doi „dușmani forte”! Ce era să facă biata femeie cu doi dușmani de-odată? Cum să scape de ei? Și-a adus aminte de principiul lui Machiavelli: *divide et impera*! Să-i învrăjbească unul contra celuilalt! Dar, nu-i stătea în caracter. Pentru asta trebuia să aibă sânge gangsteresc. Atunci s-a gândit că, poate ar fi mai bine să-i demaște!! Dar, cine ar crede? Cine s-ar uita la gura ei? Ar intra mai mult la apă! S-ar spune despre ea că este o bârfitoare abjectă care „se leagă” de oameni!

Ce să facă? Mai bine pleacă singură din instituție, decât să plece „la cerere”...

Cornelia Ionescu Ciurumelea

Autoportret

Îmi desenez poemele
pe șevaletul din colțul odăii...
și le vând... apoi... pe tarabe...
drept stele de mare... drept melci...
drept... fluturi vineții...
descompuși în linii frânte... în semne...
drept... vipere zvârcolite
pe harta împăturită a minții mele...
Precum pleoapele unei mumii egiptene...
hohote de cuvinte
mă amăgesc cu întruparea...
Trag obloanele grele
să-mi apăr sângele
de hohotul luminii...
Pe întunericul arcadelor tale
... calcinat și nătâng...
pictez marea... pictez marea...
pictez marea...
din imaginație... fără măcar s-o aud...
Șevaletul din colțul odăii...
mă arde pe rug...

FESTIVALUL NAȚIONAL „AGATHA GRIGORESCU BACOVIA” - Ediția a IX-a
POEZIE ÎN CONCURS

Florentina Stanciu

șuruburi și alte melancolii

***

fericirea are stofa vișinie a ochilor tăi
timp de beție
în fluturi a dat un rasputin de toamnă

***

iarăși teii fabuloși
în rochie haute-coutur
blestemat fie ceasul când am dat peste aur
în ochii tăi
și m-am rătăcit
într-un nume ca o picătură de parfum

***

cheltuim ninsoarea
pe o noapte cu zibeline
în oraș hainele și duminica sunt demodate
ceilalți trec spre somn
noi rămânem împreună o veșnicie și ceva

***

zăpada bricolată în grabă
martie își schimbă din nou forma
în semnele copacilor verde proaspăt vopsit
mai sunt 20 de minute brusc e miercuri
și pleci din cearcănele mele semidecomandate

***

trece un copac
mă molipsește cu iarnă
precum în cer așa și în sufletul meu
ninge în toate culorile
ciorapii mei strecoară în buzunarele tale
șerpi de mătase
sunt iar scrum iar noapte

***

ce risipă de toamnă în jurnalul de seară
și câinii umblă șomeri prin venele mele
orașul e închis la miază-gri îmi ascut și mai mult
gândurile
pentru încă o cimază de singurătate

***

O zi întunecată se scurge ca lichidul de frână
din mașinăria toamnei
secunde lovesc cu pietre
mai am între dinți nisip din trupul tău
când mă pierd în tristețe ca un soldat în tranșee

***

noapte ferată pe o cale pustie s-au înnorat copacii
sub felinare

ronțai limba ceasului
mi se întâmplă o mie de gânduri
cum ar fi să te sărut în văzul lumii
să-ți ling lacrimile cu evlavie
și să rămân la fel și mâine
când am să trișez moartea

***

strada fără vârstă
e trecut de luna mai, nu cu mult
cărăbușii dau jos vopseaua de pe cer
se întâmplă să te strig să rămân în urmă
și să împart iluzii

***

ziua de luni se pregătește să ningă
mătur singurătățile sub preș
aproape aburindă ceață
mai pun o tăcere pe mine trăitoare
în viața de plastic

***

Rochii, aur, șampanie
Treizeci de ani de însingurare
Strâng trecutul cu ușa
Hai să repetăm ziua de azi la nesfârșit
Iau cu împrumut un vis de-al tău și-l trăiesc
De fapt pentru totdeauna

***

Teii se îmbrățișează
La umbra unor îndrăgostiți
O liniște caldă supradimensionează
orașul acesta toxic
În care toate le trăiesc cu lentoarea ierbii

Emil Niculescu

AERODROMUL MIZIL VS. „TIDAL WAVE”

„Integrarea europeană” a Mizilului s-a produs, acum 145 de ani, prin diligențele herculeane ale primarului de atunci, Leonida Condeescu (acceleratul București-Berlin oprea în urbe, pentru un minut, devenit nemuritor prin schița lui Caragiale, „O zi solemnă”). Însă, lucrurile nu se puteau opri aici... Cum port la Marea Neagră nu putea deveni - una dintre eventualitățile pe care primarul din *la belle époque* n-o ignara cu totul ca ipoteză - rămânea ca Mizilul să se racordeze la progresele de vârf ale epocii interbelice din care aviația - un port aerian, un aerodrom, nu putea să lipsească, decât cu riscul unei îngrijorătoare lipse de cadență cu vremurile.

În exercițiul bugetar al primăriei Mizil, pe anul 1936, s-a solicitat ca 3% din bugetul acesteia să fie folosit pentru amenajarea unui aerodrom.¹ Nu era rodul unei inițiative locale, pentru că, *la mijlocul anilor 1930, Mizilul a fost pus de guvern în situația de a construi un aeroport comunal. Dezvoltarea economică, socială sau demografică a localității nu impunea o asemenea construcție*, dar o adresă a Direcției Administrației locale din Ministerul de Interne, din 25 mai 1936 stipula: *urmărim să creem în tot cuprinsul țării un număr cât mai mare de aeroporturi și terenuri pentru aterizarea avioanelor, să înființăm cât mai multe linii aeriene care să lege toate orașele și centrele principale din țară... aceste terenuri și aeroporturi sunt absolute necesare și pentru eventualele deplasări ale organului Ministerului nostru pe calea aerului în vederea menținerii siguranței ordinii publice*².

Eforturile se conjugă: generalul Iacob, președintele filialei ARPA Buzău a venit la Mizil, pentru a crea o filială a Asociației Române Pentru Aviație, la care nu vor ezita să adere, colonelul Solomon, primarul Emil Diaconescu, profesorul Titus Ciungeanu, de la Liceul „Tase Dumitrescu”, Gheorghe Lazăr, pretorul plasei Tohani, Victor Ivanovici, președintele Societății Demobilizaților³.

Terenul pus la dispoziție urma să fie izlazul comuna, (50 ha., ulterior, cu o extindere de suprafață) iar pista să aibă o lungime de 600 m. Impedimente de ordin tehnic făceau ca, la 26 martie 1936, primăria să solicite Serviciului de Drumuri Prahova, un utilaj cu nume bizar - scarificatorul - pentru demararea lucrărilor; cu mobilizare locală, la 1 aprilie, fără nici o glumă, 20 de jandarmi încep amenajarea pistei⁴. Mâneca de vânt și planul la scara 1/100000 nu erau gata nici în decembrie 1936, dar, la 2 febru-

arie 1937, coordonatele aeroportului comunal erau precise: 2000 m. în linie dreaptă, de la gara CFR, 2800 m. de la stradă, iar spitalul cel mai apropiat se afla la 200 m. Lucrările au continuat, până în 1941.

Încă din octombrie 1936, în idea de a proba câmpul de zbor cu un avion de pilotaj al comunității, care costa 2 - 6 milioane de lei, se organizează un bal, dar încasările nu sunt pe măsura necesarului și, probabil, orașul ar fi trebuit să se afle, vreme de vreun an dansant, cu tombole cu tot, într-o lungă distracție colectoare, care să îmbine plăcutul cu utilul.

Odată cu intrarea României în cel de-al Doilea Război Mondial, alături de forțele Axei (Roma-Berlin-Tokio), Mizilul, datorită poziției sale geo-strategice - vecinătatea cu terenurile petrolifere de la Ploiești și Câmpina - devine aerodrom militar. Miza petrolului românesc, *rădăcina pivotantă a puterii germane*, l-a determinat pe generalul Gerstenberg să elaboreze un plan de apărare, denumit „Festung Ploiești”/ Fortăreața Ploiești, ce a făcut ca, la sfârșitul lui noiembrie 1942, în zonă să se afle concentrați 50000 de soldați din Luftwaffe, 70000 de prizonieri, 40 de baterii de 88 și 37 mm., alte baterii de calibre mai mici și 500 de pompieri nemți.

Acoperirea aeriană era asigurată și de escadrilele de la Mizil și Ziliștea (Boboc), cu 52 și, respectiv, 17 avioane de vânătoare. „Festung Ploiești” era, după sursele americane, *prima fortăreață aeriană din lume în jurul unei instalații industriale*⁵. Cercetări ulterioare au completat datele despre forțele aeriene ce securizau zona: Escadrila 45 vânătoare IAR 80 (Târgșorul Nou), Escadrila Messerschmit 109 G (Mizil), escadrilele 61 și 62 de vânătoare (Pipera și Popești-Leordeni)⁶. Există suspiciuni rezonabile, că în afară de cele patru escadrile amintite, mai existau pe aerodromurile învecinare alte 60 de aparate de vânătoare⁷.

Grija germanilor față de zonă sporise considerabil după ce, în iunie 1942, aviația militară americană încerca să ajungă din Siria în România, încălcând neutralitatea Turciei, fapt ce l-a motivat pe Hi-

țler să suspende hotărârea de a muta artileria nemțească de aici, ba chiar să sporească, *cu 3000 de oameni efectivul aviației militare germane*⁸.

AVIONUL DE VÂNĂTOARE Me. 109G

Aerodromul de la Mizil era rezidența aviației germane de vânătoare, aici aflându-se trei escadrile de vânătoare Me. 109 G, aparținând grupului 1/JG 4, cu 54 de aparate. Comandantul grupului era căpitanul aviator Hans Hahn, supranumit „Gloke” (Cocoșul de Luptă), pilot de excepție, între ai cărui subordonați se numărau: Stafel, comandantul Escadrilei 1-a, lt. major Wilhem Steinmann, cu o mare experiență de luptă pe frontal din Est (a terminat războiul cu 44 de victorii aeriene), locotenent Hans Schooper, comandantul Escadrilei a 2-a, care făcuse campaniile din Polonia, Norvegia, Olanda și Rusia, și căpitanul Manfred Sperner, la Escadrila 3, titularul a 12 victorii aeriene în luptele din Tunisia și Rusia.

Relațiile militarilor germane cu populația erau pacifice, chiar dacă se mai iveau unele disfuncții. Buni platnici, nemții făceau „incursiuni” în satele județului pentru a se aproviziona cu alimente, *oferind prețuri ridicate, concurând pe localnici, aceștia neputând să plătească aceste sume*. Motiv pentru care prefectul de Buzău a solicitat organelor locale să găsească modalitatea prin care piloții și personalul deservent al aeroportului să-și facă achizițiile de hrană numai prin garnizoană. Tot în această gamă, ordinul 58 din 2 iunie 1941 solicita ca, în orașele și satele în care erau instalați ofițeri și ostași germani, să se înființeze comitete cetățenești mixte și, *fără de a știrbi din demnitatea noastră*, să se realizeze o concordie între militarii aliați și populația civilă. Primarul orașului Emil Diaconescu, în conformitate cu ordinal pretorial, înștiințează că a creat un astfel de comitet și, la Te-Deum-urile organizate, când participă și germanii, *nu se manifestă ostilitate față de ofițeri și nici față de soldați*⁹.

Din 3 iunie 1941, în localul Gimnaziului industrial din urbe se instalează Spitalul Militar Z.I. (zonă interioară) nr. 173.

Piloții români se adaugă celor germani de pe aerodromul Mizil, în aprilie 1943, venind de pe

litoral, întâi cu o escală la Târgșor; comandantul escadrilei era căpitanul Lucian Toma, secondat de camarazi foarte bine pregătiți, între care: sublocotenentul Ioan Maga, adjutanții Dumitru Encioiu, Ghe. Feremide și Nicolae Sculi¹⁰.

În lunile mai-iulie 1943, Escadrila 52 vânătoare și-a continuat antrenamentele de luptă antiaeriană, chiar dacă metodele de zbor și interceptare a țintelor difereau de cele ale coechipierilor; căpitanul Hahn era pentru zborul în formație „de stea”, căpitanul Toma, adeptul vânătorii libere sau atacului la nivelul unei escadrile și în cadrul unei celule, vânător și coechipier. Zilnic se exersau temele impuse, fiecare pilot având două-trei ieșiri, zborul executându-se la 6 -7000 metri, altitudine la care știau că evoluează „Liberatoarele” americane¹¹. Aerodromul a fost folosit de aviația română în zona nordică, iar de cea germană în cea sudică.

Producția curentă a regiunii petroliere Prahova asigură 27% din necesarul forțelor armate ale Axei. Logistica mobilizată de americani pentru realizarea „valului nimicitor” de bombardiere a fost impresionantă: 177 aparate „Liberator”, cu 1725 de americani și un englez, aflați sub comanda generalului de brigadă Uzzal G. Ent. Fiecare avion pleca de la Bengazi fără protecția aparatelor de vânătoare și transporta câte 12.000 l. benzină, 2000 kg. bombe, totalizând 311 t. plus alți explozibili de talie mai mică, precum și o mitralieră jumelată de 12,7 mm.¹²

Această formidabilă „armada” decolează de pe piste, în dimineața zilei de duminică, 1 august 1943, cvadrimotoarele urmând să navigheze la altitudinea de 7000 m. și să atace razant la 100 m. La ora 14⁰⁰ valurile succesive de bombardiere sunt deasupra Ploieștilor, zgomotul exploziilor concurend bubuitul bateriilor antiaeriene, într-un carusel infernal care va dura 27 de minute. Gruparea „Cercul Ambulant” a atacat rafinăriile din sudul orașului și triajul de cale ferată, lovind un tren cu muniții, gruparea „Bilele Negre” s-a direcționat spre rafinăria „Columbia” și Complexului „Brazi”, grupul „Pyramides”, cel mai numeros, și-a lansat bombe deasupra rafinăriei „Astra Română” iar grupul „Scorpionii Cerului” a asaltat rafinaria „Steaua Română”¹³.

Pe aerodromul Mizil, alarma se dă la ora 13²⁸, când patrula de serviciu a Escadrilei 53 vânătoare primește misiune de luptă; își iau zborul sublocotenentul Ioan Maga, împreună cu adjutanții Dumitru Encioiu și Nicolae Sculi precum și o patrulă germană comandată de locotenentul major Wilhem Steinmann. Avioanele de vânătoare românești și germane au încercat, și, de mai multe ori au reușit, să rupă formațiile, să atace bombardierele izolate și chiar să obțină unele victorii în lupta aeriană. Ioan

Maga și Dumitru Encioiu au doborât, la sud de Pe-riș, fiecare, câte un avion american, reușind să aterizeze cu aparatele ciuruite. Aviatorii germani au doborât și ei șapte aparate, locotenentul major Steinnmann lovind bombardierul „Beverly Wagon”¹⁴

Sublocotenentul buzoian Carol Anastasescu, din escadrila de la Pipera, a fost amplu mediatizat de presa vremii, fiind supranumit „torța vie”, „omul torță” sau „omul bolid” s-a ilustrat în următoarea conjunctură; *după ce a doborât un avion inamic - consemna revista „România Aeriană”, nr. 9, septembrie 1943 - cu armele de bord, s-a năpustit cu motorul în plin într-un al doilea bombardier, luând împreună cu acesta drumul solului. Cu coloana vertebrală ruptă, cu arsuri la mâini și la picioare, sublocotenentul aviator Carol Anastasescu își așteaptă vindecarea la sanatoriul dr. Antoniu din Capitală*¹⁵.

Bilanțul acestei „duminici negre” a aviației americane și, oricum, a Ploieștiului este, în ce privește „valul nimicitor”, lipsit de happy-end: 82 de avioane au atins Bengazi (55 mai mult sau mai puțin atinse), 19 au aterizat pe alte terenuri, 7 au aterizat în Turcia, unde 79 de piloți au fost internați, iar 3 au căzut în mare. Rapoartele finale au arătat că 54 de avioane s-au pierdut, 41 fiind doborâte în acțiune. Din 1728 aviatori, 123 au fost pierduți (morți, prizonieri sau internați)¹⁶. Pierderile de personal datorate artileriei antiaeriene și aviației de vânătoare, după alte surse și estimări, au fost mult mai mari: 447 de morți și dispăruți (Victor Donciu); 112 morți, 110 prizonieri și 128 de dispăruți (Valeriu Avram și Constantin Costache); 532 de aviatori – morți, prizonieri, dispăruți sau internați în turcia și Bulgaria (Eugen Preda)¹⁷. Captivii din România au fost internați într-un lagăr „de lux”, bucurându-se de cele mai înalte atenții oficiale cum și de serviciile aliaților sovietici: Regele Mihai vizita pe prizonierii americani, deținuți confortabil pe Valea Prahovei, la Timișul de Jos (bucătari erau prizonieri ruși!)¹⁸.

Din incursiuni arhivistice mai noi, după rai-dul pe teritoriul românesc au fost găsite epavele a 36 avioane B-24 „Liberator”, iar prețul plătit de apărători a constat în 13 avioane de vânătoare, 11 germane și 2 române.¹⁹

Pierderile umane ale agresaților, români și germani, s-au cifrat la 120 de morți și 236 de răniți, din care 101 erau civili; procentul decedaților din rândul populației, „pierderile colaterale” - termen ce s-a impus, după războiul din Iugoslavia - este, totuși, destul de mare, dacă luăm în calcul că, duminică fiind, muncitorii și funcționarii societăților petroliere erau liberi.

Obiectivul misiunii „Tidal Wave”, cu mare pondere strategică - generalul Berenton afirma:

chiar dacă vom pierde tot ce trimitem, dar ținta este atinsă, ea va merita aceasta,- prin distrugerile înregistrate la Ploiești, Câmpina și Moreni, nu a fost atins, în cea mai mare parte instalațiile continuând să funcționeze; procentele de avarie, la cele lovite, varia între 10 și 30%; au rămas neatinse rafinăriile „Româno-Americană”, „Unirea”, „Dacia Română și „Xenia”. Faptul că numărul de bombe destinate distrugerii obiectivului era mai mare cu 170 de tone decât necesarul calculat, a determinat capacitatea anti-aerienei de a acționa, la înălțimea la care zburau „Liberatoarele”, și de a le lovi, înainte de a-și deversa sarcina devastatoare, a condus la precipitarea deschiderii trapelor, a activat instinctul de conservare al americanilor, fără ca piloții să rememoreze macheta cu țintele ce erau vizate.

Soarta orașului de pe Esteu a fost, în continuare, marcată de importanța escadrilelor de vânătoare care staționau acolo. *În ianuarie 1944 - consemnează ultima monografie, impozantă ca obiect și realizare tipografică - elevii au fost pregătiți sistematic pentru apărarea pasivă. Bombardamentele aeriene ale aliaților ținteau și zona Mizilului, la marginea căruia se afla un important aerodrom*²⁰.

Dintr-un tabel solicitat de prefectura Buzău orașelor Buzău și Mizil, precum și plaselor din subordine, cu situația ostașilor morți pe raza județului, pe naționalități, în luptele care s-au desfășurat, după data de 23 august 1944, rezultă următoarea situație: Buzău: români - 13, ruși - 56, germani - 20, cehi - 2; Mizil: români - 11, ruși - 30, germani - 6²¹.

Proaspeții camarazi de arme sovietici, prin intermediul Comisiei Aliate de Control, iau drastice măsuri împotriva armatei regale române: *În perioada septembrie 1944 - martie 1945, au fost desființate șapte comandamente de mari unități, 12 divizii, 23 batalioane și 12 divizii independente, 10 centre de instrucție pentru subofițeri. Și acesta în timp ce trupele sovietice care staționau în România însumau cinci divizii de infanterie, cu organizare de război, dislocate în zone puse la dispoziția Comandamentului Sovietic de către Marele Stat Major român, zone restabilite prin Ordinul nr. 2070, din 17 iulie 1945; între localitățile de dispunere ale ocupantului se aflau aerodromurile din Mizil, zona Ploiești, Iași, Bacău, Buzău, Medgidia, Constanța, Tulcea, Galați*²².

Putem spune că, în nou apărutele **Amintiri despre orașul Mizil**, din acei ani, se întrevede amurgul aerodromului militar al orașului: *Construcțiile din sud-est și cele din răsăritul aerodromului paralele cu albia Budureascăi, în anii puterii populare au fost transformate în „pușcărie”, fiind înconjurată de garduri duble de sârmă cu ghimpi, distanțate la câte trei metri, având pe colțuri foișoare pentru san-*

tinele.

Între timp, au dispărut și acelea; vorba poetului Ion Gheorghe: „Vine iarba!”, sau, construcții mai adecvate mileniului trei. Istoria este, uneori, mai eficace decât un „tidal wave”.

Note

1. **Viorel Șoldea, Gheorghe Ciprian Șoldea și Ioana Șoldea, Amintiri despre Mizil. Destine...și faptă în foileton**, Buzău, „Europrint”, 2014, p. 125.
2. **Elena Gheorghe, Înființarea aeroportului communal de la Mizil**, în: **Secvențe de istorie buzoiană**, Buzău, Editura „Omega”, 2014, p.116.
3. **Viorel Șoldea, Gheorghe Ciprian Șoldea și Ioana Șoldea**, Op. cit., p.126.
4. **Elena Gheorghe**, Op. cit., p.119.
5. **Nicolae Dinu, Ploiești în războiul aerian 1942-1944**, în: **File din trecutul istoric al județului Prahova**, Ploiești, Muzeul de istorie, 1971, p. 190.
6. **Mircea Acojocăriței, Acțiunile aviației**, în: **Veteranii pe drumul onoarei și jertfei. De la Stalingrad la bătălia Moldovei. August 1942. - August 1944**, Editura „Vasile Cârlova”, 1997, P. 524.
7. Ibidem
8. **Andreas Hillgruber, Hitler, Regele Carol și Mareșalul Antonescu. Relațiile româno-germane 1938-1944**, Editura „Humanitas”, 1994, p. 244.

9. **Viorel Șoldea, Gheorghe Ciprian Șoldea și Ioana Șoldea**, Op. cit., p.184.

10. **Valeriu Avram și Constantin Costache, Sar în aer Ploiești?**, în: „Magazin istoric, nr.2 (311), 1993, p. 54-55.

11. **Victor Donciu, Misiunea „Tidal Wave”**, Editura Militară, 1993, p. 47.

12. **Horia Brestoiu, Impact la paralela 45. Incursiune în culisele bătăliei pentru petrolul românesc**, Editura „Junimea”, 1986, p.491.

13. **Istoria radiolocației din apărarea antiaeriană a României**, Editura „Pro Transilvania”, 2001, p. 44.

14. **Valeriu Avram și Constantin Costache**, Op. cit., p.57.

15. **Constantin Iordache, Incredibile întâmplări aeriene**, Editura „Olimp”, 2005, p. 63-88.

16. **Horia Brestoiu**, Op. cit., p. 493.

17. **Eugen Preda, Miza petrolului românesc în vâltoarea războiului**, Editura Militară, 1983, p. 121.

18. **Florin Constantiniu, O istorie sinceră a poporului român**, Editura „Univers Enciclopedic”, 1997, p. 42.

19. Ibidem

20. **Viorel Șoldea, Gheorghe Ciprian Șoldea și Ioana Șoldea**, Op. cit., p.187.

21. **Emil Surlaru, Marius-Adrian Nicoară și Adriana Cristina Surlaru, Viață și moarte. Consecințele celui de Al doilea Război Mondial pentru România, Buzăul și buzoienii în perioada sovietizării**, Vol.3, Editura „Teocora”, 2013, p. 120-121.

CONCURS LITERAR

POEZIA – OGLINDĂ A SUFLETULUI

Asociația Culturală „Vatra Dudeșteană” și revista „Sintagme Literare” organizează, sub patronajul Consiliului Local al Comunei Dudeștii Noi, concursul **Poezia - oglindă a sufletului**, adresat autorilor care au debutat cu poezie în volum și care nu au mai publicat, până în prezent, niciun alt volum de poezie.

Concurenții vor trimite, în intervalul 1 iunie - 30 iunie 2015, câte un exemplar din volumul de debut, pe adresele: **Geo Galetaru, Calea Timișoarei, nr. 32, Com. Dudeștii Noi - Cod 307041, Jud. Timiș** și **Silvia Bitere, Str. Ioan Slavici, nr. 27, Constanța - Cod 900110, O.P. 6, Jud. Constanța**.

Un juriu format din scriitorii: Geo Galetaru (președinte), Ion Căliman și Silvia Bitere (membri), va evalua volumele trimise și va acorda 3 premii, numele câștigătorilor urmând să fie anunțate în data de 31 iulie a.c.

Laureații vor beneficia de publicarea unui volum de poezie inedit la o editură din Timișoara. Fiecare dintre cele 3 volume care urmează să fie tipărite va avea cel mult 120 de pagini și va apărea într-un tiraj de 100 de exemplare, dintre care 10 vor fi donate Bibliotecii Comunale din Dudeștii Noi. Editarea celor 3 volume va fi finanțată de către Consiliul Local al Comunei Dudeștii Noi, în cadrul Programului **Procultura Dudeștii Noi - 2015**.

Informații suplimentare la adresa de email: geogaletaru@yahoo.com.

Dorim succes tuturor participanților!

Aceste poeme sunt traduse în cadrul **Proiectului Internațional** coordonat de prof. dr. **Lidia Vianu**, Director al Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan - Universitatea București.

Traducere și prezentare:

Ioana Sabău

Fiona Sampson

(n. 1963) este o poetă britanică. A studiat la Academia Regală de Muzică din Londra, iar scurta ei carieră în domeniul muzicii, în calitate de violonistă, și-a lăsat amprenta asupra scrierilor sale de mai târziu.

Cea de-a doua etapă a studiilor ei este marcată de cursurile urmate la Universitatea din Oxford, luându-și apoi doctoratul în filozofia limbajului la Nijmegen, în Țările de Jos.

Printre cele douăzeci de volume de poezie pe care le-a publicat se numără **Folding the Real**, publicat în 2001; **The Distance Between Us**, un roman în versuri apărut în 2005 și **Rough Music**, din 2010.

Prin întunecime

Deja am pătruns atât de adânc în nicăieri – alungite
umbre ori copaci ce se întind și cască, un strat fin
de promoroacă – noi
am ajuns atât de departe, tu alături de mine
și de acest animal adormit ce
poartă încovrigat în sinea lui (împăturit, păstrat
pentru la iarnă,
dar prezent în continuare, dispus în șiruri,
martor sieși) conturul
celuilalt, cel care a dispărut, a cărui poveste este
una neînchegată – un nimic – trebuie să simțim
mărimea și greutatea
lui, o amintire moale și ghemuită a pisicii
binecunoscute
pășind deodată dinspre ceea-ce-este către
posibilități, pisi-
cește, prin întunecime: ori țâșnind acele burți albe
pe care porumbeii
le flutură în soare – obloane de aripi – fluturând
înspre ceea ce
nu s-a întâmplat încă – unde ? și cum de cunosc
ei drumul ? –

pisică ? porumbei ? sau cum ne putem muta acolo,
ori e din pricina celui –
nicăieri – în care deja trăim, în care inspirăm
și expirăm ?

Cum era

Am pocnit amândoi din degete
și deodată, lesne, ai apărut,
o mică scânteie izbucnind
prin întunecimea ce ne desparte
prin răcorosul spațiu închipuit al radiografiei.

Erai o stea
cu un cap ca un dovleac; un vers infantil
reprezentai accidentul nostru la bărbierit
un rest spiralat de pe bancă;
luceai precum ceva după care te poți ghida.

Iată cum era,
când conduceam printre munții întunecoși
către imaginea ta
închipuită de mine pe parbriz;
muzica irlandeză răsuna de pe scaunul de lângă noi

răsunând de parcă ei le-ar fi știut pe toate,
iar noi, nimic. Tu erai în inima ei,

iar în prezența ta mi se înmuiau picioarele
pentru că te iubeam.
Iată cum era

în răcorosul troleibuz
– ceea ce primise o infirmieră oarecare
de Crăciun –

fără a-mi fi luat rămas bun de la tine.

Dar apoi am rămas numai eu
și visul prostesc al unui prieten

care să vină să mă ia de la spital;
iar eu, în viață, neînfricoșată
iar tu adăpostit de iubire
și de rănilile pe care le provoacă.

Printre spațiile întunecoase dintre copaci, totuși,
o anumită punte a rămas neconstruită.

De unul singur

Nu mai contează nimic, firește, nu mai contează
nimic acum, ai
putea spune în timp ce aștepti radiografia
sau privești către celălalt
(plicticos, binecunoscut) care te-nsoțește
în această călătorie precum
a făcut-o în atâtea altele: această călătorie: iată,
deja o spui de parcă urmează un drum lung dar
s-ar putea să fii bine, bine și toate acestea să fie doar
o repetiție, o scurtă

plimbare către un loc care nu e acasă,
poate că nu e nimic
însă temerile tale (temerile tale și ale doctorului)
radiografia ar putea să nu dezvăluie
nicio pată umflată și albă, nicio măzgălitură
pe neprețuiții tăi plămâni moi,
nici pe ficat, poate că vei trăi pentru totdeauna sau
dacă nu pentru totdeauna măcar deocamdată,
ceea ce e totuna, e viață
e acum, întinzându-se din nou, e un punct
al velaturii,
e propria-ți poveste și nu cea din oglindă, e...

Leah Frtz

Leah Fritz este o poetă și scriitoare născută în America și stabilită în Marea Britanie, la Londra, în anul 1985. Activitatea ei se remarcă printr-un pronunțat activism feminist, fapt ce se reflectă și în scrierile sale. Înainte de 1985, ea a publicat în Statele Unite volumele intitulate **Thinking Like a Woman** (Gândind ca o femeie) și **Dreamers & Dealers: An Intimate Appraisal of the Women's Movement** (Visători și furnizori: O apreciere proprie a mișcării feministe). Printre volumele de poezie se numără **From Cookie to Witch is an Old Story** (De la prăjitură la vrăjitoare e o veche poveste) din 1987, **Somewhere en Route** (Undeva pe drum) din 1992 și **The Way to Go** (Calea de urmat), din 1999.

În ochii lui Ghandi

(în memoria Barbarei Deming)

Barbara, ai murit și nu e corect.
Fac lungi plimbări prin Piața Tavistock și caut
(nu râde) în ochii lui Ghandi imaginea ta.

Încerc să vin cu gânduri pașnice, însă pornirile
războinice
și fățărnicia sunt tot ce reușesc s-aduc.
El șade, o bucată de piatră, și-mi întoarce privirea.

Totuși, am un loc în care pot veni, pașnică
sau nu. Pe când trăiai, încercam să te transformăm
într-o sfântă; odată cu moartea, ar trebui să vină
și libertatea.

Povara rugăciunii mele agnostice m-apasă încă.
În ochii lui Ghandi parcă n-aș fi în toate mințile.
Drumul lung spre casă e
binecuvântare
de care am parte.

Ziua în care pelicanul a aterizat pe dealul Primrose

Era o zi frumoasă. O boltă împânzită de-albastru și
de auriu și agitație pe pajiște, puștanii din oraș
bătând mingea de fotbal pe aici, cerbi boncănind
dovedindu-și cu dârzenie dreptul la împerechere,
în vreme ce
bătrânii închideau ochi resemnați în soare. Vecinii
ce se recunoșteau unul pe altul mai mult după
câinii lor vorbeau cu voci moi,
angajați în discuții elocvente despre vreme
și întrebându-se peste cât timp frunzele
vor cădea. Înainte de stabilirea răcorii tomatice;
Cei îmbătați de soare încredințându-și pieile fragile
ierbii încrustate de câini și sticlelor de cremă.

Era glorios. În fața porții, ochii mi-au fost răpiți
de o lumină argintie-ndepărtată,
am zăbovit ca să privesc cerul
în toată splendoarea lui –
de parcă al o sutălea cocor origami,
făurit cu iscusință în Japonia, ar fi străbătut
cam zeci de mii de kilometri de mări și de ținuturi
ca să ne-orbească de prin copaci, un întreg curcubeu
pentru-un copil oarecare modelând
o folie de aluminiu, pierdut
în pasiunea acestei îndeletniciri. Avionul a coborât,
apoi a urcat, apoi a dispărut. Un nor subțire a trecut
prin dreptul soarelui. M-a smuls din reverie.
Poate că ar fi trebuit să merg în continuare spre casă,
însă...

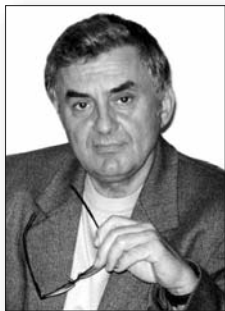
Te lasă fără cuvinte, cum s-a întâmplat
până la urmă.

Viața de zi cu zi e o artă pe dealul Primrose.
Ici-colo câte un copac, iarba tăiată la nivel,
îmbiind păsările terestre: coțofone, ciori.
Odată, rațele au confundat o baltă cu un iaz,
iar când râul e-nvolburat, rațele se ascund
pe pajiștile cultivate. Însă mai toate păsările știu
care le este locul. În San Diego stoluri
de pelicani se aciuiază printre pilonii din porturi.
I-am văzut acolo. Dar oare ce caută
la atâția kilometri
de orice mare acest semafor cu aripi uriașe ?

Era trist. Felul în care a aterizat, picioare
membrante nemișcate,
ciocul lui lung atârând precum un semn
de întrebare,
ca un copil rătăcit de mama lui în parc.
Brusc, vântul a bătut într-un vârtej.
Prima frunză a căzut.

Cornel Diaconu

ACCIDENTUL

Pe Vlad l-a cunoscut la aniversarea Lidiei, când colega ei împlinea 21 de ani. Un tip șarmant la prima vedere.

– Eu sunt Vlad; dansezi?

I-a surprins zâmbetul... O clipă de îndoială, apoi l-a însoțit cu indiferență prefăcută. Lidia i-a urmărit o vreme, îngândurată. Lângă ea, Tudor se angrenase într-un discurs plictisitor. Nu-l urmărea nimeni.

– Cine e tipul? I-a întrebat.

– Care tip. Tudor încerca să pară nedumerit.

– Tipul cu care dansează Corina...

– A, da! Un prieten - Vlad. Scuză-mă că nu ți l-am prezentat!

– Nu-mi amintesc... L-am invitat?

Tudor a ocolit discret răspunsul.

– Ești o fată frumoasă, știi?

– La prima vedere toate lucrurile par frumoase. Dezamăgirea poate veni mai târziu, când descoperi ce se ascunde sub măștile zeilor.

– Adică... e posibil să greșesc?

– E posibil să înțelegi, măcar de-acum înainte, că „frumusețea în sine nu are granițe stricte...”

– Mă surprinzi. Aș vrea să fii mai concretă...

– E problema ta ce vrei. Și eu aș vrea să fiu regina Angliei...

Vlad a digerat greu remarca.

– Îmi vorbești de parcă te-am supărat cu ceva...

– Măi, băiatule, să-ți fie clar: eu nu fac parte din scenariile tale de mare cuceritor. Și... vezi că m-ai călcat...

În clipa aceea tangoul a luat sfârșit și, fără altă explicație, Corina s-a retras intrigată lângă Lidia.

Destinul? Ceva care te împinge cu o forță nebănuită pe calea pe care, în ruptul capului, n-ai vrea să mergi. O înlanțuire de greșeli și întâmplări, al căror actor desemnat te obișnuiești să fii. Adolescența Corinei fusese profund marcată de moartea prematură a mamei ei; un cancer, care nu-i mai dăduse nici o speranță.

Noaptea în șir, apăsătoare și pustii, și-a împăcat lacrimile cu amintiri, pe care somnul zbuciumat le transforma în vise. De acolo, din nemărginire, mama îi zâmbea mereu cu blândețe consolatoare. Alerga fericită spre ea. Era din ce în ce mai aproape, dar când deschidea brațele s-o cuprindă, chipul dispărea brusc în beznă. Se trezea înspăimântată.

Nu s-a întrebat niciodată de ce tatăl ei era mereu acolo, lângă ea, și-o liniștea cu mângâierea palmelor aspre. Așa au trecut anii, impasibili și goi.

– Ce se întâmplă cu tine, fata tatei?

– Nu-i nimic, tată... nu-i nimic!...

O lăsa în pace dar nimeni nu bănuia ce e în sufletul lui. Parcă a fost ieri nenorocirea aia. Tot rostul lui, toată bucuria, atâta câtă își mai putea îngădui, i-au limpezit gândurile și i-au ținut trează strădania de a-i fi bine fetei lui. „Ce e cu tine, fata tatei? De ce ești supărată?”; „N-am nimic, tată, nu-ți face griji.”

Fata lui era nefericită, vedea bine. Îl chinuia, până la deznădejde, neputința de a îndrepta ceva. Poate că atunci a greșit, când ea i l-a prezentat pe Vlad. Atunci ar fi trebuit să dea dovadă de mai multă exigență, să-și exprime suspiciunile vizavi de alegerea ei. „N-aș fi avut nici o șansă. Cel mai probabil aș fi pierdut-o și pe ea...”

– Ce e cu tine, fata tatei? De ce ești supărată?

– Nu-i nimic, tăticule, nu-i nimic... Nu-ți face griji!...

– Bă, e mișto tipa!

– Cine-i, mă, mișto?

– Asta cu care-am dansat...

– De Corina zici? Ia-ți adio; asta-i dintr-o bucată: frumoasă, deșteaptă și devreme acasă. Fără glumă, zău!...

– Mai vedem noi, nimic nu e imposibil...

După câteva luni de la evenimentul care îi schimbase ambiția ridicolă în obsesie, Vlad devenise generozitatea însăși. Corina a fost pur și simplu surprinsă. Ușor, ușor, îndoiala a lăsat locul curiozității, apoi încrederii totale. S-a trezit abia după nuntă, când vorbele lui răutăcioase au pus-o pe gânduri: „Totdeauna obțin ce vreau. De-aici înainte ești ceea ce mi-am dorit, în scenariile mele de «mare cuceritor»”.

Da, s-a trezit înspăimântată. Prea târziu însă. Au urmat violul, țipetele de durere, înăbușite de palmele și amenințările lui, șoptite autoritar și viclean. Apoi frica, i-a distrus și ultimul strop de speranță.

Frământările bătrânului s-au accentuat într-o

seară când, fără voie, a asistat la o scenă de-a dreptul dezgustătoare. Ce greu i-a fost! L-ar fi făcut una cu pământul... Atunci s-a rupt ceva în el. Nu-și mai putea accepta umilința. Cum, el n-a atins-o vreodată, măcar cu vorba, și nemernicul...

Trebuia să fie calm; trebuia să găsească ceva. Fata lui nu trebuia să trăiască o astfel de suferință. De ce mai stătea cu el? Ce-o mai ținea lângă canală aia?

– Ce-ai de gând, fata tatei?

Corina l-a privit lung, nedumerită. Întrebarea a surprins-o.

– Nu înțeleg, tată...

– Iartă-mă! L-am văzut lovindu-te. Vreau să știu ce ai de gând; ce hotărâre ai luat?

Corina și-a lăsat capul pe umărul lui. Lacrimile i-au inundat fața. Plânga înăbușită.

– Nu pot, tăticule. M-a amenințat că mă omoară dacă...

A ținut-o așa o vreme. Ura îi invadase tot corpul. Simțea cum îi cuprinde inima ca un clește.

– Doar zisu-i de el... Doar nu crezi...

– Nu, tăticule, nu-l cunoști de ce e în stare. Te rog, nu-i zice nimic!

– Bine, nu-i zic. Să nu uiți că numai pe tine te am.

A sărutat-o îndelung pe frunte; i-a șters lacrimile cu dosul palmei și i-a zâmbit îngăduitor.

Copilul meu drag.

Nu ți-am scris niciodată. Mă simt stingher. E un gest, ultimul pe care îl fac, prin care doresc să-ți transmit cât de mult te iubesc. Să nu uiți niciodată că, îndeosebi după moartea mamei tale, m-am străduit, atât cât am putut, să-i suplinesc lipsa și să-ți fie bine. N-am reușit; mă simt vinovat! Nu te pot condamna pentru o greșală pe care, sincer, o consider un joc al hazardului. Să nu plângi! Viețile noastre ar fi însemnat un chin perpetuu. A ta, datorită unui om mârșav, a mea... total dependentă de suferințele tale. „Plec”, cu convingerea că vei avea tăria să-ți rânduiești viitorul în așa fel încât ceea ce s-a întâmplat până acum să însemne doar un vis urât.

Îmi amintesc cu nostalgie... Erai foarte mică. Te purtam în brațe pe prundul gârlei. Deodată, te-ai răsucit brusc și m-ai întrebat, cu seriozitate: „De ce curge apa?” Mi-a fost rușine că atunci n-am găsit cel mai convingător răspuns, pentru vârsta ta.

Ai fost un copil bun; și cuminte... Îți datoriez tot echilibrul meu de după moartea mamei tale. Ce vreau să spun... Că meriți cu prisosință iubirea tatălui tău. Îți promit că, de acolo, de sus, îți voi fi mereu alături și că ne vom bucura de împlinirile tale.

Îți spun încă o dată: să nu plângi! Privește

sacrificiul meu ca pe o normalitate. Ai încredere în tine. Ne cunoaștem atât de bine și știm amândoi că fapta mea nu trebuie să însemne decât o poartă deschisă spre noua ta șansă. N-o irosi... Dumnezeu să te binecuvânteze și să-ți îndrume pașii pe calea cea bună!

Te rog să nu păstrezi aceste rânduri după ce le vei citi, oricât de greu ți-ar fi și să nu împărtășești nimănui conținutul scrisorii. Nimănui... Te iubesc mult! / Tata.

A urmat o noapte cumplită. Frânturi de imagini se învălmășeau în ațipiri agitate, după ce, crezând că a găsit soluția, îl cuprindea o liniște înșelătoare. Casa le-o lăsase lor. El și-a improvizat o cameră, într-o veche magazie. Acolo își petrecea singurătatea. S-a sculat răvășit. A așteptat o vreme, îngândurat, până când Corina a ieșit pe poartă. I-a urmărit mersul grăbit până dincolo de colțul străzii. Ultima imagine... Fata lui... Lacrimile și-au găsit, cumini, matca spre bărbie în jos... Mai târziu a bătut la ușă. Vlad a ieșit în pijama.

– Ce ai, bre, de bați așa?

I-a explicat că are de făcut o afacere și că-l roagă să-l ducă, cu mașina, până la Buzău.

– N-am, bre, timp pentru prostiile matală.

– Hai, mă, Vlăduț, că-i păcat să pierd o astfel de ocazie!

– N-am nici benzină...

– Îți fac eu plinul și îți plătesc și drumul...

– Bine, bre, da' să nu mă ții mult.

Îi venea să topăie de bucurie. S-a întors în odaia lui și a așezat scrisoarea la vedere, în centrul mesei. A mai trecut o dată cu vederea peste lucrurile dragi și a ieșit. Aerul proaspăt și mulțumirea ascunsă i-au limpezit gândurile.

S-au abătut pe la PECO, după care mașina a demarat pe șoseaua îngustă. Tăceau amândoi.

– Un sfert de oră, atât! l-a avertizat Vlad.

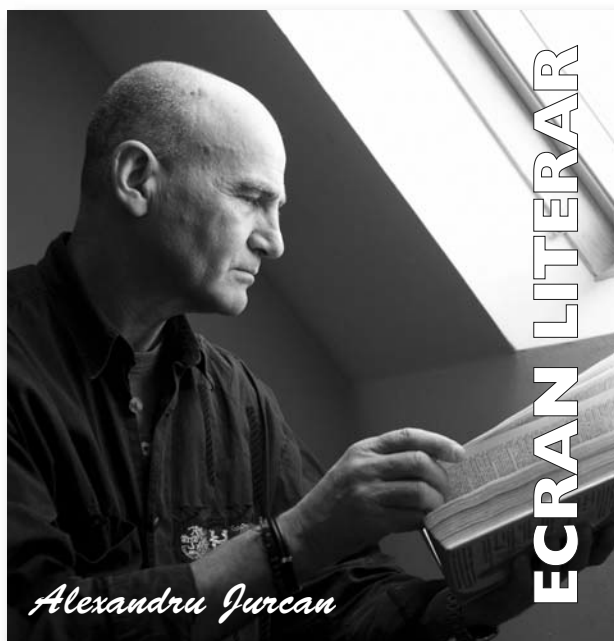
Dacă nu te încadrezi te las acolo, Vii cu taxiul înapoi...

– Parcă prea mergi repede...

– Zău! Uite-așa îmi place mie. Dacă nu-ți convine dă-te jos.

Și, ostentativ, apăsă și mai tare pedala de accelerație. Pâlcul de plopi... Se apropia provocator... Iată-i... Acum... O zvâcnire bruscă spre volan... L-a cuprins cu toată forța... Un zgomot infernal. Mașina s-a înfășurat ca o zdreanță pe copacul posomorât. Apoi liniște. Toată liniștea pe care bătrânul și-a dorit-o.

FARINELLI ȘI MĂTASEA ALBĂ

Devenind egalul zeilor, Carlo își pierde umanitatea. E vorba despre Carlo Broschi, zis Farinelli, cel mai mare cântăreț din vremea sa. Un castrat cu voce fabuloasă, un monstru sacru, trăind alături de frațele Riccardo, compozitorul ce-i oferă ariile visate. Totuși, el caută o melodie care-i scapă. Doar Haendel i-ar putea-o oferi, iar Carlo nu îndrăznește să rupă acel pact fratern, presărat cu umbre.

Se fac scenarii după cărți. De data aceasta, Andrée Corbiau scrie romanul **II Castrato** după scenariul original al filmului Farinelli regizat de Gérard Corbiau. Un roman ce trasează pasiunile, iubirile, tribulațiile unui bărbat ce a fost în secolul său ceea ce azi înseamnă starurile rock.

Gérard Corbiau - belgian - s-a născut în 1941 și a realizat *Maestrul de muzică* (1987), *Regele danseză* (2000), *Farinelli* (1994) - pentru care primește Golden Globe (filmul a fost nominalizat și la Oscar pentru cel mai bun film străin). În rolurile principale: Stefano Dionisi, Enrico La Verso, Elsa Zylberstein, Caroline Cellier etc. Regizorul Corbiau reconstituie vocea lui Farinelli (interpretat de Stefano Dionisi). S-a recurs la o tehnică sofisticată, pentru a asocia vocea unui contretenor (Derek Lee Ragin) și a unei soprane (Ewa Malas-Godlewska). Sigur că în film e multă... ficțiune, mai ales în ceea ce privește raporturile între frați, dar și cele dintre Carlo și Haendel. Cântărețul s-a născut în 1705. S-a format la Napoli încă de mic. Deja debutase la 15 ani cu succes considerabil, rivalizând cu marele castrat Antonio Bernacchi. Stăpânește tehnica virtuoză, cântând

într-un registru ușor patetic. După ce cântă și la Londra, se retrage la Bologna, unde își construiește o vilă somptuoasă.

De ce s-a castrat? m-a întrebat o vecină. Ce cap poate avea un bărbat să pună mai presus?... Ce să pună? ARTA! Manole și zidul, Faust și cunoașterea... Zece ani în șir Gérard Corbiau s-a gândit să facă un film despre castrați. Alături de Andrée Corbiau a început să citească tot ce găsea despre secolul al XVIII-lea și despre muzica sa.

Cu cât citeau, cu atât mai mult își dădeau seama de misterul ce învăluia acei bărbați mutilați, răniți în suflet, care păreau că nu doresc să dezvăluie nimic posterității. Un anumit Charles Burney l-a întâlnit pe Farinelli în 1770. Ne spune despre modestia lui, despre refuzul cântărețului de a detalia episoade ale vieții. Scenariștii filmului se întrebau mereu cât trebuie să fie fideli poveștii și care erau limitele „trădării”. De fapt, orice operă artistică recrează, inventează. Realitatea trebuie să fie doar o simplă bază de creație. După trei ani, scenariștii au elaborat șapte versiuni, din care au eliminat, modificat, reconsiderat... Paginile romanului rețin și scene care nu și-au mai găsit locul în film. Citim în carte despre mulțimea avidă, care atinge hainele lui Farinelli. Mătasea albă nu ceda. Carlo se refugia în vârful scărilor, iar Riccardo îl proteja. Uneori, câte un fan leșina la picioarele cântărețului. Idolatria era la culme. Farinelli cânta cu un fel de agresivitate. În film, el are o față de înger, mascată de o înfățișare de pasăre de pradă, de fluid căzut din înălțimi. Reținem vișiniul vălurilor, cortinelor, dar și oglinzile, machiajul, costumele filtrate prin reverberațiile epocii. Scenele de dragoste sunt construite din gradații artistice, găselnițe sugestive (vezi trupul fetei ascuns sub cearșaful alb). Momentul eclipsei va fi exploatat în alt registru imagistic. Riccardo va purta mereu acel halat roșu peste corpul gol, iar candelabrele vor stârni lumini mișcătoare. Noaptea și ceața cad peste Londra, în timp ce Farinelli, cu o violență glacială, reproduce cu aceeași înverșunare o notă lungă și. ascuțită.

O impresionantă reconstituire de epocă (Curtea, regele, regina, interioarele, teatrul, costumele), o muzică ireală, un suflu visceral, un portret inimitabil al unui cântăreț genial - iată un film rotund, care nu dezamăgește nicio clipă.

Florentina Loredana Dalian

Totul pe alb

In memoriam Laurențiu Orășanu

Programator (IT-ist), prozator, epigramist, umorist. Cât de banal sună „inventarul” celor care te pot descrie. Ce-ai fost, ce-ai făcut... Dar dincolo de aceste descrieri anoste, fiecare om își are povestea lui despre el și cel care a fost.

L-am cunoscut mai întâi virtual, pe un site de literatură unde postam amândoi. Din tot ce-a scris, a excelat în proza umoristică. Un umor fin, deloc ostentativ. Dar avea și latura de sensibilitate a sufletelor nobile, latură care răzbea și în scrierile lui „serioase”, găsim tonul literar adecvat pentru a se exprima.

Prima întâlnire în spațiul real a fost la Alba Iulia (festivalul Alb-Umor) în 2010. Am aflat că nu mușcă, așa cum credeam. Dimpotrivă, mi s-a părut cald și apropiat. În august 2013, ne-am revăzut la Lehliu, la Hanul dintre salcâmi, unde am stat alături la masa de pe terasă. Am sporovăit, ne-am amuzat, am schimbat cărți. Mi-a spus după aceea că n-ar fi fost la fel de frumos, dacă nu eram eu. La un moment dat, am recitat poezia „Spovedanie”. Când m-am întors la masă, oarecum schimbat la față, m-a întrebat: „Cum ai fost în stare să reciți poezia asta?” Știindu-l exigent, mă așteptam la observații și eram pregătită să iau notițe (nu făcea observațiile cu răutate, ci pentru a ajuta). I-am spus: „Te ascult, Laurențiu!” „Ce să m-ascuți? Te-am întrebat cum de-ai putut să reciți poezia. Eu n-aș fi putut, m-ar fi podidit plânsul după primele cinci versuri, și-aș fi ținut-o așa până la sfârșit.” Ce compliment mai mare puteam aștepta? Asta era Laurențiu...

Anul trecut, tot la Alba Iulia, nu l-am recunoscut, decât în momentul când a deschis gura să vorbească. Îmbătrânse brusc, cu 20 de ani (de unde altfel nu-și arăta vârsta). N-am îndrăznit să-l întreb, dar am aflat de la alții că suferea de o boală grea. Boala lucrase, se vedea că nici nu se simte bine, dar s-a străduit să nu incomodeze pe nimeni cu nimic. Știa că urmează să se stingă și părea că se obișnuise cu ideea. Vorbea firesc despre asta, fără ostentație, fără văicăreli și doar atunci când era absolut necesar. Cineva a vrut să-i ofere o carte și l-am auzit spunând: „Nu mi-o mai dați, e păcat de ea, că nu voi mai avea timp s-o citesc.” N-a mai avut timp nici să termine de scris ceea ce începuse. Romanul „Migrații” îl publica în foileton pe site. S-a oprit în 9 februarie a.c., la capitoul 18. Când am văzut cum apăreau

capitolele unul după altul, m-am bucurat, imaginându-mi că e semn că se simte bine. De fapt, era graba dată de apropierea sfârșitului. Când știi că zilele-ți sunt numărate, nu-ți mai permiți luxul amănărilor, tergiversărilor, târăgărilor și al pierderii de vreme.

La Alba, când am ieșit din Sala Unirii, și-a aprins o țigară. „Tot mai fumezi?”, l-am întrebat. A dat din cap afirmativ, adăugând: „Oricum, nu mai contează!” Am evitat să îl privesc, am evitat să vorbesc altceva decât banalități. Doamne, suntem plini de banal! Un om îți spune că urmează să moară, iar tu nu știi ce să-i spui! Ne-am fumat țigările în liniște, mi-a dat cartea lui „Totul pe alb”, apoi ne-am pierdut în mulțime... Despre carte, i-am scris în timp ce o citeam, recunosc - de teamă că poate nu mai apuc. I-am spus despre textul care mă impresionase mult - „Ultima noapte a adolescenței”, unul dintre cele mai frumoase texte de dragoste pe care le-am citit. Mi-a răspuns doar atât: „E proza mea serioasă, nu?” Mai am cu autograf și două cărți de proză „neserioasă”, adică umoristică: „A treia bancă” și „Autorul”.

Aseară, târziu, am primit vestea printr-un e-mail... Și gata! Odată cu Laurențiu s-a dus o minte scilipitoare, un umorist și scriitor de mare calibru, un om cu noblețe sufletească și curaj. Atâta doar mai am de spus: că a trăit cu bun simț și a murit la fel, a trăit bărbătește și a murit bărbătește. Știu că era credincios, dar era foarte discret cu asta. Îl rog pe Dumnezeu pentru odihna lui veșnică.

Drum în Lumină, Laurențiu! Să-ți fie totul pe alb! Și eu te-am iubit!

Laurențiu Prăganu

SFÂRȘITUL LUMII

Mâine, conform previziunilor maișilor, ar trebui să fie Sfârșitul lumii. Vineri, 21 decembrie 2012. Fiind obișnuit cu exactitatea cifrelor, nu pot să nu le iau în serios previziunea. N-au spus ceva vag - decembrie 2012, sau 2012 -, ci au indicat o dată exactă. O dată calculată astronomic. Un punct final al unei călătorii care, pentru ei, s-a sfârșit cu mult timp în urmă. Dar uite că, altruști, ne-au lăsat cu limbă de moarte data la care ne vine și nouă rândul. N-aș zice că trebușoara asta e comentată la modul serios. Doar câțiva experți în astrofizică și-au dat cu părerea, pe la TV, că șansele ca previziunea să se adevărească, adică să ne ducem în hău și bogați și săraci, și frumoși și urâți, și tineri și bătrâni, sunt egale cu șansele ca echipa națională de fotbal a României să câștige Campionatul Mondial. Adică, infime. În condițiile astea, lumea își vede liniștită de treburile ei. Adică, se pregătește de Crăciun și îl așteaptă pe Moșul, sau pe mama lui Fuego, ca să împodobească bradul. În ceea ce mă privește, mâine ar trebui să merg la serviciu. Iar astăzi, joi seara, ar trebui să fiu la pubul **Dublin**, împreună cu Bryan, Adi și Ștef, la deschiderea week-endului.

Până acum doi ani, Adi, Ștef și cu mine începeam week-endul tot la **Dublin**, dar vineri seara, ca toți oamenii. Mergeam la Happy Hour, numai noi trei sau împreună cu alți colegi, beam o bere-două, făceam planuri pentru sâmbătă și duminică și ne rețineam la casele noastre cu ultimul metrou sau cu ultimul tramvai. Schimbarea s-a produs când a apărut Bryan.

Bryan a venit acum doi ani și jumătate, trimis de la filiala Microsoft din Sacramento ca să ne instruiască într-o tehnologie nouă de programare. A stat atunci doar o săptămână: ziua ne preda nouă, angajaților filialei din București, seara îl duceam la Dublin. Îl duceam și îl lăsam acolo. Nu mai văzusem, până atunci, pe cineva care să bage în el atâta bere. Bere și, între beri, shoturi: lichioruri, cocktail-uri. Pentru berea asta ne-a îndrăgit. Au mai fost la mijloc și două colege care i-au arătat din plin ospitalitatea românească. Îl aduceau, pe rând, dimineața, de la hotel la firmă. Oricât ar fi băut în seara dinainte și orice altceva ar fi făcut cu acele colege, Bryan era proaspăt și ordonat în expunere. Era mai mare dragul să-l asculți. Ca orice american, scria cu stânga, ceea ce ne-a fascinat pe toți. Bun, s-a terminat instruirea, el a plecat, colegele au suspinat. Nu numai cele două care-l cunoscuseră mai îndeaproape au

suspinat. Toate tipele din firmă îl regretau. Pesemne că Rodica și Adina, că ele fuseseră „ospitalierele”, îi făcuseră reclamă. Partea nostimă, pe care n-am știut-o imediat, a fost că și Bryan suspina, acolo, în California. A făcut el ce-a făcut și ne-am trezit iar cu el, peste șase luni, fix acum doi ani, în preajma Crăciunului. Project Manager la Testare. Adică, șeful meu și al lui Ștef. Din păcate pentru mine și pentru Ștef, nu în California, ci în Băneasa. Microsoft România. Fizic, era neschimbat. Tot pe la 1,90 m, tot suplu, tot blond, cu părul tuns scurt, perie. Nu e de mirare că Rodica, șefa lui Adi de la Dezvoltare Software, îi dăduse referințe bune. Păi Rodica mă încercase și pe mine într-o noapte de Team Building la Pârâul Rece. Mă încercase și se întorsese la Contabilul Șef. Mai ai de învățat, Dane, m-a expediat ea. Eu mi-am zis că o fi fost la mijloc funcția. Era el, Bryan, neschimbat, dar învățase, binișor, româna. Bănuiesc că de la vreo colegă româncă de acolo, din California. În pauze. Bryan a venit la noi luni. Joi seara ne-a strâns la Dublin. Toată firma. El a făcut cinste. Berea a curs în valuri. A ținut un speech în care ne-a lămurit că ne va onora *forever* cu prezența sa: Unu, datorită calității și prețului berii și Doi, datorită ospitalității doamnelor și domnișoarelor de pe la noi. Bănuiesc că Adina și Rodica s-au simțit mândre de o asemenea apreciere. Cred că ochise deja grupul nostru. S-a așezat la masa noastră. Cum spuneam, Ștef și cu mine îi eram subaltern, ne știa deja. I l-am prezentat pe Adi.

– Bun. Suntem patru. Avem efectivul minim pentru poker. Unde jucăm? Noroc că jucasem, destul de des, în studenție, altfel ne-am fi făcut țara de răs.

– Ar fi cămăruța din spate, pe coridorul cu toaletele, a propus Adi. Vineri e cam aglomerat aici, la Dublin...

– De ce vineri? l-a întrebat Bryan. Viața începe joi seara. Asta va fi prima regulă. De luni până joi ne vindem creierul, de joi până duminică plătim ca să-l inundăm în alcool. O.K.?

Sigur că eram de acord cu mici inundații bahice: nu eram niște novici. Dar simțeam că el nu la asemenea fleacuri se referea. El viza potopul. Valuri uriașe de bere. Ne-am uitat unul la altul, de parcă ne-am fi întrebat: Oare vom face față? Vom fi la înălțimea situației? Vom merita fericirea de a fi aleși de Bryan? Observând ezitarea noastră, Bryan a simțit că trebuie să-și îmbărbăteze echipa. Un Project Manager nu trebuia să se teamă de obiective, oricât de greu de atins ar fi ele. Și nici să negligeze forța colectivului chemat să le îndeplinească.

– Țară cu femei frumoase și bere ieftină, dar și cu multă plictiseală. Nu trebuie să ne lăsăm în

voia ei. Cum ziceți voi? Omul sfințește locul, nu? Domnia plictiselii trebuie să înceteze. Să instaurăm domnia *funului*. Ia să vedem, cum vă distrați, așa, în general? Dan?

Am dat raportul. Ca unui șef. Realist, dar cu mici înfrumusețări.

– Deschidem weekendul vineri, aici. Știu, zici să ne mutăm joi seara. O.K. Mergem la film cu prietenele, când avem. Mergem prin Centrul vechi, pe la cluburi. Vara, când se mută cluburile acolo, o tulim la mare. Sâmbăta și duminica. În concedii, mergem pe munte. Cam o săptămână. Din cabană în cabană.

– Adică vă cățărați pe creste ca să vedeți ce e jos? Asta-i insanitate, s-a revoltat Bryan.

M-am rușinat. Săptămâna aceea de munte, pentru care făceam planuri cu luni întregi înainte, părea a fi un fel păgubos de a ne distra.

– Tot în concediu mergem prin Europa. Sunt atâtea locuri minunate. Cred că aici Europa taie America: la diversitate.

– Muzee, cetăți, castele? Chestii din astea? O să-mi lipșiți când plecați în concediu.

Parcă ne și vedea plecați și el, rămas singur în București, plictisindu-se de moarte.

– Ascultă, Bryan, dar tu ce propui? Cum să omorâm plictiseala despre care vorbești?

– Poker - joi. Corolar la regula numărul unu care spune? Aud?

– Distracția începe joi, am răspuns toți trei, într-un glas.

– Dar nu mereu, că devine rutină. Asta ca o leamnă la prima regulă. Ce facem în completare? Notați: regula numărul doi: Nu iertăm nici o damă. Prioritate au colegele. După cum cred că v-ați dat seama, eu am început, deja. Nu știu voi cum stați în privința asta. Până joia viitoare vreau să avem lista cu toate tipele sub 40 ani, care arată bine și care merită atenția noastră. Odată aprobată, lista devine o listă To-Do: De Executat. Fiecare dintre noi trebuie să facă sex cu toate tipele de pe listă.

– Eu am prietenă, s-a împotrivit Ștef.

– Cum o cheamă? E la noi? s-a interesat Bryan.

– Felicia. Lucrăm împreună la Dezvoltare Software, a raportat Ștef.

– Trecem, deocamdată, peste amănuntul ăsta. Trecem la regula a treia: Niciunul dintre noi nu va zăbovi mai mult decât strictul necesar, adică o noapte sau un week-end, la niciuna dintre femeile cu care va face sex. Niciuna. Să fie ea Kim Kardashian, Pamela Anderson sau Nicoleta Luciu.

– One night stand? m-am arătat cunoscător.

– Din floare în floare, mi-a întors-o Bryan.

Nu trebuie să vă spun eu cât de plictisitoare și înrobitoare e căsătoria. Văd că v-ați ferit, până acum, de ea. Iar prietenia, prietenia nu e prea departe de căsnicie. Obligații. Încorsetare. Ia spune, Ștef, te duci cu ea la cumpărături? O aștepți când merge la cofor?

– Mda, a făcut Ștef, încurcat.

– Adori asta, nu?

– Îmi place Felicia, trebuie să înghit și asta, s-a scuzat Adi.

– Dar de ce trebuie să înghiți? De ce trebuie să-ți pui singur lațul în jurul gâtului? Și să-l mai și strângi. Regula numărul trei ne va feri de sufocare. Le iubim, le respectăm, dar numai temporare.

– Toate colegele, fără excepție? a gândit Adi, cu voce tare. Și cele măritate?

– Și ele. Pe cele cu care *you have scored*, cele la care ați înscris, le bifați pe listă încă de la început și nu vă mai încurcați cu ele. Treceți la celelalte

– Și dacă ne lovim de un refuz? Dacă una dintre ele ne respinge. Dacă, pur și simplu nu vrea. Ce facem? s-a interesat, neutru, Ștef.

– Ți s-a întâmplat chestia asta?

– Prin liceu, da. Chiar și la facultate. Pe aici mai există specia aceea care cred că în America a dispărut: fete mari, vor numai cu cununie. Sperioase. Tipe care nu știu ce pierd. Tipe cărora le pare rău imediat după ce te refuză, a elaborat Ștef. Ar mai fi și faptul că nici nu apuci s-o dezbraci pe una, că află întreaga companie. Suntem noi - și eu, și Dan, și Adi - mari și tari și de neînlocuit, dar, dacă întindem prea mult coarda, riscăm să ne zboare.

– Prieteni, mediul corporatist e același aici, ca și la filiala din California. Acolo nu am ratat nimic, n-o să ratez nici aici. Voi avea grijă ca nici voi să nu ratați. Stresul dintr-o companie ca a noastră are numai un singur leac. Un leac exprimat în trei cuvinte: sex, sex, sex. Vi s-a părut că măcar una dintre colegele cu care v-ați culcat vrea să se mărite? Nu cred. Și ele, ca și noi, vor să aibă *fun*, să se distreze azi, că mâine iar ne chinuim creierii cu bișoriii. Am dreptate? Cam avea. Majoritatea era formată din tineri. 25 - 35 ani. Toți performanți, toți bine plătiți. Toți stresați de termenele scurte ale proiectelor. Trebuia să se descarce, cumva, de stres. Nu cu program, nu conform regulii a treia a lui Bryan, dar o făceam. Mai devreme sau mai târziu, se auzea că X s-a culcat sau s-a cuplat cu Y. Și, în acea ecuație, X și Y căpătau mereu alte nume. Numai că, uneori, după un timp, aceeași combinație de numere venea în ecuație. Ori, regula lui Bryan excludea repetarea, recuplările. Aici era singura diferență. Am constatat atunci, în acea primă joi, că, de fapt, făceam tot ce ne

propunea să facem Bryan. Și noi beam, dar începeam de vineri, nu de joi. Și noi înscrim, ca să folosesc traducerea lui din engleză, cuplându-ne cu o colegă. Numai că el ne îndemna să facem lucrurile astea cu program, fixându-ne scopul și urmărind să-l atingem cu orice mijloace. Să nu ne oprim până nu lăsăm **Dubli-nul** fără bere. Să nu rămână nici o colegă nemângăiată. Ca IT-ist, Bryan nu putea lăsa lucrurile la voia întâmplării. Toate trebuiau procedurate. Execuția trebuia să fie perfectă iar, în final, părțile - executantul și beneficiarul - trebuia să fie pe deplin satisfăcute. Pe ideea aceasta a continuat, atunci, răspunzând temerilor lui Ștef.

– Ai pomenit de rateuri, Ștef. Completare la regula a treia: rateurile trebuie evitate. Rateul unuia dintre noi se poate repercuta asupra planului comun de acțiune. Ziceai că, pe aici, vorba zboară repede. La fel e și la *headquarters*, la *Reading*, la fel e și în California. Nu de vorba bună care zboară trebuie să ne temem. Dacă află toți că ai înscriscu bine, asta e publicitate gratuită. Suntem buni și predăm proiectele la timp, au nevoie de noi, tipa a fost satisfăcută - nimeni nu va avea nimic cu noi. Dar, dacă dăm rasol, dacă tipa se plânge, a doua zi, atunci e de rău. Publicitate negativă. Compania nu poate sta pasivă atunci când o salariată conștiincioasă este înșelată în așteptări. Așadar, *My friends*, atenție la calitate. Orice rateu ne poate împiedica să ducem, la bun sfârșit, Lista. Așa a rămas, acum doi ani. Să ne vedem joia următoare și să aprobăm lista. Și, apoi, să trecem la acțiune.

Nu știu precis de ce rememorez acum, când vine *Sfârșitul lumii*, tocmai ce s-a întâmplat în acea seară. Poate pentru că, fiind joi seară, trebuia să fiu cu ei. Trebuia să beau cu Bryan, cu Adi și cu Ștef și să glumesc pe seama sfârșitului care e aproape. Să închinăm în cinstea maișilor care, în urmă cu opt sute sau o mie de ani, prevăzuseră totul. Inclusiv felul în care noi patru ne vom prăbuși în hău, plini de *Heineken*, ajutând orice damă care și-ar fi pierdut, în context, echilibrul. Dar eu sunt singur acasă și rememorez. M-am scuzat față de ei, le-am spus că e ziua mamei și că mă duc s-o serbez. De aceea voi lipsi mâine de la serviciu. Să mă acopere: febră mare, tuse. Au râs de mine. Mi-au zis că sunt un egoist, că vreau să fac *Sfârșitul lumii* pe cont propriu. Bryan a zis *See you on Monday*, la firmă sau pe unde vom fi, cu toții, luni. Bineînțeles că nu e ziua mamei. A fost doar o scuză, acolo. Adevărul e că, deși nu cred în previziunea unor tipi care n-aveau calculatoare, algoritmi și modele matematice, mă încheacă o presimțire. Presimt că se va întâmpla ceva. Nu știu exact ce. Dar pare a fi ceva destul de serios ca să-mi bântuie subconștientul. Destul de serios ca

să mă facă să mă bucur că nu sunt, cu ei, în Centrul vechi. Poate că totuși cineva știe ce va fi mâine: poate un cutremur catastrofal, urmat de un tsunami uriaș, care va mătura totul. Sau poate că acel cazan plin cu magmă, pe care ne-am înmulțit noi ca furnicile, dă să răzbată la suprafață într-o erupție nimicitoare. Sau, dacă nu asta, poate că un asteroid catalogat, care trece, în mod periodic și cunoscut, aproape de Terra, se va dovedi de o mie de ori mai greu decât fusese calculat și va fi atras de gravitație și făcut una cu pământul. Niciuna dintre posibilitățile acestea nu poate fi exclusă. Iar dacă o astfel de catastrofă ar fi iminentă, cel sau cei care ar ști asta ne-ar spune? Ne-ar spune, oare: „Aveți grijă, vineri 21 decembrie 2012, pregătiți-vă de Marea Călătorie. Luați cu voi numai strictul necesar.” Sigur că nu ne-ar spune. Ar însemna să ne spună, implicit, că nu pot opri cutremurele, că nu pot opri erupția unui vulcan și că nu pot împiedica un asteroid, dacă acesta are chef, să se ciocnească cu Pământul. Ar însemna să recunoască faptul că, după mii și mii de ane de civilizație, după atâtea și atâtea descoperiri și cuceriri ale științei, suntem la fel de vulnerabili în fața catastrofelor ca și oamenii primitivi. Suntem un fel de dinozauri care au calculatoare și rachete cosmice, dar care vor pieri la fel ca strămoșii lor care

După joia aceea, cam neîncrezători la început, cam ezitanți, am pornit la întocmirea listei. Pe măsură ce adăugam nume în tabela Excel, ne simțeam tot mai atrași de planul lui Bryan. Eu și Adi am adus lista în joia următoare, așa cum stabilisem, la Dublin. Bryan nu cunoștea tot efectivul feminin, așa că nu ne-am bazat pe el. Surprinzător, Ștef n-a colaborat. De luni până joi a fost posomorât. S-o fi gândit că o punem și pe iubita lui pe listă. Bineînțeles că n-am inclus-o pe Felicia... După ce am dat pe gât prima cutiede Guinness, Bryan a luat de la noi lista. A examinat-o atent, de parcă analiza specificațiile unui produs nou. Pe cele patru exemplare erau înșirate numele tuturor doamnelor și domnișoarelor la care urma să dăm asaltul. Numai una și una. Așa cum ne spusese Bryan, nu ne propuneam să devenim societate de caritate. Urâtele, băbătiile și disperatele nu aveau ce căuta pe listă. Bryan putea să fie mulțumit. Pe coloane erau numele noastre. Patru coloane, patru nume. În căsuțe, urma să bifăm, fiecare, în dreptul tipelor cu care ne culcasem. Rodica, șefa lui Adi de la Dezvoltare Software, avea deja două bife. Așadar și Adi trecuse pe la ea. Bryan a scos un pix și a adăugat o altă bifă în dreptul ei. Apoi, o altă bifă pe coloana lui, în dreptul Adinei. Ștef, care nu văzuse lista, i-a cerut cele patru exemplare. A scos un pix și a adăugat, pe toate patru, numele Feliciei. L-a bifat, în dreptul lui. Apoi, a mers la linia Rodicăi și a

adăugat bifa lui și la ea. Pe urmă, la fel de încruntat cum fusese toată săptămâna, i-a înapoiat lista lui Bryan și a mârâit printre dinți:

– Acum poți să completezi și tu, Bryan. Așadar, Rodica era bifată de toate părțile. Că se culca tot cu Contabilul Șef, asta nu mai era treaba noastră. Noi ne îndeplinisem, *avant la lettre*, misiunea. Toți patru. Aveam mai puțin de lucru. Dar ce era cu Felicia? De ce o adăugase Ștef și ce anume mai avea de completat din privirile noastre, ale lui Adi și a mea, către Ștef. Ștef a ridicat din umeri:

– Vă lămurește domnul Bryan. Poate mă lămurește și pe mine, ca să înțeleg mai bine. Domnul Bryan a răspuns calm, ca și când n-ar fi băgat în seamă tonul de gâlceavă din glasul lui Ștef:

– Prieteni, *dear Ștef*. Înainte de a porni la drum trebuia să clarific lucrurile: Felicia, iubita ta, intră sau nu pe listă? Așa că, vinerea trecută am sunat-o pe Rodica și i-am cerut numărul Felicie. O să scurtez relatarea, căci nu vreau să suferi. Eu unul n-aș suferi, dar pe tine te văd cam încruntat. Am sunat-o și am invitat-o la mine, sâmbătă seara, ca să privim, împreună, cometa Halley.

– Da, s-o așteptați în balcon, 40 sau 50 ani, până la următoarea apariție! a răbufnit Ștef.

– Ai dreptate, dar ce contează? a continuat, imperturbabil, Bryan. N-a existat femeie pe care s-o fi invitat cu formula asta, care să nu vină. Notați, vă rog, linia asta de început: e copyright Bryan, dar vă dau voie s-o folosiți: Vino la mine să privim împreună cometa Halley. Aici, în România, nu poți folosi, la agățat, chestia cu *Can I buy you a drink*. N-o poți folosi pentru că la voi e prostul obicei să plătești consumația damei cu care ieși. La noi, plătim nemțește. A, să nu uit, regula numărul patru: nu plătim consumația tipelor. Plătim fifty-fifty. Au vrut egalitate între sexe, să fim egali în toate privințele!

– Ai zis c-o să fii scurt, a mârâit, din nou Ștef. Hai, varsă tot.

– Păi asta a fost tot. Am tot privit cometa, la mine în garsonieră, până duminică dimineața. Conform regulii a treia, n-o s-o mai văd niciodată pe Felicia. E vreo problemă?

Și, fără ca să aștepte vreun răspuns de la Ștef, Bryan a adăugat o bifă pe coloana lui, în dreptul numelui Felicie. Lângă bifa lui Ștef. Asta era, deci, completarea despre care pomenise Ștef. Auzise el ceva, de aceea o adăugase pe iubita lui pe listă. Mai bine zis fosta lui iubită. Auzise, dar a vrut să audă totul din gura lui Bryan. A vrut să auzim și noi.

– Nu e nici o problemă, Bryan, a răspuns Ștef, într-un târziu. Numai că la noi nu faci chestii din astea. Nu te dai la iubita sau soția prietenului.

– Stai, că nu înțeleg. Dacă Felicia nu voia

să vadă cometa, nu venea în Dorobanți. Încearca s-o vadă, singură sau cu tine, de la ea, din Colentina. O cometă nu e ca Arcul de Triumf, s-o vezi numai de pe Kiseleff. N-am dreptate? Dan? Adi? Adi și cu mine eram siguri că se vor încăiera. Dar Ștef n-a sărit la bătaie, nu l-a înjurat pe Bryan, nu a rupt nici un scaun din bar. A părut că și-a vărsat tot necazul prin trecerea numelui Felicie pe listă. Terminase cu ea. O și pedepsise. Vorba lui Bryan: dacă ea avusese numai atâta minte încât să intre singură în bârlogul lupului, ce rost ar fi avut ca el, iubitul ei, să-i apere blana? Simțind că momentul greu a trecut, Bryan a plusat:

– Peste câteva luni îmi vei mulțumi, Ștef. Cred că nu ți-ar plăcea să stai pe tușă și să ții scorul, în vreme ce noi bifăm nume după nume. Acum, ai drumul liber. Nici prea mult poker n-ai fi văzut, prietene. Cum am fi jucat noi, în trei? N-ar fi fost exclus ca Bryan să fi acționat intenționat ca s-o scoată pe Felicia din peisaj. Prea se mișcase repede. Nu m-am dus mai departe cu gândul. Adică, nu m-am gândit că, din punctul de vedere al americanului, el, Bryan, făcuse un bine, ba chiar se sacrificase, nu numai pentru Ștef, dar și pentru întreg grupul.

– Ar mai fi niște mici detalii. Le voi formula tot ca reguli. Regula a cincea: nici o partidă de sex fără prezervativ. Aici nu mai plătim egal. Domnii vor face cinste. Pentru început, poftiți câte cinci pachete din partea casei. Tocmai atunci, Mia, chelnerița, ne-a adus al doilea rând de bere. S-a aplecat, așezând paharul în fața fiecăruia, dându-ne încă odată ocazia să-i admirăm sânii superbi. Privită de departe, ar fi părut că studiază pachetele acelea mici pe care Bryan le pusese în fața fiecăruia. O cunoșteam demult, ne văzuse de atâtea ori făcuți pulbere, încât o consideram ca pe un fel de membră grupului.

– Vă ajung pentru seara asta, domnilor? Americane? I-a privit, întrebător, pe Bryan.

– *The best*. Durată îndelungată de funcționare. Ca bateria Duracell. Vrei să le încercăm?

– Nt! Eu sunt de modă veche, mister. Prefer fără. Numai să fiu sigură de animal. Și, bineînțeles, animalul să merite.

A părut că vrea să spună să mă merite, dar s-a corectat la timp. Nu voia să se dea mare. Mia avea un nemaipomenit simț al măsurii. Știa întotdeauna până unde să se întindă cu clientul. Și transmita, nu știu cum, limitele până la care clientul se poate întinde cu ea. Nu numai sânii ei erau uimitori, dar și corpul, privirea, mișcările repezi - profesionale și feminine în același timp - erau ale unei tipe de clasă. Seara servea la Dublin, de joi până duminică. În rest, studia Dreptul. Era în primul an.

– Lasă că ne mai împrietenim noi și te aduc

la zi, a plusat Bryan.

– Am vorbit cu patronul, aveți, în principiu, cămăruța pentru joc, a schimbat vorba Mia.

– Perfect. Pot să comand o masă specială pentru jocul de cărți? Să o livreze direct aici?

– Orice vreți dumneavoastră, mister Bryan. Chiar și un pat, deși avem o canapea destul de confortabilă. Puteți s-o încercați oricând. Și, terminând cu distribuirea beri, Mia și-a lăsat palma stângă pe umărul americanului. Știam ce îți transmise, în tot corpul, atingerea aceea. Dar mai știam că, în fapt, nu e nimic altceva decât un gest profesional, prin care îl face pe client să se simtă bine, atât de bine încât să nu se zgârcească la bacșiș. Iar dacă Bryan va lua atingerea aceea ca pe un avans, se va înșela crunt. Deși mulți încercaseră, nimeni n-o *bifase* pe Mia. Cel puțin așa spunea folclorul irlandez de la **Dublin**. Mia a plecat la treburile ei. Își făcuse datoria: ne făcuse să uităm de Felicia și, în același timp, își marca-se teritoriul față de Bryan. Dacă intra în el, știa ce-l așteaptă. Privirea lui Bryan a însoțit-o până când s-a pierdut printre mese.

– Regula numărul șase, cine nu poate veni la poker, anunță din timp. La bere se mai admit absențe nemotivate, dar să jucăm în trei e ca și cum am naufragia pe o insulă pustie, fără bere și fără Mia. O.K.?

– Propun și eu o regulă, Bryan, am intervenit. Regula a șaptea: Bem numai până când nu mai putem lega vorbele. Când devenim incoerenți, ne oprim. Trei, patru, cinci beri - cât duce fiecare.

– Vrei să spui 10. Abia după zece beri încep să povestesc lucruri pe care nici eu nu le-am știut până atunci. De acord cu regula a șaptea, a aprobat Bryan...

În acești doi ani câți au trecut de atunci, am tot adăugat reguli noi. S-au făcut vreo sută. Pe primele 20 le știm cu număr cu tot, restul le-am reținut numai ca idee. Cele mai multe au venit de la poker. Nici vorbă să jucăm mereu după aceleași reguli. Adică, să avem ordinea obișnuită: o pereche, trei bucăți, chintă, culoare, full, careu, chintă de culoare, chintă royală. Bryan ne-a învățat să jucăm ca americanii. La fiecare joc, o altă regulă. La unul, cea mai mare carte e chinta spartă la valet. La alt joc, poate imediat următorul, asul e cartea cea mai mică. Reguli care mai de care mai aiurite. La fiecare trebuia să adaptezi o altă strategie de joc. Odată cu progresele la poker, făceam progrese și cu lista. La început a mers mai încet. Dacă apărea o bifă pe lună la mine, la Ștef sau la Adi! Foloseam noi formula lui Bryan Vino la mine să privim împreună cometa Halley sau metodele noastre, tradiționale, cu mersul la un concert sau la un film, dar succesele veneau greu. Grea

era și desprinderea de după noaptea de sex. Era clar că nici noi, nici colegele, nu asimilasem metoda americană. Noi încercam să aplicăm regula a treia, ele se așteptau la o relație, cât de cât, de durată. În perioada aceasta grea, de început, victoriile le-a raportat mai ales Bryan. În câteva luni bifase cam 10 nume, ceea ce însemna cam o treime din listă. Nu mai spun că, spre deosebire de noi, care trudeam numai și numai pentru listă, Bryan lucra și suplimentar. Rădea tot pe unde ne duceam. Ajunsese cunoscut și în Centrul vechi, și în Dorobanți, și pe malul Herăstrăului. Îi venise și mașina, pe care o pusese la vapor la San Francisco. Un sau o *Corvette*, ultimul tip. Aspirator de dame, nu altceva. Numărul de California îl apăra de agenții de circulație, care nu-l opreau nici la ore mici, la care orice șofer e suspect că a băut. Dar, același număr, îl devoala tuturor amatoarelor de mașini bengoase și de pașapoarte americane. Roi veneau spre el! Chiar și cele care veneau la baruri cu iubiții, plecau acasă cu el. Ca să vadă cometa Halley, bineînțeles.

Însă, încet-încet, la firmă s-a auzit despre lista noastră. Probabil că s-a auzit de bine. Partea feminină zumzăia ca un stup de albine harnice. Munceau toată săptămâna, dar așteptau weekendul cu inima cât un purice: Îmi vine sau nu-mi vine rândul? Cutărică a fost deja cu Bryan, cu Dan și cu Ștef. Eu, numai cu Adi. Când îmi vine rândul la ceilalți? O să fie mai bine decât cu Adi? De fapt, nici cu Adi n-a fost rău.

În cealaltă tabără, cea a bărbaților, am început să primim priviri piezișe. Țștia patru, adică noi, ne iau pâinea de la gură. Toate colegele ies numai și numai cu ei. Nouă ce ne rămâne? Au apărut și câteva reclamații pe la Resurse umane, cum că așa și pe dincolo. Că Don Juani, că facem femeile să sufere. Răutăți. Noi ne vedeam conștiincioși de termene, munceam de ne săreau capacele de luni până joi, iar vinerea, după cheful de joi noaptea, o luam mai ușor pe la serviciu. Pe românește, o ameteam. Așa cum prezisese Bryan, ne-au lăsat în pace. Eram de neînlocuit. Poate că era chiar mai mult decât atât. Noi patru înființasem un fel de serviciu sau un departament foarte necesar într-o firmă ca a noastră. Furnizam sex la locul de muncă. Mai bine zis, sex legat de locul de muncă. Colegele noastre nu mai erau obligate să bată drumurile sau cluburile în căutarea partenerilor. Îi aveau chiar sub nas. Gata să le îndeplinească dorințele. Nu mai spun că eram parteneri siguri, verificabili, cu funcții și salarii onorabile, de care nu se plânsese niciuna dintre cele deja bifate. Așadar, Microsoft putea să ne breveteze, să întemeieze echipe ca a noastră în toate sediile sale din întreaga lume. Putea chiar să introducă, în con-

tractele de angajare, pe lângă beneficii ca salariul, asigurarea medicală privată, asigurarea pe viață, și asigurarea că, în cadrul firmei, orice salariată va fi satisfăcută de un serviciu competent și specializat, oricând va simți nevoia să facă sex. Sigur, zumzetul acesta era mai mult subteran.

Prima dată mi-am dat seama de schimbare atunci când am făcut pasa la Adina. Era abia a treia. Le bifasem până atunci numai pe Rodica și pe Felicia. Nici n-am deschis bine gura, că Adina a sărit, bucuroasă: La cât? La 8, la Carul cu bere? Vin, cum să nu vin. Dar îmi promiți că îmi arăți apoi cometa Halley? Adina și-a plătit și consumația. Acasă nu m-a întrebat unde-i cometa, ci s-a focalizat imediat pe chestiunea pentru care venise. Ca și la Carul cu bere, am participat la acțiune în mod egal, cu elanul caracteristic angajaților unei firme de renume. Dimineța am băut împreună cafeaua, i-am chemat un taxi și dusă a fost. Joia viitoare am bifat-o în tabelul martor, pe care îl păstra Bryan. Atunci, când cu Adina, am căpătat certitudinea că nu numai lista, dar și regulile noastre sunt cunoscute. Și că dragele noastre colege sunt pregătite să joace după acele reguli. Restul a fost cât se poate de ușor. La xerox, la cafeteria sau în parcare, eram întrebat din priviri: Mie când îmi vine rândul? Ce mai aștepți? Anul acesta, prin noiembrie, am ajuns cu toții să bifăm aproape toate căsuțele. Aproape întreaga listă. Bryan terminase cu lista încă din septembrie. Ar fi terminat mai repede, dar el mai bifase, în acești doi ani, încă vreo sută de tipe care habar n-aveau de computere. Era tot într-o joi, tot la Dublin, la masa de joc, când Bryan a scos lista. Rămăseseră căsuțe goale, nebifate, numai în dreptul Cezarei, șefa de la Marketing; la mine, la Adi și la Ștef. Bryan o bifase, ultima în coloana sa, prin septembrie.

– E greu cu ultima redută, m-am scuzat, ca și cum m-aș fi scuzat că nu sunt gata la timp cu un proiect. Văd că și voi ați lăsat-o la urmă. A mai încercat cineva?

– Mie mi-a răs în nas, s-a plâns Adi. Fata asta râde tot timpul. Mi-a aruncat o replică dintr-un film: Mă vezi atât de disperată încât să mă culc cu tine?

– Și pe mine m-a refuzat. Mi-a zis să-i arăt cometa uneia care vrea să o vadă chiar când nu e. N-a știut ce pierde! s-a plâns Ștef. Și, pentru a-și întări spusele, și-a pipăit bicepsii prin cămașă.

– Prieteni! Lista e listă și planul e plan. Cezara e singura la care niciunul n-ați înscris. N-am stabilit un termen de finalizare dar, mai devreme sau mai târziu, toți trei trebuie să o bifați și pe Cezara. Altfel, ne facem de râs. Toată munca noastră de doi ani de zile va fi în zadar. Credeți că mie mi-a fost u-

șor? ne-a întrebat, de parcă s-ar fi plâns de efort, Bryan.

– Chiar așa, cum de ți-a cedat? Detalii, am sărit eu, curios.

– Trei asalturi. La primele două - eșecuri catastrofale. Ce a pățit Ștef a fost nimic, pe lângă ce mi-a servit mie. Dar n-am renunțat. Al treilea asalt, mai bine pregătit, a dat roade. Mai multe nu pot să vă spun. Am fost dezamăgit, dar un gentleman e un gentleman: nu se apucă să povestească cum și în ce poziție, de câte ori și chestii din acestea. Nu povestise niciunul dintre noi, despre niciuna dintre colege, nu era să-l forțăm pe Bryan să o facă tocmai el. Asta era. Bryan reușise să termine lista, trebuia să reușim și noi. Se făcuse aproape două noaptea. Din local nu se mai auzea niciun zgomot, semn că plecaseră toți clienții. Mia a intrat cu berile. Am memorat de câteva ori tot ceea ce a urmat din acel moment. Și nici până azi n-am înțeles. Deși, totul s-a petrecut în acea cămăruță, sub ochii mei.

– Mia, pot să te rog să faci ceva pentru noi? a întrebat Bryan.

– V-am spus încă de acum doi ani: orice, a glumit Mia.

– Uite, vorbind serios. Ai zis: orice. Eu tot nu m-am lămurit dacă sânii tăi sunt naturali sau sunt puși. Ni-i arăți, ne lămurim și ai pentru asta 2000 de euro. Zicând asta, Bryan a scos din buzunarul de la vestă un teanc de sute de euro. Cu o mișcare precisă, așa cum ar fi pus miza la joc, a pus banii pe masă. Noi trei am amuțit. Bryan înnebunise. Mia nu era o chelneriță pe care s-o ciupești de fund sau pe care s-o înghesui în mașină pentru 50 de euro. Pe Mia o consideram ca pe egala noastră. Propunerea lui Bryan era, fără doar și poate, jignitoare. Naturali sau nu, erau sânii ei, erau frumoși și nimeni altcineva n-avea treabă pe acolo fără voia ei. Mia însă s-a ținut tare. Știa precis cât băuse americanul. Era doar la a șasea bere. Așadar, nu era beat, dar nici treaz nu mai era.

– Numai atât? Pentru 2000 de euro?

– Păi, a rostit tărăgănat Bryan, n-ar fi numai atât. Chiar dacă sunt convins că sânii tăi merită - numai ei - 2000 euro, ar fi ceva mai mult. Adică, până la capăt, cu fiecare dintre noi. Pe rând, ca să fie clar. Am crezut că n-am auzit bine, încă mă întrebam dacă am înțeles sau nu ce voia el să spună, când, fără o pauză prea mare, năucitor, a venit răspunsul Mie:

– O.K. Așteptați să închid în față, să fac un duș și să mă schimb. O.K., dar cu o condiție: dumneavoastră să fiți primul. Răspunsul Mie mi s-a părut și mai neașteptat decât propunerea lui Bryan. După ce a spus asta pe un ton cât se poate de normal, Mia

a luat liniștită tava cu paharele goale, s-a îndreptat spre ușă și, de acolo, a vorbit din nou, parcă explicându-ne nouă, mie, lui Ștef și lui Adi:

– Eu, domnilor, fac ăștia 2000 de euro în trei luni. Așa că nu e vorba de bani, deși nici banii nu strică. Dar ne știm de mult prea mult timp, ca să stricăm prietenia tocmai acum. Și, deși mă tem că o stricăm oricum, prefer să o stricăm făcând ce a propus mister Bryan, decât să o stricăm dacă vă refuz. Și a ieșit. Completarea mi-a sunat și mai anapoda. Deși nu cred că ne-a bănuțit că am plănuțit treaba asta cu Bryan, nu am înțeles de ce a simțit nevoia să se explice față de noi. Față de noi trei, de parcă Bryan n-ar fi fost acolo. De parcă ideea aceea tâmpită n-ar fi venit de la el.

– Fără întrebări, ne-a luat-o Bryan înainte. Cine nu vrea, ușa e deschisă. Bani îi dau numai eu. N-am plecat. Nici eu, nici Ștef, nici Adi. Și nici măcar nu știu de ce n-am plecat. Poate că mă gândeam că, rămânând, puteam să fac ceva pentru ca lucrurile să nu ia o întorsătură urâtă. Rămânând, aveam însă de rezolvat o problemă de nerezolvat: voi face sau nu sex cu Mia? Nici nu-mi doream, nici nu mă vedeam făcând sex cu ea, acolo, la pub. Nu în contextul stabilit de propunerea americanului. Orice bărbat ar fi dorit să o aibă, dar cred eu că pe Mia n-ar fi putut să o aibă nimeni pe bani. De aceea spun acum, că n-am înțeles atunci și nu înțeleg nici acum, de ce a spus ea da. N-a durat mult. Am auzit apa la duș. După câteva minute, Mia a intrat în cămăruță. A pășit firesc. Se uita la noi, dar cred că nu ne vedea. Bryan s-a retras pe canapea, luând poziția spectatorului. Noi trei am rămas pe scaune, lângă masă. Fiecare s-a sucit doar puțin, astfel încât să nu fie cu spatele la Mia. Și-a scos, cu o mișcare scurtă, T-shirtul. Parcă voia să ne spună că ea nu face striptease. Că e cu totul altceva. Altceva, dar ce naiba era? Sutienu și l-a scos tot repede. L-a depus pe o etajeră. Și-a dat părul lung, negru, pe spate, ca să lase sânii la vedere și și-a lipit brațele de coapse. Parcă aștepta într-un cabinet radiologic, pregătită pentru o radiografie. Sânii, cum era de așteptat, erau fermi, cu sfărcuri lunguiețe, aproape negre. Naturali sută la sută. Trupul fiind înalt, dar destul de slăbuț, cu un mijloc minuscul, efectul era devastator. Nimeni n-a scos vreun sunet. Chiar dacă n-o doream, simțurile mele erau năucite.

– Merg mai departe? a întrebat Mia, adresându-se lui Bryan. Americanul n-a zis nimic. Părea că nu participă la spectacol. De parcă nu el îl comandase.

Mia și-a scos fusta și a depus-o tot pe etajeră. Ansamblul era perfect. Odată cu tanga, a aruncat și balerinii. Nu mai avea nimic pe ea. Cu pas

firesc, ca și cum ar fi mers singură prin casă, s-a apropiat de canapea. Ajunsă în fața lui Bryan, s-a lăsat pe genunchi. Mă pregăteam să ies. Le-am făcut semn și lui Adi și lui Ștef. Adică, să-l lăsăm pe nebun să-și facă damblaua. În acel moment, Bryan s-a ridicat, brusc, de pe canapea. Atât de brusc, încât aproape că a răsturnat-o pe Mia. S-a repezit la scaun, și-a luat geaca de pe spătar și s-a năpustit spre ușă. Mia nici nu apucase să se ridice, când s-a auzit urutul *Corvettei*. Dus a fost.

– Ce-a fost asta? am spus, în sfârșit. Mia, mă crezi sau nu, habar n-am avut de ideea lui Bryan. Niciunul dintre noi. Chiar dacă el rămânea, noi plecam, să-ți fie clar. Mia n-a părut surprinsă de plecarea americanului. S-a îmbrăcat încet, cu fața la noi, de parcă i-am fi fost surori. Parcă îi părea rău că ne ascunde, din nou, sânii. S-a așezat pe scaun, lângă Adi.

– Eu știu că n-ați știut de propunerea lui Bryan. Cred că atunci când ați intrat aici, nici el nu știa ce va face. E greu de înțeles de ce v-a băgat și pe voi în chestia asta. Eu cred că a vrut să mă umilească.

– Dacă-i așa, de ce ai acceptat? a întrebat Adi. Puteai să-l refuzi, nu?

– Nu mi-e nici mie clar de ce, a spus Mia. Poate că am vrut să-l umilesc și eu. Să-i arăt că se înșală atunci când crede că poate face orice cu mine. Adică, poate să mă plătească, la fel ca pe cea din urmă prostituată, poate să mă dea și la alții, ca orice pește. Poate că am sperat ca toată întâmplarea asta să-l vindece. Pentru că mie mi-e clar că Bryan e bolnav.

– Bryan, bolnav? a sărit Ștef. Omul ăsta numai bolnav nu e. Că e trăznit, că viața lui e tot o distracție, asta da. Dar bolnav nu e. Ce-ar fi să luăm totul ca pe o glumă? Ca și cum noi trei am fi niște adolescenți care n-au mai văzut sânii de fată și tu, colega noastră de clasă, te-ai milostivit de noi sau ai pierdut la gajuri - ori una, ori alta - și ni i-ai arătat. Ce ziceți?

– În privința voastră, lucrurile sunt clare. N-ați avut niciun amestec. Măine vom fi în aceleași relații ca și ieri. Dane, iei banii și-i duci lui Bryan. Cu Bryan e problema. Voi nu știți, dar e bolnav. Și nu știu dacă întâmplarea din cămăruța asta l-a vindecat.

– Mai explicit, te rog, că zău dacă înțeleg. A fost ceva între voi doi? Înainte de seara asta? am întrebat-o.

– Da, Dane, a fost ceva. Credeam că n-o să aibă urmări, dar văd că a avut.

– Uite ce e, ceva-ul acela e treaba voastră, a zis Adi. Dar, tu știi cum e: când ți-e rău, nu-ți revii

până când nu vomezi tot. Noi nu plecăm de aici până când nu te liniștești. Mia, calmă cât timp Bryan fuse-se acolo, resimțea abia acum, când el era departe, șocul prin care trecuse. A luat paharul meu cu bere și l-a sorbit până la fund.

– Pe la începutul toamnei să fi fost. A venit aici cu o tipă, într-o duminică, pe la șapte seara. Tipa cred că era de la voi. Nu aveam prea mulți clienți.

– Cum arăta tipa? s-a interesat Ștef.

– Minionă. Părul tuns scurt, blond cu şuvițe acaju. Are ea o față care parcă zâmbește mereu: din ochi, din buze. Zâmbește toată. Cum ai spune, luminoasă. Radiantă.

– Cezara! am sărit toți trei. Descrierea Miei i se potrivea perfect.

– Da, așa îi spunea. Drăguță fată! De cum au intrat, Bryan m-a luat deoparte și m-a întrebat dacă e liberă cămăruța. Era liberă. Au stat la masa aceea, din colț. El a băut vreo trei beri, ea s-a drăgostit cu o Pina-Colada. I-am auzit, de la bar, râzând de nu știu ce listă. Fata părea că nu vrea să se înscrie. Îl tachina în fel și chip: că vine cometa Halley, că vine *Sfârșitul lumii*. Zburau și nume de fete de pe la voi: Adina, Felicia, Sanda, le știți voi.

– A dus-o în cămăruță? m-am interesat eu. De fapt, cred că toți eram interesați. Asistam, cu oarecare întârziere, la asaltul ultimei tipe de pe coloana lui Bryan. Care dintre cele trei, nu știam încă.

– Nu, n-a dus-o în spate, în cămăruță. Au stat vreo oră, o oră și ceva. V-am spus cât au băut și ce au băut. Apoi au plecat împreună. Am crezut că au plecat de tot, numai că Bryan s-a întors după vreo zece minute. Probabil că a condus-o doar. Am tras concluzia că a fost primul sau al doilea asalt. Unul dintre cele două asalturi eșuate. Ar fi fost mai interesant al treilea, cel reușit. Povestind, Mia s-a mai liniștit. Adi i-a întins pachetul și tot el i-a aprins o țigară. A tras din ea cu sete.

– S-a așezat la bar, aproape de mine și a început să bea. Gospodărește. Americânește. Bere cu shoturi între. A băut așa, în tăcere, căzut parcă pe gânduri, până când a plecat ultimul client. Am rămas numai noi doi. Eu mi-am făcut de lucru cu paharele, cu pusul sticlelor de băutură la loc. El a început să turuie. Cine s-o fi crezând? Marea doamnă? Sfânta imaculată? Să-mi strice mie duminica! Să mă fac de răs cu lista! Păi mie nu mi-a rezistat niciuna. De la L.A. la San Francisco, pe toate le-am... Chiar dacă a mai scăpat cate un *fuck you*, la două fraze revenea la echivalentul românesc. I se părea, probabil, mai puternic. I-am replicat anemic, dar asta parcă i-a sporit indarjirea. Toate femeile sunt la fel. Niște... Și iar, cuvântul neaș. Mi-am dat seama că a deraiat, că nu era la mijloc numai berea, era și supărarea. Tipa ace-

ea, poate. Am încercat să-l temperez, să-l fac să plece acasă. Nimic. Mia, eu vreau să te... Pe șleau, ca și cum aș fi fost una de pe stradă. Mister Bryan, nu. Nu există nu. Toate vrei, pentru asta sunteți făcute. N-o să vă redau toate mizeriile pe care le-a pus pe seama femeilor. Noroc că atunci când a devenit fizic, când a încercat să mă atingă, era prea beat pentru a mai face ceva. L-am sprijinit și l-am dus la toaletă. L-am ținut de tâmpile cât timp a vomat. Apoi l-am adus, mai mult l-am târât, în cămăruță. L-am întins pe canapea. A delirat acolo încă vreo două ore, până când a adormit. Delir a fost. Printre înjurături, blesteme, horcăieli și sughituri, Bryan a spus o poveste. Nu știu dacă e întreagă, nu știu dacă am înțeles-o bine, dar povestea asta explică multe. Explică poate și ce s-a întâmplat în joia aceea, și ce s-a întâmplat astăzi. Mia a sorbit și din berea lui Adi. Ștef a dat fuga la bar și a venit cu patru Heineken. Mia a așteptat, ca Ștef să nu piardă povestea. Am deschis berile.

– Povestea lui Bryan e cu iubita lui din liceu. Sweetheart-ul lui, cea cu care făcuse dragoste prima dată în viață - prima dată și pentru el, și pentru ea. Jane. Jane era frumoasă, era sportivă, campioană la soft-ball, prima în clasă, premiantă regională la eseuri, calină, grijulie cu toată lumea. Numai că, scurt timp după ce au ajuns la colegiu, unde împărțeau camera din campus, Bryan s-a îndrăgostit de computere și Jane de droguri. Se iubeau ei ca în liceu, numai că, de multe ori, Jane nu mai știa de ea. Bryan a încercat s-o dezvețe, i-a spus că în felul ăsta merge sigur spre prăpastie. Dar ea n-a avut puterea să le lase. Nu s-a lăsat dusă nici la dezintoxicare. Lucrurile s-au târât așa un timp, până când, într-o seară, venind de la un laborator, Bryan a auzit-o, din ușă, strigand, printre gemete de plăcere: Bryan, Bryan. Când a aprins lumina, Bryan a văzut mai întâi spatele unui bărbat și apoi picioarele ei, care îl încolăceau. Cu toate că o iubea, Bryan n-a mai putut răbda. S-a mutat în alt campus. S-a cufundat în studiu, uitând, pentru multă vreme, de Jane și de orice altă fată. A mers la MIT, și-a luat diploma în ingineria calculatoarelor cu *Magna Cum Laudae*. Chiar atunci când a terminat facultatea, Jane l-a sunat la telefon. Era pe moarte, într-un pat de spital. Tot ce au mai putut face a fost să-și ia adio unul de la celălalt.

– Tristă poveste, a mormăit Adi. Te lasă fără suflu numai ascultând-o, d-apoi să treci prin ea. Mia, cum crezi că se leagă cu tot ce face Bryan? Cu joia despre care ne povestești, cu joia de azi? Zău dacă pricep.

– Nici eu nu prea înțeleg, i-a răspuns Mia. Atunci, după moartea lui Jane, Bryan a lucrat ca ne-

bunul. Asta i-a fost strategia de supraviețuire, pentru un timp. Într-un an a ajuns șef de nu-știu-ce la Microsoft. Și, pentru că nu putea să fie, toată viața, cu Jane, marea lui dragoste, a hotărât că n-o să fie cu nici o altă femeie. Pe care altă femeie ar fi putut s-o iubească la fel cum o iubise pe Jane? Și, presupunând că ar fi iubit din nou, n-ar fi fost asta trădarea marii lui iubiri? Ar mai fi fost, acea iubire, unică? Așadar, ca să nu o trădeze cu una anume, a ales să fie cu toate. Mai bine zis, să facă sex cu toate, dar să nu se atașeze de niciuna. Într-un fel, le pedepsește pe toate femeile cu care se culcă, pentru că nu sunt Jane. Pentru că ele trăiesc și Jane nu mai este. De aceea cred că astăzi mi-a oferit bani ca să mă culc cu el și cu voi. Ca să se răzbune pentru că nu l-am consolatat atunci. Refuzul colegei voastre îl dăduse peste cap.

– Așa par lucrurile în privința serii de atunci, am gândit cu voce tare. Atunci când s-a dat la tine și a sfârșit, beat, pe canapea. Dar cum se leagă întâmplarea de atunci cu nebunia lui de azi. Atunci, când s-a trezit, și-a dat seama că ți-a spus, în delirul lui, povestea cu Jane?

– Cred că da, a spus, gânditoare, Mia. Sunt aproape sigură. Dimineața, când i-am făcut o cafea, n-a scos o vorbă. În timp ce o bea, s-a uitat la mine de parcă i-aș fi deschis un seif plin cu secrete. Mi-a fost clar că se urăște pentru vorbăria generată de beție. Mai adaug la asta faptul că l-am refuzat. Două motive suficiente ca să se răzbune. Sau, măcar, să mă umilească. De aceea mi-a pus banii pe masă azi, ca unei târfe, la bordel.

– Foarte probabil, a aprobat-o Adi. Dar, să nu te superi, ce era în capul tău atunci când ai fost de acord cu propunerea? Că doar nu erai gata să faci sex cu noi patru! Asta exclud. Te cunoaștem prea bine. Și atunci când, goală, te-ai pus în genunchi în fața lui? Nimeni nu știa că Bryan se va ridica și va pleca, nu? Ce ar fi urmat, în mintea ta? Mia a tăcut un minut. S-a uitat îngol, de parcă de-acolo ar fi pus, cap la cap, răspunsul.

– Nu-mi era deloc clar ce va urma. Nu-mi era clar nici ce va face el, nu-mi era clar ce gândeai și ce veți face voi și nu-mi era clar, în primul rând, ce aveam să fac eu. Poate că m-aș fi jucat cu el, ațâțându-l, pentru ca apoi să-l resping și să-i arunc banii în față. Sau, poate că aș fi mers până la capăt.... Și, la sfârșit, aș fi luat banii și v-aș fi salutat, ca o profesionistă. Și într-un caz, și în celălalt, eu cred că i-aș fi întors jignirea. Bryan ar fi primit palma pe care o merita. În oricare dintre scenarii, ceea ce urmăream era o terapie prin șoc: omul ăsta este bolnav. Trebuie să se trezească. Modul lui de a a-și trăi viața nu-l duce nicăieri. Poate că nu va înțelege că asta am vrut,

astăzi: să-l vindec. Poate că și voi ar trebui să-l ajutați să înțeleagă. Eu sau colega voastră sau cine știe care altă femeie - tot îl va refuza, cineva, odată. Și chiar dacă nu l-ar refuza nimeni, ce demonstrează el dând iama prin toată tabăra feminină? Poate că una dintre cele pe care le trimite la plimbare, în dimineața de după, este chiar o altă Jane. S-o caute, s-o găsească și să-și trăiască viața cu ea. O viață adevărată, nu surogatul ăsta îmbibat doar cu alcool și cu sex. Adi a dat semnalul de plecare:

– Mia, hai să închizi și să mergem la casele noastre. O să vedem ce putem face pentru Bryan. Povestea cu Jane și întâmplarea din seara asta le punem toți în seif, nu?... Și uite că mai aveam câteva ore până să vină *Sfârșitul lumii* și nu rezolvasem cel puțin două chestii mari: vindecarea lui Bryan și căsuța goală de pe coloana mea. Pentru boala americanului, tratamentul nu era ușor de găsit, oricum nu căzusem de acord asupra lui. Ne hotărâsem să nu-l lăsăm singur și să acționăm, ușor-ușor, întru recuperarea pacientului. De aceea Ștef și Adi erau cu el în Centrul vechi. Azi, în mod excepțional, îl tratau numai ei doi. Oare pe unde or fi hălăduind? Pe la a câta bere vor fi fiind? Era abia 9 seara. Probabil că erau la prima. Poate că numai Bryan să fi fost la a doua, a treia. Am luat telefonul și l-am sunat pe Adi.

– Amigo, mi-a răspuns el, vesel. Dacă te răzgândești, noi suntem la Charles. Pe Blănari. Au băgat suedeze. Ștef s-a ales cu un surplus. Zice că să vii, că nu-i plac sanvișurile. Dane, aici e potop, e *Sfârșitul lumii*! Ziua în care vin peștii! Mă rog, peștoaicele...

– Bătrâne, pupă-le și din partea mea. Se descurcă el Ștef și fără mine. Bryan cum e?

– E bine. Nu-i așa Bryan? Vezi, Dane, că ești pe speaker.

– Hello, s-a auzit, răcnind, Bryan. Auzi cum sună *Sfârșitul lumii*? Vrei să mori treaz?

– *Take it easy, man*. Ia-o încet că luni avem predare, am glumit eu. *Have fun!* Distracție plăcută! Am închis. Am deschis calculatorul și am intrat pe site-ul firmei. M-am dus la lista angajaților, am notat telefonul Cezarei și imediat, ca să n-apuc să mă răzgândesc, am sunat-o. Cezara, șefa de la Marketing. Căsuța mea goală din lista To-Do.

– Bună, Cezara. Dan de la Testare, la telefon.

– Ce-i, Dane, e *Sfârșitul lumii* de mă suni? Ți-e frică? Dă pe *Cartoon Network*, sunt filmulețe cu Tom și Jerry. Eu la asta mă uit. Mori cu zâmbetul pe buze.

– Eu mă gândeam la **Dublin**. La 10. Vii?

– Dacă m-ai luat așa de repede, zic da. Ca să n-am timp să zic nu.

– Da și Nu sunt la fel de lungi. Tot doi *di-giți*, am glumit.

– Numai că o femeie îl are pregătit pe Nu, ca să nu comită vreo greșeală spunând, prea repede, Da.

– Sunt gata să aflui și alte trăsături ale genului feminin. Dar, la **Dublin**, la un drink. Voi fi acolo la 10, i-am spus.

– N-o să întârzii mai mult decât întârzie, de obicei, o femeie.

Se alinta. La 10 fix a fost la **Dublin**. Radia. Toată un zâmbet.

– Cine te vede poate să parieze că nu va veni nici un sfârșit. De la Tom și Jerry ți se trage zâmbetul? am întrebat-o.

Mia ne-a adus băuturile. Mie - Heineken, ei - Piña Colada. Am ciocnit.

– Nu mă gândeam la Tom și Jerry. Am zâmbit gândindu-mă la lista voastră. Atac direct. Excluda ocolișurile. A continuat, aplecându-se spre mine ca și cum n-ar fi vrut să audă nimeni. Sau poate pentru a fi sigură că o aud, în zgomotul barului plin ochi:

– Mai ai numai o zi și tu ai rămas în urmă! Și nici n-o să ai timp să recuperezi! Îți mai lipsește vreun nume? s-a interesat, grijulie.

– Niciunul, în afară de al tău. Tu îmi lipsești. Nu știu dacă merit. Adică, dacă te merit. Dar ai tu inima atât de rece încât să mă lași să mă petrec din lumea asta cu teme nefăcute?

– Dane, inima mea e largă, dar e greu pentru oricine să se strecoare în ea. Apoi, e greu să mai iasă. Nu-i mai dă drumul. Ori tu, după ce-mi vei arăta cometa Halley, îmi vei chema un taxi și mă vei lăsa să petrec Sfârșitul lumii cu Tom și Jerry.

– Cezara, chestia cu lista a fost o prostie. Ne-a luat valul.

– Mie îmi spui? Curat prostie. Ți-a trebuit mult ca să-ți dai seama?

– A trebuit să-mi dau seama că n-am nici o șansă la tine după chestia cu lista. Dar lasă-mă să încerc.

– Încearcă, Dane, încearcă. De aceea sunt aici.

– Uite cum pledez. Dacă greșesc pe undeva, să mă corectezi. Maiășii nu prezic pentru mâine *Sfârșitul lumii*, ci sfârșitul unui ciclu. Ciclurile astea sunt lungi, sute sau mii de ani. Fiecare ciclu e altfel. E ca un salt calitativ, după ani și ani de acumulări.

– Vrei să spui că vrei să vii la mine cu acumulări cu tot? s-a încruntat ea.

– Nu, vreau să spun că mâine e un început. Poate că nu toți îl vor simți ca atare, dar eu sunt pregătit să încep ceva împreună cutine. Ceva care să dureze mai mult decât o noapte, un week-end sau o

săptămână....

– Așa, zi și despre cometa Halley...

– Îmi doresc s-o privim împreună, de la balconul nostru, peste exact 49 de ani, atunci când are următorul *rendezvous* cu Pământul.

– Frumos. Noi doi? Numai noi doi, Dan?

– Bănuiesc că vor fi cu noi și copiii.

– Și mai frumos. Îți place Tom și Jerry?

– Îmi place tot ce îți place și ție, Cezara.

– Ce faci cu gașca? Te pierd de joi până vineri?

– Ai vrea tu. O să ies cu ei mai rar, iar când ies, ieșim de fapt. Vom fi cinci.

– Nu te deranjează faptul că Bryan m-a bifat?

– Câtă vreme n-ai plâns după el a doua zi dimineața, nu mă deranjează, i-am răspuns, prompt.

– Nici n-are ce să te deranjeze. Pe Bryan l-am refuzat. De două ori. Când a încercat a treia oară, chiar aici, la **Dublin**, și-a dat seama că n-are rost să mai încerce. Ca să nu se simtă prost, i-am dat voie să vă spună că a înscris, cum ziceți voi, și să mă bifeze pe lista aceea blestemată. Aha, misterul se lămurea. Bryan trișase...

– Nu i-am dat permisiunea asta doar așa, din milă. M-am gândit nu numai la el, dar și la mine. Nu voiam să rămân singura tipă din firmă care n-are nici măcar o bifă! s-a alintat ea. Ar fi zis lumea că am vreun defect, că sunt frigidă sau cine știe ce.

Ne-am sărutat. Un sărut lung, ca înaintea unei catastrofe iminente. Un sărut lung, ca de început de ciclu maiăș.

– Unde e gașca? Poți să-i suni? Am să le spun ceva. Zâmbea. Precis că omora bancurile. Precis că râdea înainte de a spune poanta. L-am sunat pe Adi.

– Te-ai răzgândit, amigo? s-a bucurat el. Suntem alături, la Bon-Ton. Tot pe Blănari. Le arătăm suedezelor tot Centrul vechi.

– Zi-i să pună telefonul pe speaker. Și să i-l dea lui Bryan. Pune-l și tu, pe al tău, pe speaker, îmi ordonă Cezara. Și dă-mi-l să vorbesc eu.

– Adi, dă-mi-l pe Bryan și pune-l pe speaker. Și stați aproape de el, ieșiți în stradă dacă e prea mult zgomot. Vrea cineva să vorbească cu voi. I-am dat telefonul Cezarei. M-a tras lângă ea, trecându-mi brațul pe după mijloc. Zâmbea cu toată fața.

– Bryan? Aici e Cezara. Trece în listă o bifă în dreptul meu și al lui Dan. Da, ai înțeles bine. O bifă adevărată, nu din aceea, știi tu. Au auzit și Adi, și Ștef? Bun. Consideră lista închisă. Îmi pare rău, dar Dan v-a luat fața. Nu-l întrebați cum, că nici el nu știe. Nu știu nici eu. Poate pentru că vine *Sfârșitul lumii*, cine știe?

VITRALII LIRICE

*Laurențiu Belizan***selfie cu Dumnezeu**

orice altceva e mai bun decât mi se întâmplă
ar trebui definit cuvântul „bun” nu-i așa?
aproximările pot fi un exercițiu al învierii
ai crede că vreau să rămân aici
personaj în istoria asta a gesturilor mărunte
să trec prin mine fiecare linie a trupului tău

în lumea aceea zeppelinul era singurul
lucru adevărat

se plimba prin cerul palmelor tale
dragostea urcase multe octave
literele scrise cu markerul
creșteau mereu

jos lumea se zvârcolea într-un aer gotic
pe terasa unei cafenele Tristan tăia ziarul

cu mondenități
sângele cuvintelor amputate se coagula rapid
prieteni râdeau îndesând mâna-n punga
de supermarket

le mâncau pofticioși ca pe niște madlene
și zeppelinul se prăbușea într-o reluare lentă
căderea asta trebuia să țină nimic
și lipsa de sens în frâu

știu știu
ar trebui să tac
pentru că și diavolul citează uneori din scriptură
o să merg cât mai departe
deși cândva șarpele a avut picioare
și mincinoșii sunt mai inteligenți
mai creativi

o să merg pe drumul ăsta
lucrurile sunt orbitor de simple
cu iubirea ta ca o amenințare
ca o promisiune

*Florentina Loredana Dalian***Ada Kaleh**

Când visul se stinge,
inima-i ca o insulă scufundată
acoperită de apele uitării,
precum Ada Kaleh, pe care nu mai cresc
trandafirii;
când visul se năruie,
călătorii stingheri pe aleile trupului
își spun:
pe locul acesta, a locuit, cândva,
o inimă...

*Tincuța Bernevic***Geneză**

În prima zi Dumnezeu a creat cerul și pământul
apoi văzând că a făcut un lucru bun
a măsurat sufletele oamenilor
uimit că unele ajungeau până la cer
și treceau cu ușurință dincolo
(ce-o fi fost dincolo nu știu)
iar altele erau atât de mici și atotștiutoare
încât au făcut din pământul Domnului
un hău pentru toate metehnele
și iluziile și crispările
cu care s-au obișnuit să se îmbrace
dând vina pe genetică

și aceasta nu a fost pe placul Domnului

Iar când a venit clipa
ca El să le-mpartă oamenilor vederea
s-a tot gândit
celor cu suflete înalte până la cer
le-a dat în loc de văz
câte o pereche de aripi
să-i poarte spre iubire ori de câte ori
simt în ei potop de lumină
iar celorlalți le-a lăsat ochi pătrunzători
să vadă cum veșnicia le fuge din palme
și cum pământul devine
locul de caznă veșnică
amestec de întrebări la care
nimeni nu le va răspunde

apoi
legat la ochi
Dumnezeu i-a chemat pe nevăzători în grădină
să vorbească despre ce-ar mai fi de făcut!

Prof.

Geta Stanciu**FIRUL DE
PRAF**

Tată, vreau să văd
și eu pădurea acum, sub semnul apusului.

*Se apropie seara și ești doar o copilă. Vei
merge cu mine mâine sau într-o zi întreagă.*

Într-o zi întreagă? Și întrebarea a plutit
multă vreme în jurul meu, în miros de pădure și pământ umed.

Tată, vreau să dorm pe pajiștile timpului!
Să rămân lipită de podiacul satului copilăriei mele!

Tată, de ce e singur omul? De ce e timpul
necrușător? Aștept răspunsuri, tată. De ce taci?

*Mă necăjește un fir de praf. Descult, cu
sandale sau dacă port pantofi el se adună, nu-l pot
ocoli. A nu cădea în praf a fost tăcuta-mi așteptare.
L-am văzut ieșind la lumină din picături de ploaie
călduță, picate pe iarbă.*

Și nu s-a prăpădit?

*Nu, copila mea, pentru că l-a îmbrățișat
sângele pământului.*

Ce floare frumoasă e aceasta, și e și roșie și
e și cu „suflet”, un suflet cât ea de mare. L-a întrebat
de unde vine?

*Are dor de cineva, dar lumea aceasta îi e
străină.*

Să rămână lipit de pământ?

*Privește copila mea, alt fir de praf, altă îm-
brățișare.*

Tată, să rămânem aici, în poiană, să iubim
culorile: azur, roșu, verde. Să nu lăsăm firul de praf
singur. E ostenit, să-l adăpostim sub pălăria unei ciu-
perci sau sub petala florii, sau pe frunza gorunului.
Poate va pune geană peste geană.

Au trecut dimineți și nopți multe. Veneam
singură, pășeam cu grijă pe pietre mari. Îmi era
teamă să nu strivesc firul de praf. Mă primea cu bu-
curie. Se îndrăgostise. Un fir de praf îndrăgostit de o
stea.

Aș vrea să ating cerul, dar cerul alunecă -
mi-a spus.

Nu-l poți atinge. Nimeni nu poate.

Un vânt rece coborât pe pământ a adormit
și frunzele și soarele. I-a așezat pe umeri haine din

ace de gheață adăpostindu-l pe o frunză cafenie. Au
început ploile. Firul de praf s-a întânit cu apa și a
devenit lut. Dintr-un bulgăre de lut a fost creat și
omul.

Tată, unde ești?

*Totul se desface în praf, copila mea, într-
un fir de praf.*

**Geanina Mihaela
Enache****TRANDAFIRUL
ALB**

*„Am auzit fel de fel de lucruri despre pasiune,
iubire și alte asemenea lucruri! Am citit și câteva
cărți cu povești de dragoste, telenovele de stors
lacrimi fără să mai tai ceapă! Ce tristețe, ce sufe-
rință, ce suspine... Doamne, parcă se termina lumea
la ei!*

*Privesc în jurul meu și mă minunez! O nebu-
nie generală îi cuprinde pe toți... Fel de fel de cu-
pluri la colț de stradă, pe culoare, în parcuri, în
curtea școlii. Gesturi mecanice, teatrale, mimând
«sentimente»! Se sărută, se îmbrățișează, sfidând
cu marea lor «dragoste» ritmul vieții cotidiene. Un
fel de morișcă la modă în care, dacă nu te prinzi,
ești socotit ciudat, defect..., mă rog ceva foarte
nașpa.*

*Se vorbește mult despre dragoste, despre
profundimea acestui sentiment și alte bla bla bla-uri
de genul ăsta, dar eu nu cred în așa ceva. Ce te
poate determina să iubești un băiat precum îți
iubești părinții, sau sora? Eu îi bat pe băieți, scot
limba și-mi bat joc cât pot de ei. Toți sunt la fel: in-
fantili, ridicoli, nesuferiți și triviali!”*

Așa gândeam și scriam în jurnalul meu, pâ-
nă într-o zi când am găsit în bancă un trandafir alb.
Am crezut că la uitat acolo cineva de la seral, dar a
doua zi am găsit altul și în zilele următoare la fel.

– Măi, care umbli cu chestii de-astea? stri-
gam eu ridicând trandafirul. Băieții își făceau nu-
mărul obișnuit de bășcălie, doar fetele tăceau și pri-
veau cu oarecare invidie. Cum îmi plac foarte mult
florile și în general trandafirii, îi luam totuși acasă
și îi puneam în camera mea. Fără să-mi spună ceva,
mama zâmbea cu subînțele.

La început nu prea mă interesa cine își

Lecturi în cenacul „Agatha Grigorescu Bacovia”

cheltuia banii pentru un joc *tâmpit*, dar treptat, treptat a început să mă roadă curiozitatea. Se îngroșa gluma, trecuse mai bine de o lună și în fiecare zi, în banca mea, dimineața, găseam trandafirul alb.

Normal ar fi fost ca „eroul” să vină să-mi spună că el este, convins că m-a făcut „praf” și că o să-i cad la picioare.

Faptul că nu se descompira, că nu cerea nimic, îmi demonta încet, încet orice supoziție. Indiferent ce făceam acasă, fără să-mi dau seama, mă trezeam luând în mână unul din trandafirii primiți.

Ce ciudat! Simțeam un fel de plăcere launtrică să-i privesc, mă trezeam mângâindu-i... O așteptare nerostită începea să-și desăvârșească acum, în mine, menirea și bănuiam că există în toate un altfel de rost decât cel de până acum. Gândurile nu-mi dădeau pace... Logica elementară mă obliga să concluzionez că trandafirii sînt puși de unul din colegii mei de clasă. Nu mi-ar fi plăcut asta!

Îmi erau toți simpatici, erau doar colegii mei cu care îmi petreceam mare parte din timp, dar nici unul din ei nu putea depăși bariera, care din păcate - în viziunea mea - le limita gândire la lucruri și purtări copilărești, repetative, stereotipe, de multe ori chiar enervante.

În afara faptului că, în fiecare zi, același trandafir îmi provoca neliniște, curiozitate și... stres, totul în viața mea era neschimbat. Dimineți banale, zile plictisitoare, glumele nesărate ale colegelor... Toate astea le împărțeam cu vechiul și statornicul meu prieten din copilărie, Dan, fiul administratorului școlii, cel care îmi suporta fiecare toană. Cu un an mai mare decât mine, l-am cunoscut din prima zi de școală generală și, apoi, am dat de el și în liceu. Cam prostuț din fire și tăcut, mă împiedicam de el la fiecare pas. Dacă pierdeam microbuzul el era vinovat pentru asta. Dacă îmi vărsam cafeaua, pe el îmi descărcam nervii... Când profesoara de mate m-a prins cu tema nefăcută și el a rîs, doar Dumnezeu știe ce i-a pățit pielea. Uneori chiar îi spuneam că nu îl suport, că nu vreau să îl mai văd. Totuși, privirea lui răbdătoare și zâmbetul naiv îmi răscoleau uneori gândurile. Cu el împărțeam nervii, dar și lacrimile și emoțiile. Cu el „bârfeam” plictisindu-l zinic cu observații răutăcioase despre necunoscutul care-mi lăsa trandafiri pe bancă. De câteva zile nu-mi ieșea din minte tipul din echipa de baschet care mă privea într-un anume fel. Uneori îmi dădea fiori, alteori îmi venea să îi rup gâtul. Mă întrebam dacă el e pateticul care îmi aduce fiori.

Într-una din zile, când am intrat în clasă,

colegele îmi rupseseră trandafirul și făceau glume nesărate. Pe jos erau risipite petale albe, ca o ninsoare spulberată... Am simțit revoltă și indignare. Am ieșit plângând și am dat cu ochii de tipul de la baschet. Mă privea năuc. I-am reproșat cu năduf: „Îți place că sunt bătaia lor de joc? Tu m-ai adus în halul ăsta!”

M-a privit nedumerit...

În acea zi am luat o decizie. I-am încredințat lui Dan misiunea de a-l găsi pe romanticul misterios. Trebuia să aflu adevărul, trebuia să știu cine este cel care îmi tulbura liniștea. Bietul Dan... l-am amenințat că nu v-a scăpa nevătămat din mâinile mele dacă nu îmi aduce „vinovatul”. Mă privea îngândurat...

În ultimele dimineți eram nerăbdătoare să ajung la școală. Îmi era dor de trandafirul meu care mă aștepta mereu tăcut, doar el ascunzând taina adevărului. Începusem să-l iubesc. Camera mea, mirosind a trandafiri proaspeți, era așa de frumoasă!

A doua zi, dimineața, pe bancă nu era nici un trandafir... Nu îmi venea să cred! Mă simțeam pustie...ceva lipsea din mine. Nu m-am putut concentra la ore... am avut o zi proastă. Dan încă nu răspundea la telefon și lipsise de la școală.

Următoarea zi a fost și mai pustie. Nici un trandafir... Realizam, în sfârșit, cât iubeam acel dar. Aveam nevoie să simt „prezența” din spatele lui... Mă simțeam părăsită... Întrebând de Dan am aflat că e internat în spital... Dan la spital? O, Doamne, de ce am refuzat să văd că el nu se simte bine? Am fost atât de idioată și egoistă...

Dan... prietenul meu bun și răbdător... Am rîs ultima dată de el când i-am văzut mica rană de pe mână... S-a fâstăcit și mi-a spus că s-a înțepat.... Iar acum e la spital? Și eu m-am gândit doar la trandafirul care lipsea de pe bancă...

Dumnezeule, am înțeles, în sfârșit, totul. Era ca și cum un vâl mi s-a ridicat de pe ochi. Dan... niciodată nu am observat cât crescuse, că nu mai era acel împiedicat veșnic cu zgârieturi în coate și răni în genunchi. Era acum un adolescent romantic... În prezența lui m-am simțit mereu în siguranță și confortabil. Acum înțeleg că el m-a suportat mereu pentru că avea un motiv. Mă iubea, dar timiditatea îl împiedica să îmi spună. Cât l-am rănit! Mă voi putea ierta vreodată...? Cum mă va ierta el?!

Cu lacrimi în ochi am alergat la florăria din colțul străzii. Am cumpărat un trandafir alb și am chemat un taxi. Am coborât la poarta spitalului.

Tremurând, fără cuvinte, fără glas, am în-

trebat de el... O asistentă m-a îndrumat către salon. Inima îmi bătea nebunește, tâmpile îmi zvâcneau...totul se învârtea în jurul meu.

Dan era... atât de palid, dar, când m-a zărit, obrajii lui s-au îmbujorat. M-am așezat lângă patul lui, încercând să-mi ascund lacrimile.

„Mi-ai dăruit atâta pace, lumină și bucurie, iar eu am fost prea oarbă ca să pot vedea. Tu m-ai făcut să înțeleg ce înseamnă să iubești și să fii iubit..., dezinteresat, simplu, adevărat...! Acum eu îți ofer un trandafir alb și o promisiune : Nu am să te las singur niciodată!”

„Te iubesc” - a șoptit el timid.

Sebastian Tudor

LINIȘTEA

Cei doi tăceau... Se uitau unul la celălalt ca doi necunoscuți. Erau ca doi aștrii orbitori în tăcerea eternității. Doreau liniște, multă liniște, ca să poată trăi în armonie cu universul lor.

Ce este „liniștea” în adevăratul sens al cuvântului? Totul începe cu ea, începe și se termină. Tăcerea este înainte de naștere și după moarte, în timp ce viața e zgomotul dintre cele două eternități de liniște...

Și tu, omule, îndreaptă-ți privirea spre pădurea ființelor necuvântătoare! Coroana naturii își face treaba maiestuoasă fără a spune vreun cuvânt, o face în liniște, de parcă o zeităte i-a ordonat să amuțească veșnic.

Omule păgân, fă-ți bagajele și mută-te în biserică! Venerază ca un câine altarul liniștii tale! Dacă raiul ar vorbi vreodată, să fii sigur că ai fi primul purtător de cuvânt adevărat.

Dacă nu îți convine, du-te la un muzeu sau citește o carte! Arta îți vorbește și te liniștește. Artistului îi trebuie freacă din liniștii ca să nu se oprească din drumul spre vis.

Arta s-a născut bolnavă, dar a fost retușată. Și noi ne-am născut la fel, și noi vom fi în curând normali, dar după o eră de tăcere. Avem nevoie de o rază de soare la streșina așteptării, acolo unde singurul sunet este acela al apei picurânde.

De acum, dragă omule, pleacă în căutarea tăcerii! Eu am găsit-o deja, se afla încuiată în inimă. Dacă și tu ai inimă, vei putea s-o găsești. Dacă nu,

așteaptă până la sfârșit. O vei găsi în veșnicia care te așteaptă...

Andreea Barbu

GÂNDURILE UNUI ZARZĂR

Până târziu, noaptea, săracul zarzăr plângea la fereastră împodobită:

—Cum să dormi? Cum să închizi ochii? Cum să fii liniștit când ești un simplu zarzăr?

Gânduri invadeau mintea zarzărului, până când soarele a aprins glasurile și chipurile primăverii.

Zarzărul de la fereastră era ostenit. Prospețimea noului anotimp parcă îl făcea și mai rău să plângă. Tot ce era acolo: pomul cu trunchiul și crengele sale, floarea, parfumul, cerul, glasurile... Dar nu era de ajuns; le lipsea ceva - dragostea!

Spre seară, crengele erau știrbe ca surâsul babelor. Fără vânt, frunzele cădeau mereu, îngălbenind pe jos și, într-o zi, a simțit cu inima mirarea neagră a morții și a surâs melancolic cu tâmplă reze-mată de pumn, fără să vadă nimic. Această a fost întâia primăvară a zarzărului care își depășise copilăria, oprindu-se pe hotarul ei dintâi cu lumina și apoi cu umbră, care din floare s-a născut.

De ce era trist zarzărul? Nu îi era acordată destulă atenție? Ba da! Toată lumea era foarte atentă cu el, însă el voia pe cineva doar pentru el, pe cineva care să îi acorde atenție doar lui. De asta avea nevoie zarzărul, doar că, din perspectiva lui, chiar dacă își dorea, era imposibil să-și împlinească visul.

Ferma era pustie, până când... apărut o fată. Cum o văzu, zarzărul își dădu seama că are ceva special. Acum, tot ce trebuia să facă zarzărul, era să afle ce îl atrăgea la ea. Era o fată simplă, cu părul bălai și inelat, cu buzele crăpate și ochii... acei ochi pe care nu îi vezi la o fată obișnuită. Acei ochi care de la întâia privire îți transmit toată povestea vieții.

În fiecare zi, fata se ducea la zarzăr să îl vadă, câteodată fără motiv, dar fără motiv este cel mai mare motiv. Zilele treceau încet, încet... și vacanța s-a terminat, iar fata a trebuit să plece. Înainte de a pleca, a venit la zarzăr și i-a spus:

—Tu vii cu mine !

Acum și-a dat seama ce era special la ea. Totul!

ESEU

PREMIUL REVISTEI FEREASTRA

Revista **Fereastră** a oferit un premiu special la prima ediție a concursului **O VIAȚĂ DE OM – UN DESTIN DE ȚARĂ**, (SECȚIUNEA ESEU) organizat de Liceul Teoretic Pogoanele, județul Buzău (Director prof. **Buga Ionuț**, organizator prof. **Niculescu-Oglinzanu Oana**).

Premiul i-a revenit elevului **Stroe Gheorghe**, de la Colegiul Tehnic Buzău (Profesor coordonator **Barbu Corina**)

ELENA VĂCĂRESCU – AMBASADOAREA SUFLETULUI ROMÂNESC

Elena Văcărescu, *ambasadoarea sufletului românesc*, după cum au numit-o cu admirație Nicolae Iorga și Camil Petrescu, s-a pus neîncetat în slujba culturii române și afirmării spiritului național, printr-o vastă activitate în timpul exilului său din Occident. Scriitoare și om politic deopotrivă, inteligentă și instruită, pe care spiritele cel mai luminate ale veacului nostru au înconjurat-o cu admirație și prețuire, a avut o viață neobișnuită - împlinită prin muncă, poezie și elocință - trăind în preajma tronurilor regale și în singurătatea scrisului. Elena Văcărescu este cunoscută publicului larg mai ales datorită logodnei nefericite cu Ferdinand, prințul moștenitor al tronului României, decât grație ideilor și operei care au impus-o în fruntea unei serii de diplomați culturali, cu nimic mai prejos și în tot cazul mai cunoscuți opiniei publice decât politicienii de carieră. De aceea, credem că se impune o reconsiderare din perspectiva mai sus amintită.

Repere biografice

Viitoarea scriitoare s-a născut în anul 1864 în București¹. Tatăl² provenea dintr-o veche familie de boieri munteni, patrioți și literați deopotrivă, care îi dăduseră pe cultivatul Ienăchiță Văcărescu sau pe curajosul Ioan. Mama sa a îmbogățit blazonul Văcăreștilor cu stema Fălcoienilor, boieri olteni cunoscuți din timpul lui Mihai Viteazul, lipsiți de talente literare, nu însă și de priceperea în administrarea treburilor statului. Elencuța și-a împărțit copilăria între

moșia bunicilor săi de la Fălcoi, de pe malul drept al Oltului, și conacul de la Văcăreștii Dâmboviței, unde a descoperit nu numai plăcerea lecturii, dar și pe cea a petrecerii timpului în natură sau a explorării satului din apropiere. După primele lecții luate în familie, cu guvernante și profesori particulari, ajunge, în anul 1879, la Paris, unde și-a întregit instrucția, frecventând, la Sorbona, cursuri de literatură, filozofie, istorie, estetică, predate de mari erudiți precum: Gaston Paris, Ernst Renan, Paul Janet, G. Boissier. S-a întors în țară, în anul 1888, plină de grație, cultivată și cu un imens izvor de idei noi. A devenit domnișoară de onoare a reginei Elisabeta a României, acesta fiind și evenimentul decisiv care i-a schimbat viața.

Așa cum se înfățișa la vârsta de 22 ani, înzestrată cu atâtea calități³, Elena Văcărescu i-a trezit o mare pasiune lui Ferdinand, nepotul lui Carol I, prințul moștenitor al tronului României, care s-a îndrăgostit de ea. Dragostea era împărtășită, încurajată și vegheată de Carmen Sylva, astfel încât, în anul 1891, are loc logodna celor doi tineri⁴. Dar, la câteva luni, logodna a fost desfăcută, fiind memorabilă replica liderului conservatorilor, Lascăr Catargiu, care a declarat tranșant: „Aiasta nu se poate, Maiestate!”. În zadar a amenințat Ferdinand cu sinuciderea, fiind trimis în garnizoană, iar Elena împreună cu Elisabeta în Italia.⁵ În ianuarie 1893, Ferdinand s-a căsătorit cu Maria de Edinburg.⁶

După acest nefericit eveniment, viața personală a Elenei Văcărescu s-a identificat numai cu activitatea cultural-diplomatică. În dramatica-i descumpănire, „și-a ascuns durerea”, în Italia, unde șederea i-a fost înseninată de prezența lui D. Zamfirescu, atașat cultural la Roma, și de întâlnirea cu Nietzsche⁷ și d'Annunzio, de ultimul legând-o o frumoasă prietenie. Fragmente din existența lor, au intrat, peste ani, în amintirile exilatei. În anul 1895, i s-a îngăduit să revină în țară. Reședința permanentă i-a devenit însă Franța, la Paris, „colț de patrie românească”, de unde, primăvara și vara, venea „acasă”, la Văcărești, „pământ al poeziei”. Așadar, viața sa personală a constituit o permanentă pendulare între România și Franța.

Activitatea cultural - politică

Paul Valéry spunea că în *Elena Văcărescu coexistă poetul cu un politician admirabil*⁸. Mai întâi, se constată că activitatea culturală este bogată, remarcându-se mai ales în ceea ce privește poezia. Volumele de versuri s-au succedat unele după altele, ajutând-o să se individualizeze între poeții vremii. În anul 1896, a apărut **Suflet împăcat**, în anul 1903,

Luciri și flăcări, în 1908, **Grădina dorului**, în 1914, **Din somn trezită**, iar în 1927, **În aurul serii**. Motivele poetice sunt variate, dominant fiind însă cel erotic, iar poezia Elenei este năvalnică, hrănită bogat de pasiunea nedisimulată, de un lirism debordant.

Universul plin de mistere al folclorului românesc a preocupat-o, ilustrându-se în interesul manifestat de culegerea baladelor, miturilor, doinelor și eresurilor. Încă din anul 1889, a publicat volumul **Rapsodul Dâmboviței**, o culegere de cântece și balade *culese din gura poporului*, prelucrate de ea, în versuri lungi, fără rimă, dar remarcabile prin cadența lor interioară. În anul 1918, publică romanul **Vraja**, în care valorifică mituri populare românești. Lumea eresurilor populare nu lipsește nici în cele două scurte lucrări dramatice, **Stana** (1904) și **Pe urma dragostei** (1905). Cântecele și muzica populară stau la temelia libretului de operă **Cobzarul**, dramă lirică în două acte, jucată în anul 1909 la Monte Carlo, iar în anul 1919, la Paris. A fost prima operă cu subiect românesc, prezentată în străinătate, cu destule aprecieri, cu siguranță, datorită „exotismului” ei, și cu unele ecouri în România.

Succesul dobândit prin poezie, prin cultura și farmecul personal au impus-o în peisajul cultural al Parisului. Frecvența saloane literare, primea, în propriul salon⁹, lua contacta cu mari personalități politice și artistice, printre care se aflau Jules Lemaître, Maurice Barrès, Gaston Deschamps, Paul Deschanel (viitor președinte al Franței). Ed. Herriot, J. Richepin. Dintre scriitorii vremii i-au fost aproape Anatole France, Pierre Loti, Francis Jammes, François Coppée, Ed. Rostand, Leon Daudet, Marcel Prévost, Anna de Noailles (Româncă și ea), Mistral, Marcel Proust, Paul Valéry și alții. Dintre artiști, Sarah Bernhardt, Eleonora Duse, Mounet-Sully, romanul Ed. De Max. Peste ani, multora din acești „prieteni și apropiați”, le-a închinat pagini de evocare, scrise cu un viu sentiment al pietății, publicând, unele din ele, în culegerea **Mémorial d'un mode mineur**¹⁰.

Nu a rămas numai între pereții saloanelor și în fotoliile reuniunilor literare sau mondene. A simțit nevoia să se adreseze oamenilor, le-a căutat înțelegerea și afecțiunea. A călătorit mult, susținând conferințe, pentru că avea și darul elocinței, la „Universités des Annales” și în orașele Franței, ca și în Anglia, Spania, Elveția, Italia, Olanda, Statele Unite. De mare răsunet au fost conferințele pe care le-a ținut împreună cu Paul Valéry, vorbind Despre poezie, despre Romantismul de astăzi, despre Dans și poezii săi și despre multe alte subiecte, expunându-și ideile într-o formă cursivă, impecabilă, cu respectarea tuturor normelor retorice clasice.

A publicat în numeroase ziare pariziene, a trimis colaborări în țară, la „Convorbiri literare”, „Revista literară”, „Flacăra”, „Luceafărul”, „Rampa”. A înființat la București, în anul 1913, după modelul francez, „Cercul Analelor”, o societate de conferințe, unde a urcat la tribună, alături de N. Iorga, D. Gusti, O. Goga, V. Eftimiu, fiind în toate locurile, cum a și afirmat un *mesager al țării sale în străinătate și chiar în propria țară*.

Nu în ultimul rând, amintim și implicarea în organizațiile culturale feministe, deoarece constata-se că femeia avea un rol de supusă¹¹, mentalitate observată chiar la tatăl său. Elena constata că dincolo de dragostea și grija lui pentru familie era „foarte duios, dar convins de inferioritatea de ideea inferiorității femeii în orice domeniu”¹². A fost membră în grupul „Femina”, care a fondat în anul 1904 un premiu literar, echivalent al premiului Goncourt, dar care nu recompensa decât pe femeile scriitoare. În „Femina” Elena Văcărescu a fost elementul cel mai activ și premiul a purtat mai târziu numele ei. Lunga experiență și activitatea în câmpul literar au făcut o autoritate respectată și foarte ascultată și chiar autoritară de multe ori¹³.

Activitatea politică a Elenei are și o etapă premergătoare mării Conferințe de la Paris, din anul 1919. Cât a stat la palat ca domnișoară de onoare a Elisabetei, s-a bucurat de încrederea regelui Carol, care-i dădea diverse sarcini de îndeplinit, remarcându-se ca un bun observator. Etapa politică semnificativă a Elenei Văcărescu a început în cursul Marelui Război¹⁴, când a desfășurat o activitate realmente prodigioasă pentru susținerea cauzei românești. Grație ei, au luat cuvântul în favoarea României personalități franceze de primă mărime E. Herriot și Aristide Briand. Casa ei ospitalieră era o mică oază românească: „*în depărtata Franță, pe malul august al Senei îmi transportasem penaiții și un fragment din ființa românească. Sălașul meu provizoriu a fost întotdeauna un colț de patrie românească*.”¹⁵.

Când s-a încheiat războiul, a fost membră a delegației române la Conferința de pace de la Paris, fiind de față la semnarea tratatului prin care se consfințeau noile granițe ale României. Franța i-a fost și ea recunoscătoare acordându-i *Legiunea de onoare*, iar mareșalul Foch chiar a felicitat-o personal. În anul 1920, ca urmare a inteligenței practice și priceperii în politica europeană a fost numită membră a delegației române la Societatea Națiunilor. Timp de douăzeci de ani, între anii 1920-1940, a lucrat, fără osteneală, pentru cauza păcii. La Geneva, a colaborat cu mari nume ale politicii europene: Herriot, Briand, Chamberlain, Litvinov, Be-

neș, secondându-l în toate pe Nicolae Titulescu, *marele Titus*, cum îl numea, și căruia i-a rezervat un loc privilegiat în paginile sale memorialistice. Susținea constant conferințe, înflăcărand și convingând prin argumente și demonstrații încărcate de pasiune. A fost o mare oratoare. Când vorbea „*această doamnă maiestuoasă, își amintea un contemporan, îmbrăcată în mătase neagră, cu pălărie neagră, împodobită cu o voaletă tot neagră, hotelurile se goleau și sala de conferințe se umplea*”.

A fost membră fondatoare, alături de Paul Valéry, a **Institutului Internațional de Colaborare Intelectuală**, această *bunică a Ligii Națiunilor se interesa de toate: de destinul literelor, de soarta copiilor, de mișcarea feministă; ținea conferințe, scria în presa timpului, preocupată de ideea păcii și a solidarității umane și intelectuale.*”

Meritele sale, mai ales în plan politic, au fost recompensate în anul 1925, când a fost aleasă membru corespondent al Academiei Române, fiind prima femeie care a intrat în acest for. Discursul de recepție l-a ținut în anul 1934, când se afla la București pentru „*săptămâna Elena Văcărescu*”, fiind sărbătorită și la Paris unde a apărut un volum **Hommage a Helene Vacaresco**.

După cel de-al doilea Război Mondial, în august 1946, a fost numită membru în delegația de la Conferința de pace de la Paris. Atunci a fost sărbătorită la delegația română din capitala Franței pentru cînzeci de ani de activitate, ca *ambasadoare a culturii române*, prinzându-i-se în piept **Marea Cruce a Coroanei României**. S-a bucurat, cu toată îndreptățirea, de o mare și adevărată glorie, pe care a pus-o în serviciul țării, iubită deschis și cu un nemăsurat orgoliu. *Mai mult de o jumătate de veac și după o rană nevindecabilă, dragostea de țară, scrie ea, în ultimele sale pagini, mi-a dominat viața. Fără cămin, fără avere, fără soț, fără iubit, fără copii, România mi-a devenit singura și devoranta mea iubire...și această iubire nu mi-a fost, nicicând înșelată.*

A murit la 17 februarie 1947. Verișoara sa, Alexandra Fălcoianu, nedespărțită de ea timp de o ju-

mătate de veac, în acel an în care situația internațională era nelimpetizată, neputând duce la îndeplinire dorința Elenei de a fi înmormântată în țară, a depus provizoriu corpul în cripta *Capetei române* din Paris. Cu sprijinul generalului Catroux, maestru al Ordinului Legiunea de onoare, a intervenit pe lângă legația română din Paris pentru a se lua toate măsurile în vederea aducerii în țară a rămășițelor unei „*bune românce*”. Astfel, sicriul a fost adus în țară, abia în martie 1959. S-a conferit un caracter oficial ceremoniei, având loc o primire cu fast în gara Băneasa, cu covor roșu așternut de la vagon la furgonul mortuar. Membrii ai guvernului, ai Academiei, reprezentanți din lumea scrisului și artelor au primit-o pe Elena. În ziua de 5 septembrie 1959, rămășițele ei au fost depuse lângă părinții ei, lângă Ienichiță și lângă Iancu Văcărescu pentru a-și dormi somnul de veci în pământul strămoșesc pe care l-a iubit și respectat.

Elena Văcărescu a fost, așadar, o personalitate excepțională, un personaj care a aparținut mării istorii. A înfățișa spectacolul unei individualități atât de bogate, colorate, nuanțate, ceea ce nu este deloc facil, afirmându-și cu mândrie sufletul românesc.

NOTE

1. *Elena Văcărescu, Romanul vieții mele*, Editura Cronica, 1997
2. *Emanoil Hagi-Moscu, București: amintirile unui oraș: ziduri vechi, ființe dispărute*, p. 221.
3. *Părerile sunt împărțite. Apare ca fiind grațioasă, cu un bogat păr negru, dar ceea ce l-a făcut pe Ferdinand să aprecieze la ea a fost o cultură enciclopedică. Totuși, s-a spus că Elena nu ar fi fost frumoasă și încă de tânără avea aplecare spre îngrășare și miopia de care suferea, în loc de a-i îndulci privirea, dimpotrivă o urătea. Totuși, s-a vorbit admirativ despre pielea sa albă, de o carnație ca a crinului.*
4. *Ferdinand îi spunea, topit, Elenei Văcărescu „Micuțule”, iar aceasta îl alinta „Nando”*
5. *Frumoasa poveste a avut consecințesimțite ca fiind deosebit de neplăcute pentru Elencuța, dar și pentru familia ei. S-a spus că multe persoane din societatea bucureșteană au a evitat să mai aibă legături cu familia Văcărescu. În Emanoil Hagi-Moscu, București: amintirile unui oraș: ziduri vechi, ființe dispărute.*
6. *E. Hagi-Moscu*, op. cit., p. 217; http://www.formula-as.ro/reviste_582_589_o_iubire_interzisă.html.
7. *Cristina Ionică, Nietzsche fără „t” și alte amintiri*, în *Observator Cultural*, nr. 126, 23-29 iulie 2002, p. 9.
8. *Ion Buzași, Patria în suflet mi-e singura comoară*, în *Steaua*, 1997, nr. 4-6, p. 40.
9. *E. Hagi-Moscu*, op. cit., p. 217.
10. *E. Văcărescu*, op. cit., p. 18.
11. *Amalia Vasilescu, Imaginarul despre femeie în Vechiul Regat între pozitiv și negativ*, <http://www.unibuc.ro>
12. *Elena Văcărescu, Din amintirile Elencuței Văcărescu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1989, p. 30.
13. *Alex Ciorănescu, Domnișoara Văcărescu*, în *Adevărul literar și artistic*, 17 decembrie 1995, p. 3.
14. *E. Hagi-Moscu*, op. cit., p. 217.
15. *Ana Haranga, Andre Gide către Elena Văcărescu*, în *ARC*, 1994, nr. 3-4, p. 15.

Geo Galetaru

POEME**Poezia**

Ce este poezia
Nu vă mișcați
Nu cereți cuvântul străin
Am fost pe maluri abstracte și am văzut
Trupuri în moleculele vântului
Veți duce pe umeri
Povara a ceea ce nu sunteți
Ce este poezia
E duminică și cineva vă ține de mână
Cineva se ia la întrecere cu umbra
Cândva veți spune: am ajuns
Am învins depărtarea cu
Măinile noastre fragile

Cineva crește zăpezi

Cineva care vede
Cineva care știe tehnica umbrei
Înțelesurile sar din carapace
Îți înțeapă retina cu galopul lor fierbinte
Aici e o țară cu ierni albastre în păr
Aici cineva deschide fereastra și plânge
Cineva crește zăpezi în palmele singurătății

Copacul din vis

El vrea să fie ceea ce este
Ascultă căderea apei în veac
Respiră în regatul cu fluturi
Puntea e fragilă
Mâna tremură pe vocale zilei de ieri
E toamnă
Se aud pașii amurgului
Dar el vrea să fie ceea ce este
Departe de oglinzi de solstiții înșelătoare
Doar el și copacul acela albastru
Din vis

Așteptare

Curând se va duce și septembrie
Nu e bine să lăsăm nimic în urmă
Umbra încă adulmecă norii
Acele bastioane ale sufletului dezlănțuit

Cândva la temelia flăcării
Ca o beție rece pe câmpia atroce
Mamă
Tălpile mele vindecă iarna de singurătate
Un felinar lucid ca o absență
Curând se va duce și septembrie
Hainele miros deja a trădare târzie
Îngerul stă cuminte în colț și așteaptă

Spații

Câte coline apun câte cuvinte ca o rană îngândurată
Rugăciunea de seară pe râurile fără stăpân
Poate va veni pasărea într-o zi când vom fi plecați
La drum cu soarele care-și uită umbra în noi
Poate cineva știe totul în dimineața atroce
Poate cel care trece deține secretul
Un abur ne ține de mână ne strânge de beregată
Și țipătul întârzie ca un cocor rănit
Câte coline apun câte cuvinte
Doar râsul celor care privesc de pe malul celălalt
Trupuri străine într-o iarnă fără sfârșit
Spații în care clădim singurătăți necesare

Cândva vom fi

Cândva vom fi în întâmplările acelea
Despre care nu vorbește nimeni
Un prag nevindecat în calea călătorului
O iarnă care uimește carnea
Spațiul dintre tâmplă și regnul amnezic
Copilăria oglinzii într-o intransigență prosperă

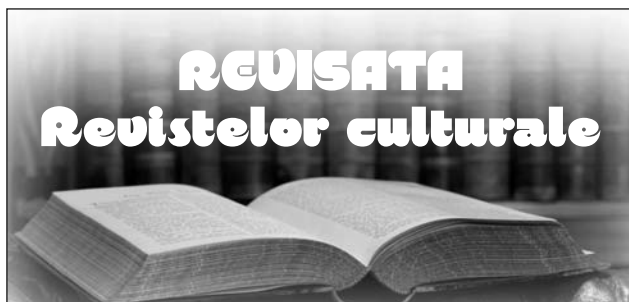
Cândva vom fi în întâmplările acelea
Capcana care înobilează somnul

Visul rămâne
Arma secretă a dimineții

Mai aproape de tine

Niciodată n-am fost mai aproape de tine
Niciodată nu ți-am simțit ca acum
Respirația frenetică pe obrazul bântuit de iarnă
Și vine un timp al colinelor reci
Al uzurpării de sine
Când caut cu disperare pasărea pe cerul inexistent
Când dau la o parte șuvița albastră a zilei
Cu mâinile care nu mai știu decât alfabetul
singurătății

Niciodată n-am fost mai aproape de tine
Te contemp lu ca pe o floare a dezastrului
Arunc cheia în urmă și alerg
În brațele tale care mă sufocă în vis
(Din volumul **Mesagerul obscur**, apărut recent, care va fi comentat în numărul viitor al revistei)

ATENEU

Anul 52 • nr. 548 • aprilie 2015

♦ **Lucia Olaru Nenati** adresează urări și gânduri bune la o frumoasă aniversare, notând despre septuagenarul eseist și critic literar **Theodor Codreanu**: „El este, în primul rând și în chip emblematic, Profesorul de liceu, acela care, fără a fi un grande al retoricii, este pătruns organic de simțul datoriei de-a nu fușeri (oare nu e prea neortodox acest termen, totuși expresiv?) sacrosancta materie a limbii și literaturii române (...) Dar nu e doar atât; profesorul acesta ce a predat o viață într-un orașel din marginea Moldovei (interioare!) nu s-a mulțumit să urmărească în chip conștiințios buchea cărții scrise de alții, ci a cercetat singur vastul teritoriu literar, devenind el însuși un cercetător - dar și un descoperitor! - a numeroase aspecte neobservate sau greșit statuate, cu nimic mai prejos decât cei aflați în înstitutiile academice ale marilor metropole. (...)

Dar, de fapt, specializarea sa nu e doar aceea de diagnostician al acestui domeniu bine delimitat, ci se întinde mult peste granițele acestor limite, el știind a privi și a rosti sentințe analitice ale întregii noastre evoluții socio-politice de care ține, în mod inevitabil și inerent, și evoluția culturii și literaturii.”

♦ Scormonind **Prin subteranele dostoevskiene (36)**, Ion Fercu se apoeie de „prăpastia dintre doi uriași” - Dostoievski și Tolstoi: „Iată un fragment din dialogul dintre Lev Tolstoi și Rusanov, un admirator al său: «- Amintirile din casa morților sunt excelente, dar nu pot avea o părere prea bună despre celelalte cărți ale lui Dostoievski. Mi se citează anumite pasaje. Și, întradevăr, există pe ici, pe colo pasaje foarte frumoase, dar, în ansamblu, este execrabil! Un stil înzorzonat; o căutare continuă a originalității în zugrăvirea caracterelor; și aceste caractere, ca să spun așa, sunt abia schițate. Dostoievski vorbește, vorbește și, până la sfârșit, nu

rămâne decât un fel de ceață plutind peste tot ce a voit să dovedească. Găsim la dânsul un amestec bizar al celor mai înalte concepții creștine cu panegiricul războiului, supunerea față de împărat, guvern și popi...

- Ați citit *Frații Karamazov*? întrebă Rusanov.

- N-am putut să merg până la capăt! mărturisii Tolstoi.

- Dar *Crimă și pedeapsă*? Este cea mai bună carte a lui! Ce credeți?

- Citiți câteva capitole de la început și veți ghici tot ce va urma, tot romanul» (Apud Henri Troyat, *Viața lui Tolstoi*, vol. al III-lea, Editura Minerva, București, 1973, pag. 302-304).

Mai mult decât orice, Lev Tolstoi îi reproșea lui Dostoievski exagerările, neverosimilitățile, «arta informă», greșelile de gramatică, mania de a multiplica personajele epileptice, alcoolice sau paranoice. «Dacă prințul Mișkin ar fi fost o ființă sănătoasă, naivitatea inimii sale, curățenia lui înăscută ne-ar fi mișcat adânc, zicea el. Dar lui Dostoievski i-a lipsit curajul să-l descrie ca pe un om sănătos. De altfel, lui nu-i plăceau oamenii sănătoși. Era sigur că, deoarece era și el bolnav, întregul univers era la fel» (Ibidem)... E drept că, la rândul-i, Dostoievski scrisese despre Anna Karenina că este un roman destul de plicticos și deloc extraordinar”

Dar... „La începutul anului 1881” - imediat după moartea lui Dostoievski - Tolstoi îi scrie lui N.N. Strahov emoționanta scrisoare care a făcut valvă în istoria literaturii: «Cât aș dori să pot spune tot ce simt despre Dostoievski. Dumnezeuastră, descriindu-vă sentimentele, ați exprimat o parte din ale mele. Nu l-am văzut niciodată pe acest om și nu am avut niciodată legături directe cu el, și, când a murit, am înțeles deodată că el mi-a fost omul cel mai apropiat, cel mai drag și mai necesar. Am fost scriitor și scriitorii sunt cu toții orgolioși, invidioși, în orice caz eu sunt un asemenea scriitor. Dar nu mi-a trecut niciodată prin cap să mă măsoar cu el - niciodată. (...) Și dintr-odată la masă - prânzeam singur, întârziaseam - citeam: a murit. Și mi-am pierdut un anume reazăm. M-am zăpăcit, iar apoi mi-am dat seama că mi-a fost de drag, și am plâns și mai plâng și acum”

Anul 52 • nr. 549 • mai 2015

♦ Acest număr din revista băcăuană publică două articole de istorie literară, despre Agatha Grigorescu Bacovia, soția marelui melancolic al literaturii noastre și patroana spirituală a revistei **Fereastră**. În primul dintre ele, **Nicolae Scurtu** comen-

tează o scrisoare inedită a scriitoarei născute la Mizil, adresată lui Camil Petrescu, în momentul pensionării poetului și încadrării sale necorespunzătoare de către Consiliul Casei de Pensii a Scriitorilor:

„Mult stimat domnule Cezar Petrescu,

Recurg la aceste rânduri ca să vă aduc la cunoștință un fapt de o uluitoare nedreptate ce se face poetului Bacovia, al cărui prieten v-ați dovedit prin frumoasele rânduri ce ați scris despre el (...). Nu e nici un an, de când, cu ocazia înființării Casei de Pensii a Scriitorilor, pe care marele și generosul nostru suveran a înțeles să o creeze și legifereze, cu scopul de a stimula și încorona activitatea și existența marelor, realelor talente. (...) În decembrie 1939, a fost și poetul invitat să-și ceară drepturile de pensionare și după lege, dar mai ales după criteriul de mai sus, trebuia să i se aplice categoria V așa cum i s-a aplicat lui d[omnu]l Arghezi, cu care i-a împărțit M[aiestatea] S[a] Regele, Premiul Național pentru Poezie.

Aceleași decorații, aceleași premii, ba unul în plus lui Bacovia, cel al Minist[erului] Artelor.

Chiar în ce privește aportul numeric al timbrului de pe urma unor lucrări numeroase, nu i se mai putea aplica lui Bacovia căci este în lege următorul aliniat: „Această clauză nu se mai aplică celor ce la promulgarea legii vor avea vârsta de 55 ani“. Or Bacovia avea atunci 58 de ani. Pensionându-se 32 de scriitori, Consiliul C[asei] de P[ensii] a S[criitorilor] găsește cu cale să-i aplice poetului categoria III, adică abia după Cazaban, C[orneliu] Moldovanu, H[ortensia] P[apadat]-Bengescu, Ludovic Daus, categorisiți în a IV categorie la 20.000 de lei lunar.

Faptul acesta constituie p[entru] poet o jignire și o umilință, pe lângă frustrarea drepturilor materiale, căci cu cei 10.000 lei mai puțin decât merita, încât se pare că nici domniile lor nu cutează să-i facă cunoscut, căci nu a primit un răspuns oficial. Eu am aflat, fără să-i comunic poetului.”

Agatha Bacovia

Profesoară și publicistă

Membră a S[ocietății] S[criitorilor] R[omâni]

Intervenția lui Cezar Petrescu - notează Nicolae Scurtu - se produce, are efect imediat, iar poetul George Bacovia primește de la Casa de Pensii a Scriitorilor suma de 20.000 lunar, reprezentând o pensie acceptabilă și în conformitate cu valoarea estetică a operei sale.

♦ În **Addenda la O istorie vie a revistei «Ateneu»**, **Victor Mitocaru** consemnează: „Când vine vorba de revista Ateneu, ipostaza de «agent literar» trece în prim-plan, prezența fizică și spirituală a Agathe constituind o energică participare la

renașterea poetului în postumitate. Pe cât de originală e poezia lui Bacovia, pe atât de specială e devoțiunea Agathe în a o susține printr-o prezență activă, remarcată în diverse direcții și manifestări. (...) Se înțelege însă că în postumitate valoarea operei bacoviene e pusă în lumină, de fapt, de numeroasele studii critice și, în particular, de revista Ateneu, de inițiativele culturale de la Bacău, devenite tradiționale, nu mai puțin de exegeza Dosarul Bacovia, elaborat, întregit, adăugit într-un număr impresionant de ani prin stăruința istoricului și criticului literar Constantin Călin. (...)

Venind la Bacău în deosebite rânduri, mai cu seamă la edițiile Festivalului „George Bacovia“, inaugurat în toamna lui 1971, poeta acorda cu multă bunăvoință autografe pe volumele publicate de ea dar și pe unele ale lui Bacovia (...) În toamna celui an 1981, am văzut-o încă entuziasată și prevenitoare la vârsta ei târzie, purtată de sevele-i în-născute și cu siguranță de geniul bacovian, întreținut cu patimă ca să lumineze în juru-i și în proprii ființă. De altfel, trecută de „amiază vieții“, publica în 1966 în Ateneu evocarea **De-a pururi viu**, în care Agatha îl venera pe poet, numindu-l «maestru și domnul meu întru poezie»

Emoția întregii mișcări sufletești provocate de participarea la Festival, interviul acordat profesorului Ioan Dănilă, așa cum cu un an în urmă acordase binevoitoare un interviu redactorului Constantin Călin, primirea unui premiu special i-au slăbit împuținatele resurse vitale, așa încât întoarsă la București trebui să apeleze la medici. (...)

Nu s-a mai putut face nimic. Agatha Grigorescu-Bacovia se stinse în ziua de 12 octombrie 1981. Moartea ei are o semnificație simbolică. Trăise plinar centenarul lui Bacovia, conștientă că poetul depășea astfel un prim prag spre nemurire.”

♦ D-l Academician **Valeriu D. Cotea**, semnalând un eveniment memorabil pentru cultura română (**Solomon Marcus, nonagenar**), după ce amintește contribuțiile determinante ale savantului la dezvoltarea unor modele matematice aplicabile în sfera științelor umaniste (modelarea lingvistică în general și modelarea matematică în special, poetica matematică - un demers inovator al acad. Solomon Marcus, de extindere a modelării matematice la studiul literaturii, folclorului, artelor vizuale etc.), abordarea lingvisticomatematică la diferite domenii: medicină, genetică, arhitectură, traducere, procese de învățare, punându-se astfel bazele semioticii formale) notează, despre sărbătorit: „Anul acesta, la 1 martie, Solomon Marcus a împlinit frumoasa vârstă de 90 de ani. E mult, e puțin? 90 de ani sunt mulți să-i numeri, dar să-i mai și trăiești?

Oricum, urăm venerabilului savant să se bucure încă ani mulți de surprizele și uimirile oferite de profesie, din care și-a făcut un admirabil sens al vieții.”

ACTUALITATEA LITERARĂ

Anul VI • Nr. 47 • aprilie - mai 2015

◆ Scriind **Despre lucrurile cu adevărat importante**, **Nicolae Silade** amintește experiența lui Democrit din Abdera, „care cutreierând cea mai mare parte a pământului, și-a dat seama, la întoarcere, că ceea ce trebuie cu adevărat văzut nu se poate vedea cu ochii.” Poate că acesta ar fi rolul artei autentice: să privești lumea prin ochii orbi ai lui Homer, constatând „că lucrurile cu adevărat importante sunt cele care ne ajută să ne cunoaștem, cele care ne ajută să fim, pentru a ne putea bucura cu adevărat de un răsărit de soare, de curgerea unui râu, de o adiere de vânt și de toate bunătățile pe care ni le oferă pământul, din care am fost făcuți și de care ne-am desprins spre a-l privi din afară ca pe un miracol.”

◆ **Adrian Dinu Rachieru** rememorează liniile de forță ale unei poete profunde, care practică „un expresionism întunecat, de cert suport existențial.” (**Ileana Mălăncioiu** și «**Muntele**» poeziei):

„*Linia Vieții* - spune criticul în încheierea eseului amintit - este, la **Ileana Mălăncioiu**, netranzațională și creierul poetei, «înfierbântat de durere», convoacă - pentru a cuceri demnitatea spațiului lăuntric - o figurație biblică și mitosul arhaic. Datul biografic, eliberând bogate sugestii, testează parabola existențială. Locuit de spirite cu adevărat «libere», spațiul thanaticului se dilată «cucerind» viața comunizată: coșmarul social, găunoșenia, disperarea mocnită. Iată substratul insurgent al unei lirici inflamate; și al unei poete care, ca voce înconfundabilă, crede, neștrămutat, într-o dorită reînviere spirituală.

Deloc grăbită, așadar, refuzând «prețul»/ obolul achitat de cei care se doreau publicați, lansând versuri contondente, nicidecum «cărți vătuite», **Ileana Mălăncioiu** reprezintă un caz rar (din păcate!) al implicării și radicalizării, ieșind mai mereu din rând, cum nota sagacele **Daniel Cristea-Enache**. Criticul, preocupat de o lectură adecvată, mai observa că familiarizarea cu versurile acestei mari poete «nu ni le simplifică», sperând, însă, la o sporită înțelegere.”

◆ Iată un poem, din grupajul semnat de polonezul **Piotr Kasjas** (traducerea: **Alexandru G. Șerban**): „*Pe fundătura simțămintelor s-au împrăștiat cuvintele noastre,/ gândurile au devenit dorință,/ iar iubirea respiră libertate și crește în putere,/ precum un izvor captat.// Pe fundătura simțămintelor/ noaptea acoperă trupurile împletite de pasiune,/ care naște un strigăt - simbol al pierderii nevinovăției./ Se trezesc sete și foame adormite până atunci,/ construind o arcadă de parfum dulce din iubire,/ care atâță nările umede/ și oțelește acut inima.// Timpul s-a izbit de apropierea noastră/ și s-a oprit pe moment, mișcat de atâta frumos./ Ne-a prins de palme/ și ne trage prin această fundătură/ cu pasul său iute, neîndurător.*” (**Fundătura simțămintelor**)

◆ Un alt poem din lirica universală, o rară și nostalgică profesiune de credință, este semnat de argentinianul **Aldo Luis Novelli**: „*scriem pentru a umple golurile/ din memoria reptilă/ ce șerpuiește în ființa noastră/ de acum 500.000.000 de ani./ pentru a prinde lumina/ ce vine de la primogenitul timpului/ din big-bangul stelar/ în timp ce călătorim în carapacea unei/ broaște țestoase/ cu 300.000 kilometri pe secundă./ scriem ca să descoperim omul invizibil/ ce umblă de la naștere cu noi/ și necunoscutul ce trăiește/ în sângele care ne curge prin vene./ ca să facem o veche iubire imposibilă/ pe deplin posibilă./ ca să cântăm cântecul infinitului/ într-un bar rău famat/ de la marginea orașului./ scriem ca să râdem de lume/ și să plângem cu morții noștri.*” (pură fizică și chimică)

PLUMB

Anul XI • Nr. 97 • aprilie 2015

◆ **Nicolae Mihai** semnaleză un eveniment editorial al liricii băcăoane actuale: „*Apărut în condiții grafice deosebite, volumul de poezie Îmblânzitorul de iluzii* (Ed. Ateneul Scriitorilor, Bacău, 2014) al poetului **Petru Scutelnicu**, învăluit în grațiile metaforei, poartă amprenta convingătoare a talentului său indiscutabil, de matură și cuceritoare sensibilitate.

Poemele, de o rară expresivitate, cu tonuri câteodată sumbre sau grave, caută răspuns la problemele diverse și acute ale firii omenești. Întregul volum stă sub semnul unui lirism modern, cu teme și motive pătrunse de semnificații solemne și tulburătoare ce umplu golul dintre vis și realitate: « prin

artere îmi circulă/ o copenhagenă de iluzii/ iarna de aspirină/ de catifea/ de penicilină/ danemarca și frigul de cuarț / mângâie poezia ca pe un pumnal» (Vocea poetului)»

Anul XI • Nr. 98 • mai 2015

♦ Înainte de a descifra „a doua carte cea mai citită în lume după Biblie” (**Micul prinț de Antoine** de Saint-Exupéry), Cristina Dăscălescu mărturisește: „Citind Micul prinț la o vârstă adultă, când aproape îmi uitasem sufletul de copil, l-am adorat, bineînțeles, cu mintea și cu sufletul de acum al omului mare, un pic intelectual. E normal ca sufletului ajuns la maturitate să i se deschidă alte porți, alte ferestre ale înțelegerii, căci raportează totul la experiența vieții trăite. Sensuri adânci, adevăruri care nu se văd decât cu inima, lumina înțelepciunii ascunsă în cuvinte simple, într-un limbaj suav și plin de can-doare, călătoria gândului pe țărâmurile eterice, stelele, zborul, iubirea, prietenia, dorul... Dorul de noi, cei puri și inocenți care am fost odinioară...

Recitind cartea cu ochii minții omului adult te regăsești în toate acestea. Apele dulci-amare ale nostalgiei învâluie ființa, iar în colțul ochilor apar lacrimile curate, pe care mai înainte le negi, încercând să ți le reprimi, apoi cuvântul curat continuă să sfredească în tine, în deșertul vieții tale, adânc de tot, pentru a scoate la suprafață nestematele. Sunt cele mai curate lacrimi. Lasă-le să-ți strălucească! În privire, pe obraz. Îți șade atât de bine. Însuși soarele se va oglindi în ele.

Micul prinț este cărăușul viselor noastre, e sufletul nostru curat de copil cu care ar trebui să iubim lumea în ciuda absurdității ei.”

Anul XI • Nr. 99 • iunie 2015

♦ Pentru a surmonta dificultățile elevilor la examenul de bacalaureat, **Mihai Buznea** propune câteva salutare modificări ale regulamentelor școlare, punerea lor în aplicare fiind, și după părerea noastră, mult mai eficientă decât anualele reforme din învățământul românesc: „anul școlar să fie astfel restructurat, încât durata cursurilor să nu depășească perioadele de vacanță; cursurile săptămânale să nu depășească două zile, celelalte cinci devenind astfel week-end; orele de curs să fie de zece minute, iar pauzele - de cincizeci; notele mari să fie cele mici, iar temele de acasă să le rezolve profesorii. Pensionarea să se facă la tinerețe, iar munca - la bătrânețe; sancțiunile să le fie rezervate doar dascălilor.

Numai așa vom avea garanția că lucrurile se mișcă pe drumul cel mai bun. Vorba unui „optar” la evaluarea națională: dacă ne dăm puțin silința și sufletul, o scoatem noi la capăt.

Confirmându-se astfel și profeția celebrului boxer american Muhammad Ali: „dacă s-a făcut penicilină din pâine mucegăită, cu siguranță și din tine se poate face ceva”.

Așadar: 97, 98, 99... urmează **100**. O numărătoare de lansare în universul culturii a revistei, de acum „centenare”, a scriitorilor băcăuani. Felicitări echipei de redacție, colaboratorilor și cititorilor!

SPAȚII CULTURALE

Anul VIII • Nr. 40 • iunie 2015

♦ Valeria Manta Tăicuțu, în editorial, (**Emanciparea copiilor**) privește, din punctul de vedere al educatorului profesionist, spinoasa problemă a drepturilor și libertăților copilului, devenită, după normele globalizării, un fel de campanie „împotriva dreptului la educație în familie”.

Iată argumentele autoarei: „Suntem departe de familia tradițională, în care copii se creșteau unul pe altul, în timp ce părinții munceau pentru a le asigura cele necesare traiului. În familia modernă - deși chiar și conceptul de «familie» are tendința să devină un anacronism -, obiceiurile străvechi sunt sancționate ca incorecte: copilul nu trebuie pus la muncă («muncă» însemnând să-și facă patul, să-și strângă lucrurile, să-și facă temele etc., adică activități potrivite cu vârsta și puterile lui), nu mai trebuie «exploatat» (cum se întâmplă dacă i se lasă în grijă, pentru câteva ore, fratele / sora) și, în nici un caz, nu mai trebuie pedepsit pentru faptele sale. Copilul trebuie lăsat în voia lui, să facă ce vrea, să crească așa cum vrea și să devină ce vrea, orice interdicție însemnând grave atingeri aduse dezvoltării sale psihice armonioase. (...)

Educația în familie este subminată și ar fi normal să i se ofere alternative: școala, biserica... Dar autoritatea școlii este amputată - nu fățiș, prin legi, pentru că aceasta contravine normelor europene - iar biserica are alte treburi, printre ele nefiind inclusă educația temeinică a tinerilor. Preoții mai mult se fac că educă - și că predau -, iar copiii nu se aleg decât cu... distracția. Fiindcă este mare relaxare printre ei atunci când li se dau «teste» de tipul: «Tatăl tău este lovit de mașină. Ce faci? a) suni la 112; b) chemi un vecin; c) te rogi la Dumnezeu.

Răspuns corect, c.»”

♦ Sufletul îngeresc al spiritului slav ne face să uităm, uneori, umbra luminată de flăcările iadului, pe care o așterne în urma sa: „moscova/ e un ou/ în interiorul căruia/ e humă uscată și un strop de apă// buzele mele de argilă/ nu vor să bea// împreună cu alții/ eu suflu în apă/ pe țărmul unei oboșite lacrimi tulburi” (*Elena Seifert*, Federația Rusă – traducerea Leo Butnaru).

♦ **Simona – Grazia Dima (Critică literară și transparență II)** face recurs la critica... criticii, observând balcanismul funciar al multora dintre „judecătorii” de azi ai literaturii române: „Cred că la noi critica este o oglindă a societății, în sensul că ascunde multă patimă, un fatal subiectivism, de care, ca de râie, nu putem scăpa. Îmi vine în minte soarele de andezit de la Sarmizegetusa, cu fisurile sale ce serveau colectării sângelui, în canaliculele ce se adunau la baza sa, ca într-un lighean. Canibalismul acesta inutil nu a încetat. Provine dintr-un subiectivism care nu vede pădurea din cauza copacilor, care-i părtinește pe cei ce sunt simpatici ca oameni, ca fini, ca rude sau asociați în afaceri. O simpatie mafiotă, căreia pot să-i scape foarte puțini...”

♦ Poezia profesorului **Ion Roșioru** este o tristețe care își respiră sufletul: „Pe crengi de-atâtea toamne triste puține frunze au rămas:/ De la plecarea ta, iubito, mă sting cu fiecare ceas// De-atâtea păsări călătoare pe boltă s-a făcut târziu:/ De la plecarea ta, iubito, cu orice clipă-s mai pustiu// Rozându-și frâul calul verde s-a aruncat în hău flămând:/ De la plecarea ta, iubito, apun cu fiecare gând// Devalizând troița veche, păgânii l-au răpit pe Christ :/ De la plecarea ta, iubito, încerc zadarnic să exist!” (*Încerc zadarnic să exist*)

SINTAGME LITERARE

Nr. 4 (15) • iunie 2015

Revista editată la Dudeștii Noi, de scriitorul **Geo Galetaru** este, ca de fiecare dată, o apariție culturală ce impune prin rigoarea alegerii textelor și colaboratorilor. Iată doar câteva secvențe dintr-un regal de poezie cum nu prea se vede prin publicațiile „de elită”:

♦ „În grădină, timpul iriza porumbeii./ Ce-

rul avea chipul tău. La cinci ani,/ Genunchii erau zdreliți./ Cu ochii ne cățaram în cer. Ca pe-un deal./ Alegeam lutul de ierburi./ Firavă îmi părea lumea./ O vedeam răsturnată pe deal./ Dar noi tot împingeam cu palma/ Muchia dealului./ Nevăzută, suitoare era lumea./ Alături, amiaza îmi părea o poză nedefinită./ Și pofta avea chipul tău, de-acum./ Țineam cuvintele între degete./ Ne lipeam de deal să vedem cerul./ Cum mușcă din cuvintele noastre...” (*Ana Pop Sârbu - La cinci ani*)

♦ „pe strada mea nu a căzut nicio frunză deși se toarnă asfalt sistematic și în iubirea noastră au apărut greșeli de tehnoredactare/ serile mi le petrec la secția 9 mutând televizorul de la un canal la altul ca și cum acesta mi-ar fi unicul scop în viață/ abia acum îmi dau seama că s-au inversat anotimpurile dintr-odată Dumnezeu și-a/ amintit de noi a răsărit alt soare mai înverșunat decât cel cu care eram obișnuită/ dar nu mă sperii/ atât de ușor ferestrele nu le închid decât atunci când caut unitatea de măsură a vidului și/ singura diferență dintre zi și noapte rămâne cantitatea de imprevizibil/ când îți spun că am nevoie de o inimă nouă/ cea veche a expirat de la atâtea bătăi pe minut/ incendii de pădure și prea puține resuscitări/ mai e o lună până la apocalipsă și totuși nimeni nu încearcă să trăiască/ visele mi-au înnoptat dar ard de nerăbdare să împart cu tine inversarea polilor/ era glaciara taifunul suprem/ va fi ca o vacanță de vară sau o aniversare la care e invitat Dumnezeu/ pe crestele munților ne vom pune obrazul și vom dormi/ nu vor mai exista zile cărora să le spunem pe nume/ nopțile vor fi fără cusur ca atunci când iubești sub clar de lună/ și nimic nu e mai inutil decât o eclipsă” (*Bianca Dan - versetele apocalipsei - IV - taifunul suprem*)

♦ „Îl mai știi pe adso, adso din *il nome de la rosa*,/ cel care tremura la toate numele de femei/ neștiind ce nume avea cea pe care a iubit-o?/ mergem abătuți, cu ochii pe blocurile gri/ de parcă ne apăsăm un ciob pe jugulară/ și pasul făcut înapoi e mai larg decât cel dinainte./ s-a băut grozav și înainte de Marea Beție,/ însă la crâșma aia se consuma cu sfială./ aveam cu toții un loc la masă/ când gerul crăpa pietrele și omul plâns/ ținea de sobă./ când spuneai că plouă, plouă;/ când ziceai că faci dragoste, făceai./ cineva își uita umbrela în debara,/ cineva se ascundea în dulap.../ ăștia care ne dau lecții despre închizător/ nici n-au făcut armata./ Ei văd în reluare filmele cu bruce lee/ și rola uzată sare de la mijloc la lista neagră cu distribuția./ Ei uită atât de ușor că s-au născut ieri/ și se-aruncă la gâtul vorbelor cu șuriul./ și-acum plouă pentru că nu plouă/ și se face dragoste când nu se mai face./ atâta viață risipită, subțiată și smulsă dintre litere,/ Doamne,

cât suntem de abătuți!” (Liviu Ofileanu - vise din păr de cămilă)

♦ „mai toți oamenii au plecat din orașul meu/ unii în cer alții în pământ/ unii s-au ascuns în cămară după ușă/ în calendarul bisericesc al mamei/ a mai rămas doar cuibul de barză gol și rece/ asemeni ochiului de argint ce se plimbă/ noapte de noapte prin casele noastre/ tu vii după atâția ani deschizi poarta/ și mintea ta e o curte părăsită în care/ cuvintele topăiesc mofluz/ acum poți vorbi ai strigat/ acum poți vorbi/ copacii au plecat la război” (Luminița Cazan - prea târziu)

♦ „Bunica vindea scorușe/ în piața centrală a orașului nostru/ Grămezi de scorușe/ pe care ea cu greu/ le mai aduna din pomii/ atârnați pe dealul livezii// În fiecare dimineață/ venea cu roua pe tălpi/ Își așeza în tăcere marfa/ apoi aștepta să vină cumpărătorii -iubitori de fructe exotice// și ei, de cele mai multe ori/ treceau/ obișnuți fiind cu aceste/ grămezi de scorușe/ care creșteau/ și creșteau/ parcă invadaseră lumea// Numai bunica mea/ răbdătoare din fire/ îi aștepta pe cei cu gusturi alese/ să râvnească/ la grămezile ei de fructe ciudate/ parcă venite odată cu ea/ dintr-un timp al tinereții amare” (Mariana Pâindaru – Iubitorii de fructe exotice)

BUCUREȘTIUL LITERAR ȘI ARTISTIC

Anul V • Nr. 5 (44) • mai 2015

♦ O superbă întoarcere lirică acasă... Câtă tristețe! Și câtă liniște caldă și resemnată: „Să mă întorc într-un târziu acasă,/ Ca dintr-o bătălie pierdută,/ Ca dintr-un pustiu care doarme,/ Să urc încet scările,/ Ca și cum numai umbra mea ar fi,/ Imaterială, acolo. Să trag podul,/ Să tai orice punte și în urma mea doar noaptea/ Să pâlpaie ca un gol, ca un ocean rece și ne-gru./ Să mă întorc târziu acasă/ În micul paraleli- piped de beton/ Ca într-un refugiu, ca în toracele/ Unui animal mare și cald, ca într-un rest/ De memo-rie. Să-mi pierd urmele,/ Să-mi pierd auzul, să-mi pierd văzul/ Și doar un simț necunoscut să lucreze, uriaș, în tăcere, în mine,/ Să fiu singur. Un scrib într-un sarcofag,/ Într-un labirint nesârșit, într-o noapte de piatră.” (Mircea Florin Șandru - Să mă întorc târziu acasă)

Anul V • Nr. 6 (45) • iunie 2015

♦ Atent, ca de obicei, la întâmplările lumii, redactorul-șef al revistei nu a uitat că prima zi din

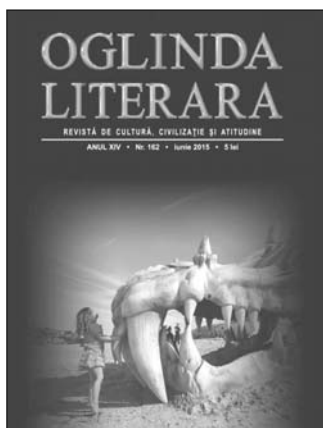
luna iunie este dedicată copiilor și copilăriei, context în care constată precaritatea producției literare autohtone, dedicată celor mici: „Într-o vreme nu prea îndepărtată o editură, din păcate dispărută din peisajul nostru cultural, «Albatros» avea chiar un capitol special în planurile ei anuale «Literatura pentru copii și tineret», iar o alta, «Ion Creangă», fusese concepută special pentru a oferi cititorilor de la vârste fragede opere pentru ei, cu un conținut cultural-educativ care se subînțelege. Astăzi, în chip sporadic, unele edituri publică și ele astfel de cărți. Dar e puțin, foarte puțin, mai ales dacă privim lucrurile din perspectiva celor care se pregătesc astăzi să intre în viață, să-și aleagă o profesie, să-și construiască un destin.”

♦ Intervievat de Florentin Popescu, istoricul literar și eseistul Ștefan Cazimir, evocă atmosfera universitară din anii '50: „Începutul deceniului 6 al secolului XX n-a înscris desigur un moment fast în destinele culturii române; au existat totuși forme de supraviețuire, iar alături de ele și speranța regenerării. Teoria, critica și istoria literară au plătit un tribut greu ingerințelor politice și dogmatismului ideologic. Doar ceea ce, sub o cenzură atât de puternică, rămânea de neocolit în cadrele exprimării scrise putea să se tempereze sensibil în forma comunicării orale. Aici controlul devenea mai dificil și riscul ereziei mai palid. Limbajul catedrei nu putea oricum să coboare până la nivelul articolului de ziar decât sub sancțiunea autodiscreditației. În facultate se făcea auzită vocea lui Tudor Vianu, precum și aceea a câtorva mari lingviști - Iorgu Iordan, Al. Rosetti, Al. Graur, J. Byck - mai puțin suptuși, prin specificul disciplinei lor, conformismului sufocant al ideologiei. Cursurile de literatură română ale lui Paul Cornea, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ov. S. Crohmălniceanu au contribuit și ele în acel timp la lărgirea spațiului respirabil, instituind un climat al comunicării elevate, a cărei densitate informativă nu-i altera claritatea și eleganța. Dintre colegii mei care s-au dedicat scrisului îi voi aminti aici pe Romulus Vulpescu, pe dramaturgul Dumitru Solomon, pe Ion Acsan (poet și traducător, autor a numeroase tălmăciri din literaturile Antichității), pe Tiberiu Avramescu (istoric literar și editor de prestigiu). Toți au trecut într-o altă lume, dar memoria mea îi păstrează vii.”

OGLINDA LITERARĂ

ANUL XIV • Nr. 161 • mai 2015

♦ Exasperată, cum suntem toți, de politica românească, doamna Ștefania Oproescu, editorialistul revistei, face o paralelă (evident inegală)

între clopoșelul pe care Divinul Dali („cum se numea singur”), îl suna „în perioada cât a locuit în New York” pentru a fi recunoscut, și șerpuitoarii cu clopoșei mioritici: „Nu spun nimic nou, punctez doar ce fac mai spectaculos unii dintre ei, ca să-și facă auzită efemera trecere prin funcții. Primarul capitalei, cel

mult ales de votanți, ne-a fericit de-a lungul mandatelor, din 2008 încoace, cu proiecte fantastice, care n-au făcut decât găuri în buget. Va pleca spune, nu mai vrea primăria. E doar un fel de a-și pune palma în cap, simte bine pulsul domnul doctor. Pleacă oricum, și ne lasă fără autostrăzile suspendate pe care le visa în entuziasmul său creator, surd la realități. Înainte de apropiata debarcare, mai zornăie un clopoșel, ca să nu-l uităm. După ce s-a propus ca, în anul 2020, Campionatul European de Fotbal să se țină în București, să nu rămână nefolosit stadionul «Național Arena», cel cu multe bube, decidenții au decoperit că turiștii care vor veni la eveniment, nu au cu ce se deplasa de la aeroport la stadion. O linie de metrou ar fi fost ideală, dar... costul este mare, timpul scurt, că doar nu suntem chinezi. Primarul nostru, a găsit soluția: Un tren suspendat! Are el ceva cu suspendările astea... Ar fi o singură problemă, dar, surd cum este, nu-l deranjează. Acea că, «o să cârâie probabil doi, trei, că trece prea aproape de geamul lor.» Îl felicităm pentru respect!

Și, apropo de cârâit. Ministrul aflat acum în funcție pe fluctuantul post de la Ministerul Mediului, a emis un ordin prin care, să fie mutat cuibul unei berze, pasăre protejată, care deranja un localnic. Surd, ministrul cu decizia, nu a auzit că berzele își păstrează cuibul când se întorc din migrație. Așa că, acum, barza, cară zadarnic două trei paie uscate, ce nu vor cu niciun chip să stea pe vârful de fier pus special în acel loc, iar ouăle alunecă în șanțul de lângă drum. Ei, o pasăre acolo! Ministrul s-a conformat legislației. A dat un ordin. Dacă pasărea e încăpățânată și nu vrea, ce să faci? Păsării i s-a retrocedat locuința, chiar dacă este pe alt amplasament. Dar localnicii care n-au reușit să-i recupereze încă terenuri, case, ce să mai zică? Măcar la ei este curat, nu vine barza să-i deranjeze! De ce îmi vine în minte Dialogul dintre un clapon și o găină îndopată al lui Voltaire ?

În trecere, amintesc doar mărunte gafe ale miniștrilor Educației (20 la număr în cei 25 de ani

democratici), când unul așteaptă atent să i se sufle discursul, unul nu știe numărul de stele de pe steagul UE, altul plimbă vulpea prin pădure, vulpe care îi găsește pe Romulus și Remus într-un cuib... Dar, sunt „maestri” în decizii privind educația. Câți miniștri, atâtea scimbări!”

♦ **Constantin Deheleanu (Despre plagiat)** consemnează: „În Evul Mediu timpuriu Sfântul Colomban se dovedește a fi primul plagiator dovedit din istorie, în anul 560 consemnându-se primul „conflict” pentru plagiat. Sfântul Colomban (521-597) este acuzat de Sfântul Finian (496-589) că a copiat, pe ascuns, o psaltire. Regele Irlandei a dat dreptate Sf. Finian, iar copistul ilegal a fost exilat pe insula Iona.”... Ce vremuri!

ANUL XIV • Nr. 162 • iunie 2015

♦ **Cristian Neagu (Patimile unui dascăl de provincie)** rememorează începuturile „fenomenului” care s-a numit „Cenaclul Flacăra”: „Trebuie să fac precizarea că cenaclul era la începuturile lui când la întâlniri participau un număr restrâns de oameni dintre care mulți scriitori, actori, cântăreți și artiști consacrați sau debutanți îndeosebi în ale folk-ului, curent relativ nou care a căpătat în acele nopți dimensiunile de azi, prinzând foarte bine la public.

Acolo, în acele sublime momente de trecere de la ziua de luni spre marți, pentru că întâlnirile se desfășurau pe parcursul întregii nopți, am întâlnit oameni din vârful culturii și artei românești: Radu Beligan, Ion Lucian, Toma Caragiu, George Mihăiță, Horațiu Mălăele, Anda Călugăreanu, Mircea Vintilă, Nicu Alifantis (militar în termen în acea perioadă), Florian Pittiș, Dan Tufaru, Cezar Ivănescu, Ioan Alexandru, Dinu Săraru, Eugen Barbu, trupa Reflex Flacăra (nume dat de Adrian Păunescu, ce făcea un mare spectacol interpretând Terente și Titina aparținând lui M.R. Paraschivescu), corul Madrigal cu excepționalul dirijor și om de cultură, profesorul Marin Constantin și mulți, mulți alții care nu-mi mai vin acum în minte.”

♦ **Isabela Vasiliu – Scraba** semnează un foarte interesant comentariu despre cultura europeană în viziunea filozofului de la Păltiniș: „După Noica, adevărata cultură a aflat de mult calea de a se sustrage istoricității: Nu devenind «planetară» fiindcă ideea de cultură planetară nu se poate susține, ci în luptă cu zeii, prin situarea omului de cultură «în orizontul misterului și întru revelarea lui», cum spunea Lucian Blaga, pe care ocupantul sovietic l-a trecut pe linie moartă, având grijă, prin mercenarii săi, a-și manifesta dezacordul cu ideea ca un

scriitor fără drept de semnătură să primească Premiul Nobel.

Filozoful de la Păltiniș vorbea de lupta lui Zeus care-l înfrânge pe Cronos, timpul devorator. În articolul scris cu puțin înainte de marea trecere, exprimarea lui Noica este extrem de sibilinică. Citi-torul este rătăcit în vastele «unități sintetice» ale gram-maticilor generative care «eliberate de sub tutela naturii încep a gândi, a vorbi și a sta de vorbă cu zeii».

Un prilej de abatere de la înțelesul livrat printre rânduri îl aduce cu sine precizarea că spre a ajunge la zei, «sistemele autonome de valori» au nevoie de timp: «nu atât un timp al extazului sau un timp pur al desfășurărilor logice, ci timpul real, tim-pul istoric. Să se poată înfrânge timpul cu el cu tot? Cultura europeană a arătat că se poate» (C. Noica, Încheiere la o cultură ce nu se încheie)."

VATRA VECHE

ANUL VII • Nr. 4 (76) • aprilie 2015

♦ **Adrian Codoban** condensează, în fina-lul eseului **Amurgul iubirii (XXX)**, patru „straturi” ale nucleului ființei umane, din perspectiva filozo-fică a psihanalizei: „Ca structuri nevrotice, noi pu-tem trăi numai mințindu-ne. Suntem constituiți, cum au spus psihanaliztii ulteriori, din patru straturi de «minciuni»: miile de roluri pe care le jucăm zilnic al-cătuiesc un prim strat; trăsăturile de caracter în care ne fixăm grație celorlalți, al doilea strat; fuga din fața senzației de vid din interiorul nostru, al tre-ilea strat și, în centrul vidului care ne constituie, minciuna supremă: uitarea morții. Cei mai mulți oa-meni nu plonjează mai jos de primele două straturi. Marele secret al existenței noastre este neantul care ne constituie ca subiecți. De aceea, pentru Freud dorința nu se naște, ca pentru Platon, din lipsa ce afectează o ființă incompletă, dar totuși o ființă con-stituită, ci dorința însăși este lipsă. Obiectul ei este lipsa însăși: lipsa noastră de ființă, neantul care con-stituie nucleul ființei noastre subiective.”

♦ Am desprins din **Univers poetic femi-nin** poemul **Cotlon camuflat**, semnat de **Mihaela Aionesei**: „să mă avânt câțiva centimetri pe zi/ în-curajez cotloanele/ să-și ascută de umbra mea col-ții/ seara târziu ies din colivie/ stau la taifas cu mor-ții mei/ înnădesc viața din os în os/ până spre dimi-

neață/ când lacrimile prind miros de tămâie/ de fiecare dată mama/ cu năframa înnoptată pe cap/ cu o mângâiere pe frunte/ mă întrebă ce mai fac/ tac... mă străduiesc să par că sunt/ deșir o moarte/ fugăresc un plâns/ printre iertări/ desprind gura pruncului de sân/ și apoi oftez/ oftez spre orizontul nimănui/ să prind iluzia la urechea destinului/ prea surd să audă scâncetele/ din piatra în care mă pre-fac/ uneori că dorm/ spun «bine »/ și dinții nu mă mai încap”

ANUL VII • Nr. 5 (77) • mai 2015

♦ Acest număr al revistei este ilustrat de lucrările pictorului și graficianului **Radu – Anton Maier**, un strălucit reprezentant al postavangardis-mului românesc (stabilit la München, în Germania, din 1967). Iată câteva fragmente din răspunsurile artistului la întrebările despre exilul românesc, for-mulate de Nicolae Băciut: „...desigur că părăsirea țării, a familiei, a unui mediu armonios, alcătuit din colegi de breaslă, profesori, critici de artă și, nu în cele din urmă, din amatori & admiratori ai propri-ilor creații, produc conturbări adânci în existența unui artist.

Unui artist plastic din România anilor 67 - la vârsta de 33 de ani - i se oferea o platformă ma-terială care-i asigura un minimum de existență, cu condiția unei alinieri totale (și fără lacune!) la „în-drumările” și „dispozițiile” unui sistem, care nu știa ce-i indulgența față de „deviatori”. Subsemna-tului i s-a acoperit cu var (peste noapte!) o frescă de 42 mp., în holul cinematografului „Republica” (Cluj-Napoca) - cu 24 de ore înaintea inaugurării acestuia. (...)

Necesitatea de integrare constituie un pas esențial în afirmarea profesională a exilatului. Pri-mul pas în realizarea acesteia se manifestă prin străduința de a învăța limba țării adoptive și - în același timp - prin preluarea (fără rezerve) a patri-moniului cultural, social și politic al acesteia. (...)

Îmi permit să emit opinii doar asupra românilor din Ardeal, unde mi-am petrecut tinere-țea. În acest sens, nu pot, de exemplu, să-mi denigrez țara în care m-am „născut”, deși - hm! - motive aș mai găsi, dacă mă gândesc la perioada de până la revoluție. Nu voi fi - niciodată - pentru o revizuire a granițelor Ardealului, în sensul realipirii la Ungaria și, bineînțeles, mi-aș dori o reîntregire a țării cu ac-tuala Republică Moldova...”

♦ Într-un interviu acordat Flaviei Topan, **Liviu Georgescu** „mărturisește” despre cuvânt: „Vorbirea poate fi necomunicare când nu e tăcere ascultătoa-re, când nu developează, când nu dezvăluie. Adevă-

rul și comunicarea autentică sunt aducerea în lumină a ceea ce era ascuns, subînțeles. Când cuvântul se sfârșește și își dă duhul ori și-a atins limita, atunci intuiția, empatia, revelația sunt forme de comunicare și cunoaștere dincolo de cuvinte.”

CAFENEAUA LITERARĂ Nr. 5 (148) • mai 2015

♦ **Virgil Diaconu**, adnotează o „lecție de literatură”, scriind: „Declarația lui Cărtărescu, din care aflăm că el ar scrie din inspirație, îl contrazice chiar pe Cărtărescu, pentru că poetul prozator ne spunea până acum cu totul altceva. Să ascultăm ce declara de pildă în Zen, jurnal 2004-2010 (Humanitas, 2011): «E oribil să scrii dacă nu vezi deja literele pe pagină, prin hârtia de calc, căci marii scriitori sunt copiiști și caligrafi, iar cei proști sunt originali.» Mircea Cărtărescu punctează astfel destul de clar faptul că postmodernismul retro pe care îl practică (cel puțin în poemul Levantul) constă în imitarea unor modele poetice și că el, care face acest lucru, este un mare scriitor, un mare poet...”

Așadar, sub hârtia de calc a «propriilor» versuri se văd versurile altor poeți, «căci marii scriitori sunt copiiști și caligrafi, iar cei proști sunt originali». Un asemenea copist și caligraf a fabricat din piese străine Levantul, poemul eroi-comic, ce se întinde pe mai bine de o sută de pagini. Unde este, aici, inspirația despre care Cărtărescu vorbea la târgul de carte occidental? Inspirația lui M.C. se află în cărțile de poezie ale diversilor autori, pe care le-a citit cu scopul expres de a se «inspira» din ele... Levantul, cartea premiată de USR și Academie, este așadar consecința unor influențe și imitații poetice. A scrie poezie înseamnă pentru M.C. a imita poezia predecesoare. Cărtărescu este de fapt un poet mimetic, livresc, iar imitarea practică de el poate să meargă până la plagiat.

Poemul **Cădere**, din volumul de debut **Faruri, vitrine, fotografii** (1980), plagiază de pildă pagina 194 a cărții **Viața și opiniile lui Tristram Shandy**, autor Lawrence Sterne (ELU, 1969)... Recent descoperita inspirație a lui M.C. vrea să acopere și să facă uitată practica influențelor literare și a plagiatului... Se vede astfel că sub blitzurile occidentale dă bine să amintești de inspirație, pentru a sugera astfel că proza pe care o semnezi îți aparține întrutotul, deci că ea nu este nicidecum opera unui copist, a unui autor mimetic sau a unui plagiator.”

♦ Cristian Bădiliță traduce, din engleză, o superbă baladă irlandeză, cu autor necunoscut (poate una dintre cele mai frumoase poezii ale lumii):

„Aseară, târziu, câinele vorbea despre tine/
Lișița vorbea despre tine în balta ei adâncă:/ Tu ești pasărea singuratică din păduri, spuneau,/ Și pereche nu vei avea până când pe mine mă vei găsi./ Mi-ai fâgăduit (dar n-a fost decât minciună)/ Că-mi vei ieși în cale când turmele s-or strânge,/ Am fluiert și te-am strigat de trei sute de ori:/ De găsit n-am găsit decât un mieluşel behăind./ Mi-ai fâgăduit lucruri peste puterile tale:/ O corabie de aur cu catarg de argint/ Douăsprezece orașe cu câte o piață în fiecare/ Și un mândru palat, alb, pe țărnul mării./ Mi-ai fâgăduit lucruri cu neputință de avut:/ Că-mi vei dărui mănuși din pielea unui pește,/ Că-mi vei dărui pantofi din pielea unei păsări/ Și un veșmânt din cea mai scumpă mătase irlandeză./ Când merg la Puțul cel Singuratic/ Mă așez și mă cufund în sufletu-mi zbuciumat./ Văd lumea întreagă, dar pe iubitul meu nu-l văd,/ Pe iubitul meu cu păr de chihlimbar./ Ți-am dărui iubirea într-o duminică,/ Ultima duminică dinaintea duminicii Paștelui./ În genunchi ascultam citindu-se Pătimirile,/ Dar ochii mei, amândoi, îți dăruiau ție iubirea pe veci./ Mama mi-a zis să nu vorbesc cu tine/ Nici azi, nici mâine, nici duminică./ Degeaba, prost și-a ales clipa să-mi spună asta:/ Ca și cum ai zăvorî ușa după ce casa a fost prădată./ Sufletul mi-e negru ca negreala prunii,/ Ca și cărbunii din cuptorul fierarului,/ Ca talpa încălțărilor dintr-o verandă albă./ Tu ai adus întunericul acesta peste viața mea./ Mi-ai luat răsăritul, mi-ai luat apusul,/ Mi-ai luat ce este dinaintea mea/ și ce-a fost în urma mea,/ Mi-ai luat luna, mi-ai luat soarele/ Și tare mi-e teamă că mi l-ai luat pe însuși Dumnezeu. (Cântecul lui Donal OG)

Nr. 6 (149) • iunie 2015

♦ Din fermecătoarele amintiri ale criticului **Alex Ștefănescu (Et in Suceava ego)** am ales, pentru cititori, trecând peste contondenta secvență a întâlnirii cu Geo Bogza și peste nostalgia unei prietenii unice (ca toate prietenii autentice) o pagină de o duioșie și de o tristețe omenească zguduitoare:

„Era o zi de vară, iar eu, fiind în vacanță, hoinăream pe străzile Sucevei, când l-am văzut pe un om cu salopetă de piele prinzând un câine cu ajutorul unui fel de lasou, prevăzut cu un mâner lung. După ce l-a prins, l-a ridicat de la pământ, făcându-l să schelălăie cumplit, și l-a aruncat într-o furgon-închisoare, care avea o latură făcută din gratii.

Când hingherul a plecat să-și caute altă

victimă, iar calul furgonului mesteca pașnic ovăz din traista prinsă sub botul lui, m-am apropiat de monstruoasa colivie cu câini și m-am uitat la bietele animale captive. Un dulău bătrân și resemnat avea probabil fălcile zdrobite, fiindcă i se scurgeau două suvițe de sânge, una în stânga, alta în dreapta, dintre colții îngălbeniți de vârstă. Câțiva căței se agitau inutil, încercând la nesfârșit să muște gratiile sau să-și facă loc printre ele. N-am mai stat să-i examinez și pe ceilalți. M-am asigurat, repede, că hingherul e destul de departe, am tras de un zăvor și am deschis larg ușa închisorii pe roți. Cățeii agitați au înțeles primii situația și au zbughit-o care încotro. Au evadat apoi și ceilalți, rând pe rând, unii cu dificultate, din cauza rănilor dureroase pe care le aveau. Pe dulău l-am coborât chiar eu, în brațe, și l-am depus pe trotuar. Atunci l-am văzut, cu coada ochiului, pe hingher venind în fugă spre mine. Își agita, furios, vergeaua cu laț, ca și cum ar fi vrut să-mi facă de petrecanie cu acest instrument al profesiei lui. Am luat-o și eu la fugă, dar dulăul, lipsit de putere, a rămas pe loc. Hingherul l-a ignorat și s-a angajat în urmărirea mea. Parcă înnebunise. Avea ochii ieșiți din orbite și mă amenința, urlând, cu moartea. Eu am urcat pe o stradă în pantă, iar el a început să gâfâie și în cele din urmă m-a lăsat în plata domnului. De departe am văzut că dulăul meu preferat reușise între timp să-și adune ultimele puteri și să dispară din raza vizuală a călăului său. Cu mintea mea de acum, îmi dau seama că prigonitorul câinilor avea dreptate și nu eu. Cei care cer azi să nu se atingă nimeni de câinii vagabonzi își închipuie că iubesc animalele, dar nu le iubesc cu adevărat, în condițiile în care le condamnă, practic, la foamete, frig și suferință. Ca să nu mai vorbesc de faptul că îi condamnă pe alți oameni să trăiască terorizați de haitele de câini sălbăticiți și bolnavi. ... Și totuși, totuși. Dacă azi, la vârsta mea, aș întâlni pe străzile Bucureștiului un hingher cu un furgon (azi ar fi, probabil, o dubiță cu gratii), indiferent ce raționament aș face, nu m-aș putea abține și tot i-aș elibera pe câinii luați prizonieri. Partea proastă este că atunci când hingherul s-ar năpusti spre mine, eu n-aș mai putea să fug..."

CONȚA

Nr. 18 • ianuarie - martie 2015

Adresa: b-dul Republicii, nr. 15 Piața Neamului Telefon: 0235-81 03 79 Mobil: 0744-82 70 54 0740-10 70 80 E-mail: adrian.lal@unibuc.ro emil.nicolae2004@yahoo.com	Revista CONȚA apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România Editor: Biblioteca Județeană "G.T. Kirilcau" Neamț În colaborare cu: Asociația Culturală "Conța"	Julia Hălăușescu

♦ **Adrian Alui Gheorghe** comentează (**Viața scriitorului, ca o pedeapsă**), invocând evenimentele bulversante din viața noastră literară: „Dacă tinerii scriitori vor să reformeze Uniunea Scriitorilor, nu trebuie să o dărîme neapărat, ci să o ocupe «democratic» și să o reformuleze din interior. E dreptul lor, e obligația lor de la un moment dat. Nu mai vor să audă de «o uniune»? Să treacă pe trotuarul celălalt. A apărut apoi lista de susținere a lui Nicolae Manolescu pe site-ul revistei **Literatura de azi**, a lui Daniel Cristea-Enache. Vrem, nu vrem, Nicolae Manolescu este președintele legitim al USR. Ales. De asta susținerea de pe listă este una de principiu, o reiterare a unui vot dat cîndva. E ca un vot de încredere. Din păcate lista pentru susținerea lui Nicolae Manolescu nu are nici «un cap» care să explice cîte ceva despre mobilul acesteia. E o susținere «în vag», de asta semnăturile sînt în «neorînduială». Oricum, crearea de fronturi între scriitori, într-o literatură și într-o lume în care cine țipă mai tare pare să aibă dreptate, e foarte riscantă. De asta i-am scris lui Dan Mircea Cipariu, liderul contestatarilor și al «reformatorilor» (...) o «scrisorică» postată pe site-ul «Agenției de carte». Pe care o redau: «Dragă Dan Mircea Cipariu, văzînd încrîncenarea de pe ambele fronturi intrate în competiție, fiind semnată (consultat!) pe o listă care nu specifică de ce trebuie să ne solidarizăm (...) considerînd că Uniunea Scriitorilor ca asociație sindicală este un bun cîștigat într-o lume centrifugă și că trebuie doar reformulată pe ici, colo (prin punctele esențiale), fără să fie demolată; constatînd că toată lumea are dreptate, numai că dialogul este întrerupt de vanități, orgolii, interese sau pur și simplu indiferență; (...) conștient că orice scandal servește unui public care nu dă doi bani pe literatură (...); constatînd că din orice scandal de acest tip cîștigă mediocritatea guralivă și agitată care este egală scriitorului adevărat prin poziționarea pe o listă care nu face diferențe; constatînd că orice comentator de duzină, din presă sau de aiurea, după discuțiile purtate în presa scrisă sau pe internet, poate să se uite de sus la scriitorul român văzut ca un fel de paria care întinde mîna după subvenții, pensii, ajutoare, în fapt fiind vorba de niște amărîte sume care ar acoperi banii de ochelari pentru cei care și-au pierdut acuitatea vizuală cetînd sau susținînd o literatură română care are nevoie de genii dar și de epigoni susținători; avînd în vedere că o combinată talent & caracter definește cel mai bine un scriitor în vremuri de restriște și criză; văzînd că prietenii de durată se macină în vorbe și în atitudini care nu au de a face cu literatura și nici cu principiile, te rog să mă treci ca semnată și pe lista ta!». Muzica! Muzica!”

Rodica Magdan

Banul văduvei

– Bună ziua, auzi Emil o voce, ca o interpelare, în spatele porții și se îndreptă cu pași lenți spre grilajul din fier. Era o după-amiază de la sfârșitul verii și el tocmai ajunsese acasă, flămând și obosit. Printre arabescurile forjate cu măiestrie, zări silueta subțire a unui bărbat. Când deschise poarta, îl întâmpină unul din cele mai calde zâmbete pe care le văzuse în ultimul timp.

– Vreau să-ți cer o informație, spuse omul cel jovial. Nu știi dacă cei de la atelierul auto de alături mai deschid azi?

Plăcut impresionat de figura simpatică a necunoscutului, Emil se gândi o clipă, apoi răspunse amabil, dar ferm:

– Nu mai revin, după ce-au închis.

Omul privi derutat în jur, apoi se hotărâ. Întinse o mână albă și îngrijită în timp ce se recomanda:

– Sunt Christian Collin, cetățean elvețian. Am plecat demult din România, iar acum am venit în vizită. Problema e că mi s-a defectat mașina - și arată cu un gest larg spre un Jaguar, de culoare bleumarin.

După ce-și mormăi și Emil numele, ieși alene din curte, urmărind gestul omului. Dar se opri brusc, fascinat de priveliștea frumoasei limuzine. El, student amărât, se bucura de un Fiat Punto, luat la a treia sau a patra mână, împreună cu un prieten, care-l folosea mai mult în weekend. Își îndreptă din nou atenția spre interlocutor și abia atunci constată că era un domn distins, foarte elegant, având acea atitudine degajată și sigură pe care ți-o dau bunăstarea și lipsa grijilor.

– Mă ajuți s-o împing?- întrebă simplu elvețianul, iar lui Emil nu-i veni altceva în minte decât că frumoasa cămașă bleu, pe care o purta omul și sacoul său, cu o croială impecabilă, aveau să se prăfuiască și să-și deranjeze linia.

– Sigur, cum să nu!- se auzi spunând.

– Trebuie s-o trag într-un loc ferit, până mâine dimineață. N-am ce face! Am avut ghinion.

– Dacă vreți, o punem la mine în curte, noaptea asta. E mai la adăpost, se oferi Emil.

– Ești foarte amabil! Sigur că da! - se bucură elvețianul.

– Trebuie s-o scot întâi pe-a mea, îl informă Emil, puțin rușinat de felul cum arăta Fiat-ul lui, cu vopseaua coaptă și scorjită prin unele locuri. Dar își luă un aer dezinvolt, se urcă la volan și ieși cu mașina din curte, parcând-o în fața casei vecine.

Apoi se duse în spatele Jaguar-ului și se pregăti să împingă frumosul bolid. Domnul cel distins apucă volanul cu o mână, făcând manevrele pentru viraj, iar cu umărul se opinti în stâlpul portierei. În timp ce împingea, Emil își dădu seama, un pic surprins, că încă de când aflase că omul e venit din Elveția, se gândise și chiar sperase la o mică recompensă. Se mira și el de ceea ce i se învătea prin cap, căci nu asta era firea lui și nu așa gândea de obicei. Dar tenația, mai ales după ce văzuse și luxoașă mașină, era atât de copleșitoare... iar el ar fi avut atâta nevoie de un mic câștig...!

Ca student nu-i ajungeau niciodată banii pentru micile lui plăceri, ca închiriatul unui teren de tenis, sau racordarea rachetei. Gândul prinse contur și fără să-și dea seama, se trezi că-și oferă și alte servicii, care ar fi putut fi răsplătite.

– Dacă aveți nevoie să vă duc undeva...

– Ai vrea să faci asta? - se miră domnul cel elegant, zâmbind din nou.

– Sigur! Nu e o problemă, nu am nici un program.

– Bine, atunci! Voiam să iau un taxi, dar până-l găseam... dacă găseam unul liber!

– Așa e, marșă și Emil, bucuros că l-a convins. E și o oră de vârf, când toți ies de la servicii.

Se gândea că lui îi va plăti mai mult decât făcea o cursă cu taxiul, pentru că-i arătase bunăvoință și... într-un fel, era ca și cum își angaja o mașină cu șofer particular. „Ce noroc că n-am apucat să intru în casă!”- gândi el, mulțumit. Era prima dată când avea prilejul să încheie o „afacere” și acest gând vanitos îi dădu îndrăzneală.

– Unde vreți să vă duc?- întrebă Emil, intrându-și în rol.

– Aș avea treabă în Berceni, dar să nu fie prea departe pentru tine.

– V-am spus că n-am nici o treabă, îi aminti Emil. Se bucura în sinea lui, socotind că generozitatea elvețianului avea să fie direct proporțională cu lungimea cursei.

Porniră la drum. Domnul se așezase în spate, în partea dreaptă, ca orice gentleman care se respectă și scutura cu vârful degetelor praful care s-ar fi putut depune pe stofa fină de pe poalele sacoului. Apoi scoase o batistă de un alb imaculat și începu să șteargă lentilele ochelarilor săi, cu ramă din aur.

– Ești un tânăr foarte amabil și săritor, începu el. Cu ce te ocupi?

– Sunt student la Arte.

– A! Așadar un artist! Așa se explică bunele maniere și bunăvoința!

„Și sărăcia”- completă Emil în gând, cu o privire ghidușă spre kilometrajul care adăuga cifre

din ce în ce mai ridicate.

– Sper să ne ajungă motorina, adăugă el, privind indicatorul rezervorului. Știa că nu-i rămăsese prea multă și spera ca străinul să facă propunerea să oprească la o stație de benzină, să-i facă plinul.

– Vreau să cred că n-o să fiu de două ori ghinionist, în aceeași zi!- comentă distinsul domn, apoi tăcu.

Nu mai vorbiră până ce ajunseră la destinație, un bloc plasat destul de departe de șoseaua principală.

– Să vă aștept?- întrebă Emil, îndatoritor. („Acum o să scoată dolarii, sau francii...”- gândi el, surâzând visător. „Nu m-ar deranja nici lei, să am cu ce pune motorina la loc”).

– Nu e nevoie, mulțumesc. O să rămân aici mai mult timp, cu un prieten, să depănăm amintiri... Privirea lui se agăță de chipul tânărului, cântărind, parcă, ceea ce avea să spună, apoi se decise și-și continuă ideea, după ce-și dresе glasul:

– Aăă... dacă mâine ai puțin timp liber, aș avea nevoie să mă duci până la Băneasa, aproape de aeroport. Ce zici?- întrebă domnul.

„Alt drum lung”, gândi Emil. „Pică bine!”.

– Sigur, doar sunt în vacanță. De unde să vă iau?

– De la hotelul Flora, la ora 9. Poți să ajungi?

„Ce nu face omul, să câștige un ban”, îi trecu prin minte studentului, care se trezea de obicei după ora 10.

– Voi fi acolo.

– Atunci, pe mâine. Te aștept în fața hotelului.

Îi întinse aceeași mână fină, ca de catifea și spuse din vârful buzelor:

– O seară bună și... mulțumesc!

– Cu plăcere! Bună seara!

„Nu mi-a dat nimic”, se miră Emil, pornind motorul. „S-o fi gândit să-mi plătească la sfârșit...” Mai trebuia să-și pună și motorină, să aibă și pentru a doua zi. Ce putea să facă? O să împrumute niște bani de la un prieten și o să-i înapoieze mâine, când elvețianul îi va plăti cursele.

*

Motorina cumpărată cu banii împrumutați îi ajunse lui Emil să-l ducă pe elvețian până în cartierul Băneasa, la o firmă, la care acesta avea de semnat niște acte. Îl rugă pe tânăr să-l aștepte, iar după mai mult de un sfert de oră, porneau spre casa lui Emil. Aici împinseră din nou superbul Jaguar până la Service-ul din colțul străzii, iar domnul cel distins rămase să supravegheze reparațiile.

Văzându-l preocupat de problemele mașii

nii lui, Emil dădu să plece, dar străinul îl opri:

– Când termin, trec pe la tine, să-mi iau la revedere.

„Aha!”- se bucură Emil și porni, bine dispus, spre casă. După vreo două ore, elvețianul sună la ușă. Emil ieși în curte, iar acesta îi întinse un pachet lunguiet.

– Am ținut neapărat să-ți mulțumesc, începu domnul, cu un zâmbet larg. Te rog să primești această mică atenție, n-am găsit ceva mai bun la magazinul din colț.

Emil privi spre pachet și obraji i se îmbujorară ușor. Îi era rușine pentru toate planurile pe care și le făcuse și-i era rușine și pentru lipsa de scrupule a elvețianului, care credea că i se cuvine totul. Dar acesta crezu că Emil se înroșise de plăcere și-i spuse cu un timbru tonic:

– Hai, nu te jena, e o nimica toată! Îți mulțumesc, ai fost deosebit de amabil! Îi apucă degetele în catifeaua lui moale și i le scutură ușor. Apoi plecă. Emil rămase mult timp în prag, cu pachetul în mână. Când se dezmetici, îl desfăcu încet. Înăuntru găsi o sticlă cu vin ieftin, de trei sferturi...

*

În aceeași zi, cu banii care-i rămăseseră după achiziționarea motorinei, Emil se duse să închirieze un teren de tenis, să-și facă măcar această plăcere. Jucă o partidă, vreo două ore, apoi, obosit și neputând să-și scoată din minte dezamăgirea avută cu elvețianul, se urcă în micul lui Fiat și porni spre casă. Dar, culmea ironiei, i se termină motorina și fu nevoit să-și continue drumul pe jos. Era transpirat, cu adidașii plini de zgură, îmbrăcat cu tricoul lălâi și șortul murdar, căci nu mai stătuse să se spele și să se schimbe, gândindu-se că va ajunge, cu mașina, repede acasă.

În dreptul bisericii, o bătrânică îmbrăcată în negru îl privi compătitor, cântărindu-i din priviri hainele în neorânduială. Nici nu bănuia, biata de ea că tânărul venea de la un antrenament. Așa că îl opri și-i întinse o hârtie de 1 leu.

– Ia, maică, să-ți cumperi o pâine!

Surprins, Emil îi privi fața zbârcită, dar zâmbitoare și dintr-o dată înțelese că frumusețea unui zâmbet își are izvorul în bunătatea și generozitatea sentimentelor. Luă banul, ca să nu-i strice bătrânei bucuria gestului de a dăru și spuse, cu un nod în gât:

– Bogdaproste!

Apoi intră în curtea bisericii și puse ofranda primită în cutia milei, de la intrare. Plin de efuziune, plecă spre casă vioi și mulțumit, simțindu-se, de data aceasta, cu adevărat bogat. În acea zi, luând bănuțul văduvei, primise de fapt dragoste.

POEMIE

Rândunica Anton

*

Azi

Lumina a ars toată ziua
Până-n țărână.
Lacrima s-a făcut scară
La cer
Îngenuncheată e tăcerea
În urma ciutelor
Vânate.
Norii răniți
Ne strâng la piept
Ca pe copiii lor.
Cremenea aspră
Sub tălpile noastre
Ne respiră ca pe o nouă planetă
Divină.
Pe fiecare privire
Ni se așază roiuri de fluturi
Nemuritori.
Lumina a ars azi
Ca un far de pe un țărm
Unde arborii cutremurați de flori,
Ne așteaptă.

*

Trag doar o linie frântă

Pe care urc și cobor
Odată cu iarba din marea
Aceluiași Nor.
Pe muchia lumii
Ating soarele
Ca pe o cumpănă
A zeilor,
Pe râpa albastră mă culc
În brațele linei căderi,
În oasele mele
Toată noaptea mor și renasc

Primăveri.
Toporași și măcriși
Pe un singur tăiș al privirii
Adâncesc cer în cer
Dimineața învie lăcrimând
O pădure de fier,
Dar tulburător
De albă și caldă e zarea,
Ca o linie frântă
Pe care iubesc
Pe care învăț,
Pe care stârnesc întinerind,
Depărtarea

*

Mâine

Voi adăposti cu mâinile
Amândouă
Rana pământului,
Acolo de unde crește iubirea.
Mâine
Îți voi da mărul
Ca rubinul gurii ce întruna sărută.
El e cel ce nu uită.
Mâine
Voi trece Veșnicia prin
Iarba căzută sub coasă
Cu brațele goale de orice trufie.
Mâine
Voi frământa pentru tine o pâine
În genunchi,
Ca lanul de grâu
Pus în calea soarelui
De ultimul blajin.
Dar mâine,
Pe dealul cuprins
De rodul luminii,
Vor înseta porumbeii
Lângă apa cea vie,
Fără să știi.

*

Eliade a murit

Cu iubita în brațe,
Tata a murit pe malul Târnaviei
La pescuit
Fumând țigara fericirii,
Mama a murit
Răsucindu-se ca o volbură albă
În fruntea jocului la hora din sat,
Eu doar ca o lacrimă
Într-un ochi de rândunică,
Așa voi muri,
Dar fragii vor fi copti,
Pădurea senină,
Iar tu prima oară

În urma mea.

*

Mereu e viața între noi
Ca un tăiș trecut prin foc
Mereu e-un frig cu gust de ploi
Pe limba unui nenoroc.

Mereu se-aude cum prin ea
Trec vuiete încrâncenate,
Cum se trezește câte-o stea
Și moare zilnic o cetate.

Mereu dorința ne împlântă
Până-n prăsele visul ei,
Ne dă la vămi ca pe valută
Și ne azvârle ca pe lei.

Mereu e moartea ca o poartă
A Sfinxului ne-nduplecat,
Iar fofilarea e o artă
Cu care nu ne-am învățat.

Atât „Mereu” ne îngrădește
Între lumini ca-n închisori,
Dar nu te teme, doar iubește
Și niciodată nu mai mori.

*

De vorbă, vrei să stăm aici,
Pe treptele de lemn ale căsuței?
O casă oarecare cu lună
Și cu soare,
O casă unde sub streșini
Stă vântul și ascultă
Cum vara împlânzește rândunici?
O casă cu zorele
Ce-n fiecare noapte
Își mână clopoțeiii
Ca mânjii printre stele?
Ai vrea să stăm de vorbă
Ținându-ne în palme inima
Ca pe un fruct prea dulce
De prea copt?
Aici pe treptele ce dintr-o dată
Nu urcă, nici coboară?
Aici unde și umbra vibrează
Împlinită
Ca rotunjimile dintr-o vioară?
Te rog doar azi,
Când timpul se ascunde
În spatele căsuței de pe deal,
Ai vrea să ne-așezăm
Întâia oară,
Pe treptele acestui Taj Mahal?

George Anton

DE STRAJĂ... ULIȚEI

Zi de vară până-n seara Tarița și Calița, două babe „optzeciste” stau la gard și pescuiesc în cenușiul uliței. Altă treabă nu mai au că „nu mai putem, mamă, nu mai putem”. Trebuie să fi și uitat cum s-ar mai face de când au fost „acreditate” și înscăunate aici. Trece unul spre centru, lasă o vorbă, vine altul „din sat” întreabă, descos, cine, ce, cum, de ce, în caz de-i ceva pe acolo, apoi destramă, adună, torc fir nou și croșetează știri după înțelegerea și priceperea lor. Trece unul cu mașina spre capătul uliței:

– Io-te fă, al naibii, nici n-a-ntors capul, s-a umflat ca un porc și nu mai cunoaște lumea.

– Ehec, a uitat cum se zbenguia pe aici ca un purcel murdar, și-l ștergeam la nas.

– Nevăs’a aia l-a stricat, odată nu i-am auzit gura.

– Las’ că nici pân’ să se însoare nu se omoră să ne bage în seamă. Ca și ta-su..., ăla numa bolborosea ceva de nici nu știa dacă-i de bună ziua sau te-njură. Da aia, nevas’sa, io zic că-i liftă fă!

– Nu e, că atunci nu era liftă-n țară...

– Ba era’, la București! Mi-a’ zis mie băieții.

– Atunci e de aia de tace și face.

– La cum prezintă, n-are ea bucuria să audă o vorbă de aia ...

Trece altul spre centru slab șnur, cu mustață subțire și mormăie în silă un fel de bună ziua.

– Unde ai plecat mă, a lu’ Zologicu’?

– La piață, la farmacie... le aruncă el în silă și privind drept înainte, se depărtează iute.

– Al naibii, nu poate să dischidă gura aia mare, se duce la farmacie și vine cu sticlele cu bere.

– Nu mai bea bere fă, nu-l mai ține burta. Acum bea numa’de alea, „adio mamă”.

– Atunci e termenat, nu mai are mult ...

Dinspre sat se apropie, pe bicicletă, o femeie cam la 35-40 de ani, dar îmbrăcată mult mai tinerește, vioi, colorat și cu părul scurt prins cu o cordea de plastic.

– Uite-o pe nepoat’ta .

– Asta să duce iar la ăla din capul uliței din spate. Tre’că nevas’sa are zi la raze, la târg. Un’te duci fă, p’aici ?

– Sărut mâna bre, mă duc până la vie.

– Pi, așa sulemenită te duci tu la vie și de ce o iei p’aici?

– Ie-te de aia, să vă dau vouă ceva de dulce, acum în postul lu’ Sân’ Petru! Se saltă în pedale și le bate fundul cu mâna stângă.

– Fă neobrazat-o fă! Vezi să nu te prindă aia și să măture bătătura cu tine.

– E tânără, frumoasă, acum e vremea ei doar nu s-o duce când o fi ca noi.

Dinspre sat trece unul înalt, subțire, cu gâtul lung ca de gâscă spânzurată. E îmbrăcat ponosit, cu pantaloni vechi, de dimie, agățați peste burtă cu o curea jupuită.

– Unde te duci pe aici, mă, Metișatule?

– Aci la nea... Da’ ce vă aia grija bre, atâta știți să descoaseți oamenii...

– E, întrebam și noi așa mamă... știm că sânteți prieteni.

– Să duce să aranjeze pe careva...

– E omu dracului fă, nu vezi că nici neamurile lui nu bagă-n jug cu el.

Dinspre centru, se apropie braț la braț o pereche, probabil o familie.

– Cin’ să fie fă, alde scrobeală ăștia, că nu i-am mai văzut pe aici....ia, ia să vedem.

– Sărut mâna bre tanti Calița, tanti Tarița, ce mai faceți?

– Bună să-ți fie inima, da’ cine ești mamă, de ne cunoști?

– A lu’ Apostu’ bre, nepotu lu’ nea Adelin, de stătea lângă matală, aci.

– Aoleuuu, bate-te-ar norocul să te bată! stai să te pup, să te văd mai de aproape.

Se apropie amândouă îl pupă și se uită atent la fața lui, îl cercetează din pantofi pân’ la creștet

– Și doamna cine e, mamă, nevasta ta?

– Să trăiești mamă, să trăiești... Să știi că ai luat un băiat bun și deștept mamă! să ascultați unul de altul și să aveți grijă. Da’ copii aveți?

– Sărut mâna, avem doi, zice doamna binedispusă de laudele aduse soțului.

– Să vă trăiască, mamă!

– Da’ băieții alde matală, ce fac, pe unde mai sânt?

– E mamă, printre lifte, ai mei în Italia, ai ei în Spania, necazuri mamă, s-a despărțit de două ori... da acum a găsit o fată bună, băieții sânt alături de el, am doi nepoți, ea doi... Noi ce să facem mamă, cu bătrânețile.

– Hai, sârui mâna, mai vorbim, că stau mai mult. O să vin într-o zi să stăm de vorbă mai mult, da’ azi am venit și ne așteaptă mătușa mea.

Cei doi se depărtează, babele se uită după ei, le iau măsurile și din spate, apoi se așează pe toa-

lele lor, lângă gard.

– Ai văzut fă, zici că-i domn, nu altceva.

– Se mai și laudă fă, de ce crezi că a stat de vorbă noi, ca să se laude.

– Și aia, n-ai văzut ce pisică, „săruuut mănăaaa”! Nu-mi place.

– Prefăcută fă, ce aveam eu nevoie să-mi zică ea sărut mâna?

– Dă-l încolo, ți-aduci aminte când venea pe la noi, mie mi-a mâncat odată toată salata și mi-a speriat și rațele de nu mai veneau nici la teică să bea apă.

– Mie-mi spui...într-o vară, o zi-ntreagă a bătut mingea aici în gardul lui unchi-su și toată iarna, găinile mele, una măcar, un ou n-a făcut, atunci le-a stărchit pe toate și-acuma „sărut mâna, bre tanti” Auzi!

– Mi-e mi-a dat cu mingea-n găleata cu apă și mi-a vărsat-o; de-acoalea stai bre că ți-aduc alta, la ce să-mi mai aducă el una.

De vizavi trece ulița o altă babă, parcă ceva mai tânără.

– Ce faceți bre, pe cine melițăm azi, cine era ăla?

– Ete pe ăsta, nepotu lui vecinu de-a murit.

– E, nu mai spune, îmi pare rău că nu l-am văzut și eu! E băiat deștept bre babelor. A scornit ceva pe *netto* ăla și-i băgat bine-n seamă pe acolo. Știu de la băiatul meu, vorbește mereu pe *neto* cu el... și... aia nevast'sa, cum e, cum se prezintă? mi-a zis băiatu'...

– To'ma asta ziceam și noi, să-l fi văzuut! și gras și frumos, se vede că-i merge bine.

– Da și ea, s-o fi văzut-ooo, îmbrăcată frumos, săru' mâna- săru' mănăaaa... așa-mi doream și eu o noră.

– Frumoasă, politicoasă, așa să tot ai noră. Brava de ea!

– Mie, mi-a zis băiatul meu că e deștept...

– Asta ziceam și noi, că doar îl știm de când venea de se juca cu mingea pe aici, el nu făcea bala-muc, doamne ferește! Când a dat-o la mine-n obor a venit aci la poartă de m-a rugat frumos să i-o dau, n-a sărit gardul ca alți spânzurați..

– Și ce-a zis, cât mai stă p'aici, că vreau să vorbesc și eu cu el.

– A, iar politicoș, a zis că vine într-o zi special să stea de vorbă cu noi și ziceam că așa băiat mai rar! Să-i dea Dumnezeu sănătate!

– Mă duc să-l sun pe băiat, ca să știu ce să-l întreb când o veni pe aici.

– Etete, ai auzit-o? E deștept, e deștept! E prieten cu băiatul ei, de aia e deștept! Las' că știm ce gură ai când e vorba de băieții noștri. Și pe tine ce

te-a apucat fă, de-i țineai hangul? Așa-l laudai pe ăla de parcă era al tău. Că-mi pică pe tine acum...

– Ce dracu' ești așa proastă fă! Păi, mai pupai tu, duminica și de sărbători, rachiaș, prăjituri sau cozonaci? Că îți cam place rachiașul... Îi trăgi la fălci și-ți merge gura ca o moară stricăta după două păhărele Acum te doare să zici două vorbe de bine, să-i faci placu?

– Da' și tu prea-i ține-ai hangul...

– Lasă că și ție ti-am ținut hangul o viață întreagă da acum prea te-ai înrăit...

– Pi, mă doare, de copii mei de ce nu zice odată că sânt deștepți.

– De ce să zică, tu zici ceva de bine?

– Eu sânt cea mai bătrână de pe uliță și trebuie să mă respecte.

– Și ce acum vrei ca lumea să stea la mintea ta.

– Da' că băieții mei sânt la București.

Ceva mai încolo de ele oprește o mașină și de pe locul din dreapta coboară un ins cu pălărie de paie cu o borsetă la subraț care calcă mărunt, ușor feminin, privind prin curțile oamenilor.

– A, e ăsta a lu' Chiofteaua, fă... Vine să ne tragă de limbă... și ăla cu mașina e ăl de veni acum după ce muri alde ta-su.

– Aaa, ăla de parcă-i coborat din slava cerului, spanzurat de mustață, a venit să ne lumineze, de-a făcut lumea de se ceartă ca la turnu Babii.

– Lumina-l-ar pe el la cap ca tare mult are nevoie.

– Să nu te aud că-i spui ceva, că știi ce face, să duce să facă rău cuiva și zice că noi am zis

– Bună ziua bre, ce mai faceți, ce mai e nou pe la gazetă?

– Ce mă, iar ai venit să ne ischitești? Ia mai du-te și la alții!

A lui Chifteaua se scarpină mărunt pe sub pălărie, se uită spre mașină și revine.

– Bre, eu am venit să vă spun ca la niște prietene, doar mă știți de mic copil. L-ați văzut pe ăla, cu aia la braț? E, să vă feriți de el că alatăieri spunea la un vecin de al meu că santeți niște cutre, niște alea care toată ziua clănțăniți pe alții.

– Auzi fă, mânca-l-ar boala să-l mănânce, stai să ți-l scarmăn io acu'...

Veche de când lumea, cu toate subrezeniile ei, „deontologia” uliței, n-a făcut vreodata rău cuiva. Acolo, la mamele ei acasă, era tratată cu sărut mâna - bună ziua, cu de dulce și dulceturi și ignorată complet iar în afara satului nu prea ieșea. Azi, căpușari „inteligenti”, o decoltează și o scot în târguri, pe tarabe, ca măsură a inteligenței lor.

Maria Postu

POEMIE

Ar fi putut fi al tău

Steagul murdar sau înnobilit de sânge,
Înfășurat în jurul trupului tău mort,
Ar fi putut fi al tău,
Lacrima aceea ștersă pe furiș și poza
De bărbat impenetrabil și inabordabil
ar fi putut fi ale tale
rana aceea la care au visat toți prietenii tăi
Ar fi putut în sfârșit, fi a ta,
Ce anume te-ar motiva să crezi că ai doar tu
Dreptul
La răni, la lacrimi,
La invidie și dreptul la rolul de victimă
Nimeni nu poate abdica din acest rol autoimpus
Unii adoră să fie mereu primii să fie călăi,
să fie victime deopotrivă
Cei ce dețin și decid destinul
Tu singur ai ales acest rol ce-ți vine
ca o mânășă roasă și îngustă
Prin care se vede urma sigiliului regal
la care ai renunțat

Cartea

Cartea pe care o citești
și cartea pe care o câștigi
cartea care te ajută să câștigi, cea măsluită
și cea care a trecut prin zeci de mâini
având în ea mirosul de rântășuri și
băuturi contrafăcute
cartea pe care o pierzi sau care te pierde
care te salvează sau te vinde în schimbul
unor atingeri mățăsoase,
cartea din care faci castele fragile sau
bojdeuci ascunse
la vederea căreia unii salivează iar alții
își pregătesc bricheta, cartea inventată
într-o noapte albă și acoperită de coșmaruri
ca de niște hieroglifice
Invizibile celorlalți,
cartea care își împrăștie paginile
ca o șampanie irosită
în pahare de plastic,

carte de abur și carte de piatră, carte de fum
și carte de cenușă,
carte îmbibată cu sânge și spălată cu rouă
carte cu gust de moarte în care locuiesc
și unde nimeni nu mă poate găsi
chiar când crede că mă ascund
printre paginile lipsă...

Casa ta

m-aș putea trezi cu tine în miez de noapte
pregătit să alungi spiritele rele cu o cupă
de șampanie în mână
ori recitându-mi un poem recent
aș putea chiar crede în tine
ca în promisiunile reîntâlnirii cu bunicul mort -
prima mea pierdere uriașă -
îngenunchiat în fața șemineului arzând manuscrise,
căutând discuri vechi de reascultat în vreme
de ploaie și vânt
m-aș putea trezi cu tine treaz la lumina veiozei
desenând un profil delicat-poate al meu
sau al altei femei
casa aceasta dăruită de un necunoscut singur
pe care nu l-am văzut,
e tot ce ascund de prieteni, o casă fără număr,
ziduri și grădină -
o casă atât de ieftină că nu trebuie să plătesc chirie,
atât de prețioasă că nu poate fi vândută
la nici o licitație,
o casă ușor de confundat cu un mormânt,
singura mea reușită certă

Discreție

am umblat printre lucruri cu discreția unei adieri
și cu dibăcia unui mag neîncoronat de gloria
unor vindecări miraculoase
am umblat printre ierburi fără să-mi afund pașii
în ele
și fără să-mi înrourez privirea simțind ațintită
asupra mea
arma invizibilă a toamnei
am umblat prin visele unor oameni convinși că
e nevoie de cineva care să treacă atât de discret
printre lucruri, oameni și vise
încât nimeni să nu observe că există
decât atunci când va fi prea târziu
Dumnezeu scos la imprimantă
Într-un târziu am înțeles: leagănul acela
suspendat de cer
uitase să mă mai coboare înapoi
devenisem complice cu dumnezeu privind
însăimântați

acea cumplită armată de ochi la pândă gata
să ne vâneze
să ne împiedice să mai coborâm,
am înțeles: când ei spun că Dumnezeu nu mai vine
ei nu-l mai vor aici pe acel Dumnezeu
se prefac doar că-l cheamă ademenindu-l
în adăposturi antiatomice
în care să-l ascundă pentru totdeauna,
cu aureole și limbi de foc îl refac la comandă
pe Dumnezeu, din adeneul lui scot la imprimantă
câți dumnezei are nevoie fiecare

într-un târziu: nu am mai înțeles semnele disperate
ale cuiva din spatele ecranului pregătit
o eternitate pentru întâlnirea cu dumnezeul
catapultat în fața ochilor pregătiți
să-i digere imaginea
în milioane de pixeli

Urmează-mă

m-ai prins
când puneam capcane iepurilor
și tu credeai că am plecat la vânătoare de urși
le așternuseși deja blana pe holul casei visate
m-ai prins
când făceam baie într-un ochi de rouă
și tu credeai că înot în abisul unui ocean
stând de vorbă cu sirenele

m-ai prins
când puneam la uscat florile în ierbar
și tu credeai că plantez
o uriașă grădină botanică
am uitat toate lecțiile de vânătoare primite
în adolescență
(o, gustul amar al lacrimilor strivite printre pleoape
ca o țigară sub tocul scâlciat al conștiinței)
am uitat în ce anotimp se plantează semințele
și la ce servesc florile desenate pe ziduri în ruină
am uitat toate cunoștințele nobile
pe care le afișam în târg duminica tuturor profanilor
veniți să se distreze
am uitat tot
când ai apărut în ușa aceea nesfârșită și mi-ai spus
urmează-mă.

Viața din poem

Unele poeme îți distrug noaptea
e ca și cum ai trăi vieți paralele
uiți care e a ta și care cea din poem
te trezești intrus într-o altă viață
îmbrăcând haine străni
sărutând alt bărbat crescând alți copii.
Unele poeme îți pot oferi o altă viață,

poate e cea mai bună viață,
aceea pe care nu ai avut-o niciodată
pentru că nu o poți pierde, nici risipi, nici dărui
e doar a ta, o viață în care ceasul telefonul,
emailul și soneria
nu au fost inventate, există doar cifra doi
fără început și fără sfârșit

Prima Verba

Pertruț Dinu

Punct

în centrul pieptului,
la intersecția liniilor
care formează o cruce,
acolo îndrăznesc,
cu teamă să cred,
să cred...
că se află sufletul.

tu nu simți
când ne ținem
strâns, prea strâns
îmbrățișați
cum în piepturi
arde o flacăără?

îți reamintești
cum se ating degetele
când te închini?

de parcă ai ține
un punct
să nu cadă

Copacul din paradis

Am zărit în depărtare un copac singuratic. Dar nu era un singur trunchi, ci două îngemănate de soartă. Se îmbrățișau strâns, cu dor, iar crengile se încolăceau ca șerpii, străpungând cerul albastru, cenușiu și furtunos cu fulgere de lemn.

Rădăcinile duceau legămintele de la inimă la alta, răspândindu-se adânc ca o coroană subterană. Mi-am lipit urechea de un trunchi și mi-a șoptit în taină: „Înainte să fii copac, învață să fii rădăcină.” Celălalt a adăugat de grabă: „Nu-l asculta. S-a îmbolnăvit de visare.” „Ce seamănă cu noi”, mi-am spus. I-am întrebat dacă lumea a început cu ei și mi-au răspuns că da. Dar nu toată lumea. Ci numai partea ei dinspre suflet

(14 aprilie 2015)

Mihaela Aionesei

FEREASTRĂ SPRE CER

Într-o zi m-am trezit cu mâinile grele, mă dureau umerii și sufletul... Priveam frumusețea de afară și mă minunam de câtă viață înmugurea în jur, crăpa fericirea în mii de bucăți și o împărțea pe rând, păsărilor, florilor, oamenilor. Toate radiau, numai cei din urmă păreau să treacă nepăsători purtându-și o grimasa spânzurată de colțul guri. Nu puteam să nu mă întreb ce poate aduce înapoi fericirea? Fericirea aceea pe care o rostogoleam de dimineața până seara târziu în anii copilăriei mele fără să simt oboseală, mahnire sau vreun alt monstru...

Acum tot mai des aud: „O elevă de 15 ani s-a sinucis, un adolescent și-a luat viața, prietenul de 18 ani și-a omorât iubita, tatăl și-a ucis fiul, mama și-a abandonat copilul într-o plasă...” Mama... care mamă?! Ta-ta...care tată?!

Am căutat în dex să văd cum este explicat cuvântul *mamă* și pare că se potrivește... unora: „femeie care are copii; femeie ce a născut un copil...”. Doar atât? Doar atât să însemne acest cuvânt? Un simplu cuvânt care exprimă un act al procreierii, nașterea?! Mama din vremurile mele însemna duioșie, gingășie, dragoste, dor... un dor nebun care aleargă și acum spre deal...

Unde sunt brațele puternice, ocrotitoare în care te simțai ca în leagănul lui Dumnezeu? Unde

sunt poveștile care ne adormeau copilăria? Unde sunt zilele când mâinile, truditelile mâini, te ridicau la cer și te simțai un zmeu de hârtie și te înălțai, te înălțai, culegeai stelele și ea strălucea, strălucea și când râdea și când lăcrima de grijă...

Acum toate s-au risipit, de parcă o ursitoare rea ar sta la căpătâiul fiecărei nașteri și ar trece prin fier înroșit zâmbetele și bucuriile lumii. Nu mai știm să ne bucurăm, să zâmbim... Ne înegurăm unii pe alții, în loc să purtăm zorii pe frunte.

Prea multe răni au mutilat copilăria care zace ca o sanda înglodată în nemernicia unora care au primit nume de *părinți* în timp ce lacrimile se desprind de pe obrajii sărmanilor de parcă s-ar desface de suflete și toată suflarea lumii ar deveni un lăcrimar uriaș, în care Dumnezeu îngenunchiat așteaptă să se împartă.

Porumbelul care de ceva vreme s-a aciuat pe pervazul geamului meu mă privește atent de parcă mi-ar vorbi. Cine ești tu? Întreb și simt cum mă înfior de teamă că mi-ar răspunde el sau altcineva. De el se apropie o porumbiță. Nu doar că-i face loc, dar o lasă să ciugulească și cele câteva firmituri aruncate neglijent pe pervaz și așa ele devin cea mai copioasă masă. Apoi își iau fericiți zborul spre înălțimile albastre.

La o aruncătură de inimă un măr domnesc ispitește să fie cules. Înțeleg că raiul e atât de aproape de noi încât trebuie doar să deschidem larg fereastra...

Redacția revistei FEREASTRA**Director: Emil Proșcan; Redactor-șef: Lucian Mănăilescu****Adresa:** Strada Agatha Grigorescu Bacovia, nr. 13 A**Telefoane:** 0244251144; **Director:** 0722653808; **Redactor-șef:** 0769210763.**E-MAIL:** lmanailescu@gmail.com; revista.fereastr@gmail.com

Redactori: Emil NICULESCU, Florin URSULEANU
(Tehnoredactare) Mihai LOVIN-CAȘOCA, Maria Cornelia TOMA,
Nicoleta TUDORACHE (Corespondență, difuzare)

TIPAR EXECUTAT DE EDITGRAPH BUZĂU

Buzău, fdt. Filantropiei, nr. 37

Tel.: 0720 144348; 0724 534329; Fax: 0238 727520

E-mail: editgraph@gmail.com; office@editgraph.ro

ISSN 1844 - 2749

Festivalul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”

REGULAMENT

♦ Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria Orașului Mizil organizează Ediția a IX-a a Festivalului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”.

Festivalul se desfășoară pe două secțiuni: **POEZIE** și **PROZĂ**. Pot participa creatori de literatură din țară și străinătate, indiferent de vârstă și afiliere la U.S.R. sau alte asociații profesionale. Nu pot participa autorii care au obținut unul din primele 3 premii la ultimele 3 edițiile ale festivalului, (cu excepția celor cărora li s-a retras premiul în bani, pentru neprezentarea la festivitățile de premiere).

♦ Lucrările vor fi expediate la adresele de e-mail:

Imanailescu@gmail.com sau **revista.fereastră@gmail.com**.

Materialele pot fi trimise și prin poștă, tot în format electronic (CD) la adresa: **Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Bacovia, nr. 13 A, Mizil, județul Prahova**, până la **10 septembrie 2015**.

♦ Textele vor fi culese cu Times New Roman, corp 14 (obligatoriu diacritice) - cel mult 10 pagini A4 pentru secțiunea proză (una sau două proze scurte) sau 15 poezii. Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest lucru). Se anexează un CV, care va cuprinde și adresele de corespondență (poștală, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie în JPEG sau TIF, cu latura mare de minimum 20 cm. (pentru a permite reproducerea ei în revistă, în cazul publicării). Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne parvin. (Lipsa confirmării este echivalentă cu neînscierea textelor la jurizare)

Textele care nu respectă prevederile acestui regulament vor fi eliminate din concurs.

♦ Juriul, prezidat de poetul **Nicolae Băciut**, redactorul-șef al revistei Vatra Veche, format din 5 scriitori, membri ai U.S.R., va acorda următoarele premii:

Marele Premiu Ahata Grigorescu Bacovia.

La secțiunea POEZIE: *Premiul „George Ranetti” (I); Premiul Spirea V. Anastasiu (II); Premiul revistei Fereastră pentru poezie (III).*

La secțiunea PROZĂ: *Premiul Gheorghe Eminescu (I); Premiul Leonida Condeescu (II); Premiul revistei Fereastră pentru proză (III).* De asemenea vor fi acordate premii speciale și mențiuni ale unor reviste literare, instituții de cultură sau sponsori.

Jurizarea se va face astfel: Fiecare membru al juriului va alege și va nota primele 15 texte, la fiecare secțiune, în ordine valorică, (cel mai valoros text primind 15 puncte, cel de al cincisprezecilea un punct). În final punctele se vor cumula, întocmindu-se clasamentul, în funcție de care se acordă premiile. Pentru premiile revistei FEREASTRA, redacția va acorda o bonificație concurenților care au trimis colaborări valoroase în anul 2015. Premiile acordate de celelalte reviste și sponsori vor fi jurizate de către reprezentanții acestora. Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru a participa la festivitatea de premiere din luna octombrie 2015, urmând să confirme prezența.

În cazul neprezentării la festivitate premiile se redistribuie.

I.S.S.N. 1844 - 2749